

Laitila

LAITILAN KAUPUNKI

TILINPÄÄTÖS 2023

Kaupunginhallitus 25.3.2024

SISÄLLYSLUETTELO

1. TOIMINTAKERTOMUS.....	1
1.1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS.....	1
1.2. KAUPUNGIN HALLINTO	2
1.3. KULUNUT VUOSI.....	6
1.3.1. YLEINEN TALOUDELLINEN KEHITYS.....	6
1.3.2. LAITILA TILASTOJEN VALOSSA	8
1.3.3. OLENNAISET MUUTOKSET KAUPUNGIN TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	12
1.3.4. ARVIO TULEVASTA TALOUDEN KEHITYKSESTÄ	22
1.3.5. HENKILÖSTÖASIAT JA SOSIAALISET ASIAT	25
1.3.6. IHMISOIKEUKSIEN KUNNIOITTAMINEN	26
1.3.7. KORRUPTION JA LAHJONNAN TORJUMINEN	26
1.3.8. YMPÄRISTÖASIAT	27
1.3.9. ARVIO MERKITTÄVISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ SEKÄ MUISTA TOIMINNAN KEHITTÄMISEEN VAIKUTTAVISTA SEIKOISTA	28
1.4. SELONTEKO KAUPUNGIN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	29
1.4.1. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN JA VAROJEN KÄYTÖN VALVONTA	29
1.4.2. RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN.....	30
1.4.3. RISKIEN ARVIOINTI.....	30
1.4.4. ARVIO SISÄISEN TARKASTUKSEN JÄRJESTÄMISESTÄ.....	32
1.4.5. HALLITUKSEN KANNANOTTO SISÄISEN VALVONNAN JA SIIHEN SISÄLTYVÄN RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ.....	32
1.4.6. KESKEISET JOHTOPÄÄTÖKSET JA SISÄISEN VALVONNAN KEHITTÄMINEN TALOUSSUUNNITTELUKAUDELLE.....	32
1.5. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN	33
1.6. TOIMINNAN RAHOITUS.....	35
1.7. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET.....	37
1.8. KOKONAISTULOT JA -MENOT	40
1.9. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS.....	40
1.9.1. YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVISTÄ YHTEISÖISTÄ	40
1.9.2. KONSERNIN TOIMINNAN OHJAUS.....	41
1.9.3. OLENNAISET KAUPUNKIKONSERNIA KOSKEVAT TAPAHTUMAT	41
1.9.4. ARVIO KONSERNIN TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA VALVONNASTA.....	41
1.9.5. SELONTEKO KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ.....	43
1.9.6. KONSERNITILINPÄÄTÖS JA SEN TUNNUSLUVUT	44
1.10. HALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVISTA TOIMENPITEISTÄ.....	47
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	49
2.1. VALTUUSTON STRATEGISTEN PÄÄMÄÄRIEN TOTEUTUMINEN.....	49
2.2. TYTÄRYHTEISÖILLE ASETETUT TAVOITTEET	52
2.3. KESKUSVAALILAUTAKUNTA.....	56
2.3.1. VAALIT (TEHTÄVÄ 10).....	56
2.4. TARKASTUSLAUTAKUNTA	57
2.4.1. TILINTARKASTUS (TEHTÄVÄ 14)	57
2.5. KAUPUNGINHALLITUS.....	59
2.5.1. KAUPUNGINHALLITUS	59
2.5.2. RUOKAHUOLTOPALVELUT (TEHTÄVÄ 15).....	61
2.5.3. TIETOHALLINTOPALVELUT (TEHTÄVÄ 17).....	65
2.5.4. HALLINTOPALVELUT (TEHTÄVÄ 18)	68
2.5.5. SISÄINEN PALVELUTOIMINTA (TEHTÄVÄ 19)	73
2.5.6. TALOUSPALVELUT (TEHTÄVÄ 20)	76

2.5.7.	ELINKEINOTOIMI (TEHTÄVÄ 21).....	81
2.5.8.	KAAVOITUS (TEHTÄVÄ 22).....	84
2.5.9.	ASUNTOTOIMI (TEHTÄVÄ 23).....	86
2.5.10.	MAASEUTUTOIMI (TEHTÄVÄ 25)	89
2.6.	SIVISTYSVALIOKUNTA	91
2.6.1.	SIVISTYSVALIOKUNTA.....	91
2.6.2.	SIVISTYSOIMEN HALLINTO (TEHTÄVÄ 26).....	95
2.6.3.	VARHAISKASVATUS (TEHTÄVÄ 27).....	99
2.6.4.	PERUSOPETUS (TEHTÄVÄ 28).....	105
2.6.5.	LUKIO-OPETUS (TEHTÄVÄ 29)	114
2.6.6.	TOISEN ASTEEN AMMATILLINEN KOULUTUS (TEHTÄVÄ 30).....	118
2.6.7.	KIRJASTOTOIMI (TEHTÄVÄ 35).....	119
2.6.8.	NUORISOTOIMI (TEHTÄVÄ 38)	126
2.6.9.	LIIKUNTATOIMI (TEHTÄVÄ 39).....	133
2.7.	VAKKA-SUOMEN KANSALAIPOISTON JOHTOKUNTA	137
2.7.1.	VAKKA-SUOMEN KANSALAIPOISTO (TEHTÄVÄ 40).....	137
2.8.	VAKKA-SUOMEN MUSIIKKIOPISTON JOHTOKUNTA	143
2.8.1.	VAKKA-SUOMEN MUSIIKKIOPISTO (TEHTÄVÄ 41)	143
2.9.	TEKNINEN VALIOKUNTA	147
2.9.1.	TEKNINEN VALIOKUNTA	147
2.9.2.	TEKNINEN HALLINTO (TEHTÄVÄ 57)	149
2.9.3.	LIIKENNEVÄYLÄT JA ALUEET (TEHTÄVÄ 58)	151
2.9.4.	JÄTEHUOLTO (TEHTÄVÄ 59).....	156
2.9.5.	KIINTEISTÖT (TEHTÄVÄ 60).....	158
2.9.6.	VESIHUOLTOLAITOS (TEHTÄVÄ 61).....	163
2.9.7.	MITTAUSPALVELUT (TEHTÄVÄ 63)	167
2.10.	RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	169
2.10.1.	RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	169
2.10.2.	YMPÄRISTÖNSUOJELU (TEHTÄVÄ 68)	171
2.10.3.	RAKENNUSVALVONTA (TEHTÄVÄ 69).....	174
2.11.	KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ	176
2.11.1.	KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ (SUPPEA).....	176
2.11.2.	KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ (LAAJA)	177
2.12.	TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN	187
2.13.	INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN	189
2.14.	RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN	194
2.15.	YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIoidEN TOTEUTUMISESTA	196
3.	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	200
3.1.	TULOSLASKELMA.....	200
3.2.	RAHOITUSLASKELMA.....	201
3.3.	TASELASKELMA	202
4.	KONSERNILASKELMAT	205
4.1.	KONSERNITULOSLASKELMA	205
4.2.	KONSERNIRAHOITUSLASKELMA	206
4.3.	KONSERNITASELASKELMA	207
5.	TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	210
5.1.	TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	210
5.1.1.	ARVOSTUS- JA JAKSOTUSPERIAATTEET SEKÄ -MENETELMÄT	210
5.1.2.	KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET	211
5.2.	TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT	212
5.2.1.	TOIMINTATUOTOT	212
5.2.2.	VEROTULOJEN ERITTELY	212
5.2.3.	VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY	212
5.2.4.	AIKAISempien vuosien Valtionosuudet	213

5.2.5.	PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY	213
5.2.6.	SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA JA NIIDEN MUUTOKSISTA	213
5.2.7.	ERITTELY POISTOERON MUUTOKSISTA	215
5.2.8.	PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET	215
5.2.9.	PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN MYyntIVOITOT	216
5.2.10.	OSINKOTUOTTOJEN JA PERUSPÄÄOMAN KORKOTUOTTOJEN ERITTELY	216
5.3.	TASEEN LIITETIEDOT	216
5.3.1.	SOTE-UUDISTUKSEN VAIKUTUKSET AVAAVAAN TASEESEEN 1.1.2023	216
5.3.2.	TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	218
5.3.3.	TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	221
5.4.	VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	222
5.5.	HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJAN PALKKIOTA JA INTRESSITAHOTAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	224
6.	VESIHUOLTOLAITOS (KIRJANPIDOLLINEN TASEYKSIKKÖ).....	226
6.1.	LAILILAN KAUPUNGIN VESIHUOLTOLAITOKSEN TOIMINTAKERTOMUS.....	226
6.2.	VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMA	230
6.3.	VESIHUOLTOLAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA	231
6.4.	VESIHUOLTOLAITOKSEN TASELASKELMA	232
6.5.	VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMAN LIITETIETOJA	234
6.5.1.	LIKEVAIHTO JA MUUT VARSINAISET TOIMINTATUOTOT	234
6.5.2.	SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA.....	234
6.5.3.	HENKILÖSTÖ	235
6.5.4.	OMA PÄÄOMA	235
6.6.	VESIHUOLTOLAITOKSEN RAHOITUSLASKELMAN LIITETIETOJA	235
6.7.	VESIHUOLTOLAITOKSEN TASE-ERITTELY	236
6.8.	VESIHUOLTOLAITOKSEN TASEEN LIITETIETOJA	237
7.	MUUT TILINPÄÄTÖSASIAKIRJAT	238
7.1.	KIRJANPIDOSSA KÄYTETYT KIRJAT JA LUETTELOT	238
7.2.	ALLEKIRJOITUKSET	239

---

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1. Kaupunginjohtajan katsaus

Kaupungin muutettu talousarvio vuodelle 2023 oli ylijäämäinen noin miljoona euroa vuosikatteen ollessa noin 4,7 miljoonaa euroa. Vuosikate vuonna 2023 toteutui selvästi arvioitua parempana päätyen noin seitsemään miljoonaan euroon. Vuoden 2023 suunnitelman mukaiset poistot olivat 3,6 milj. euroa. Vuoden 2023 tulos toteutui merkittävästi suunniteltua parempana päätyen noin 3,5 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi.

Kaupungin lainamäärä oli vuoden 2023 lopussa 22,45 miljoonaa euroa. Lainakanta pienentyi noin miljoona euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Lainakannan pienentyessä ja väkiluvun noustessa myös asukaskohtainen lainakanta pieneni vajaaseen 2700 euroon asukasta kohti. Taseen kumulatiivinen ylijäämä nousi edellä todetusta johtuen edellisen vuoden 8,8 miljoonasta eurosta 12,3 miljoonaan euroon.

Kaupungin vuoden 2022 talousarvioon muutoksineen oli varattu investointeihin 7,3 miljoonaa euroa ja toteutuneet investoinnit olivat noin 6,1 miljoonaa euroa. Investointitaso oli näin ollen edellistä vuotta korkeampi.

Helmikuussa 2022 Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan muutti pysyvästi koko Euroopan turvallisuustilannetta. Turvallisuustilanteen muutos näkyi jo vuoden 2022 aikana kunnissa erityisesti varautumissuunnitelmien päivityksenä sekä varautumistoimien parantamisena.

Korkojen nousu jatkui, mutta nousutahti tasaantui vuoden 2023 aikana. Pitkällä aikavälillä tarkasteltaessa korot eivät edelleenkään ole erityisen korkealla tasolla, mutta poikkeavat 2000-luvun alun nollakorkotasosta selvästi. Kaupungin lainasalkku on edelleen melko hyvin suojattu korkojen nousua vastaan.

Yleisesti arvioiden vuosi 2023 oli mittareiden valossa suotuisa. Lähes jokainen talouden tunnusluku kehittyi edellistä vuotta positiivisempaan suuntaan. Lisäksi kaupungin väkiluku nousi ja työttömyys pysyi maltillisella tasolla. Väkiluvun nousu selittyy pääosin positiivisella maahanmuutolla, josta suurimman osan muodostaa Laitilaan asettuneiden ukrainalaisten kotikuntaoikeuksien hakeminen. Työllisyyskehityksessä on merkillepantavaa vuonna 2023 tapahtuneet Uudessakaupungissa sijaitsevan Valmet Automotiven laajat lomautukset ja irtisanomiset, jotka vaikuttavat voimakkaasti Vakka-Suomen seutukunnan työllisyyteen. Merkillepantavaa onkin se, kuinka hyvällä tasolla Laitilan työllisyys säilyi autotehtaan synkistä uutisista huolimatta.

Positiivisista tunnusluvuista huolimatta kuntatalouden tulevaisuus näyttäytyy synkempänä. Menneistä koronatukivuosista ja sote-uudistukseen liittyvistä muutoksista on siirrytty kuntien uuteen aikakauteen, jossa totuttuja elinvoima- ja sivistyspalveluita täytyy pystyä tuottamaan ja kehittämään selvästi aiempaa pienemmällä taloudellisella kokonaisuudella. Valtiontalouden säästöt ja yleisesti heikkenevät talouden näkymät heijastuvat voimakkaasti kuntien talouteen sekä valtionosuuksien leikkausten että verokertymän kautta.

Lauri Kattelus, kaupunginjohtaja

1.2. Kaupungin hallinto

KAUPUNGINVALTUUSTO (31 JÄSENTÄ)

Valtuuston pj: Alkio Jukka (KESK) 1.1.-31.7.2023, Saarela Riikka (KESK) 1.8.2023-

Valtuuston 1. vpj: Lehtola Seppo (SDP)

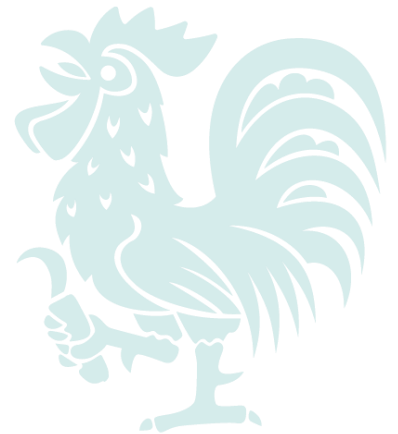
Valtuuston 2. vpj: Alkio Jukka (KESK)

Poliittiset voimasuhteet:

KESK. 15, SDP 4, KOK. 4, Laitilan Puolesta 4, PS 2, KD 1, PRO V-S 1

Jäsenet:

Aho Virve KOK	Kuisma Eero KESK	Pokki Pertti SDP
Aitakari Henri LPuolesta	Kuusisto Janne LPuolesta	Raittinen Juha LPuolesta
Aittakari Jouko PS	Kuusisto Pekka KESK	Rantanen Timo PS
Arokoivu Nina LPuolesta	Kylä-Heiko Tapio KESK	Rinne Seppo PRO V-S
Haijanen Pauliina KOK	Laaksonen Santeri KESK	Saari Susanna KESK
Kerttula Pertti KESK	Lahtonen Hanna SDP	Saari Tiina KD
Ketoniemi Ari KESK	Männistö Jarkko KOK	Viljanen Matti KESK
Kinnala Mika KESK	Peltola Heikki KOK	Vuorela Ilkka KESK
Kiveinen Jari SDP	Pilppula Oskari KESK	Vuorio Tuomas KESK
Kiviö Juha KESK		

KAUPUNGINHALLITUS (9 JÄSENTÄ)

Hallituksen pj: Kuusisto Pekka KESK

Hallituksen vpj: Aho Virve KOK

Kaupunginhallituksen esittelijänä toimi kaupunginjohtaja Lauri Kattelus

Jäsenet:

Haijanen Pauliina KOK	Pokki Pertti SDP	Vuorio Tuomas KESK
Kinnala Mika KESK	Saari Susanna KESK	
Kuusisto Janne LPuolesta	Saari Tiina KD	

TILIVELVOLLISET TOIMIELIMET

Kaupunginhallitus

Keskusvaalilautakunta

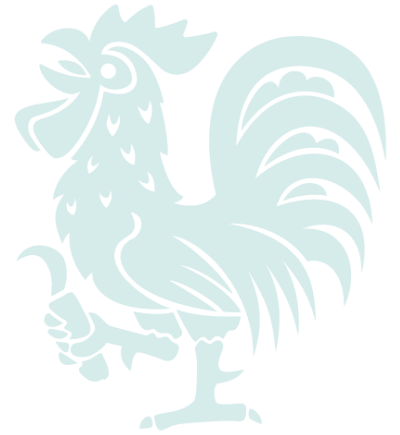
Jäsenet: Kuisma Eero, pj. Bergman Raisa Vähätalo Martti
Laihonen Juho, Mutka Marja-Liisa
vpj.

Tarkastuslautakunta

Jäsenet: Ketoniemi Ari, pj. Kinnala-Helo Tuire
Pokki Pertti, vpj. Rinne Joonas
(-4/2023) Uusikartano Tiina
Lehtola Seppo (-10/2023)
(5/2023-) Vuorinen Marketta (11/2023)

Sivistysvaliokunta

Jäsenet:	Kylä-Heiko Tapio,	Haijanen Pauliina	Lilja Henna
	pj.		
	Aitakari Henri,	Hemmilä Terhi	Rantanen Timo
	vpj.		
	Frangén Milla	Kiviö Juha	Vuorela Ilmari

Vakka-Suomen musiikkiopiston johtokunta

Jäsenet: Hautanen Jouni, Koskinen Lea
vpj. Rinne Seppo

Tekninen valiokunta

Jäsenet: Viljanen Matti, pj. Jalonen Jesse
Männistö Jarkko, Jalonen Katri
vpj. Kiveinen Jari
Aittakari Jouko Kerttula Pertti Pilppula Oskari
Viherjälaakso Katri

Rakennus- ja ympäristölautakunta

Jäsenet: Raittinen Juha, pj. Oivo Jorma
Kiveinen Veera, Sukari Elina
vpj. Vainio Aki
Elo Paula Varjo Ville

Vakka-Suomen kansalaisopiston johtokunta

Jäsenet: Toivola Mika, vpj. Sillantie Jari

MUUT TOIMIELIMET

Valtuuston vaalilautakunta

- Pekka Kuusisto, Henri Aitakari, Virve Aho, Jouko Aitakari, Hanna Lahtonen

Käräjäoikeuden lautamiehet

- Juha Laurila, Olga Solovjova

Kiinteistötoimituksen uskotut miehet

- Hannu Honkanen, Pekka Jalonen, Tapani Kaila,
Juho Laihonen, Anita Mäki-Arvela, Juha Raittinen

Lounais-Suomen poliisin neuvottelukunta

- Markku Lähtenmäki

Varsinais-Suomen liiton edustajainkokous

- Pekka Kuusisto, Pauliina Haijanen

Alangon säätiön hoitokunta

- Miko Doering, Simo Hiekka, Juha Knuutila, Jouni
Kylä-Heiko, Petra Wallin

Uudenkaupungin ympäristöterveydenhuollon lautakunta

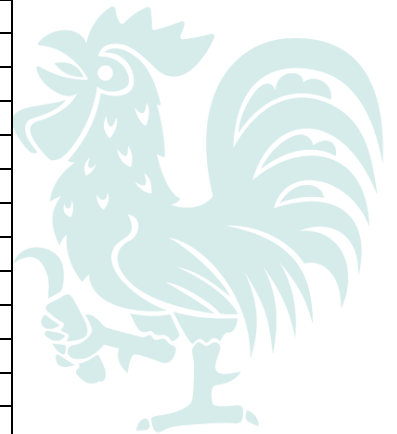
- Riitta Saloniemi, Hanna Lahtonen

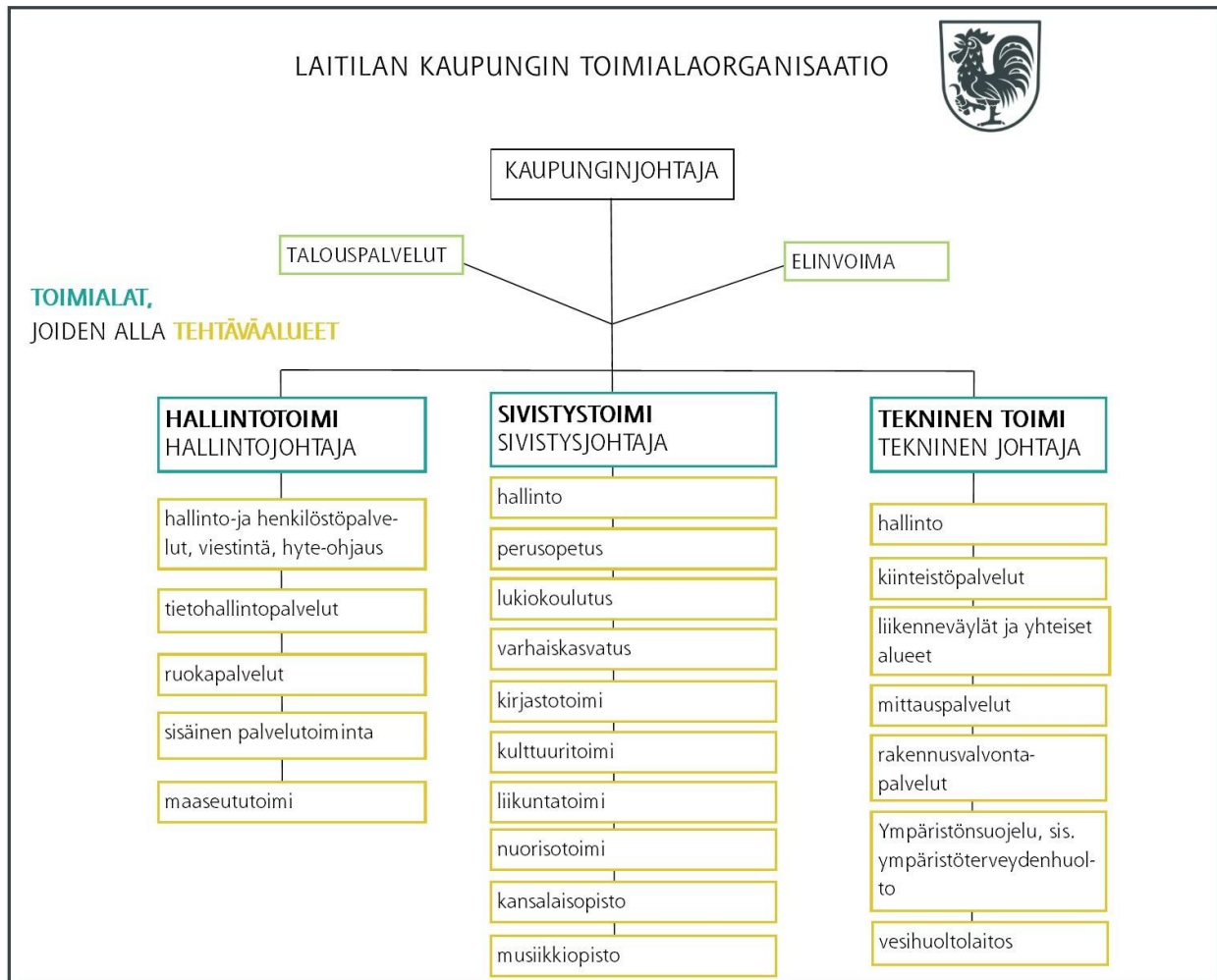

LUETTELO TILIVELVOLLISISTA VIRANHALTIJOISTA

10 Vaalit	hallintojohtaja
14 Tilintarkastus	lautakunnan pj
15 Ruokahuoltopalvelut	keittiöpäällikkö
17 Tietohallintopalvelut	tietohallintopäällikkö
18 Hallintopalvelut	hallintojohtaja
19 Sisäinen palvelutoiminta	tietopalvelu- ja työhyvinvointipäällikkö
20 Talouspalvelut	talousjohtaja
21 Elinkeinoitoimi	elinvoimapäällikkö, työllisyys- ja maahanmuuttopäällikkö
22 Kaavoitus	kaupunkisuunnittelija
23 Asuminen	asunto- ja palvelusihteeri
25 Maaseututoimi	hallintojohtaja
26 Sivistystoimen hallinto	sivistysjohtaja
27 Varhaiskasvatus	varhaiskasvatusjohtaja
28 Perusopetus	sivistysjohtaja
29 Lukio-opetus	lukion rehtori
30 Toisen asteen ammatillinen koulutus	sivistysjohtaja
35 Kirjastotoimi	kirjastotoimenjohtaja
36 Kulttuuritoimi	kulttuuripäällikkö
38 Nuorisotoimi	nuorisopäällikkö
39 Liikuntatoimi	vapaa-aikapäällikkö
40 Aikuiskoulutus/Vakka-Suomen kans.op	kansalaisopiston rehtori
41 Vakka-Suomen musiikkiopisto	musiikkiopiston rehtori
57 Tekninen hallinto	tekninen johtaja
58 Liik. väylät ja alueet	työpäällikkö
59 Jätehuolto	tekninen johtaja
60 Kiinteistöt	kiinteistöpäällikkö
61 Vesihuoltolaitos	vesihuoltopäällikkö
63 Mittauspalvelut	maankäyttöinsinööri
68 Ympäristönsuojelu	ympäristöpäällikkö
69 Rakennusvalvonta	rakennustarkastaja

HALLINNON ORGANISAATIO

1.3. Kulunut vuosi

1.3.1. Yleinen taloudellinen kehitys

Kuntatalous oli helmikuun alussa julkistettujen tilinpäätösarvioiden perusteella vuonna 2023 pitkästä ajasta tasapainossa. Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarviodiedot vuodelta 2023 jäivät hieman odotuksista, mutta kokonaisuutena kuntatalouden tunnuslukuja voidaan pitää vahvoina. Investoinnit huomioiva rahoitusjäämä nousi 200 miljoonan euron ylijäämään. Aikaisemmin kuntatalous oli tasapainossa vuonna 2006. Tilikauden tulos nousi poikkeuksellisen vahvalle tasolle: 1,8 miljardiin euroon jääden kuitenkin noin 600 miljoonaa ennustetta heikommaksi. Kuntien vahva tilikauden tulos ohjautuu nopeasti kasvaneiden investointien rahoittamiseen. Kunnat käyttivät ylijäämäänsä myös lainakannan vähentämiseen alustavien tietojen mukaan yhteensä 300 miljoonalla eurolla (1,6 %). Kuntien lainakanta on pienentynyt toista vuotta peräkkäin.

Kuntatalouden vahvat tunnusluvut saavutettiin sote-uudistukseen liittyneiden kertaluonteisten poikkeuserien avulla. Ilman poikkeuseriä kuntien ja kuntayhtymien talous olisi ollut viime vuonna 1,9 miljardia euroa heikompi. Erien taustalla vaikuttivat muun muassa vuodelta 2022 vuodelle 2023 siirtyneet 1,4 miljardin euron suuruisiksi

arvioitua verotilitykset eli niin sanottu sote-uudistuksen verohäntä. Lisäksi takaisinperittävien valtionosuuksien tulosvaikutus on 0,5 miljardia euroa. Ilman kertaluonteisia verorahoituseriä tulos olisi jäänyt 0,1 mrd. euroa negatiiviseksi.

Kuntien talouden rahavirrat muuttuivat vuonna 2023 voimakkaasti, kun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu, niitä vastaavat nettokustannukset ja verotulot, investointivastuu sekä osa lainakannasta siirtyivät hyvinvointialueille. Uudistuksen vaikutus näkyi myös siten, että henkilöstökulujen merkitys kasvoi ja palvelujen ostot vähenivät. Lisäksi kiinteistöveron osuus nousi yhteisöveron ohi.

Kuntien toimintamenot supistuivat sote-muutoksen vuoksi arviolta 50–60 prosenttia, mutta verotuloissa muutos oli verohäntien takia pienempi. Rahoitusmarkkinoiden kireä tilanne heijastui korkokuluihin, jotka kasvoivat noin 170 miljoonalla. Kuntien lainojen keskimääräiset korkokulut kasvoivat kuitenkin huomattavasti markkinakorkoa hillitymmiin. Korkokulujen kasvulta on suojauduttu pääosin kiinteäkorkoisten lainojen avulla. Noin 50 kunnalla on lisäksi käytössään korolta suojaavia korkojohdannaisia. Korkokulujen oletetaan kasvavan lähivuosina, kun kiinteäkorkoisten lainojen korot tulevat tarkistettavaksi, vaikka markkinakorot ovatkin laskeneet huipuistaan. Markkinakorkojen ei odoteta palaavan vuotta 2022 edeltävälle tasolle. Toisaalta rahoitusmarkkinoiden tilanne kasvatti kuntien korkotuottoja noin 90 miljoonalla.

Soten taloudelliset vaikutukset alkavat selkeytyä vasta vähitellen, mutta tilinpäätösarvot kertovat kuntakentän taloudellisen eriytymisen jatkumisesta. Tilikauden tulos oli paras yli 100 000 asukkaan ja 20 000–100 000 asukkaan kunnissa, kun taas pienemmissä kunnissa tulos oli huomattavasti heikompi. Heikoin tulos oli alle 5000 asukkaan kunnissa. Sote-uudistuksen jälkeen samankin maakunnan sisällä talous voi näyttäytyä dramaattisesti erilaisena.

Vuosikate vahvistui kunnissa edellisvuodesta 0,76 mrd. eurolla 4,21 mrd. euroon. Vuosikate oli edellisten vuoden tapaan selvästi yli poistotason ja nettoinvestointien. Negatiivisen vuosikatteen kuntia oli 13 ja tilikauden tulos oli negatiivinen 49 kunnassa. Kolmasosa kuntien tuloksesta syntyi Helsingissä ja Espoossa.

Toimintakate pieneni 59 % eli noin 20 mrd. euroa. Toimintakulut laskivat 52 % (22,5 mrd. euroa). Vuoden 2023 sopimuskorotukset palkkoihin olivat 4,85 % (n. 890 milj. euroa). Kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksut alenivat 0,3 %-yksikköä. Sanna Marinin hallituksen tehtävälaajennukset olivat 15 milj. euroa. Kuntien työmarkkinatuen kustannukset kasvoivat 3,8 % (17 milj. euroa) ja perustoimeentulotuen kustannukset 3,7 % (24,5 milj. euroa). Ukrainasta sotaa paenneiden henkilöiden palvelujen järjestäminen lisäsi kuntien kustannuksia mm. perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa.

Toimintatuotot laskivat 28 % (n. 2,8 mrd. euroa). Sote-uudistus poisti kunnilta soteperusteiset asiakasmaksut, myyntituotot sekä muut toimintatuotot. Kunnat saivat Ukrainasta tulleiden pakolaisten palvelujen järjestämiseen valtionavustusta muun muassa varhaiskasvatuksessa (14 milj. euroa), perusopetuksen valmistavassa opetuksessa (varaus 120 milj. euroa) ja kielikoulutuksessa. Valtionavustusta eri kehityshankkeisiin maksettiin myös muun muassa TEM:n, YM:n ja LVM:n hallinnonaloilla. Varhaiskasvatusmaksuja alennettiin 1.8.2023 lukien: -29 milj. euroa (vuositaso -70 milj. euroa).

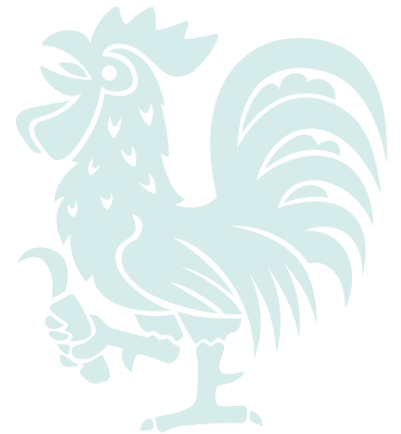
Verot laskivat yhteensä 46 % eli noin 12,3 mrd. euroa. Kunnallisverotuotot laskivat 53 % eli n. 11,4 mrd. euroa. Soteuudistukseen liittyvät tuloveroprosenttileikkaus oli 12,64, joka vähensi kunnallisveron tuottoa 13,2 mrd. euroa. Työllisyys kasvoi 8 000 hengellä ja palkkasumma kasvoi 6 % vuodesta 2022. Veroperustemuutosten nettovaikutus oli noin -29,5 milj. euroa. Arvio sisältää mm. kotitalousvähennyksen yhteydessä myönnettävän määräaikaisen sähkövähennyksen vaikutuksen. Sote-uudistusta edeltäviltä vuosilta tilittyi vuodelle 2023 kunnallisveroa arviolta 1,2 miljardia euroa. Kuntien yhteisöverotulot laskivat 32 % (noin 990 milj. €). Sote-uudistuksessa kuntien yhteisöveron tuotosta siirrettiin valtiolle kolmannes eli 900 milj. euroa. Bruttokansantuotteen volyymin arvioidaan pienentyneen 0,5 prosenttia vuonna 2023. Yhteisöveroa lisäsi varhaiskasvatusmaksujen alennuksen ja yksityisen hoidon tuen hoitolisän korotuksen kompensointi kuntien yhteisöveron jako-osuutta kasvattamalla. Vaikutus oli noin 90 miljoonaa euroa vuonna 2023. Sote-uudistusta edeltäviltä vuosilta tilittyi kunnille yhteisöveroa arviolta 220 miljoonaa euroa. Kiinteistöverot kasvoivat 4,4 % (noin 90 milj. €). Rakennuskustannusindeksi oli +9,4 prosenttia, kiinteistöjen verotusarvot kasvoivat yhteensä 8,4 %. Kiinteistöveroprosenttien muutosten vaikutus verotuloon oli vuonna 2023 hyvin pieni.

Valtionosuudet laskivat 66 % eli noin 7,1 mrd. euroa. Kuntien sote-perusteiset valtionosuudet olivat 5 340 milj. euroa. Kuntien rahoitusosuus perustoimeentulotuesta puolestaan pienensi valtionosuutta 345 milj. euroa ja muut vähennykset 160 milj. euroa. Peruspalvelujen valtionosuuden indeksitarkistus oli +89 milj. euroa (+3,8 %). Leikkaus kuntien valtionosuuksiin oli 43 milj. euroa, josta pysyvä leikkaus oli 33 milj. euroa. OKM:n valtionosuuksien indeksitarkistus kunnissa toi lisää 29 milj. euroa (+3,8 %) ja ammatillisen koulutuksen rahoituksen indeksikorotus 25 milj. euroa (+3,7 %). Kunnille korvattavat laajenevat tehtävät kasvattivat valtionosuutta 15 miljoonaa euroa (mm. varhaiskasvatuksen tuki, sitouttava koulu yhteistyö). Verotulomenetysten kompensointi osuus oli 29,5 milj. euroa. Ennakollinen sote-siirtolaskelma sisälsi valtionosuutta liikaa 500 miljoonaa euroa, joka leikataan kunnilta pois tulevina vuosina. Tiedot käyvät ilmi kuntatalouden tilaa arvioivasta Kuntaliiton tilinpäätösanalyysistä vuodelta 2023.

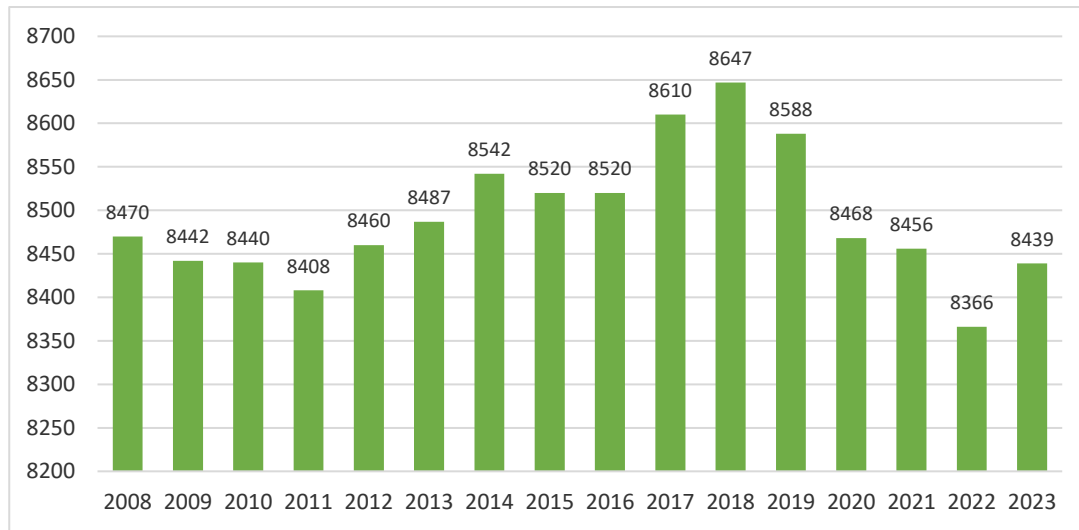
1.3.2. Laitila tilastojen valossa

Laitilan kaupungin asukasluku vuoden 2023 lopussa oli ennakkotiedon mukaan 8439, mikä on 73 henkilöä enemmän kuin vuoden 2022 lopussa. Väkiluvun kasvu perustuu maahanmuuttoon.

Seuraavassa kaaviossa on kuvattu Laitilan kaupungin väestökehitys 2008–2023 (vuoden 2023 luku on ennakkotieto).

LAITILAN VÄESTÖNKEHITYS 2008–2023

Alla olevassa taulukossa on esitetty väestömuutosten ennakkotietoja Laitilassa ja Vakka-Suomessa ajalla 1.1.2023–31.12.2023.

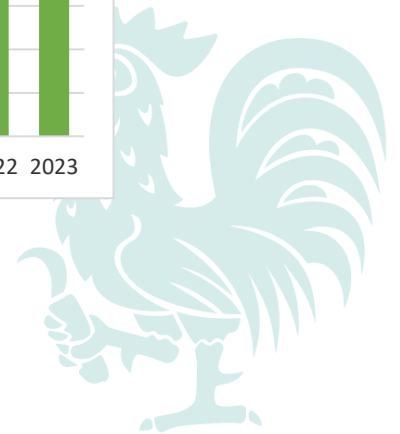
VÄESTÖNMUUTOSTEN ENNAKKOTIEDOT 1.1.2023–31.12.2023

	Laitilan kaupunki	Vakka-Suomi
Syntyneet	62	201
Kuolleet	99	383
Luonnollinen kehitys	-37	-182
Tulomuutto	235	1 084
Lähtömuutto	372	1 496
Nettomuutto	-137	-412
Nettomaahanmuutto	254	514
Kokonaismuutos	73	-88
Kokonaisväkiluku	8 439	30 202

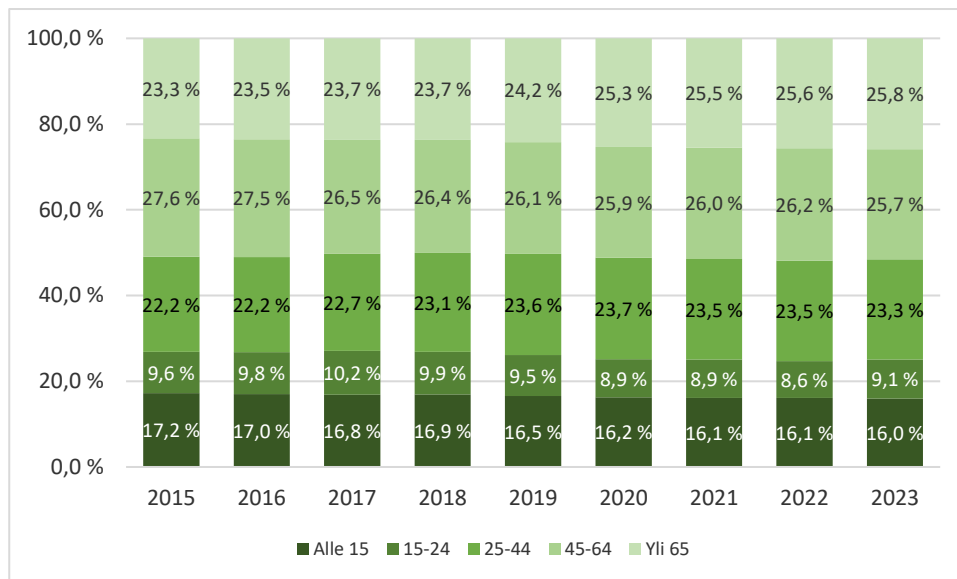
Luonnollinen kehitys (-37) sekä kuntien välinen nettomuutto (-137) ovat negatiivisia. Nettomaahanmuutto on vertailuluvuista ainut positiivinen (254 henkilöä).

Vakka-Suomessa väkiluku oli 30 202 henkilöä vuoden 2023 lopussa, joka on 88 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2022 (30 290).

Seuraavassa kaaviossa on kuvattu Laitilan väestön ikärakenne vuosina 2015–2023. Vuoden 2023 tieto on tilastokeskuksen ennakkotieto.

LAILILAN IKÄRAKENNE 2015–2023

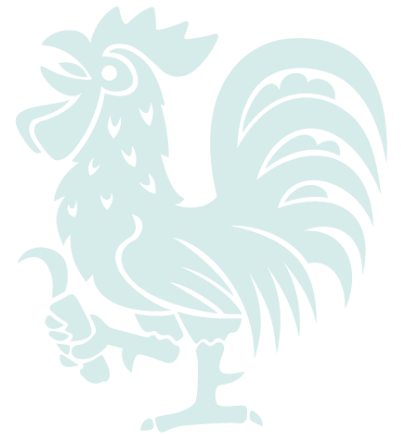
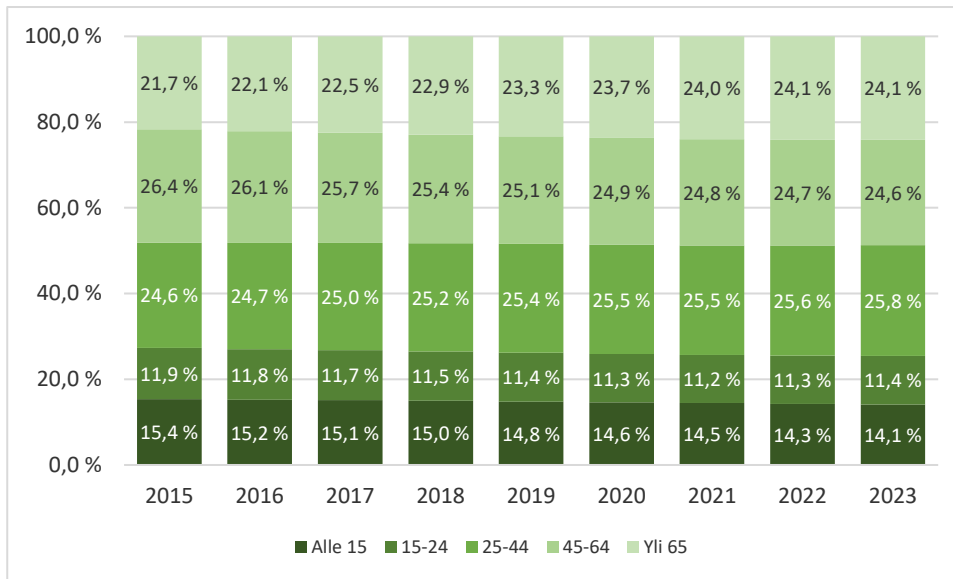
Laitilan kaupungin väestön ikärakenne on kehittynyt vuodesta 2015 vuoteen 2023 siten, että 0–14-vuotiaiden osuus on pienentynyt 1,2 prosenttiyksikköä (16,0 % vuonna 2023). Samalla ajanjaksolla 15–24-vuotiaiden osuus on pienentynyt 0,5 prosenttiyksikköä (9,1 %), 25–44-vuotiaiden osuus kasvanut 1,1 prosenttiyksikköä (23,3 %), 45–64-vuotiaiden osuus on pienentynyt 1,9 prosenttia (25,7 %) ja yli 65-vuotiaiden osuus kasvanut 2,5 prosenttiyksikköä (25,8 %).

Väestöennusteen mukaan väkiluku Laitilassa laskee ja on 7 898 vuonna 2040. Yli 65-vuotiaiden suhteellinen osuus Laitilan väestöstä nousee 29,3 prosenttiin vuonna 2040, kun se vuonna 2023 on ollut 25,8 prosenttia.

Varsinais-Suomen alueen ikäjakauma vuonna 2023 oli vastaavasti seuraava: 0–14-vuotiaat 14,1 %, 15–24-vuotiaat 11,4 %, 25–44-vuotiaat 25,8 %, 45–64-vuotiaat 24,6 % ja yli 65-vuotiaat 24,1 %.

Seuraavassa kaaviossa on havainnollistettu Varsinais-Suomen väestörakenteen kehitystä eri vuosina. Vuoden 2023 tieto on tilastokeskuksen ennakkotieto.

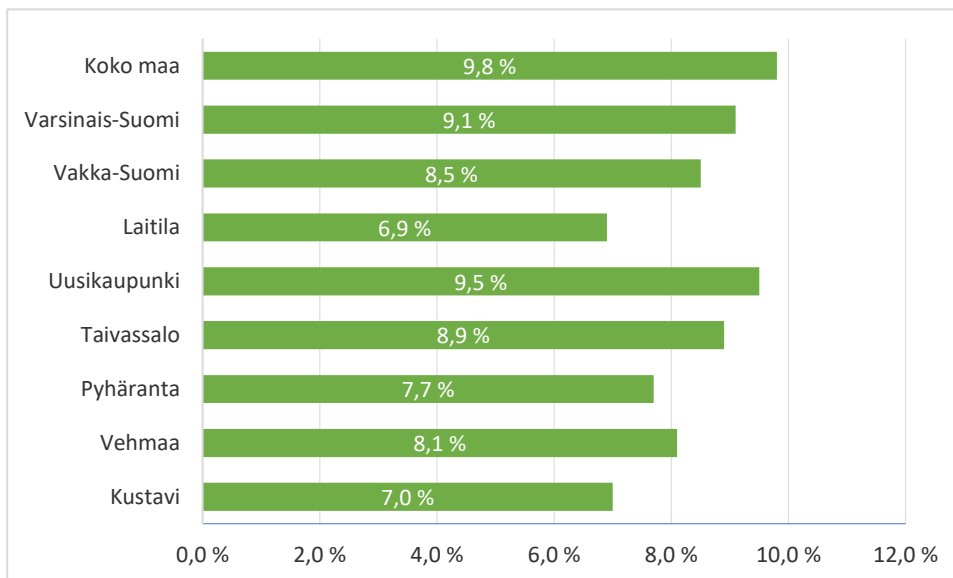
VARSINAIS-SUOMEN IKÄRAKENNE 2015–2023

Laitilan kaupungin työttömyysaste oli 7,7 prosenttia joulukuussa 2023 (7,6 % 12/2022). Työttömiä työnhakijoita (ml. lomautetut) oli yhteensä 303, joista miehiä oli 165 ja naisia 138. Työttömistä alle 25-vuotiaita oli 31 ja yli vuoden työttömänä olleita oli 67 (2022: 75). Samana ajankohtana avoimia työpaikkoja oli yhteensä 59 (2022: 119). Varsinais-Suomessa työttömyysaste vuoden 2023 joulukuussa oli 10,3 prosenttia eli 0,9 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuotta aiemmin.

Alla olevassa kaaviossa on kuvattu Vakka-Suomen kuntien työttömyysastetta.

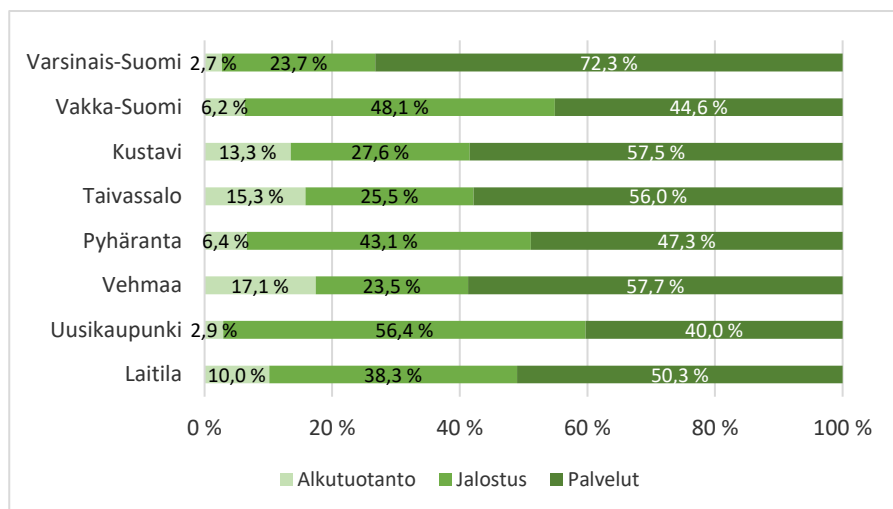
TYÖTTÖMYYSASTE KUNNITTAIN 2023 (koko vuoden keskiarvo)

Tilastokeskuksen tietojen mukaan Laitilan kaupungin työpaikkaomavaraisuus on 99,1 prosenttia vuonna 2022 (v. 2021 95,6 prosenttia). Työpaikkaomavaraisuus kasvoi 3,5 prosenttia vuotta aiemmasta.

Laitilan työpaikkojen kokonaismäärä oli 3 403 vuonna 2022 (3 453 vuonna 2021). Työpaikkojen määrä väheni edellisvuodesta 50 työpaikalla. Työllisten määrä oli 3 642 vuonna 2022 (3 613 vuonna 2021).

ELINKEINORAKENNE KUNNITTAIN VAKKA-SUOMESSA 2021

RAKENNUKSET LAITILASSA 2022

Asuinrakennukset	3027
Liike- ja toimistorakennukset	94
Liikenteenrakennukset	126
Teollisuuden ja yhdyskuntatekniikan rakennukset	157
Varistorakennukset	148
Muut rakennukset	86
Kesämökkit	1322

Tilastokeskuksen vuoden 2022 tietojen mukaan Laitilassa on rakennuksia yhteensä 3638 kpl (2021: 3 689). Niistä on asuinrakennuksia 3 027 (2021: 3 068), liike- ja toimistorakennuksia 94 (2021: 94), teollisuusrakennuksia 157 (2021: 157), liikenteenrakennuksia 126 (2021: 126), varistorakennuksia 148 (2021: 159) ja muita rakennuksia 86 (2021: 85). Lisäksi kesämökkejä Laitilassa on 1322 (2021: 1 320) kpl.

1.3.3. Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Kaupungin tilikauden ylijäämä on 3,5 milj. euroa ja tilikauden tulos 3,4 milj. euroa ylijäämäinen. Vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa tilikauden tulos arvioitiin 1,2 milj. euroa ylijäämäiseksi. Valtuusto myönsi vuoden aikana lisämäärärahoja yhteensä 74 t euroa, joten tilikauden tulos muodostui 2,4 milj. euroa lopullista talousarviota paremmaksi.

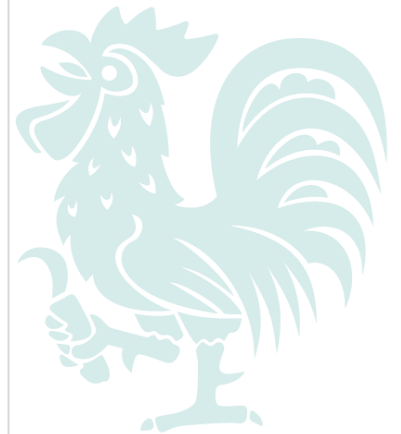
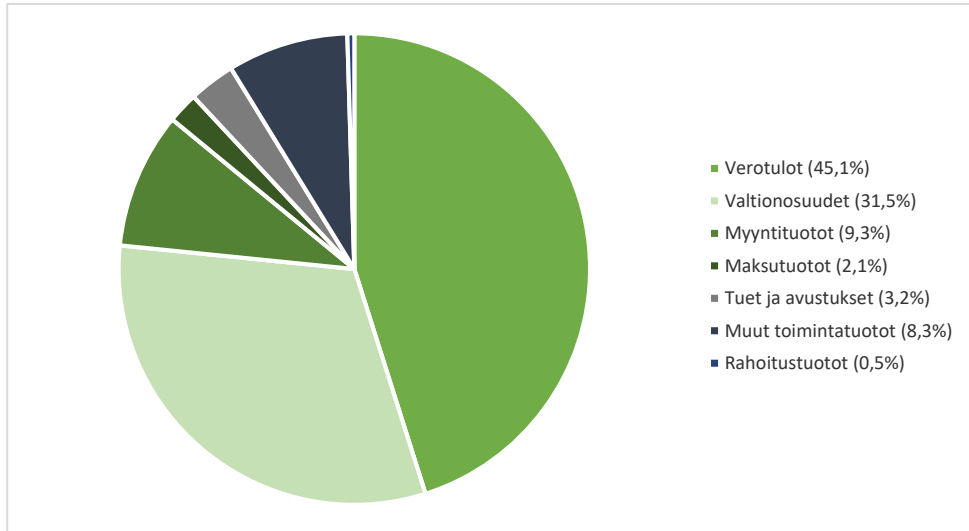
Vuonna 2023 verotuloja kertyi yhteensä 18,4 milj. euroa eli noin 15 milj. euroa (44,8 %) vähemmän kuin vuonna 2022. Kunnallisveroa tilitettiin kaupungille noin 13,9 milj. euroa, joka on 13,8 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Yhteisöveroja kertyi vajaat 2,4 milj. euroa eli 1,2 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Vuonna 2023 kiinteistöveroprosentit olivat seuraavat: vakituinen asunto 0,41 %, muu rakennus 1 % ja yleinen 0,93 %. Kiinteistöverojen tuotto oli 2,1 milj. euroa eli vajaat 40 t euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Valtionosuuksien toteutuma oli 12,9 milj. euroa, josta 1,7 milj. euroa oli verotulomenetyksen kompensatiota. Valtionosuuksia saatiin noin 12,9 miljoonaa euroa (50,2 %) vähemmän kuin vuonna 2022. Toteuma ylitti kuitenkin talousarvion 90 t eurolla.

Laitilan kaupungin ulkoiset toimintatuotot vuonna 2023 olivat 9,4 milj. euroa, joka on 1,4 milj. euroa arvioitua enemmän. Kasvu johtui pääasiassa hankeavustuksista sekä OKM:n erityisavustuksesta turvattomista oloista tulleiden lasten varhaiskasvatuspalvelujen järjestämiseen, työllistämistuesta, korvauksista ukrainalaisten majoituspalvelujen järjestämiseen sekä kotikuntaa hakeneiden kotoutumiskorvauksista. Toimintatuotot laskivat edellisvuodesta 2,4 milj. euroa (20,4 %), kun koko kuntasektorilla tilinpäätösten ennakkotietojen mukaan toimintatuotot laskivat 28 prosenttia.

ULKOISET TUOTOT %-OSUUKSITTAIN 2023

Laitilan kaupungin ulkoiset toimintakulut vuonna 2023 olivat yhteensä 33,3 milj. euroa. Ulkoiset toimintakulut laskivat vuodesta 2022 yhteensä 49,4 prosenttia, kun koko kuntasektorilla ulkoiset toimintakulut laskivat ennakkotietojen mukaan noin 52 prosenttia. Henkilöstökulut yhteensä laskivat 35,3 prosenttia. Palkat ja palkkiot laskivat 34,2 % (8,8 milj. euroa) ja sivukulut 39,6 prosenttia (2,6 milj. euroa). Kunnissa palkat ja palkkiot laskivat ennakkotietojen mukaan 52 % ja henkilösivukulut 53 %. Sivukulut laskivat suhteessa palkkoja enemmän, koska kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksut alenivat 0,3 %-yksikköä. Vuoden 2023 sopimuskorotukset palkkoihin olivat 4,85 %. Henkilöstökulut olivat kokonaisuutena 785 706 euroa talousarviota pienemmät.

Sairausvakuutus-, tapaturmavakuutus- ja kansaneläkelaitoksen korvauksia saatiin yhteensä 305 098 euroa, joka on 127 621 euroa vähemmän kuin vuonna 2022 (432 719 euroa).

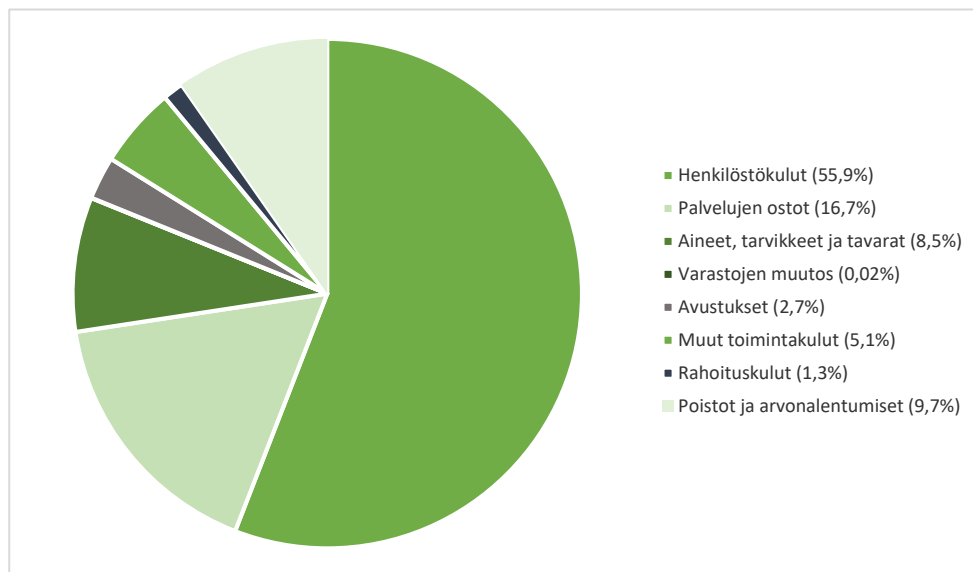
Palvelujen ostot vähenivät 75,8 prosenttia (19,5 milj. euroa), mutta olivat kuitenkin 2,9 % (175 t euroa) arvioitua korkeammat. Koko kuntasektorilla palvelujen ostot vähenivät 56 %. Ylitys talousarvioon johtuu pääasiassa eräiden kiinteistöjen äkillisistä korjaustarpeista. Samasta syystä myös aine- ja tarvikekulut toteutuivat 3,4 % (106 t euroa) arvioitua korkeampina. Aine- ja tarvikekulut pienentyivät edellisvuodesta 22,2 %, kun koko kuntasektorilla ne pienentyivät 57 %. Muut toimintakulut ylittyivät 16 % (265 t euroa). Ylitykseen vaikuttivat pääasiassa vanhojen saatavien luottotappiokirjaukset, käyttöomaisuuden myyntitappiot, vahingonkorvaukset, kiinteistöjen arvonlisäverokirjausten takautuvat kirjaukset sekä jäsenmaksut.

Perusopetuksen toimintaympäristöön vaikutti Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Poikkeamaa pitkän aikavälin suunnitteluun toi runsas monikielisten oppilaiden siirtyminen valmistavasta opetuksesta perusopetukseen syksyllä 2023. Perusopetuksen oppilaista 15 %:lla on äidinkieli muu kuin suomi. Varhaiskasvatuksessa puolestaan on monikielisiä lapsia lähes 20 %.

Haastavan työmarkkinatilanteen vuoksi kaupungin osuus työmarkkinatukimenoista pysyi edellisen vuoden tapaan korkealla tasolla.

Laitilan kaupungin toimintakate pieni edellisvuodesta 55,7 prosenttia (30,1 milj. euroa). Koko kuntasektorilla toimintakatteen arvioitiin pienentyneen 59 prosenttia helmikuussa julkaistun kuntien tilinpäätösarvion mukaan.

ULKOISET MENOT %-OSUUKSITTAIN 2023

Vuosikate vuonna 2023 oli 7 milj. euroa, kun se edellisvuonna oli 5,2 milj. euroa. Vuosikatteen vahvistumiseen on useita syitä. Merkittävä tekijä on verohännät, joka tarkoittaa, että verotuottoja kertyi menneiden vuosien korkeampien veroprosenttien mukaan. Verotuotot toteutuivat 2,8 % (0,5 milj. euroa) arvioitua korkeampina. Lisäksi toimintatuotot toteutuivat jopa 18 % (vajaa miljoona euroa) arvioitua suurempina. Toimintakulut puolestaan jäivät hieman arvioitua pienemmiksi. Verotuotot kokonaisuudessaan laskivat 44,8 % (15 milj. euroa) ja valtionosuudet 50,2 % (12,9 milj. euroa) edellisvuodesta. Koko kuntasektorilla verot laskivat yhteensä 46 % ja valtionosuudet 66 %.

Poistot ja arvonalentumiset pysyivät suunnilleen edellisen vuoden tasolla.

Korkokulut kasvoivat peräti 311 % (0,4 milj. euroa). Tämä johtuu siitä, että vuonna 2022 Euroopan keskuspankki aloitti mittavat koronnostot kiihtyvää inflaatiota hillitkseen ja lyhytaikaisten lainojen korot nousivat vuoden 2023 aikana jopa 4 % yläpuolelle. Kaupungin lainojen korkosuojausaste 70,2 % (71,4 % vuonna 2022) oli kuitenkin hyvä, joten keskiporko 1,61 % pysyi maltillisena (0,75 % vuonna 2022) ja oli hieman alle kuntien keskimääräisen tason.

Käyttötalouden nettomenot kehittyivät vuonna 2023 edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna seuraavasti. Vertailussa ovat mukana myös sisäiset erät. Vuodesta

2020 lähtien sisäiset vuokrat on sisällytetty toimintakuluihin, kun ne vielä vuonna 2019 kirjattiin kustannuslaskennallisiin menoihin. Vuokratulot jakaantuvat pääoma- vuokraosuuteen, joka on kohdennettu hallintotoimeen sekä ylläpitovuokraan, joka on kohdennettu tekniseen toimeen. Vuodesta 2022 lähtien myös siivouskulut ovat olleet osana sisäistä vuokraa. Aiemmin siivouskulut kirjattiin kustannuslaskennallisina erinä. Työterveyshuollon kustannukset on vuodesta 2023 lähtien kirjattu yksiköiden toimintakuluiksi. Aiemmin ne kirjattiin kustannuslaskennallisina erinä. Soteuudistuksen vaikutukset organisaatorakenteeseen on kuvattu kunkin toimialan vertailun yhteydessä.

Hallintotoimen toimintakate (3 milj. €) vahvistui edellisvuodesta 11,1 prosenttia. Toimintamenot laskivat 18,3 prosenttia ja toimintatulot laskivat 12,5 prosenttia. Hallintotoimen nettomenot ovat positiiviset pääomavuokratuloista johtuen. Hyvinvointialueen käytössä olevien tilojen vuokratulot ovat vuodesta 2023 lähtien olleet ulkoista vuokratuloa, kun ne aikaisemmin sisältyivät sisäisiin vuokratuloihin. Ulkoiset vuokratulot määräytyvät vuokrasopimusten, eivätkä toteutuneiden pääomakustannusten perusteella. Hallintotoimen rakenne on muuttunut vuoden 2023 alusta siten, että hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä viestintä on sisällytetty hallintotoimeen. Asiointipiste on puolestaan siirtynyt hallintotoimesta elinvoimayksikköön. Kaukolankodin keittiön toiminta siirtyi soteuudistuksen seurauksena hyvinvointialueelle.

Elinvoiman erillisyyksikön toimintakate (-0,9 milj. €) heikkeni 465,5 prosenttia. Toimintamenot kasvoivat 139,1 prosenttia ja toimintatulot 59,2 prosenttia. Tulos ei kuitenkaan ole täysin vertailukelpoinen edelliseen vuoteen nähden, koska yksikön rakenne on olennaisesti muuttunut. Vuonna 2023 aiemmin sosiaali- ja terveysvaliokunnan alainen Palke 5-yksikkö, työmarkkinatuen kuntaosuudet sekä talouspalveluissa aiemmin sijainnut joukkoliikenne siirtyivät elinvoimayksikköön. Lisäksi asiointipiste siirtyi sisäisestä palvelutoiminnasta elinvoimayksikköön.

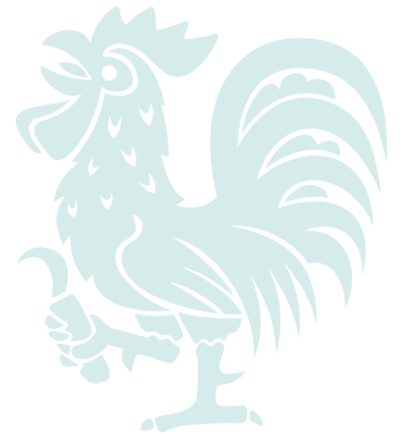
Talospalveluiden erillisyyksikön toimintakate (-0,1 milj. euroa) vahvistui 69,7 prosenttia. Toimintamenot (-0,5 milj. euroa) laskivat 18,1 prosenttia ja toimintatulot (4 t euroa) kasvoivat 70,5 prosenttia. Tulos ei ole kuitenkaan täysin vertailukelpoinen edellisvuoteen, koska soteuudistuksen takia verotuskustannukset laskivat merkittävästi. Lisäksi joukkoliikenne siirtyi elinvoimayksikköön.

Sivistystoimen toimintakate (-23,9 milj. €) heikkeni 12,8 prosenttia. Toimintatulot laskivat 13,3 prosenttia. Toimintamenot kasvoivat 9,3 prosenttia, vaikka soteuudistuksessa opiskeluhuollon henkilöstö eli koulukuraattorit ja psykologit siirtyivät hyvinvointialueen palvelukseen. Toisaalta hyökkäyssodan pitkittyminen on lisännyt kustannuksia erityisesti varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.

Vakka-Suomen kansalaisopiston toimintakate (-0,9 milj. €) heikkeni 4 prosenttia. Toimintamenot nousivat 3,1 prosenttia ja toimintatulot 4,1 prosenttia.

Vakka-Suomen musiikkiopiston toimintakate (-0,8 milj. €) heikkeni 2,2 prosenttia. Toimintamenot vähenivät 0,2 prosenttia ja toimintatulot 1,1 prosenttia.

Teknisen toimen toimintakate (0,1 milj. €) vahvistui 115,8 prosenttia. Toimintamenot nousivat 4,7 prosenttia ja toimintatulot kasvoivat 20,1 prosenttia edellisvuodesta. Merkittävin tekijä toimintakatteen muutokseen taustalla on palo- ja pelastustoiminnan siirtyminen vuoden 2023 alusta lähtien hyvinvointialueelle. Lisäksi hyvinvointialueen käytössä olevien tilojen vuokratulot ovat vuodesta 2023 lähtien olleet

ulkoista vuokratuloa, kun ne aikaisemmin sisältyivät sisäisiin vuokratuloihin. Ulkoiset vuokratulot määräytyvät vuokrasopimusten, eivätkä toteutuneiden ylläpitokustannusten perusteella. Sotetilojen siistijät siirtyivät uudistuksessa hyvinvointialueen palvelukseen.

Rakennus- ja ympäristötoimen toimintakate (-0,23 milj. €) heikkeni edellisvuodesta 63,5 prosenttia. Toimintamenot nousivat 26,5 prosenttia ja tulot laskivat 10,7 prosenttia. Toimintakulujen kasvun taustalla on aiemmin sosiaali- ja terveystieteiden alaisen ympäristöterveydenhuollon siirtyminen ympäristönsuojelun tehtäväalueelle.

Tarkempia selvityksiä kustannusten muutoksista löytyy kunkin tehtäväalueen kohdalta toimintakertomusosiosta.

VUONNA 2023 TOIMIALAT OVAT KEHITTÄNEET TOIMINTAANSA SEURAAVALLA TAVALLA

Vuotta 2023 leimasi vähitellen tasaantuva koronaepidemia, mutta ennen kaikkea Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan aiheutunut tilapäistä suojelua hakevien ukrainalaisen suuri määrä. Hyökkäyssodasta aiheutui myös merkittävä kustannusten nousu. Toimialoilla muokattiin toimintaa hyvinvointiuudistuksen tuomien muutosten mukaisesti ja valmistauduttiin TE-palvelu-uudistukseen.

Sivistystoimi

1. Hallinto

- Digitalisaation ja oppilastietojärjestelmän kehittäminen
- Johtamisrakenteen kehittäminen varhaiskasvatuksessa
- Perusopetuksen kokonais selvitys ja kehittäminen pitkällä aikavälillä
- Sivistys- ja teknisen toimen yhteistyön kehittäminen
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kehittäminen sivistystoimessa

2. Varhaiskasvatus

- Kaksivuotinen esiopetus
- Digitaitojen kehittäminen
- Esimiesjärjestelyt
- Leikki- ja leikkiympäristöt
- Oppimisen tuen kehittäminen, integroitu pienryhmä

3. Perusopetus

- Yhteisöllisen työn ja hyvinvoinnin kehittäminen jatkuu OKM:n mahdollistaman kehittämisavustuksen turvin
- Moniammatillisen yhteistyön kehittäminen
- Oppimisen tuen kehittäminen ja tasa-arvoistaminen koko esi- ja perusopetuksen osalta valmistunut. Kehitetty ja yhtenäistetty prosesseja ja tuen malleja
- Monikielisen opetuksen kehittämistä on jatkettu ja toiminta kattaa lähes koko perusopetuksen palvelukentän

4. Lukiokoulutus

- Monipuolisen oppimisen kehittäminen ja järjestäminen
- Yhteisöllisyyden ja hyvinvointityön lisääminen ja kehittäminen

5. Kirjastotoimi

- CD-musiikkiaineiston hankinta yhteiskokoelmaan ja "kelluttaminen" koko Vaski-kirjastokimpan alueella
  - Pop up -kirjastotoiminnan aloittaminen Nuokkarilla
6. Kulttuuritoimi
- Kauppilan umpipihan perusnäyttelyn uudistaminen
  - Laitilan Uudenvuoden tapahtuma yhteistyössä Laitilan Wirvoitusjuomatehtaan kanssa
  - Osallistavat näyttelyt: tammikuussa kulttuuriviikolla (yhteisötaideprojekti: hiekkalaatikot) ja joulukuussa yhteisöllisen joulukalenterin muodossa. Nämä mahdollisti näyttelyvitriininhankinta
7. Nuorisotoimi
- Säännöllinen työparityöskentely avoimessa nuorisotalotyössä
  - Koulunuorisotyön uudelleen käynnistäminen ja edelleen kehittäminen
  - Aukioloaikojen kehittäminen kokeiluina (lauantai, aamupäivä, perjantaisin klo 22 asti, alakoululaisten vuoron jakaminen kahteen eri ikäryhmään)
  - Kirjaston kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen (pop up -kirjasto Nuokkarilla)
8. Liikuntatoimi
- Vakiintuneita tapahtumia yhteistyössä kaupungin muiden toimijoiden ja kolmannen sektorin kanssa
  - Vakiintunut liikuntafoorumi käytäntö
9. Vakka-Suomen kansalaisopisto
- Kestävän tulevaisuuden sertifikaatin toimenpiteet
  - Osaamisperusteisten kurssien opetussuunnitelma ja opintopistekurssien toteutuksen aloitus
  - Maahanmuuttajien kieltenopetuksen kehittäminen sekä omien toimenpiteiden että erillisen hankkeen kautta
  - Kurssitoiminnan arvioinnin kehittäminen ja palautteen hyödyntäminen osana kurssisuunnittelua
10. Vakka-Suomen musiikkiopisto
- Opetushenkilöstön pedagogisten valmiuksien vahvistaminen ja kehittäminen Erilaiset oppijat -hankkeen avulla

Hallintotoimi:

- Ruokapalvelut:
  - Peruskorjauksessa Varppeen keittiöön saatiin nykyaikaisia koneita ja laitteita
  - Ateriakuljetuksen kaluston päivittäminen
  - Siirtyminen samanlaisiin kalustoihin (GN-kalusto)
  - Työergonomia parantaminen - pyörillä kulkevaa kalustoa
  - Lounasruokien valmistuksen siirtäminen kokonaisuudessaan keskuskeittiölle, kahden koulutalon valmistuskeittiöt muutettiin jakelukeittiöiksi.
  - Henkilökunnan kokouskäytäntöjen muutos – jaettiin kolmeen ryhmään (kyläkoulut, Kappelimäki ja Varppee); kokouksiin kutsutaan myös ko. koulun rehtori
- Tietohallintopalvelut:
  - Tietohallinnon sisäisen tikettijärjestelmän käyttöönotto, jonka tavoitteena on parantaa sisäistä palvelua ja helpottaa muun henkilökunnan yhteydenottoa tietohallintoon
  - Kotisivutoimittajan kilpailutus ja uudistuksen käynnistys sekä koordinointi

-
- Teknisenä asiantuntijana toimiminen muiden hallinnonalojen järjestelmävaihdossa ja käyttöönotoissa, esim. Promid-työajanseuranta, Rondo-arkistoratkaisu, Trimble Locus -paikkatietojärjestelmä, Feedbackly-kyselyjärjestelmä

  - Hallintopalvelut:
    - hyvinvointikoordinaattorin tehtävä 1.1.2023 (0,5 htv)
    - uusien jaostojen toiminnan käynnistyminen
    - palkkahallinnon palveluissa henkilöstövaje (henkilöstön saatavuusongelma lakisääteisten vapaiden tms. johdosta)
    - uusien järjestelmien kilpailutukset ja käyttöönotot (mm. sähköisen pitkäaikaistaltioinnin käyttöönoton aloitus, työajanseuranta)
    - henkilöstösuunnitelmien ja ohjeistusten laatiminen ja päivittäminen
    - koko organisaation työhyvinvointikysely
    - hallintosäännön päivittäminen
    - koko kaupunkiorganisaation säännölliset esihenkilötapaamiset
    - kaupunginviraston ruokalatoiminnan kilpailutukset
    - tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatiminen henkilöstölle
    - useita paikallisneuvotteluja sekä YT-menettelyjä
    - tonttimarkkinointikampanja

  - Sisäinen palvelutoiminta:
    - henkilöstön työhyvinvointikysely toteutettiin 27.3.-17.4.2023 välisenä aikana; työyksiköiden laatimia kehittämistoimenpiteitä käsitellään alkuvuonna 2024
    - TOP3 sairauspoissaolot –yksiköt vuonna 2023 ovat Kappelimäen koulu, Apilaniityn päiväkoti ja Pähkinäpensaallaan päiväkoti; ko. yksiköiden kehittämistoimenpiteitä sairauspoissaolojen vähentämiseksi on tarkasteltu loppuvuonna 2023; koulutustilaisuudet järjestetään keväällä 2024
    - Winnovan kanssa solmitun Kumppanuussopimuksen mukainen henkilöstön osaamisen kehittäminen on jatkunut; tarkemmat tiedot henkilöstökertomuksessa 2023
    - työterveyshuollon työpaikkaselvityksien pohjana ovat työyksiköiden laatimat työsuojelullisten riskien arvioinnit, joihin on liitetty myös kehittämistoimenpiteet; työpaikkaselvityksissä ovat läsnä kaikki kaupungin toimijat ko. kiinteistössä, joka on huomattavasti jouduttanut kehittämistoimenpiteitä
    - työsuojeluryhmä on valmistellut koko kaupungin työväkivalta –ohjeistuksen
    - työsuhdepolkupyöräetu vakituiselle henkilöstölle otettiin käyttöön 1.11.2023 alkaen

  - Johdon tuki ja viestintä:
    - tuettiin järjestettyjä viestintäkoulutuksia organisaatiossa. Koulutukset toteutettiin kuntaviestintään erikoistuneen iTellon kanssa.
    - tuettiin kuntalaisviestintää: asukaslehden koko kasvoi, siinä huomioitiin ukrainalainen väestö ja kuntalaisten osallistamiseen pyrkivistä ta-
-
-

pahtumista ja toimista viestittiin some-markkinoinnin tukemana entistä suuremmalle yleisölle.

- Markkinoinnin saralla käynnistyi mittava kuntamarkkinointikampanjan (uusien ok-tonttien markkinointi), joka jatkuu seuraavalle vuodelle. Vuoden 2023 aikana tuotettiin kampanjan materiaalia, toteutettiin laajasti some-/ screen-/ ja bussimarkkinointia Turku – Laitila – Rauma -akselilla sekä toteutettiin postikorttikampanja, joka tavoitti yli 1000 vanhaa asukasta.

Tekninen toimi

- Trimble-Locus ohjelmiston hankinnan käynnistäminen
  - o sähköinen rakennusvalvonta- sekä ympäristötoimialanohjelma
  - o kaavoitustyökalu
  - o paikkatieto
  - o karttapalvelut
  - o otetaan käyttöön kokonaisuudessaan keväällä 2024
- Skenarios-tilatietopalvelun ja johtamispalvelun käyttöönotto
- Metsäsuunnitelman päivitys
- Ympäri vuorokautisen kiinteistöpäivystyksen aloitus

Talouspalvelut:

- TE24-uudistuksen valmistelu eri työryhmien kautta (sopimus- ja rahoitusmallit-, hankinnat-, toimitilat-, omaisuus ja siirtyvät sopimukset sekä talousjohtajien ryhmä).
- Sote-uudistuksen loppuunsaattaminen. Erityisesti siirtyvien-/jaettavien sopimusten sekä siirtyvän omaisuuden ja Varhan ostolaskujen selvittely ja edelleen laskutus vienyt runsaasti aikaa. Uudistus on vaikuttanut myös tilinpäätösprosessiin sekä konsernirakenteeseen.
- Talouden suunnittelu- ja talousarvioprosessien kehittäminen ja järjestelmien markkinakartoitus. Kaupungin oman budjetointipohjan laatiminen, käyttöönotto ja henkilökunnan ohjeistus järjestelmätoimittajan irtisanoessa vanhan talousarvio -järjestelmän.
- Uuden CGI Rondo -pitkäaikaistalvointijärjestelmän käyttöönotto aloitettiin talouspalveluissa.
- Verkkomaksamisen ratkaisuja kartoitettiin Nuorisotoimen ja IT-palveluiden kanssa.
- Käynnistetty Clodia-sopimustenhallintajärjestelmän ja CaseM-asianhallintajärjestelmän integraatioprosessi.
- Tehtävien uudelleen organisointi ja uusien työntekijöiden perehdytys. Vuoden 2023 aikana pääkassanhoitaja sekä toinen kirjanpitäjistä irtisanoutui ja controller jäi virkavapaalle. Lisäksi Palkkeen sihteerin siirtyi vuoden alusta hyvinvointialueelle, jolloin osa hänen tehtävistään tuli talouspalveluiden hoidettavaksi. Pääkassanhoitajan sekä Palkkeen sihteerin laskutustehtävät jaettiin muille talouspalveluiden työntekijöille ja vuoden aikana rekrytoitiin uusi taloussihteerin ja controllerin sijainen. Kirjanpitäjän tehtävä täytettiin talouspalveluiden sisäisin järjestelyin.
- Kiinteistökartoituksen koordinointi ja kiinteistöjen arvonlisäveroasioiden selvittely.
- Elinkeino toiminnan kartoitus ja hinnoittelupohjien laatiminen Palkkeelle. Valmistautuminen uusiin valtiokonttorin raportointivaatimuksiin.
- Eräiden konsernin kiinteistöyhtiöiden omistusjärjestelyjen muutosten koordinointi.

TILINPÄÄTÖKSEN JA TALOUSARVION VERTAILU:

- Ulkoiset toimintakulut (33,3 milj. €) olivat 0,3 milj. euroa pienemmät kuin lisämäärärahoilla korjatun talousarvion määrärahat.
- Ulkoiset toimintatuotot (9,4 milj. €) muodostuivat 1,4 milj. euroa lisätalousarviolla korjattua talousarviota ja varsinaista talousarviota suuremmiksi.

- Vuosikate (7 milj. €) muodostui 2,2 milj. euroa varsinaista tulosarviota suuremmaksi ja tilikauden tulos (3,4 milj. €) 2,3 milj. euroa varsinaista tulosarviota paremmaksi.
- Kunnallisveroa tilitettiin 538 182 euroa varsinaista tulosarviota enemmän. Kiinteistöveroa tilitettiin 6 883 euroa arvioitua vähemmän ja osuus yhteisöveron tuotosta jäi 35 913 euroa arvioitua pienemmäksi. Yhteensä verotuloja saatiin 495 385 euroa arvioitua enemmän.
- Vuoden 2023 aikana valtuusto hyväksyi käyttötalouteen lisämäärärahasi-tyksiä yhteensä 74 000 euroa.

Kaupunginvaltuuston käyttötalouteen hyväksymät **lisämäärärahat** olivat seuraavat:

- Liikuntatoimeen 14.000 € Jääkukko Oy:n avustuspäärahasta nostoon.
- Rak.valvontaan/kaavoitukseen/Liik.väyl. ja alueisiin/mittauspalveluun/Ymp.suojeluun yhteensä 60.000 € paikkatieto-ohjelman käyttökustannuksiin.

Olenneisimmat tulosarvion tehtäväkohtaiset **määrärahan ylitykset** käyttötalou-
dessa olivat seuraavat:

- Asuminen: menot ylittyivät 71 199 € ja tulot ylittyivät 264 695 €
- Liikuntatoimi: menot ylittyivät 159 369 € ja tulot alittyivät 38 908 €
- Kiinteistöt: menot ylittyivät 791 362 € ja tulot ylittyivät 1 275 808 €

Esitetään tilivelvollisille vastuuvapautta, mikäli valtuusto hyväksyy poikkeamat.

Olenneisimmat tulosarvion tehtäväkohtaiset **määrärahan alitukset** käyttötalou-
dessa olivat seuraavat:

- Ruokapalvelut: menot alittyivät 104 346 €.
- Tietohallintopalvelut: menot alittyivät 84 235 ja tulot ylittyivät 65 185 €
- Hallintopalvelut: menot alittyivät 11 671 ja tulot ylittyivät 159 360 €
- Sisäinen palvelutoiminta: menot alittyivät 139 685 € ja tulot alittyivät 19 954.
- Talouspalvelut: menot alittyivät 48 833 ja tulot ylittyivät 2 071 €
- Elinkeinotoimi: menot alittyivät 56 767 € ja tulot ylittyivät 234 291 €.
- Kaavoitus: menot alittyivät 59 462 € ja tulot alittyivät 5 662 €
- Kirjasto: menot alittyivät 40 191 € ja tulot alittyivät 3 975 €
- Kulttuuritoimi: menot alittyivät 60 188 € ja tulot alittyivät 11 196 €.
- Tekninen hallinto: menot alittyivät 96 482 € ja tulot alittyivät 38 865 €
- Mittauspalvelu: menot alittyivät 24 387 € ja tulot ylittyivät 1 223 €
- Ympäristönsuojelu: menot alittyivät 97 506 € ja tulot ylittyivät 6 091 euroa
- Rakennusvalvonta: menot alittyivät 22 561 € ja tulot alittyivät 21 189 €

INVESTOINNIT

Investointiosan menot olivat yhteensä 6,1 milj. euroa ja siten varsinaista tulosarviota 0,4 milj. euroa suuremmat. Valtuusto hyväksyi investointiosaan lisämäärärahoja yhteensä 1 558 178 €, jolloin investointien muutetut tulosarviomenot olivat 7 329 178 €. Varsinaiset määrärahalisäykset on eritelty tarkemmin alla.

Suurimmat yksittäiset **toteutuneet investointikohteet** vuonna 2023 olivat:

- Varpuen ruokalan peruskorjaus 1 100 691 €

- Urheilutalon peruskorjaus 1. vaihe 1 044 069 €
- Laessaari kunnallistekninen rakentaminen 389 520 €
- Maa-alueiden hallinta 350 000 €
- Päällystysohjelman mukaiset kohteet 347 921 €
- Sampanummen katujen peruskunnostus 299 340 €
- Vesijohtoverkoston saneeraukset 252 272 €
- Viemäriverkoston saneeraukset 210 649 €

Investointeihin myönnettiin **lisämäärärahoja** seuraavasti:

- Urheilutalon peruskorjaus 1. vaihe 700 000 €
- Varppen ruokalan peruskorjaus 350 000 €
- Laessaari kunnallistekninen rakentaminen 100 000 €
- Hallitie ja -polku rakentaminen 90 000 €
- Paikkatieto-ohjelma 90 000 €
- Vesijohtoverkosto Laessaari 50 000 €
- Viemäriverkosto Laessaari 50 000 €
- Varppen koulun salin katto 45 000 €
- Kyläkoulun teknisen työn purunpoisto 25 000 €
- Mirjaminpuisto, parvekelasit 22 078 €
- Palke 5 purunpoisto 14 000 €
- Renault Trafic -pakettiauto (Palke 5) 11 100 €
- Painimatto 11 000 €

RAHOITUS

Laitilan kaupungin korollinen vieras pääoma oli vuoden 2023 lopussa 22,45 milj. euroa. Asukaskohtaisesti lainaa oli 2 660 euroa (vuonna 2022 asukaskohtainen laina oli 2 802 euroa). Lainamäärä väheni miljoonalla eurolla edellisvuodesta. Suomen kuntien keskimääräinen asukaskohtainen lainamäärä oli tilinpäätösennusteiden mukaan 3 323 euroa.

Kaupungin lainarahoitus on pitkällä aikavälillä muodostunut pääasiassa lyhytaikaisesta lainasta, johtuen alhaisista koroista. Lainakantaa kasvattavat suuret investoinnit, joiden rahoitukseen tulorahoitus ei riitä. Lainakanta on kokonaisuutena laskenut lähelle vuoden 2018 tasoa johtuen vuosien 2020–2023 hyvistä tuloksista sekä investointitason pienenemisestä. Vuosina 2022 ja 2023 vuosikate riitti kattamaan poistojen lisäksi myös investoinnit.

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä 5 vuodelta on Laitilan kaupungissa ollut pysyvästi negatiivinen. Tunnusluku on vuoden 2023 lopussa -4 milj. euroa (vuonna 2022 -12,4 milj. euroa). Tämä alijäämä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa.

Laitilan kaupungin korkoriski on jo vuosien ajan ollut melko suuri. Kaupungin lainojen järjestelemiseksi ja rahoituksen varmistamiseksi otettiin vuonna 2022 talousarviosta poiketen kiinteäkorkoinen 5 miljoonan euron pitkäaikainen laina, jotta lainasalkun korkosuojaus saatiin riittävälle tasolle. Kyseinen järjestely ei lisännyt kokonaislainamäärää vaan lyhytaikaisia, kuntatodistuslainoja konvertoitiin pitkäaikaiseksi lainaksi. Näin saavutettiin parempi suojaustaso korkomuutoksia vastaan. Vuonna 2023 ei nostettu talousarviosta poiketen uutta pitkäaikaista lainaa. Kaupungin taloustilanne oli odotettua vahvempi ja investointitaso jäi arvioitua pienemmäksi, joten lisälainalle

ei ollut tarvetta. Uuden pitkäaikaisen lainan ottoa ei puoltanut myöskään korkeaksi kohonnut korkotaso. Tilapäislainan kerralla käytössä oleva enimmäismäärä pidettiin edelleen 30 miljoonassa eurossa. Ennen koronaepidemiaa limiitti oli 20 miljoonaa euroa. Rahalaitoskohtaiset nostolimiitit pysyivät kuitenkin ennallaan 20 miljoonassa eurossa.

1.3.4. Arvio tulevasta talouden kehityksestä

Kuntien marraskuinen ”Black Friday” näkyy valtiovarainministeriön kuntahallinnon ennusteessa valtionosuuksien reippaana laskuna vuodesta 2025 lähtien. Perjantaina 17.11. klo 18.16 Valtiovarainministeriö ilman mitään ennakkovaroitusta tiedotti vuoden 2022 verotuksen valmistumisen vaikutuksista sote-siirtolaskelmaan ja kuntien valtionosuuksiin juuri sen jälkeen, kun kunnat olivat lukinneet vuoden 2024 veroprosenttinsa. Tiedotteen pääviesti oli, että kuntien valtionosuuksiin kohdistuu 415 miljoonan euron (80 euroa/asukas) lisäleikkaus. Näin ollen pysyvä ”loppupiiska” soteuudistuksesta tuplaantuu. Shokkiyllätyksen jälkeen asetelmia muutti varsin pian uusi tiedote, jossa kerrottiin, ettei lisävähennystä tehdäkään vielä vuonna 2024 vaan se jaksotetaan vuosille 2025–2027.

VM:n ennusteessa kuntien valtionosuuksia pienentää paitsi vuoden 2022 verotietojen valmistumisen vaikutukset sote-siirtolaskelmaan niin myös kuntien valtionosuuksien kasvua 2024–2027 hidastava indeksijarru. Muut kuntien tulot kasvavat hidastuneen talouskasvun myötä vaimeasti, mihin vaikuttaa myös se, että kunnat kiristivät verotustaan vuonna 2024 varsin maltillisesti. Menoja kasvattaa yleistä ansiokehitystä hieman nopeampi palkkaohjelma, hintojen ja korkojen nousu sekä huomattavat investointitarpeet.

Kuntatalouden kokonaistulojen ja -menojen erotus eli nettoluotonanto, on kasvassa valtiovarainministeriön mukaan keskipitkällä aikavälillä noin -0,3–0,4 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Alijäämä ei ole kansantalouden mittakaavassa kovin suuri, mutta huolestuttavaa on sen kasautuminen yksittäisten, usein muutenkin vaikeissa olosuhteissa toimivien kuntien kontolle. Kunnissa alijäämät merkitsevät huomattavia sopeutuspaineita ja kuntien eriytymistä. Soteuudistus kasvansi merkittävästi kuntien talouden liikkumavaraa, jolloin talouden tasapainotuskeinoja ovat käytännössä verojen korotukset sekä kulujen karsiminen kuntien sivistyspalveluista tai infrasta.

Riskit VM:n kuntaennusteen oletettua pienemmästä tulojen kasvusta ja oletettua voimakkaammasta menojen kasvusta ovat suuret. Talouskasvu voi hyvinkin kallistua Suomen Pankin ennakoimaan suuntaan, jolloin vero- ja muiden tulojen kasvu pienenee entisestään. Heikentyvä kasvu merkitsee myös sitä, että sosiaaliturvan leikkaukset kohdistuvat oletettua voimakkaammin perustoimeentulotuen tarpeen kasvuksi. Tämä merkitsee kunnille lisäkustannuksia, sillä kunnat rahoittavat perustoimeentulotuesta puolet.

(Lähteet: Kuntaliitto pääekonomistin blogi; Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:95: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-452-3>; Suomen pankin tiedote 19.12.2023: <https://www.suomenpankki.fi/fi/media-ja-julkaisut/tiedotteet/2023/suomen-talous-on-taantumassa-ja-toipuminen-takkuua/>)

Soteuudistus siirsi kustannuksia ja tuloja valtiolle, mutta jätti kuntien maksettavaksi mittavat velat ja kiinteistöt. Työllisyyspalvelut siirtyvät valtiolta kuntien vastuulle

vuonna 2025 ja laajeneville tehtäville pitäisi osoittaa aidosti riittävä ja kestävä rahoitus.

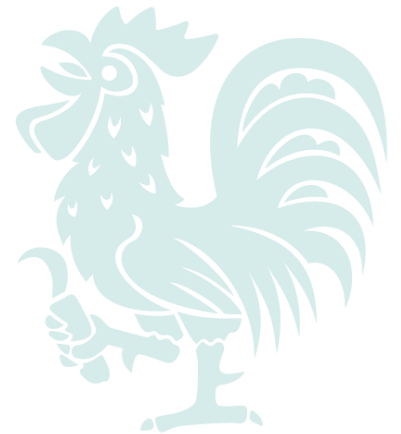
Muutaman poikkeuksellisen vahvan vuoden jälkeen Laitilan kaupungin taloudellinen tilanne tulee heikentymään olennaisesti vuodesta 2024 lähtien, kun sote-uudistuksen taloudelliset vaikutukset realisoituvat. Merkittävät investointipaineet, korkojen nousu ja kasvavat käyttötalousmenot heikentävät talouden tasapainoa. Valtionosuuksien lisäleikkaus vuodesta 2025 lähtien on arviolta 1,1 milj. euroa vuodessa ja samaan aikaan järjestämisvastuu TE-palveluista siirtyy kaupungille. Ministeriön suunnittelemaat lisäleikkaukset vastaavat suunnilleen TE-palveluiden rahoituksen arvioitua lisäystä eli käytännössä TE-palvelut on rahoitettava säästämällä muista toiminnoista tai korottamalla veroja. Lisäksi suhdanneherkkyys kasvaa. Mikäli taloudessa menee huonosti, työllisyyspalvelujen kysyntä ja kustannukset kasvavat ja samaan aikaan verotulot vähenevät. On myös todennäköistä, että kriteerien tiukentuessa muun muassa työmarkkinatuen kuntaosuudet kasvavat.

Alueen suurteollisuudessa tapahtuneet muutokset ovat vaikuttaneet Laitilan kaupungin väkilukuun ja työttömyysasteeseen, mutta poikkeuksellisesta vuodesta huolimatta työllisyys on säilynyt melko vahvana. Talouden kasvunäkymät ovat kuitenkin heikentyneet. Luonnollinen väestönkehitys on ollut negatiivista, mutta toisaalta Laitilaan on saapunut runsaasti ukrainalaisia turvapaikanhakijoita sekä tilapäistä suojelua hakevia, joista merkittävä osa on hakenut Laitilasta kotikuntaa.

Päätösten mukaiset valtionosuudet ilman kotikuntakorvauksia ovat yhteensä 12 461 406 euroa vuonna 2024 (12 853 476 v. 2023). Kaupungin talousarviossa on budjetoitu valtionosuuksia yhteensä 11 979 975 euroa ja kotikuntakorvauksia 148 000 euroa (netto). Valtiovarainministeriö on myöntänyt valtionosuutta 481 431 euroa enemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa on arvioitu. Tämä johtuu siitä, että OKM:n rahoituksessa valmistavan opetuksen läsnäolokuukaudet on arvioitu huomattavasti korkeammiksi, kuin kaupungin omassa arviossa. Kaupungilla on mahdollisuus hakea oikaisua päätökseen. Kotikuntakorvausten nettosumma puolestaan on 100 000 euroa korkeampi kuin talousarviossa. Talousarvio pohjautuu VM:n valtionosuuksien osalta Kuntaliiton vuoden 2024 ennakkolaskelmaan. OKM:n valtionosuuksien arvioimisessa on kuitenkin käytetty valmistavan opetuksen osalta vuoden 2022 toteutuneita läsnäolokuukausia.

Kunta-alan työehtosopimusneuvottelut käytiin haastavissa olosuhteissa, juuri kun inflaatio oli korkeimmillaan. Vuosille 2023 ja 2024 oli sovittuna pohjaratkaisu 1,9 %, jossa yleiskorotusten osuus oli 1,5 % ja paikalliserä 0,4 %. Neuvottelutulokseen kuitenkin sisältyi perälautatarkastelu, jonka seurauksena yksityisten alojen sopimusmalli johti pohjaratkaisua korkeampiin korotuksiin myös kuntasektorilla. Tämä merkitsi, että 1.6. tuleviin yleiskorotuksiin lisättiin 0,7 % vuonna 2023 ja lisätään 0,77 % vuonna 2024. Paikallisiin järjestelyeriin puolestaan lisättiin 0,3 % vuonna 2023 ja 0,33 % lisätään vuonna 2024. Lisäksi kesäkuussa 2023 maksettiin kertapalkkio, joka oli 467 euroa/henkilö. Ylimääräisenä kertapalkkiona tuli vielä KVTES:n liitteen 5 piiriin kuuluvalla henkilöstöllä 120 euron kertapalkkio ja OVTES:in osio G:n piiriin kuuluvalla henkilöstöllä 150 euron kertapalkkio. Perälaudan kustannukset muuttivat vuosikeskiarvoa 1,8 % vuonna 2023 ja vuoden 2024 korotuskustannukset ovat 1,73 % verrattuna vuoteen 2022. Kokonaiskustannukset sopimuskaudella 2022–2024 ovat vuosikeskiarvovertailussa seuraavat:

- 2021–2022 1,76%

- 2022–2023 4,85 %
- 2023–2024 4,15 %

Sopimuskorotukset vuodesta 2025 eteenpäin selviävät vasta myöhemmin.

Omat haasteensa kuntataloudelle asettaa kuntalaki, jossa määritellään muun muassa alijäämän kattamisvelvollisuudet. Alijäämän kattamisvelvollisuutta määriteltäessä pohjana käytetään konsernitilinpäätöksen tietoja. **Arviointimenettelyn käynnistävät kriisikuntakriteerit ovat seuraavat:**

- Asukasta kohti laskettu kertynyt alijäämä kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä on vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa

TAI kahtena peräkkäisenä vuonna täyttyvät kaikki seuraavat kriteerit yhtä aikaa:

- konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia
- tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti
- asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla
- konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8

Tulevien vuosien investointihankkeet ja niiden kehitys vaikuttavat oleellisesti Laitilan kaupungin velkakehitykseen ja talouden tasapainoon. Voimassa olevan rakentamisohjelman toteuttaminen sellaisenaan saattaa merkitä lainamäärän kasvua kohtuuttoman suureksi. **Kriisikuntakriteerien valossa ei ole merkitystä, rakennetaanko esim. koulu lainarahalla kunnan omaan taseeseen vai rahoitetaanko se leasing-rahoituksella. Tunnusluvussa huomioidaan lainakannan lisäksi myös leasingvastuut.** Investointimäärärahoja myönnettäessä on harkittava tarkkaan, mitkä investoinnit toteutetaan ja missä mittakaavassa ne toteutetaan. Investoinnit tulisi kohdistaa toimintaa kehittäviin ja taloutta vahvistaviin hankkeisiin.

Investointitaso pysyy jatkossakin korkeana, vaikka sote-uudistuksen vaikutuksesta niin verotulot kuin valtionosuudetkin pienenevät merkittävästi. Kiinteistöjen osalta siirryttiin vuonna 2018 sisäiseen vuokrajärjestelmään, jolloin korjausvelka laskettiin ensimmäistä kertaa. Tuolloin korjausvelan suuruus oli vajaat 10 miljoonaa euroa. Korjausvelan määrä vaihtelee saneerausten ja kiinteistöjen myynnin seurauksena vuosittain. Vuoden 2024 arvioitu korjausvelka on 6,4 miljoonaa euroa. Suurin vaikutus korjausvelan määrään on kiinteistöjen myynnillä tai purkamisella. Kiinteistöihin kohdistuvat saneeraukset eivät tällä hetkellä kata täysin vuosittaista kulumista, jolloin korjausvelkaa syntyy vuosittain lisää noin 0,4 miljoonaa euroa. Nykyisillä huolto- ja kunnossapitotoimilla korjausvelkaa alkaa muodostua kiinteistöön käyttötarkoituksen mukaan vaihdellen vasta noin 20–25 vuoden ikäisenä. Vesihuoltoverkoston saneeraustarve aikavälillä 2020–2030 puolestaan on noin 1,5 miljoonaa euroa vuodessa. Merkittävän taloudellisen riskin suunnitelmakauden loppupuolelle aiheuttaa sote-kiinteistöjen mahdollinen tyhjilleen jääminen, kun Varsinais-Suomen hyvinvointialueen pakkovuokra-aika päättyy.

Sote-tehtävien siirto aiheuttaa myös tarpeen järjestellä toimitilojen käyttö ja luovutukset. Kiinteistöjen vuokraus on kilpailuilla markkinoilla harjoitettavaa toimintaa, joka kunnilla on velvollisuus yhtiöittää. Yhtiöittämisvelvollisuutta on rajoitettu siirtymäkauden (3+1 vuotta) aikana. Tämä merkitsee, että viimeistään vuoden 2026 jälkeen tulee toiminta yhtiöittää. Hyvinvointialueilla on velvollisuus vuokrata kuntien sote-toimitilat vuoden 2025 loppuun ja lisäksi niillä on mahdollisuus käyttää vuoden optio. Vuokrataso määräytyy valtioneuvoston asetuksen mukaisesti. Siirtymäkauden jälkeen hyvinvointialueella ei enää ole velvollisuutta vuokrata toimitilojaan kaupungin ko. tarkoitukseen perustettavalta yhtiöltä. Näin ollen kaupunkikonserniin saattaa jäädä tyhjillään olevia kiinteistöjä, joihin ei ole helppoa löytää uusia vuokralaisia. Myös Laitilan kaupungin omassa käytössä olevien kiinteistöjen käyttöä tulee edelleen selvittää ja tehostaa sekä laittaa tarpeettomat kiinteistöt myyntiin. Laitilan kaupunki ei ole myynyt yhtään sote-kiinteistöä.

Laitilan kaupungin väestöennusteiden mukaan perusopetuksen oppilasmäärä tulee vähenemään merkittävästi vuosikymmenen loppuun mennessä. Laskusuhdanne näkyy alakouluikäisten oppilaiden määrässä jo lähivuosina. Oppilasmäärän vähenemisen myötä opetuksen järjestämistä sekä organisaation rakenteita tulee tarkastella yhdenvertaisuuden, saavutettavuuden sekä talouden näkökulmista. Oppilasmäärän vähentyessä myös valtionosuudet opetuksen järjestämiseksi tulevat laskemaan. Tämä luo paineita kustannustehokkaiden, mutta laadukkaiden ja vaikuttavien, palveluiden järjestämiselle.

Tilapäistä suojelua hakevien tai saavien, kansainvälistä suojelua hakevien taikka ilman oleskeluoikeutta olevien lasten varhaiskasvatuksen järjestämiseen ei ole varattu kunnille rahoitusta vuonna 2024. Kuntien on todennäköisesti kuitenkin palvelu järjestettävä, joten vaarana on, että kaikki kustannukset jäävät kaupungin katettaviksi. Lisäpaineita taloustilanteeseen tulee myös konserniyhtiöiden suunnalta, jos käy niin, että kaupunki joutuu rahoittamaan yhtiöitä.

Kaupunginvaltuusto reagoi kiristyneisiin talousnäkyymiin päättämällä vuoden 2024 talousarvion hyväksymisen yhteydessä, että vuoden 2024 aikana laaditaan talouden tasapainottamisohjelma suunnittelukaudeksi 2025–2027.

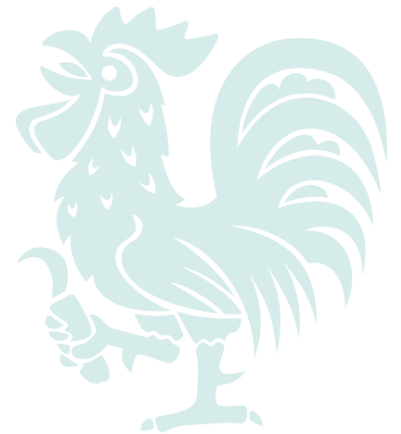
1.3.5. Henkilöstöasiat ja sosiaaliset asiat

Kaupungin henkilöstömäärä oli 31.12.2023 yhteensä 552 henkilöä (800 henkilöä 31.12.2022), joista määräaikaisia oli 206 (2022: 233), oppisopimuslaisia 1 (2022: 8) ja työllistettyjä 22 (2022: 31). Kaupungin vuoden 2023 henkilöstökertomuksessa analysoidaan henkilöstöön ja työhyvinvointiin liittyviä asioita tarkemmin. Henkilöstön merkittävä väheneminen johtuu hyvinvointialueelle siirtyneestä sosiaali- ja terveystoimen, oppilashuollon sekä tukipalvelujen henkilöstöstä.

Henkilöstömäärän kasvua pyrittiin hillitsemään auki tulevien vakanssien täyttölupien tarkastelulla. Talousohjelmasta sekä työterveyden toimittamista tilastoista esimiesten on mahdollista saada ajantasaista tietoa mm. työntekijöiden poissaoloista, vaihtuvuudesta ja henkilöstömäärästä esim. toimialoittain tai tehtäväalueittain.

Laitilan kaupungin omassa toiminnassa ja palveluhankinnoissa huomioidaan sosiaalisia näkökohtia seuraavasti:

- Työelämän perusoikeuksien noudattaminen (Kansainvälisen työjärjestön (International Labour Organization, ILO) yleissopimuksia, YK:n lapsen oikeuksien sopimusta, vähimmäispalkkoja ja työaikoja koskevaa kansallista

- lainsäädäntöä sekä yleisiä ympäristö-, terveys- ja turvallisuusvaatimuksia)
- Verojen maksaminen (harmaan talouden välttäminen)
  - Työttömien tai vajaakuntoisten työllistämiselvoite voidaan liittää vaatimukseksi osana hankintoja ja kilpailutusprosesseissa. Kaupunki huolehtii omalta osaltaan tästä Palke5:n toiminnoissa, joiden päätehtävänä on työttömien ja/tai vajaakuntoisten työllistäminen.
  - Oppisopimuskoulutettavien ottaminen voidaan liittää vaatimukseksi hankinnoissa ja näitä otetaan kaupunkikonsernin sisällä säännöllisesti.
  - Riskialojen kohdalla sosiaaliset-, ympäristö- ja ihmisoikeusnäkökohdat huomioidaan myös materiaalihankinnoissa tulevaisuudessa (mm. elintarvike, it- ja tele, kalastus, kemia, koru, leikkikalut, lääke, matto, tekstiili- ja vaateus, puu, puolustus, raaka-aine).

1.3.6. Ihmisoikeuksien kunnioittaminen

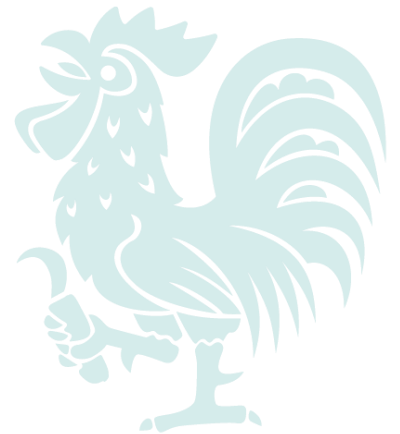
Ihmisoikeuksilla tarkoitetaan perustavaa laatua olevia oikeuksia, jotka on turvattu kansainvälisissä sopimuksissa. Ihmisoikeussopimukset ovat valtioiden välisiä sopimuksia. Saattamalla sopimuksen voimaan valtio sitoutuu toteuttamaan sopimuksessa määritellyt velvoitteet. Kunnilla on merkittävä asema ihmisoikeuksia suojelevissa tehtävissä. Kunnat tekevät käytännön työtä, joka antaa kuntalaisille tukea ja turvaa eri elämäntilanteissa. Kunnat ovat avainasemassa monissa ihmisoikeuskysymyksissä. Ihmisoikeudet tulevat vastaan eri asiayhteyksissä, kuten lastensuojelussa, perheväkivallan ratkomisessa ja yhdenvertaisuuden toteuttamisessa. Arjen työ kunnassa on ihmisoikeuksiin vahvasti liittyvää. Heikoimmista ihmisryhmistä, kuten pakkolaisista ja ikäänntyneistä pidetään huolta.

Tasa-arvolain 4 §:n mukaisesti viranomaisten tulee kaikessa toiminnassaan edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä luoda ja vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan naisten ja miesten tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

Toiminnallisella tasa-arvolla Laitilan kaupungissa tarkoitetaan sukupuolten tasa-arvon huomioonottamista ja edistämistä Laitilan kaupungin toiminnoissa ja palveluissa. Henkilöstöpoliittinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma hyväksyttiin kuluvana vuonna.

1.3.7. Korruption ja lahjonnan torjuminen

Kunnan ulkopuolisten tahojen tarjoaman taloudellisen etuuden hyväksyttävyyden arvioinnissa keskeisenä säädöspohjana ovat viranhaltijoiden, työntekijöiden ja luottamushenkilöiden asemaa koskevat yleiset säännökset sekä rikoslain rangaistus- ja säännökset. Viranhaltijain 17 §:n nojalla viranhaltijan on suoritettava virkasuhteen kuuluvat tehtävät asianmukaisesti ja viivytyksettä noudattaen asianomaisia säännöksiä ja määräyksiä sekä työnantajan työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Viranhaltijan on toimittava tehtävässään tasapuolisesti ja käyttäydyttävä asemansa ja tehtävänsä edellyttämällä tavalla. Viranhaltija ei saa vaatia, ottaa vastaan tai hyväksyä sellaista taloudellista tai muuta etua, josta säädetään rikoslain 40 luvussa. Viranhaltijan on vältettävä menettelyä, joka voi heikentää luottamusta viranomaistoiminnan tasapuolisuuteen.

Kuntien ja yksityisen sektorin välinen yhteistyö lisääntyy jatkuvasti ja tämä tuo uusia haasteita kunnallishallinnon toimintatavoille suhteessa yksityiseen sektoriin. Julkisen vallan käyttäjiltä edellytetään puolueettomuutta ja riippumattomuutta. Kun esimerkiksi yksityinen yritys on tarjoamassa kunnan henkilöstölle tai luottamushenkilölle matkaa, matkan hyväksyttävyyden arvioinnissa keskeisenä arviointikriteerinä on se, voiko etuuden hyväksyminen tai lahjan vastaanottaminen olla omiaan heikentämään luottamusta viranomaistoiminnan tasapuolisuuteen. Suomessa ei ole olemassa euromääräistä rajaa kielletylle etuudelle, joten hyväksyttävyyden arviointi on aina tapauskohtaista. Lähtökohtana on henkilön oma arvio toiminnan hyväksyttävyydestä. Vaikka etujen vastaanottaminen ei täyttäisi rikoksen tunnusmerkistöä, saattaa tulkinnanvaraisten etujen vastaanottaminen aiheuttaa negatiivista julkisuutta. Tarjotuista eduista on aina mahdollista kieltäytyä.

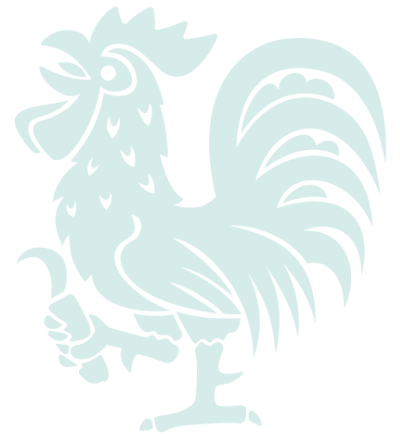
Virkamatkoissa lähtökohtana voidaan pitää, että kunta itse maksaa viranhaltijoiden, luottamushenkilöiden ja työntekijöiden matkat. Mikäli esimerkiksi ulkomaanmatka katsotaan virkatehtävien hoidon vuoksi tarpeelliseksi, huolehtii kunta pääsääntöisesti itse matkan aiheuttamista kustannuksista. Matkakustannuksia ovat esimerkiksi lentomatkat, oman auton käyttökustannukset sekä joukkoliikennevälineiden käyttömaksut. Yritysten tarjoamiin matkoihin on syytä suhtautua pidättyväisesti, jos viranhaltijalla ja luottamushenkilöllä saattaa asemansa perusteella olla tosiasiallista vaikutusvaltaa tehtäessä esim. etuuksia tarjonnutta yrityksiä koskevia päätöksiä ja hankintoja. Jos ulkopuolinen taho lähettää kutsun nimetyille henkilölle, saattaa tämä herättää epäilyksen siitä, että yritys haluaa tarjota matkan nimenomaan tietyille yrityksen kannalta vaikutusvaltaiselle henkilölle ja tätä kautta pyritään vaikuttamaan kunnalliseen päätöksentekoon epäasiallisin keinoin. Matkalaskuohjeistus on tehty huomioiden em. seikat.

EU:n whistleblower-direktiiviin mukainen ilmoittajansuojelulaki velvoittaa kaupungin tarjoamaan anonyymin kanavan väärinkäytösepäilyjen ilmoittamiseen. Tätä varten hankittu ohjelma otettiin käyttöön vuoden 2023 alkupuolella.

1.3.8. Ympäristöasiat

Kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain mukaan kunnan tulee alueellaan valvoa ja edistää ympäristönsuojelua siten, että luontoa ja muuta ympäristöä suojelemalla, hoitamalla ja kehittämällä turvataan kunnan asukkaille terveellinen, viihtyisä ja virikkeitä antava sekä luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristö. Rakennus- ja ympäristölautakunta toimii em. lain tarkoittamana Laitilan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on ympäristönsuojelun valvomiseksi ja edistämiseksi kunnassa:

- huolehtia sen hoidettaviksi laissa tai sen nojalla säädetyistä tai määräyistä tehtävistä
- huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä
- huolehtia ympäristön tilan seurannasta sekä siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista
- osallistua kunnassa tarvittavan ympäristönsuojelua koskevan ohjauksen ja neuvonnan järjestämiseen
- antaa lausuntoja sekä tehdä esityksiä ja aloitteita ympäristöön liittyvistä asioista muille viranomaisille
- huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelua koskevasta tiedottamisesta,

valistuksesta ja koulutuksesta kunnassa

- edistää kunnan yhteistyötä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa ympäristönsuojeluasiassa sekä suorittaa muut sille hallintosäännössä määrätyt tehtävät

Laitilan kaupunki kuuluu hiilineutraaliutta tavoitteleviin (HINKU) kuntiin. Laitila tavoittelee 80 % kasvihuonekaasujen päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi Laitila on sitoutunut Kunta-alan energiatehokkuussopimuksen (KETS) sopimuskauteen 2017–2025, joka kattaa kaksi sopimusjaksoa. Velvoitteena on vähintään 7,5 prosentin ohjeellinen energiansäästö tavoite. Säästövelvoite lasketaan vuonna 2016 käytetystä energiamäärästä. KETS säästövelvoite Laitilassa on 1273 MWh. HINKU-toiminta on aktivoitunut Laitilassa ja toimenpiteitä on toteutettu niin kaupungin kuin kuntalaisten ja yritysten toimesta. Laitilan kaupungin tavoitteena on kestävä kehityksen toimintaperiaatteiden huomioiminen kaikessa ja sen saaminen osaksi arkea.

Kaupunki laskuttaa kiinteistöiltä jätelain valtuuttamaa perusmaksua. Perusmaksulla katetaan mm. vaarallisten ja hyötyjätteiden keräyksestä sekä jäteneuvonnasta aiheutuneita kuluja. Laitilan kierrätyskeskus on vakiinnuttanut asemansa ja edistää kiertotalouden toimintaperiaatteiden toteutumista kaupungissa.

1.3.9. Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Toimintaympäristön merkittävimmät riskit liittyvät muun muassa kustannusten ja korkojen nousuun, soteuudistuksen sekä tulevan TE-uudistuksen vaikutuksiin, kuntien rahoituspohjaan ja investointikyvyn heikkenemiseen sekä valtion muiden toimenpiteiden epävarmuustekijöihin, joilla voi olla merkittäviä vaikutuksia Laitilan kaupunkiin. Lisäksi keskeinen toimintaympäristön muuttumisesta seurannut riski liittyy henkilöstön vaihtuvuuteen ja saatavuuteen. Johtavien viranhaltijoiden suuri vaihtuvuus heijastuu myös alempien sektoreiden työntekoon.

Merkittävänä epävarmuustekijänä on sote-uudistuksen mukanaan tuomat kuntien verotulopohjan ja valtionosuuksien muutokset sekä sote ja pela -toimitilojen pakko- vuokra-ajan päättymisen. Lisäksi Venäjän aloittaman hyökkäyssodan pitkittyminen heikentää voimakkaasti tulevaisuudennäkymiä ja sillä on runsaasti seurannaisvaikutuksia.

Kaupunki on jo vuosien ajan käyttänyt investointien rahoitukseen ja maksuvalmiuden hoitamiseen lyhytaikaista lainaa. Inflaation voimistuessa korkotaso lähti jyrkkään nousuun vuonna 2022 ja nousu jatkui myös vuonna 2023. Vaikka korkojen nousu on taittunut, tulevat korkokustannukset tulevaisuudessa nousemaan, kun kiinteäkorkoisten lainojen jaksot päättyvät 5–10 vuoden aikana. Korkojen nousu tarkoittaa merkittävää menojen kasvua.

Tuleva TE-uudistus lisää kuntien suhdanneherkkyyttä. Mikäli taloudessa menee huonosti, työllisyyspalvelujen kysyntä ja kustannukset kasvavat ja samaan aikaan verotulot vähenevät. On myös todennäköistä, että kriteerien tiukentuessa muun muassa työmarkkinatuen kuntaosuudet kasvavat.

Alueen suurteollisuudessa tapahtuvat muutokset vaikuttavat Laitilan kaupungin väkilukuun ja työttömyysasteeseen. Luonnollinen väestönkehitys on ollut pitkään negatiivista. Laitilan kaupungin väestöennusteiden mukaan perusopetuksen oppilas-

määrä tulee vähenemään merkittävästi vuosikymmenen loppuun mennessä. Laskusuhdanne näkyy alakouluikäisten oppilaiden määrässä jo lähivuosina. Oppilasmäärän vähenemisen myötä opetuksen järjestämistä sekä organisaation rakenteita tulee tarkastella yhdenvertaisuuden, saavutettavuuden sekä talouden näkökulmista. Oppilasmäärän vähentyessä myös valtionosuudet opetuksen järjestämiseksi tulevat laskemaan. Tämä luo paineita kustannustehokkaiden, mutta laadukkaiden ja vaikuttavien, palveluiden järjestämiselle.

1.4. Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan järjestämisestä

1.4.1. Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Varojen käytöstä ja sisäisestä valvonnasta ohjeistetaan erilaisten sääntöjen ja toimintaohjeiden avulla. Toimintaa ohjaavia sääntöjä ja ohjeita ovat hallintosääntö, palkkiosääntö, talousarvion laadintaohjeet ja täytäntöönpano-ohjeet, hankintaohje, laskutus- ja perintäohjeet, konserniohje, tilinpäätöksen laadintaohjeet, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje sekä tiedonhallinnan toimintasääntö.

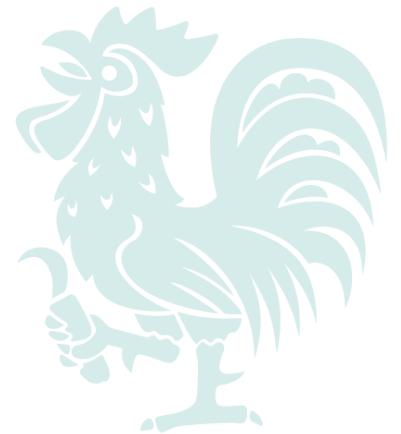
Talospalvelut raportoi valtuutettuja, hallituksen jäseniä sekä talousarvion tehtävien vastuuhenkilöitä neljännesvuosittain siitä, miten talousarvio ja sen tavoitteet ovat toteutuneet. Raportti sisältää selvityksen kaupungin talouden kokonaistilanteesta. Toimielimet käsittelevät tehtäväalueidensa talousarvion sekä investointien toteutuman vähintään neljännesvuosittain. Osavuosisiraportointiin sisältyy myös tehtävien vastuuhenkilöiden selvitys mahdollisista laskennallisista määrärahaylityksistä. Mahdollisista lisämääräraharapeista tulee ilmoittaa annetussa aikataulussa osavuosikatsausten yhteydessä talousjohtajalle. Kaupunginhallituksella ja talousjohtajalla on oikeus antaa tarvittaessa hallintokunnille talouden seurantaan liittyviä tarkempia ja yksityiskohtaisempia menettelytapaohjeita. Julkisista hankinnoista annetun lain noudattamista valvoo talousjohtaja.

Käteiskassojen tarkastuksesta vastaa yksikön esimies ja tarkastus tulee tehdä riittävän usein, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Mikäli kassanhoitaja vaihtuu kesken tilivuoden, on käteiskassan tarkastus syytä suorittaa. Kassan tarkastuksesta ja täsmäytyksestä tulee toimittaa raportti talospalveluihin vähintään kerran vuodessa tilinpäätöksen yhteydessä. Sisäistä valvontaa voidaan lisäksi suorittaa talousjohtajan toimesta käteiskassojen satunnaistarkastuksilla. Käteiskassojen määrää pyritään jatkossa vähentämään muun muassa kehittämällä verkkomaksamisen mahdollisuuksia.

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta koskevat myös kaupungin tytäryhtiöitä. Konserniin kuuluvien tytäryhtiöiden tulee raportoida konsernijohtoa konserniyhtiöiden merkittävistä riskeistä sekä riskienhallinnan toimivuudesta ja riittävydestä.

Yksiköiden turvallisuussuunnitelmat toimivat osana toiminnan riskienhallintaa. Laadittuja turvallisuussuunnitelmia päivitetään tarpeen mukaan. Helmikuussa 2022 Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan muutti pysyvästi koko Euroopan turvallisuustilannetta. Turvallisuustilanteen muutos näkyi erityisesti varautumissuunnitelmien päivityksenä sekä varautumistoimien parantamisena.

Kaupunki on myöntänyt tytäryhtiöiden lainoille kaupungin omavelkaisen takauksen. Näistä takausvastuista ei ole aiheutunut kaupungille taloudellisia tappioita. Jos kaupungin omistus ei ole 100 %:n luokkaa, vaaditaan pääsääntöisesti vastavakuus.

1.4.2. Riskienhallinnan järjestäminen

Kuntalaki velvoittaa, että kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen liittyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty. Lisäksi on otettava kantaa siihen, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella, miten suunnittelukaudella on tarkoitus kehittää sisäistä valvontaa ja sen prosessia sekä annettava selonteko merkittävistä riskeistä.

Riskienhallintatyö kattaa eri valiokuntien tehtäväalueet. Tilinpäätöksen tehtäväkohtaisiin tarkasteluihin on sisällytettävä myös arvio riskienhallinnan järjestämisestä ja sen toteutumisesta. Kaupungilla on käytössään Targetor Pron toimittama riskienhallinnan ohjelmisto. Targetor Pro riskienhallintaohjelmaan on sisällytetty myös työsuojelliset riskit sekä biologiset riskit. Tarkastuslistan avulla työpaikoilla voidaan arvioida työpaikan oman varautumisen sekä tarvittavien toimenpiteiden tarvetta. Tarkastuslista täytetään työpaikalla esihenkilön johdolla.

1.4.3. Riskien arviointi

Arvioitaessa riskejä ja epävarmuustekijöitä ne voidaan luokitella useampaan kategoriaan. Kaupunki on riskianalyyssissään käyttänyt seuraavaa jaottelua: toiminnalliset-, taloudelliset-, henkilö-, turvallisuus- ja työsuojelliset riskit sekä biologiset riskit. Osa riskitekijöistä voi kuulua samaan aikaan useampaan kategoriaan.

Vuoden 2023 lopussa Laitilan riskienhallintaohjelmaan sisältyi 63 riskiä, joista 19 on toiminnan riskejä, 13 talousriskejä, 15 henkilöriskejä ja 16 turvallisuusriskejä. Toiminnallisia riskejä ovat toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen, organisaatorakentamiseen, sopimukseen ja hankintoihin, omaisuuteen sekä viestintään ja sidosryhmiin liittyvät riskit.

Vuonna 2023 merkittävimpinä riskeinä koettiin:

Investointien ja sitä kautta lainarahoituksen huomattava kasvu, talouden tasapainotamishjelman epäonnistuminen ja sopeuttamistoimien vaikutus kuntalaisten palveluihin ja sitä kautta kaupungin pito- ja vetovoimatekijöihin, kuntatalouden tila ja mahdolliset säästötoimet, määrärahojen karsiminen, epäonnistuneet hankinnat, yllättävät korjausmenot, valtionosuusudistus ja tulojen väheneminen, henkilökunnan liikakuormitus, erityisen tuen tarpeessa olevien lasten ja nuorten määrän lisääntyminen, työnteon riippuvuus sähköisistä järjestelmistä, ohjeistuksen puute, avainhallinta ja ”avoimet ovet”, hälytysten huomioimatta jättäminen sekä kiinteistöjen sisäilmaongelmat.

Työsuojellisia riskejä tunnistettiin yhteensä 80 ja ne jakaantuvat hallintajärjestelmiin ja toimintatapoihin, fyysikaalisiin vaaratekijöihin, kemiallisiin ja biologisiin vaaratekijöihin, tapaturman vaaraan, fyysiseen kuormittumiseen ja psykososiaalisiin kuormitustekijöihin. Merkittävimpinä riskeinä koettiin työn tauotus, määrä ja työtahti, jatkuvasti samana toistuvat työliikkeet, tiedon käsittely sekä työn keskeytykset.

Omaisuuksien vahinkoriskejä ja toiminnan häiriöttömyyteen liittyviä riskejä on rajattu vakuutuksilla. Vakuutusten ajanmukaisuus tarkistetaan vakuutusyhtiön kanssa säännöllisesti kerran vuodessa ja muuten tarvittaessa. Vakuutusasioita kaupungin kanssa hoitaa Novum-meklariyhtiö. Vakuutukset kilpailutettiin vuonna 2022. Vuoden 2023 alusta omaisuusvakuutus sopimukset tehtiin jälleen IF:in kanssa. Tapaturma- ja muut henkilövakuutukset puolestaan siirtyivät Protectorilta Fennialle.

Taloudellisia riskejä aiheuttavat muun muassa puutteet hankintaosaamisessa, sopimusten- ja projektienhallinnassa sekä taloussuunnittelussa- ja seurannassa. Myös tiliointivirheet voivat aiheuttaa taloudellisia seuraamuksia. Rahoitusratkaisut, investointitaso sekä kulurakenne aiheuttavat riskejä, mikäli tulot ja menot eivät ole tasapainossa. Merkittävimmät taloudelliset riskit Laitilassa koetaan liittyvän suhdannevaihteluihin, lainsäädännön muutoksiin, sote-uudistuksen ja tulevan TE-uudistuksen vaikutuksiin sekä geopoliittisiin riskeihin, jotka realisoituivatkin Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Riskinä koetaan myös Laitilan talouden tilan heikkeneminen yhdistettynä lisääntyvien investointien aiheuttamaan lainarahoituksen huomattavaa kasvuun. Suhdannevaihteluihin ja lainsäädännön muutoksiin liittyviin riskeihin kuuluvat esim. verotulojen ja valtionosuuksien pieneneminen sekä muuttuvat lakisääteiset velvoitteet, joilla on kustannuksia lisääviä vaikutuksia.

Laitilan kaupungin korkoriski on jo vuosien ajan ollut melko suuri ja vuoden 2022 keväällä korot alkoivat kohonneen inflaation seurauksena nousta merkittävästi aiemmin arvioitua ripeämmin. Maailman tilanteen muuttumisen vuoksi otettiin talousarviosta poiketen 5 miljoonan euron pitkäaikainen kiinteäkorkoinen laina, jotta lainasalkun korkosuojaus saatiin riittävälle tasolle. Kyseinen järjestely ei lisännyt kokonaislainamäärää vaan lyhytaikaisia, kuntatodistuslainoja nostettiin vastaavasti vähemmän. Vuoden 2023 aikana ei ollut tarpeen ottaa uutta pitkäaikaista lainaa, koska suojausaste oli hyvällä tasolla ja kaupungin tulos vahva. Investoinnit saatiin rahoitettua kokonaan tulorahoituksella. Vuoden 2023 lopussa suojausaste oli 70,2 %.

Tilapäislainan kerralla käytössä oleva enimmäismäärä pidettiin edelleen 30 miljoonassa eurossa. Ennen koronaepidemiaa limiitti oli 20 miljoonaa euroa. Rahalaitoskohtaiset nostolimiitit pysyivät kuitenkin ennallaan.

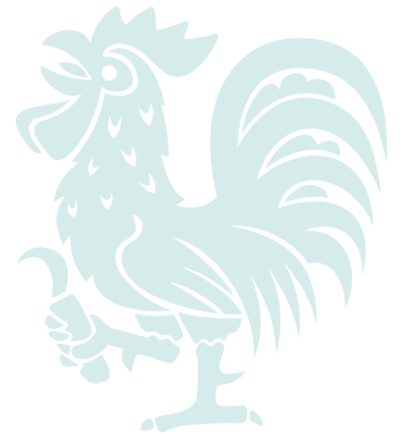
Henkilöriskejä ovat työyhteisöön ja työsuhteisiin liittyvät riskit sekä saatavuuden ja osaamiseen liittyvät riskit. Joillakin aloilla uuden henkilökunnan saatavuus, erityisesti sijaisten osalta, koetaan haasteena. Johtavien viranhaltijoiden vaihtuvuus on ollut menneinä vuosina suurta. Lisäksi oleelliseksi riskitekijäksi koetaan ikääntyminen ja eläköitymiset.

Turvallisuusriskejä ovat mm. turvallisuuden johtaminen, toimitilojen turvallisuus, tietoturva sekä ympäristön turvallisuus. Merkittävimmiksi riskeiksi koetaan virastotalolla varapoistumisovien puuttuminen sekä koko kaupungin osalta lukitus- ja hälytysjärjestelmiin liittyvät riskit.

Työsuojeluun liittyvistä riskeistä merkittävimmiksi koetaan sisäilmaongelmiin liittyvät riskit, onnettomuustilanteiden pelastautumisharjoitusten puuttuminen/vähäisyys, kuulutusten huono kuuluvuus eri tiloissa sekä kiireen aiheuttama stressi.

Edellä mainittujen riskien toteutuminen Laitilassa on mahdollista, mutta niihin voidaan varautua huolellisella ja ennakoivalla suunnittelulla, seurannalla sekä henkilökunnan ohjeistuksella. Riskien tiedostaminen auttaa poistamaan ja vähentämään riskejä muuttamalla ja kehittämällä mahdollisuuksien mukaan toimintatapoja ja käytäntöjä.

Laitilan kaupungissa riskienhallintaa koordinoi controller.

1.4.4. Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kytkeytyvät vuosittaiseen talousarvio- ja tilinpäätösprosessiin. Riittävän sisäisen valvonnan perusedellytyksenä on riskien tunnistaminen ja niiden huomioiminen valvontaa suunniteltaessa ja toteuttaessa.

Hallintokunnat ovat tehneet riskikartoituksia. Sisäinen valvonta toteutuu osana päivittäisiä työprosesseja mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakona, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena, sopimusten hallintana sekä huolehtimalla henkilökunnan riittävästä perehdytyksestä ja ohjeistuksesta.

Laskujen asiataarkastajat ja hyväksyjät käydään läpi vuosittain. Kaupunginjohtaja, toimialajohtajat, erillisyksiköiden vastuuhenkilöt sekä vastuualueiden esimiehet seuraavat toimintaa ja suorittavat itsearviointia. Ostolaskujen arvonlisäveroauditointia tehdään säännöllisesti 2–3 vuoden sykleissä. Vuonna 2022 auditointiin vuosien 2020–2021 ostolaskuihin sisältyvät arvonlisäverot. Aikaisempina vuosina on keskitytty erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon arvonlisäverokäytäntöihin ja viime vuonna keskityttiin kiinteistöjen arvonlisäverokäytäntöihin. Löydösten perusteella on perehdytetty laskujen hyväksyjä ja asiataarkastajia.

Sisäistä valvontaa suoritetaan raportointikäytäntöjen sekä työruutiinien kautta ja se tapahtuu osana normaaleja johtamiskäytäntöjä, jolloin johto seuraa muun muassa määrärahojen käyttöä ja päätöksentekoa. Asioita käsitellään toimialojen johtoryhmissä ja osastopalaverissa. Kaupungin sisäinen tarkastus on ostettu tilintarkastusyhteisöltä. Sen lisäksi talouspalveluissa seurataan, miten hallintokunnat noudattavat talousarvion täytäntöönpano-ohjeita.

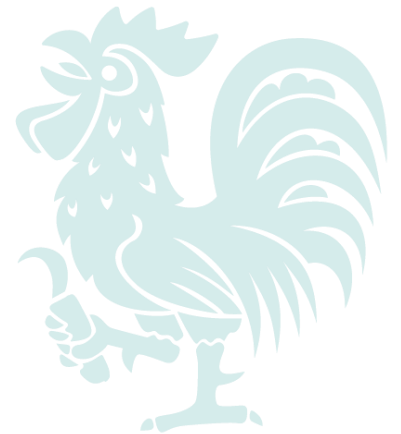
1.4.5. Hallituksen kannanotto sisäisen valvonnan ja siihen sisältyvän riskienhallinnan järjestämisestä

Kaupunginhallitus antaa toimintakertomuksessa arvion merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toimenpiteistä havaittujen puutteiden korjaamiseksi sekä konsernivalvonnasta. Hallituksen selonteko perustuu sen alaisten toimielinten ja konserniyhteisöjen laatimiin selontekoihin.

Hallitus esittää kannanottonaan, että sisäinen valvonta tuottaa pääosin kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta ja lainmukaisuudesta, hyvän hallintotavan noudattamisesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä.

1.4.6. Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella

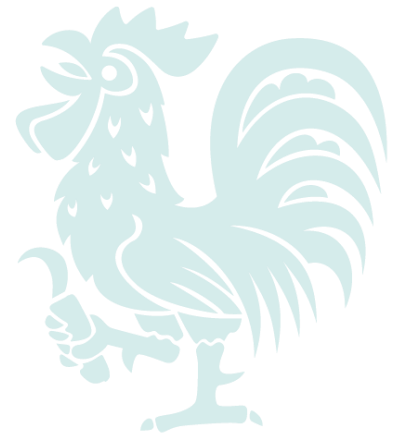
Sopimustenhallinnan osalta kehitystä on tapahtunut, kun kaupunki hankki loppuvuodesta 2021 Cloudia sopimushallinnan -järjestelmän. Järjestelmän käyttöönottoprojekti kuitenkin siirtyi vuodelle 2022 ja jatkui edelleen vuonna 2023. Cloudia Sopimus on pilvipalveluna tarjottava sopimushallintaratkaisu, jonka avulla voidaan hallita kaupungin sopimuksia sopimuskauden aikana. Järjestelmä kattaa sopimushallinnan vaiheet sopimuksen syntymisestä pitkäaikaisarkistoon siirtämiseen saakka. Järjestelmä on integroitu CaseM -asianhallintajärjestelmään. Vuonna 2023 aloitettiin säh-

köisen pitkäaikaistaltiointijärjestelmän käyttöönottoprojekti, joka mahdollistaa asiakirjojen keskitetyn ja järjestelmällisen hallinnan. Käyttöönottoa jatketaan vaiheittain vuonna 2024.

Ostolaskujen arvonlisäveroauditoinneissa keskitytään jatkossakin erityisesti kiinteistöihin kohdistuvien hankintojen ja investointien arvonlisäverokysymyksiin. Henkilökunnan ohjeistusta ja koulutusta jatketaan muun muassa hankintoihin, talouden suunnitteluun ja -seurantaan sekä projektienhallintaan liittyvissä asioissa.

Suurin uudistus kaupungin organisaatioon tulee olemaan vuonna 2025, kun TE-palveluiden järjestämistä vastuu siirtyy kunnille. Kaupungin elinvoiman edistämisen roolin korostuessa organisaatiota muutettiin vuoden 2023 alusta siten, että maankäytön suunnittelu, elinkeinoasiat, asuminen, joukkoliikenne sekä työllisyys- ja maahanmuuttoasiat koottiin yhdeksi elinvoiman erillisyyksiköksi. Lisäksi hallintotoimen tehtävät lisääntyvät hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävien osalta. Ympäristö-terveydenhuolto siirtyi teknisen toimen vastuualueelle. Vuonna 2023 kaupunginhalitukselle perustettiin kaksi uutta jaostoa: elinvoimajaosto sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen jaosto. Vuoden 2025 alusta organisaatorakennetta lienee tarpeen muuttaa jälleen, jotta laajenevien työllisyyspalvelutehtävien seuranta saadaan hoidettua riittävällä tarkkuudella ja uudet raportointivelvoitteet täytettyä.

1.5. Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA, TIIVISTETTY

(1 000 €)	2023	2022	Muutos-%
Toimintatuotot	9 358	11 761	-20,4 %
Toimintakulut	-33 313	-65 775	-49,4 %
TOIMINTAKATE	-23 955	-54 014	-55,7 %
Verotulot	18 416	33 378	-44,8 %
Valtionosuudet	12 853	25 785	-50,2 %
Rahoitustuotot- ja kulut			
Korkotuotot	0	0	-
Muut rahoitustuotot	194	206	-5,9 %
Korkokulut	-479	-117	310,7 %
Muut rahoituskulut	-10	-86	-88,5 %
Rahoitustuotot- ja kulut yht.	-295	3	-
VUOSIKATE	7 021	5 152	36,3 %
Poistot ja arvonalentumiset	-3 630	-3 560	2,0 %
Satunnaiset erät	0	0	-
TILIKAUDEN TULOS	3 391	1 591	113,1 %
Tilinpäätössiirrot	105	105	0,0 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	3 496	1 696	106,1 %

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Toimintatuotot/toimintakulut	28,1 %	17,9 %
Vuosikate/poistot	193,4 %	144,7 %
Vuosikate, €/asukas	832	616
Asukasmäärä	8 439	8 370

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa ja toiminnan rahoitusta rahoituslaskelmassa. Molempien laskelmien ja niistä laskettavien tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa kunnan rahoituksen riittävyys. Rahoituslaskelmassa osoitetaan edelleen, miten investoinnit, sijoitukset ja lainanlyhennykset tulorahoituksen lisäksi muutoin rahoitetaan.

Tilikauden tulojen riittävyys menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla.

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista 28,1 % (2022: 17,9 %), laskentakaava: $100 \cdot \text{Toimintatuotot} / \text{Toimintakulut}$.

Tunnusluvulla kuvataan maksurahoituksen osuutta toimintamenoista. Tunnusluku on huomattavasti kasvanut edellisvuodesta. Toimintatuotot ovat vähentyneet 20,4 % ja toimintakulut 49,4 % edellisvuoteen verrattuna. Saatu prosenttiosuus vähennettynä sadasta osoittaa, millainen osuus toimintakuluista rahoitetaan verotuloin ja valtionosuuksin (71,9 %).

Toimintakate -23 954 519 € (2022: -54 014 143 €)

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus. Toimintakate on pienentynyt edellisvuodesta 55,7 %. Laitilassa asukaskohtainen toimintakate oli vuonna 2023

-2 839 €/asukas.

Vuosikate 193,4 % poistoista (2022: 144,7 %), laskentakaava: $100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{Poistot}$ ja arvonalentumiset.

Kun tunnusluvun arvo on 100 % oletetaan kunnan tai kuntayhtymän tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoista valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet. Laitilan kaupungin poistoajoja on lyhennetty vuodesta 2013 lähtien.

Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyttä. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien käyttöomaisuuden poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Vuonna 2023 vuosikate oli 7 020 571 €, poistot 3 629 951 € ja arvonalentumiset 0 €. (Vuonna 2022 vuosikate oli 5 151 822 €, poistot 3 397 260 € ja arvonalentumiset 163 160 €.)

Vuonna 2023 vuosikate Laitilassa oli 832 €/asukas (2022: 616 €/asukas). Kaikkien kuntien vuosikate asukasta kohden oli keskimäärin 622 € vuonna 2022.

Tilikauden tulos 3 390 620 € (2022: 1 591 402 €)

Tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Vuoden 2023 tilinpäätöksen tilikauden ylijäämä on 3 495 531 euroa. Tulos on 2,3 miljoonaa euroa parempi kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa on ennakoitu.

1.6. Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA, TIIVISTETTY

(1 000 €)	2023	2022
TOIM. JA INV. RAHAVIRTA		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	7 021	5 152
Satunnaiset erät	0	0
Tulorahoituksen korj.erät	34	-124
Toiminnan rahavirta yht.	7 055	5 028
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-6 127	-4 207
Rah.osuudet inv.menoihin	0	0
Pys. vast. hyöd. luov.tulot	42	345
Investointien rahavirta yht.	-6 085	-3 862
TOIM. JA INV. RAHAVIRTA YHT.	970	1 166
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset	-2	2
Lainakannan muutokset	-1 000	-4 050
Muut maksuvalmiuden muutokset	269	1 030
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHT.	-733	-3 018
RAHAVAROJEN MUUTOS	237	-1 852
RAHAVARAT 1.1.	476	2 328
RAHAVARAT 31.12.	713	476

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä (5 vuotta), 1 000 e	-4 048	-12 436
Investointien tulorahoitus, %	114,6 %	122,5 %
Lainanhoitokate	2,52	1,90
Kassan riittävyys, pv	11,6	5,6
Asukasmäärä	8 439	8 370

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan kassavarojen muutoksen tilikaudella.

Toiminnan ja investointien rahavirta 969 742 euroa ja sen kertymä 5 vuodelta on -4 047 534 € (2022 kertymä -12 436 068 €).

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa. Toiminnan ja investointien kertymä -tunnusluvun avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos ker-

tymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Laitilan kaupungilla näin on käynyt, mutta kertymäluvut kuitenkin parani selvästi edellisvuoteen verrattuna.

Investointien tulorahoitus 114,6 % (2022 122,5 %), laskentakaava: $100 \cdot \text{Vuosi-} \text{kate} / \text{Investointien omahankintameno}$.

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintameno on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Vuonna 2022 Suomen kunnissa investointien tulorahoitusprosentti oli keskimäärin 84 %.

Lainanhoitokate 2,5 (2022 1,9), laskentakaava: $(\text{Vuosi-} \text{kate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanhoitolyhennykset})$.

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. **Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja.** Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä luvun ollessa 1 – 2 ja heikko, kun tunnusluku jää alle yhden. Laitilan lainanhoitokyky oli hyvä vuonna 2023. Korkotaso nousi edelleen vuoden 2023 aikana, mutta vuosikatteen parantumisen johdosta myös lainanhoitokate parani edellisvuoteen verrattuna.

Kassan riittävyys 11,6 pv (2022 5,6 pv), laskentakaava: $365 \text{ pv} \cdot \text{Rahavarat} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$.

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenka päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassan riittävyys oli 11,6 päivää vuonna 2023, kun keskimäärin kunnissa kassan riittävyys oli noin 46 päivää vuonna 2022.

1.7. Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE VASTAAVAA, TIIVISTETTY

(1 000 €)	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	56	88
Aineelliset hyödykkeet	64 423	62 004
Sijoitukset	3 951	8 398
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	68 430	70 489
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	147	894
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	183	302
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	0	675
Lyhytaikaiset saamiset	1 768	2 760
Saamiset yht.	1 768	3 435
Rahoitusarvopaperit	227	304
Rahat ja pankkisaamiset	1 120	806
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	3 298	4 847
VASTAAVAA YHT.	71 876	76 231

TASE VASTATTAVAA, TIIVISTETTY

(1 000 €)	2023	2022
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	27 833	30 730
Rahastot	0	0
Ed. tilikausien yli-/alijäämä	8 765	7 069
Tilikauden yli-/alijäämä	3 496	1 696
OMA PÄÄOMA YHT.	40 094	39 496
POISTOERO JA VAPAAEHT. VAR.	488	593
PAKOLLISET VARAUKSET	0	0
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	445	1 196
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma	16 243	18 680
Lyhytaikainen vieras pääoma	14 605	16 267
VIERAS PÄÄOMA YHT.	30 849	34 946
VASTATTAVAA YHT.	71 876	76 231

TASEEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Omavaraisuusaste, %	56,5	52,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	75,9	49,3
Velat ja vastuut, % käyttötuloista	77,4	50,1
Kertynyt yli-/alijäämä, milj. €	12,3	8,8
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	1 453	1 047
Lainakanta 31.12., 1000 €	22 450	23 450
Lainakanta, €/asukas	2 660	2 802
Lainasaamiset, 1000 €	722	773
Asukasmäärä	8 439	8 370

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset, kuten sijoitukset, pääoman lisäykset ja palautukset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta. Taseen liitetiedoissa on tase-erien tarkemmat erittelyt. Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste 56,5 % (2022 52,6 %), laskentakaava: $100 \cdot (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma-Saadut ennakot})$.

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 % ja sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. **Laitilassa omavaraisuusaste on alle tavoitetason.** Suomen kuntien keskimääräinen omavaraisuusaste oli 59,2 % vuonna 2022.

Suhteellinen velkaantuneisuus 75,9 % (2022 49,3 %), laskentakaava: $100 \cdot (\text{Vieras pääoma-Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$.

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisinmaksuun. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Vuonna 2022 suhteellinen velkaantuneisuus koko maassa oli 56,5 %.

Kertynyt ylijäämä 12,3 milj.€ (2022 8,8 milj. €), laskentakaava: Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)+Tilikauden ylijäämä (alijäämä).

Kertynyt ylijäämä osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana (tai paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina). Vuoden 2023 tilinpäätöksen tilikauden ylijäämä on 3 495 531 euroa.

Kertynyt ylijäämä/asukas 1 453 € (2022 1 047 €)

Kertynyt ylijäämä kasvoi vuodesta 2022 asukasta kohden 406 euroa. Kaikkien kuntien kertynyt ylijäämä/asukas oli 2 697 euroa vuonna 2022.

Lainakanta 31.12.2023 oli 22,45 milj.€ (2022 23,45 milj. €), laskentakaava: Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat).

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan laske-
taan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoinnilla sekä osto-, siirto-
ja muilla veloilla.

Lainat/asukas 2 660 € (2022 2 802 €)

Laitilan asukaskohtainen lainamäärä laski 142 euroa asukasta kohden vuonna 2023.
Vuonna 2022 koko maassa lainoja per asukas oli 3 378 euroa.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.2023 olivat 23,1 milj. € (2022 24,0 milj. €), laskenta-
kaava Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) +
Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä.
Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Leasing- ja vuokravastuisiin on laskettu mukaan kaikkien kaupungin vuokraamien ko-
neiden- ja laitteiden leasingvastuut sekä ulkopuolisilta vuokrattujen tilojen vuokrat.

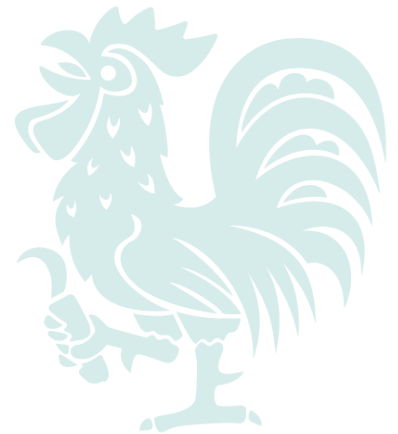
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas 2 732 € (2022 2 869 €), laskentakaava: asu-
kaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuuden
määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12.2023 olivat 722 000 € (2022 773 000 €)

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omis-
tamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Muuta huomioitavaa

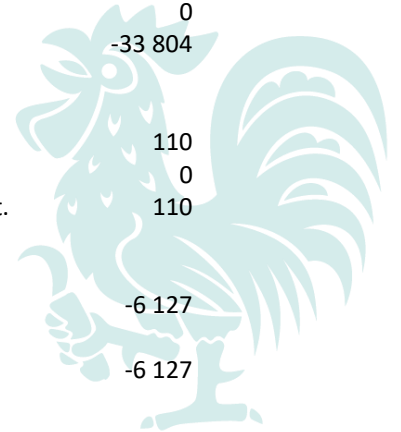
Kaupunki oli tehnyt Amitec Oy:n kanssa yritystilasopimuksen vuonna 2013 Metpela
I ja Metpela II kiinteistöillä sijaitsevista teollisuus-, tuotanto- ja varastorakennuksista.
Sopimuksen mukaisesti yritys oli sitoutunut vuokraamaan kyseiset toimitilat lunas-
tusajaksi ja lunastamaan ne sovitun ajan kuluessa. Amitec Oy kuitenkin ajautui kon-
kurssiin alkuvuodesta 2022, eikä kyennyt lunastamaan tiloja. Näin ollen Laitilan kau-
pungin ja Amitec Oy:n välinen lunastussopimus purkaantui. Amitec Oy:n konkurssiin
asettamisesta lähtien Laitilan kaupunki etsi teollisuushallille ensisijaisesti ostajaa ja
toissijaisesti vuokraajaa. Joulukuussa 2022 kaupunki sai ehdollisen tarjouksen, jossa
Sulotek Oy, Jätehuolto M. Helistölä Oy ja Ps Processing Oy tarjoutuivat ostamaan
uuden, perustettavan kiinteistöyhtiön lukuun teollisuus-, tuotanto- ja varastoraken-
nuskokonaisuuden 650.000 € kauppahintaan. Koska saatavaa ei lopullisesti mene-
tetty ei myyntisaamisissa näkyvää 674 999,87 euron saatavaa Amitec Oy:ltä kirjattu
vuonna 2022 luottotappioksi. Kauppa toteutui helmikuussa 2023 ja myyntihinta kir-
jattiin saamista vastaan vuonna 2023.

1.8. Kokonaistulot ja -menot

KOKONAISTULOT JA -MENOT

Tulot (1 000 e)	2023	Menot (1 000 e)	2023
Varsinainen toiminta		Varsinainen toiminta	
Toimintatuotot	9 356	Toimintakulut	-33 313
Verotulot	18 416	Valm. omaan käyttöön	-2
Valtionosuudet	12 853		
Korkotuotot	0	Korkokulut	-479
Muut rahoitustuotot	194	Muut rahoituskulut	-10
Satunnaiset tuotot	0	Satunnaiset kulut	0
Varsinainen toiminta yht.	40 820	Varsinainen toiminta yht.	-33 804
Tulorahoituksen korjauserät		Tulorahoituksen korjauserät	
Pys. vast. hyöd. myyntivoitot	-76	Pys. vast. hyöd. myyntitappiot	110
		Pakollisten varausten muutos	0
Tulorahoituksen korjauserät yht.	-76	Tulorahoituksen korjauserät yht.	110
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet inv.menoihin	0	Investointimenot	-6 127
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	42		
Investoinnit yht.	42	Investoinnit yht.	-6 127
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennys	0	Antolainasaamisten lisäys	-2
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 500
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	1 500	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0
Rahoitustoiminta yht.	1 500	Rahoitustoiminta yht.	-2 502
KOKONAISTULOT YHT.	42 287	KOKONAISMENOT YHT.	-42 323

Varsinaisen toiminnan kokonaistulot ovat vähentyneet edellisvuodesta 34 milj. euroa ja kokonaismenot 36,9 milj. euroa. Merkittävä ero edellisvuoteen johtuu sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluiden siirtymisestä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen järjestämisvastuulle 1.1.2023 lukien.

1.9. Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.9.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Laitilan kaupungin konserniin kuuluu 11 tytäryhteisöä, joista 9 on kiinteistöosakeyhtiötä ja 2 osakeyhtiötä. Kuntayhtymiä on 1 ja osakkuusyhteisöjä yhteensä 6 kpl.

LAITILAN KAUPUNGIN KONSERNIRAKENNE

	Määrä
Yhdistelty kokonaan	
Tytäryhteisöt	-
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	9
Kunnallista liiketoim. harjoittavat yhtiöt	2
Muut yhtiöt	-
Osuuskunnat	-
Yhdistykset	-
Säätiöt	-
Kuntayhtymät	1
Yhteensä	12
Osuus voitosta/tappiosta yhdistelty	
Osakkuusyhteisöt	6
Yhteisyhteisöt	-
Yhteensä	6

1.9.2. Konsernin toiminnan ohjaus

Kaupungin omistajapolitiikan näkyminen tyttärien toiminnassa on tullut entistä tärkeämmäksi. Konserniyhtiöiden merkitys kunnan taloudessa tulee korostumaan entisestään, kun sote-palvelut siirtyivät hyvinvointialueelle. Kunnat laativat konsernitilinpäätöksen, johon sisältyy konsernitaseen lisäksi konsernituloslaskelma ja konsernirahoituslaskelma. Koko konsernin ohjaaminen sekä toiminnan ja talouden seuranta myös kesken tilikautta on tärkeää.

Konserniohjeet hyväksyttiin valtuustossa 20.9.2021. Konserniohjeissa on käytetty apuna muun muassa Kuntaliiton ohjeistusta. Konserniyhtiöiltä pyydettiin yhtiöiden hallitusten alustavat näkemykset luonnosvaiheessa olleeseen konserniohjeeseen. Ohjeiden tarkoituksena on edistää yhteisen kokonaisnäkömyksen muodostumista sekä sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin.

1.9.3. Olennaiset kaupunkikonsernia koskevat tapahtumat

Kaupungin tilintarkastuksen suorittanut BDO Oy suoritti Kiinteistö Oy Suulimäen teollisuustaloa lukuun ottamatta myös tytäryhteisöjen tilintarkastuksen.

1.9.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta valvonnasta

Kiinteistöyhtiöiden taloudellinen tilanne on tällä hetkellä pääsääntöisesti kohtuullisen hyvä ja vuokrausasteet ovat korkeita. Useisiin vuokraloihin kohdistuu kuitenkin merkittävä määrä korjausvelkaa. Inflaatio ja erityisesti energiakustannusten ja rakennustarvikkeiden kohonneet kustannukset sekä korkotason nousu haastavat kiinteistöyhtiöiden taloutta ja ovat siirtäneet suurempien korjausinvestointien toteutusajankohtaa.

Kaupungin vuokralayhtiöt on pääosin keskitetty KOy Laitilan Taloihin. Kiinteistö Oy Lait. Valkoranta fuusioitiin vuonna 2020 Laitilan Taloihin. Yhtiön toimintaa rasittaa voimakkaasti suuri velkamäärä. Velkaantuminen johtuu uusien vuokralojen rakentamisesta, jolla saatiin Laitilaan lisää vuokra-asuntoja yksityisen asuntotuotannon puuttuessa lähes kokonaan. Uusien kohteiden suuren velkamäärän myötä poistot painavat tulosta alaspäin. Vanhempien kohteiden osalta velat ovat pieniä ja niiden tulos kokonaisuutena on positiivinen. Vuokratasot ovat uusissa kohteissa niin korkeat, ettei nostomahdollisuuksia käytännössä ole ja niiden joukosta löytyy suurin osa

vapaista asunnoista. Vanhempien vuokra-asuntojen vuokrat ovat kohtuullisempia ja vapaita asuntoja ei näissä juuri ole. Suunnitellut ja jo toteutuneet hankkeet lisäävät eräiden yhtiöiden velkaantuneisuutta ja näin ollen Laitilan talojen omavaraisuusaste on heikko. Korkokustannusten nousu heikentää velkaisten yhtiöiden tulosta. Vuoden 2023 aikana KOY Laitilan Talojen hallitus pohti toimenpiteitä, joilla yhtiön taloudellista ja toiminnallista rakennetta saadaan vahvistettua. Yhtenä tervehdyttämiskeinona nousi esille Kiinteistö Oy Santilanmäen myynti.

Kaupunki teki vuonna 2022 OP:n kanssa KOY Papinrannan, KOY Laurinpellon ja KOY Trivillantiilen osakevaihdot, jolloin kaupunki luopui 10 % omistusosuudestaan KOY Trivillantiilen osakkeista ja sai vaihdossa tilalle pankin omistamat osakkeet KOY Laurinpellon ja KOY Papinrannasta. Järjestelyn jälkeen kaupungin omistusosuus KOY Laurinpellon osakkeista oli 75 % ja KOY Papinrannasta 99,42 %. Rahaa ei vaihdossa siirtynyt. Lisäksi kaupunginhallitus esitti ostotarjouksen Vakka-Suomen Voima Oy:lle KOY Laurinpellon osakkeista ja Vuokralaiset VKL ry:lle KOY Papinrannan osakkeista. Tavoitteena oli, että kiinteistöyhtiöiden omistusta saataisiin hallinnollisesti keskitettyä. Kaupunkiraja Papinrannan osakkeiden hankinnasta Vuokralaiset VKL ry:n kanssa allekirjoitettiin 9.10.2023 ja kaupunkiraja Vakka-Suomen Voima Oy:n kanssa Laurinpellon osakkeista allekirjoitettiin 27.10.2023. Näin ollen molemmista yhtiöistä tuli kokonaan kaupungin omistamia tytäryhteisöjä. Tavoitteena on jatkaa kaupungin omistamien kiinteistöyhtiöiden hallinnoinnin selkeyttämistä fuusioimalla KOY Papinranta ja KOY Laurinpelto Laitilan Taloihin vuoden 2024 aikana.

Jääkukko Oy:n talous pysyy tiukkana niin kauan, kunnes sen lainat on maksettu. Vanhat lainat tulivat hoidetuksi vuoden 2023 aikana, mutta yhtiö otti vuonna 2022 uuden 800 000 euron lainan pukuhuonetilojen rakentamista varten. Remontti valmistui alkuvuodesta 2023. Laina on kaupungin omavelkainen takaus.

Laitilan Terveyskoti Oy jakautui ja purkautui selvitysmenettelyttä 31.12.2021. Varat ja velat siirtyivät kokonaisjakautumisessa perustettavalle Laitilan Terveyskoti Oy:lle ja Kiinteistö Oy Laitilan Kuntokodille. Jakautumisen syynä oli kuntoutus-, sosiaali-, ja terveydenhuolto- sekä hyvinvointi- ja ruokapalvelutoiminnan eriyttäminen kiinteistöjen ja toimitilojen omistamisesta ja hallinnoinnista. Laitilan Terveyskoti Oy:lle siirtyi toiminnallinen osuus ja Kiinteistö Oy Laitilan Kuntokoti omistaa ja hallinnoi kiinteistöä ja toimitiloja. Jakautumisprosessi oli yhtiölle suuri toiminnallinen muutos.

Laitilan Terveyskoti Oy:n toiminnallisen yhtiön osakkeet siirtyivät hyvinvointialueelle 1.1.2023. Vuoden 2022 lopussa Laitilan Terveyskoti Oy:n ja Laitilan Kuntokodin omistussuhteet muuttuivat. Vuoden 2023 alusta lähtien toiminnallisen yhtiön Laitilan Terveyskoti Oy:n osakkeista 50,7 % omisti Laitilan Vanhaintuki ry ja 49,3 % Varsinais-Suomen hyvinvointialue. Kiinteistöosakeyhtiö Laitilan Kuntokodin osakkeet vastaavasti jakautuivat Laitilan kaupungille 90,5 % ja Laitilan Vanhaintuki ry:lle 9,4 %. Yhtiön jakautumisen ja omistussuhteiden muutoksen avulla pyritään jatkossakin takaamaan erityisen hyviä lähipalveluita laitilalaisille ja laajemminkin koko maakunnan alueelle.

Suurimmat muutokset yhtiöiden toimintaympäristöön on aiheuttanut Ukrainan sodan suorat ja seurannaisvaikutukset kustannusten nousun myötä. Alueen suurteollisuudessa tapahtuneet muutokset ovat vaikuttaneet myös Laitilan kaupungin väkilukuun ja työttömyysasteeseen. Työttömyysasteeseen ja työpaikkaomavaraisuuteen vaikuttivat myös yleisesti yritysten varautuminen uuteen nopeasti edenneeseen tulevaisuuden ennakoimattomuuteen. Ukrainan sodan ja Venäjän talouspakotteiden pääosin aiheuttama kustannustason nousu energian hinnassa ja sen myötä inflaation

ja korkotason nousu vaikuttavat myös alueen yrityksiin ja yritysten tuloksiin. Vaikka konfliktilla ja yleisellä kustannustason nousulla on ollut useita negatiivisia vaikutuksia alueellisesti, niin perusteellisuus on toistaiseksi pystynyt kasvattamaan liiketoimintaansa suotuisasti ja Laitilassa työttömyysaste pysyi maltillisena.

Vuoden 2024 uhkakuvina voidaan nähdä poliittisen lakkoilun aiheuttamat vaikutukset, inflaation kehittyminen ja yleisesti energian ja raaka-aineiden hinnannousu, sekä korkokustannusten kasvu, jotka koettelevat yritysten kannattavuutta. Geopoliittiset uhkakuvat ovat osana kokonaisuutta. Kiinteistöyhtiöiden osalta merkittävänä riskeinä ovat korjausvelan kasvaminen ja yllättävät korjausmenot. Toisaalta ukrainalaiset tilapäisen suojelun piirissä olevat sekä pitkin vuotta kotikuntaa hakeneet henkilöt vahvistivat kiinteistö- ja asuntoyhtiöiden vuokrausasteita, jotka pysyivät koko vuoden korkeana. Kuntasopimus maksuttoman majoituksen järjestelyistä ja kaupungille maksettavat korvaukset päättyivät 31.12.2023.

Laitilan väkiluvun saaminen kasvu-uralle edellyttää edelleen työpaikkaomavaraisuuden pitämistä korkeana. Korkeatasoinen ja monipuolinen asuntotarjonta sekä liikunta- ja kulttuuriharrastusmahdollisuuksien kehittäminen on entistäkin tärkeämpi arvo valittaessa uutta asuinalueita. Verkostomainen toiminta yhteistyössä alueen vetovoiman kasvattamiseksi yhdessä yrittäjien ja lähialueiden kanssa on tärkeää.

1.9.5. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konserniohjeiden mukaan kaupunginvaltuusto päättää kaupungin ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista.

Konsernijohto (kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja, toimialajohtajat sekä talousjohtaja) vastaavat kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä.

Toimialajohtaja seuraa toimialallaan kaupungin omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi tarvittaessa konsernijohtolle.

Talousjohtaja vastaa konserniohjetta yksityiskohtaisempien ohjeiden valmistelusta sekä seuraa tytäryhtiöiden toimintaa, taloudenhoitoa ja konserniohjeen soveltamista.

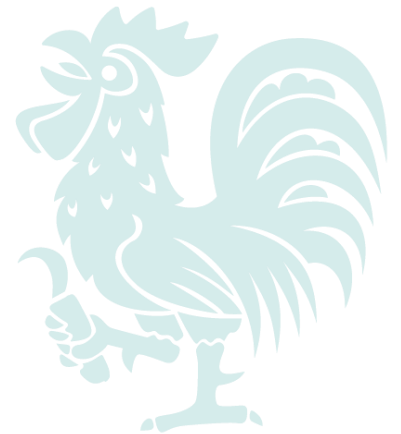
1.9.6. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA, TIIVISTETTY

(1 000 €)	2023	2022
Toimintatuotot	13 897	43 148
Toimintakulut	-36 761	-95 280
Osuus osakk.yht. tuloksesta	-17	587
TOIMINTAKATE	-22 881	-51 545
Verotulot	18 416	33 378
Valtionosuudet	12 853	25 785
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	18	14
Muut rahoitustuotot	177	318
Korkokulut	-833	-414
Muut rahoituskulut	-26	-213
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-664	-295
VUOSIKATE	7 725	7 322
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 479	-5 692
Omistuksen eliminointierot	0	0
Arvonalentumiset	-8	-165
Poistot ja arvonalentumiset yht.	-4 488	-5 857
Satunnaiset erät	-5	-3
TILIKAUDEN TULOS	3 232	1 463
Tilinpäätössiirrot	0	0
Tilikauden verot	0	-3
Laskennalliset verot	-14	-8
Vähemmistöosuudet	17	15
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	3 235	1 466

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

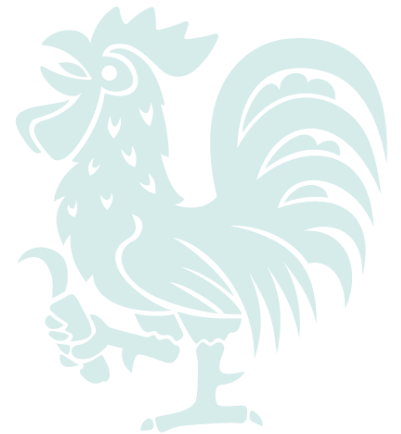
	2023	2022
Toimintatuotot/toimintakulut	37,8 %	45,3 %
Vuosikate/poistot	172,1 %	125,0 %
Vuosikate, €/asukas	915	875
Asukasmäärä	8 439	8 370

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA, TIIVISTETTY

(1 000 €)	2023	2022
TOIM. JA INV. RAHAVIRTA		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	7 725	7 322
Satunnaiset erät	-5	-3
Tilikauden verot	0	-3
Tulorahoituksen korj.erät	57	-495
Toiminnan rahavirta yht.	7 776	6 821
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-7 363	-11 885
Rah.osuudet inv.menoihin	0	158
Pys. vast. hyöd. luov.tulot	42	942
Investointien rahavirta yht.	-7 321	-10 785
TOIM. JA INV. RAHAVIRTA YHT.	454	-3 964
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset	22	32
Lainakannan muutokset	-1 565	-294
Muut maksuvalmiuden muutokset	829	1 757
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHT.	-715	1 495
RAHAVAROJEN MUUTOS	-260	-2 469
RAHAVARAT 1.1.	4 266	6 735
RAHAVARAT 31.12.	4 006	4 266

KONSERNIRAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä (5 vuotta), 1 000 e	-6 891	-9 871
Investointien tulorahoitus, %	104,9 %	62,4 %
Lainanhoitokate	6,5	4,6
Kassan riittävyys, pv	23,2	14,3
Asukasmäärä	8 439	8 370

KONSERNITASE VASTAAVAA, TIIVISTETTY

(1 000 €)	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	88	105
Aineelliset hyödykkeet	84 505	97 073
Sijoitukset	1 449	2 731
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	86 042	99 908
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
	496	1 234
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	307	692
Pitkäaik. saamiset	752	1 420
Lyhytaik. saamiset	2 183	5 528
Rahoitusarvopaperit	227	337
Rahat ja pankkisaamiset	2 660	3 928
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	6 129	11 906
VASTAAVAA YHT.	92 668	113 048

KONSERNITASE VASTATTAVAA, TIIVISTETTY

(1 000 €)	2023	2022
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	27 833	30 730
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma	0	1
Rahastot	1 702	1 716
Ed. tilikausien yli-/alijäämä	10 084	9 742
Tilikauden yli-/alijäämä	3 235	1 466
OMA PÄÄOMA YHT.	42 853	43 656
VÄHEMMISTÖOSUUDET		
	1 238	1 335
PAKOLLISET VARAUKSET		
	0	958
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
	795	1 536
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma	31 890	41 561
Lyhytaikainen vieras pääoma	15 892	24 003
VIERAS PÄÄOMA YHT.	47 782	65 563
VASTATTAVAA YHT.	92 668	113 048

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Omavaraisuusaste, %	46,3	39,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	105,7	63,9
Velat ja vastuut, % käyttötuloista	107,1	67,6
Kertynyt yli-/alijäämä, milj. €	13,3	11,2
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	1 578	1 339
Lainakanta 31.12., 1000 €	36 887	46 907
Lainakanta, €/asukas	4 371	5 604
Lainasaamiset, 1000 €	315	425
Asukasmäärä	8 439	8 370

Muutettu kuntalaki asettaa vaatimuksia konsernitilinpäätöksen laadinnalle. Vuodesta 2016 alkaen kaikkien kuntien on laadittava konsernitilinpäätös. Samalla muutettiin kuntien arviointimenettelyyn liittyviä kriisikuntakriteeristöä siten, että suurin osa kriisikuntakriteereistä lasketaan konsernitilinpäätöksen perusteella. Kriisikuntakriteereitä on päivitetty vuonna 2020. Kriisikuntakriteerit on lueteltu tilinpäätöksen alkuosan toimintakertomuksessa.

Vuoden 2023 tilinpäätöksessä konsernituloslaskelman **toimintakate oli -22,9 milj. euroa (2022 toimintakate oli -51,5 milj. euroa)**. Konsernin toimintakate parani edellisvuodesta 28,7 milj. euroa.

Konsernituloslaskelman **vuosikate oli 915 euroa/asukas** eli asukasta kohden 40 euroa suurempi kuin vuonna 2022. Vuonna 2022 Suomen kuntakonsernien asukaskohmainen vuosikate oli keskimäärin 1 150 euroa. Laitilan konsernitilinpäätöksessä vuoden 2022 asukaskohmainen vuosikate oli 875 euroa.

Konsernin vuoden 2023 **tilikauden tulos oli 3 231 683 euroa**, kun vuonna 2022 se oli 1 463 024 euroa. **Tilikauden ylijäämä vuonna 2023 oli 3 234 596 euroa**.

Vuoden 2023 konsernitilinpäätöksessä **investointien tulo-rahoitusosuus oli 104,9 prosenttia**. Vuonna 2022 Suomen kuntakonserneissa investointien tulo-rahoitusosuus oli keskimäärin 67,2 %, kun Laitilan kuntakonsernissa se oli samaan aikaan 62,4 prosenttia.

Laitilan **omavaraisuusaste oli 46,3 prosenttia** vuoden 2023 konsernitilinpäätöksessä. Vuonna 2022 se oli Suomen kuntakonserneissa 41 prosenttia ja Laitilassa 39,5 prosenttia.

Konsernin lainakanta 31.12. oli 36,9 milj. euroa. Lainakanta laski edellisvuodesta noin 10 miljoonalla eurolla. Vuonna 2022 Laitilassa lainakanta oli 46,9 milj. euroa. Merkittävin tekijä lainakannan pienenemiseen oli Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän reilun 8,1 milj. euron ja Varsinais-Suomen Erityishuoltopiirin kuntayhtymän 0,36 milj. euron lainaosuuksien siirtyminen Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle 1.1.2023 lukien.

Konsernin lainakannasta laskettu **vuoden 2023 asukaskohmainen lainamäärä oli 4371 eli 1 233 euroa** edellisvuotta pienempi. **Suomen kuntakonsernien vuoden 2022 asukaskohmainen lainakanta oli keskimäärin 7 868 euroa**, kun vastaavana ajankohtana Laitilan kaupungin konsernissa se oli 5 604 euroa asukasta kohden.

Lainat ja vuokravastuut 31.12. olivat 37,5 milj. euroa. ja Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas olivat 4 444 euroa. Vuonna 2022 vastaava luku oli Suomen kuntakonserneissa **9 390 euroa/asukas**.

Vuonna 2022 Suomen kunnissa konsernin asukaskohmainen kertynyt ylijäämä oli keskimäärin 3 215 euroa, kun Laitilan konsernissa se oli 1 339 euroa asukasta kohden. **Konsernin kertynyt ylijäämä vuonna 2023 oli 13,3 milj. euroa. Asukasta kohden kertynyttä ylijäämää oli 1 578 euroa**.

1.10. Hallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä

Kunnanhallituksen on kuntalain 115 §:n mukaan tehtävä toimintakertomuksessa selkoa taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kaupungin vuoden 2023 tilikauden tulos on 3 390 619,92 euroa ylijäämäinen. Poisteroa puretaan 104 910,91 euroa.

Tilikauden ylijäämä 3 495 530,83 euroa kirjataan taseen tilikauden yli-/alijäämättilille.

Vuoden 2023 taseessa kumulatiivinen ylijäämä on 12 260 833,80 euroa. Kumulatiivinen ylijäämä olisi 14 691 694,92 euroa ilman vuonna 2017 tehtyä Pähkinäpensaas päiväkodin alaskirjausta (1 932 816,97 €) vuoden 2018 tilinpäätöksessä alaskirjattua Winnovan rakennusta (136 007,02 €), vuonna 2021 alaskirjattuja Kulttuurimeijeriä (32 531,72 €), Pihlajakotoa (8895,43 €) ja jäteveden puhdistamon rakennuksia (157 450,14 €) sekä vuonna 2022 alaskirjattuja Koveron koulua (100 675 €), Palke 7 vanhaa rakennusta (21 094,69 €), Anttilantaloa (4026,18 €) sekä uuden Kaukolankodin suunnittelukustannusten kertapoistoa (37 363,97 €).

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1. Valtuuston strategisten päämäärien toteutuminen

Valtuuston strategiset päämäärät on jalkautettu tavoitteiksi osastoille ja tehtävälueille. Tavoitteiden toteutumista tarkastellaan jokaisella tehtävälueella erikseen seuraavissa alaluvuissa.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

KESTÄVÄ JA TASAPAINOINEN TALOUS

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Talous on vakaa ja tasapainossa		Vuosikate kattaa poistot	Toteutunut.
Kaupunki velkaantuu vain kehittyäkseen		Kaupungin kokonaisvelan suhde uudis- ja perusparannusinvestointeihin	Vuosikate kattoi investoinnit. Uutta velkaa ei otettu vuonna 2023. Lainakanta pienentyi miljoonalla.
Kestävä talous mahdollistaa laadukkaat palvelut ja toimivan infrastruktuurin rakentamisen.	Otetaan käyttöön yleinen kuntalaiskokemusmittari, joka mittaa yleistä tyytyväisyyttä kunnan / kaupungin toimintaa kohtaan eri osaluilla.	Mittarina toimii alkuvaiheessa CSAT pohjainen tyytyväisyysmittari kunnan toimintaa kohtaan sen eri kosketuspisteissä.	Ei ole toteutunut.

VASTUU YMPÄRISTÖSTÄ

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Laitila kantaa kokoaan suuremman vastuun ja näyttää muillekin ennakkoluulottomasti esimerkkiä ympäristön kannalta kestävässä ratkaisussa.	Etsitään aktiivisesti edellä käyviä tapoja tehdä kaikesta kaupungin toiminnasta ympäristön kannalta entistä kestävämpää		
	Otetaan osaa erilaisiin kunnille suunnattuihin ympäristökampanjoihin	Koko kaupunki tai joku toimiala osallistuu kampanjoihin.	Toteutunut.
Laitilan kaupungin päätöksiä ja valintoja ohjaavat kestävä toimintaperiaatteet ja ratkaisut. Kaupunki sitoutuu energiansäästöön ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen.	Aloitetaan asteittain CO2-budjetointi kaupungin toiminnossa.		Toteutunut osittain. Kunnallistekniikan investoinneissa huomioidaan hiilijalanjälki.
	Osallistutaan Hinku-verkoston toimintaan ja toimitaan sen periaatteiden mukaisesti	Laitilan Hinku-työryhmä koontuu vähintään kerran vuodessa.	Toteutunut.
	Kartoitetaan jatkuvasti kaupungin toimintaan sopivia ympäristö- ja ilmastomittaristoja, hyödynnetään niitä		
	Investoinneissa huomioidaan energiatehokkuus		Toteutunut.

	Tehdään ympäristövaikutusten arviointi suurimmista investoinneista		Toteutunut.
Laitila etsii aktiivisesti mahdollisuuksia hyödyntää vaihtoehtoisia energiamuotoja, pyrkii vaikuttamaan kuluttottumuksiin sekä edistämään kestäviä liikkumismuotoja. Alueen viihtyisyyttä pyritään kasvattamaan luonnon monimuotoisuutta ja luonnonvarojen kestävä käyttöä kunnioittaen.	Lisätään kestävien liikkumismuotojen osuutta kulkutapajakaumassa mm. pyörä- ja kävelyn- ja pyöräilyn edistämishjelman mukaisesti Edistetään aktiivisesti tuulivoiman, biokaasulaitosten, aurinkovoimaloiden ja muun mahdollisen uusiutuvan energian tuotantoa Laitilassa	Kulkutapajakauma Uusien kevytväylien määrä Uusiutuvan energian tuotannon investointien määrä	Ei ole toteutunut. Toteutunut (Laesaari) Yksi aurinkovoimala toteutunut ja yksi vireillä. Lisäksi tuulivoimahankkeita vireillä.

TAVALLISTA PAREMMAT PERUSPALVELUT

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Laitila tuottaa palvelut vaa- dittua paremmin. Lakisääteiset vaatimukset ovat Laitilassa palveluiden tason lat- tia, eivät katto.	Otetaan käyttöön palveluiden toimivuutta kuvaava CES mittari.	Palveluiden toimivuutta kuvaava CES mittari.	Joitakin kyselyitä tehty (kirjasto, turvallisuus sekä aamu- ja iltapäivätoiminta)
Kaupunki pitää kiinni laadukkaista peruspalveluista, joilla mahdollistetaan kaiken ikäisten sujuva arki ja vapaa-aika sekä turvataan kaupungin houkuttelevuus asuinpaik- kana	Otetaan käyttöön palveluiden toimivuutta kuvaava CES mittari. Suhtaudumme myönteisesti vapaa-ajan asuntojen muuttamiseen vakituisiksi asun- noiksi.	Palveluiden toimivuutta kuvaava CES mittari.	Toteutunut.
Yhteistyökumppanina Laitila edistää muidenkin tahojen järjestämien palveluiden sijoittumista kaupunkiin.	Tehostetaan kuntamarkkinointia ja uusien asuin- ja teollisuusalueiden markkinointia Huolehditaan tehokkaasta edunvalvonnasta sote-palveluiden palveluverkon suhteen Tuetaan aktiivisesti kolmannen sektorin toimijoiden perustoimintaa sekä tapahtumajärjestäjiä		Toteutunut. Toteutunut. Toteutunut.

KETTERÄ MUKAUTUMINEN MUUTOKSIIN

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma

Laitila tekee muutoksista voimavaransa. Laitila muuttuu ketterästi muutoksiin, kehittyy ja elää ajassa.	-		Toteutunut. Esim. ukrainalaisten palvelut ja kotouttaminen.
Arvojensa mukaisesti tulevaisuuslähtöinen, rohkea ja kehittyvä kaupunki hyödyntää yhteiskunnan suuret muutokset.			Kaupungin muuttuvaan rooliin reagoitu perustamalla elinvoima- sekä hyvinvointijaostot. Lisäksi perustettiin monikulttuurisuusneuvosto.
Uudistuessaan kaupunki kuulee aktiivisesti asukkaita ja kehittää osallistumisen muotoja.	Aloitetaan järjestelmällinen asiakaspalautteen kerääminen	1. asiakaspalautteen määrän nousu 2. äänestysaktiivisuus vaaleissa 3. kuulemistilaisuuksien määrä 4. kyselyiden määrä	Otettiin käyttöön kuntalaistietointi -järjestelmä. Eduskuntavaalien äänestysprosentti 67,4 (63,8 % v. 2019) Tuulivoimasta järjestettiin kaksi ja aurinkovoimasta yksi tilaisuus. Lisäksi järjestettiin kuulemistilaisuus perusopetuksen kokonaisselvityksestä. Toteutunut.
	Järjestetään kuntalaisten kuulemistilaisuuksia järjestelmällisesti.		Toteutunut.
	Toteutetaan erilaisia kuntalaiskyselyitä pienellä kynnyksellä.		Toteutunut.
	Jatketaan osallistuvaa budjetointia		Toteutunut.
Laitilassa kaikki ovat yhdenvertaisia ja arvokkaita. Kaupunki toimii yhdenvertaisesti ja edistää toiminnallaan kaikenlaista syrjimättömyyttä yhteiskunnassa.	Toteutetaan uusi kuntalaisten yhdenvertaisuuskysely	Työhyvinvointikyselyn mittaristo	Toteutunut.
		Kuntalaisten yhdenvertaisuuskyselyn mittaristo	Ei ole toteutunut.
HYVINVOIVA HENKILÖSTÖ			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Laitilassa kaupungin henkilöstö voi hyvin. Työyhteisössä jokainen kokee olevansa arvokas.	Työhyvinvointitulosten yksikkökohtainen toimenpideohjelma TOP 3 sairauspoissaolojen seurantatoimenpiteet	Työhyvinvointikyselyn mittaristo. Sairauspoissaolojen määrä	Vuoden 2023 työhyvinvointikyselyn yksikkökohtaisten toimenpiteiden toteutuman tarkastelu toukokuussa 2024. Sairauspoissaoloja koko henkilöstön osalta 14,2 työpäivää työntekijää kohden; henkilöstömäärä pieni huomattavasti v. 2023 ja täten muutosten seuranta toteutuu täsmällisemmin vasta vuonna 2025
Kaupunki on nykyaikainen työnantaja, joka seuraa työelämän kehitystä. Johtaminen on laadukasta ja osaa sekä kehittyä muun työelämän mukana.	Esimiesten jatkuva koulutus Osallistutaan aktiivisesti erilaisiin työelämää kehittäviin hankkeisiin	Työhyvinvointikyselyn mittaristo.	Esihenkilöiltäpäiviä järjestettiin säännöllisesti 5-6 viikon välein eri teemoilla. Winnovan kumppanuusoppimuksen koulutusmäärät: Loisto-esihenkilövalmennukseen osallistui 6 esihenkilöä; 1 oppisopimusopiskelija ja 1 tuotekehitystyön osatutkinon opiskelija

Henkilöstöllä on mahdollisuus kehittyä työtehtävissä, oppia uutta ja edetä urallaan. Työn ja vapaa-ajan tasapainosta huolehditaan. Työelämän joustot, mahdollisuudet etätööhön ja erilaisiin tapoihin tehdä töitä ovat Laitilassa arkipäivää.	Tarjotaan henkilöstölle aktiivisesti mahdollisuuksia osallistua erilaisiin koulutuksiin Tarjotaan henkilöstölle mahdollisuus tehdä etätöitä työtehtävien salliessa ja hyödyntää muita työelämän joustoja	Koulutuspäivien tilastointi Etätöösopimusten määrä Työelämän joustojen, kuten vuorotteluvapaan, osa-aika-eläkkeen ja opintovapaan käytön seuraaminen	Työllisyysrahaston koulutuskorvaukseen oikeutettuja koulutuspäiviä oli 604 Etätöösopimukset: Sivistys 41, tekninen 0, erillisyksiköt 9, hallinto 8 Ei ole toteutunut.
	Työkierron mahdollistaminen	Työkiertoa hyödyntäneiden henkilöiden määrä.	Ei ole toteutunut.
	Hyödynnetään mahdollisuutta käyttää sisäistä rekrytointia.		Tapa on vasta vakiintumassa.

1. Kuntalaiskokemus

Yleinen kuntalaiskokemus mittaa yleistä tyytyväisyyttä kunnan / kaupungin toimintaa kohtaan eri osa-alueilla. Mittarina toimii alkuvaiheessa CSAT (Customer Satisfaction) pohjainen tyytyväisyydsmittari kunnan toimintaa kohtaa sen eri kosketuspisteissä. Huom. Palveluita mitataan tämän lisäksi toimivuusmittarilla (ks. Kohta 2).

2. Palveluiden

toimivuus

Tämä mittari on vaivattomuusmittari. Tutkimusten mukaan kuntalaiset kokevat, että palveluiden helppo käyttö, vaivattomuus ja saavutettavuus korreloi voimakkaasti myös palvelun laadun ja kunnan haluttavuuden kanssa. Elinvoimaisen kunnan palvelut toimivat, siksi mittarina käytetään palveluissa CES (Customer Effort Score) toimivuusmittaria.

2.2. Tytäryhteisöille asetetut tavoitteet

Vuoden 2023 talousarviossa tytäryhtiöille asetettiin seuraavia tavoitteita:

- **Jääkukko Oy:lle** ei asetettu sijoitetun pääoman tuottovaatimusta. Jääkukon hallituksen edustajat sekä Laitilan kaupungin sivistystoimi olivat neuvotelleet Jääkukko Oy:n toiminnan tukemisen tavasta. Laitilan kaupungin liikuntatoimen talousarviossa osoitettiin määrärahat jäähallitoiminnan tukeen. Kaupungin tukea ei ohjattu kuntosalitoimintaan, joka toimii markkinaehtoisesti. Hallin saneeraustarpeet vaativat uutta rahoitusta. Pukuhuonetilojen rakentaminen toteutettiin velkarahalla. Kaupunginvaltuusto myönsi omavalkaisen takauksen 800.000 euron pääomalainalle. Jääkukon omavaraisuusaste heikkeni ja suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi merkittävästi velkaantumisesta johtuen. Remontti valmistui alkuvuodesta 2023.
- Laitilan Terveyskoti Oy jakautui 31.12.2021 alkaen kahdeksi erilliseksi yhtiöksi. Uusi Laitilan Terveyskoti Oy jatkoi yhtiön liiketoimintaa ns. toiminnal-

lisena yhtiönä ja uusi Kiinteistö Oy Laitilan Kuntokoti puolestaan toimi kiinteistöyhtiönä, joka vuokraa toiminnalliselle yhtiölle toimitilat.

Laitilan Terveyskoti Oy:n toiminnallisen yhtiön osakkeet siirtyivät hyvinvointialueelle 1.1.2023. Samalla Laitilan Terveyskoti Oy:n ja Laitilan Kuntokodin omistussuhteet muuttuivat. Toiminnallisen yhtiön Laitilan Terveyskoti Oy:n osakkeista 50,7 % omisti Laitilan Vanhaintuki ry ja 49,3 % Varsinais-Suomen hyvinvointialue. Kiinteistöosakeyhtiö Laitilan Kuntokodin osakkeet vastaavasti jakautuivat Laitilan kaupungille 90,5 % ja Laitilan Vanhaintuki ry:lle 9,4 %. Yhtiön jakautumisen ja omistussuhteiden muutoksen avulla pyrittiin takaamaan hyviä lähipalveluita laitilalaisille ja laajemminkin koko maakunnan alueelle.

Kiinteistö Oy Laitilan Kuntokodin tavoitteena oli käynnistää kiinteistöyhtiön toiminta vakaasti ja kestävästi sekä kartoittaa aktiivisesti toimintaympäristön muutoksia ja seurata sote-valmistelutyön etenemistä. Sote-uudistuksen myötä yhtiöön olisi voitu selvitysten jälkeen mahdollisesti liittää muitakin Laitilan sotekiinteistöjä. Vuoden 2023 aikana Laitilan kuntokotiin ei liitetty muita kaupungin sotekiinteistöjä.

Koko Terveyskodin henkilökunta oli toiminnallisen yhtiön palveluksessa. Omistusmuutokset eivät näin ollen aiheuttaneet muutoksia käytännön työhön.

Kiinteistö Oy Laitilan Kuntokoti ei toteuttanut merkittäviä investointeja vuoden 2023 aikana.

- **Laitilan Lämpö Oy:n** tavoitteena oli toimittaa kaupungille ja muille asiakkailleen lämpöenergiaa enintään muiden paikkakunnalla käytössä olevien yleisten lämpöenergiamuotojen keskimääräiseen hintatasoon sekä enintään maan vastaavien lämpölaitosten keskimääräiseen hintatasoon. Kustannustason nousu vaikutti mm. metsähakkeen hintaindeksiin ja sopeutukseen muuttuneeseen tilanteeseen yhtiö joutui nostamaan hintojaan. Hinnankorotukset olivat kuitenkin maltillisia verrattuna esimerkiksi sähkön tai öljyn hinnankorotuksiin ja näin ollen yhtiön tavoitteena olikin vakauden tuominen paikkakunnan tilanteeseen. Yhtiö on jakanut viime vuosina osinkoa omistajilleen. Tätä tuli jatkaa tilinpäätöksen sen kulloinkin salliessa. Vuoden 2023 suunnitellut investoinnit 392 000 euroa oli tarkoitus rahoittaa tulorahoituksen ja kassavarojen avulla. Investointien suunniteltiin muodostuvan pääasiassa Vihtorinkadun kaukolämpölinjan uusinnasta Keskuskadun ja Kauppakadun väliltä ja toteutettaisiin, mikäli kaupunki lähtee toteuttamaan vesi- ja viemäriprojektia kyseisellä välillä. Säästöä saataisiin jakamalla kaivuukustannukset osallistujien kesken.

Yhtiön tavoitteena oli siirtyä vuonna 2023 kokonaan biodieselin käyttöön varapolttoaineena, jolloin lämmöntuotannossa saavutetaan 100 % päästötömyys.

Taloudellisista tavoitteista jäätiin lähinnä Ukrainan sodan seurannaisvaikutuksista johtuen. Kaukolämpö pysyi kuitenkin edelleen hintakilpailukyvyllään hyvänä lämmitysmuotona ja lämmön hintakehitys oli tasaista esimerkiksi sähkөөn verrattuna. Laitilan Lämmön hinnoittelu muihin kaukolämpöyhtiöihin verrattuna oli kilpailukykyinen. Käytännössä kaikki lämpöyhtiöt ovat viime aikoina joutuneet nostamaan hintojaan.

Lämmön myyntimäärä oli kesäkuun tilanteessa lähes budjetoitua tasoa eikä

siihen ollut odotettavissa suuria muutoksia. Eniten lämmön myyntiin vaikuttaa sää talvikuukausina.

Osinkoa ei vuodelta 2022 jaettu, koska tilikauden tulos oli tavanomaista heikompi.

Toiminnallisista hankkeista merkittävin vuoden 2023 projekti oli Vihtorinkadun lämpölinjan saneeraus, joka toteutettiin yhdessä kaupungin vesihuollon kanssa.

Omissa lämpölaitoksissa siirryttiin käyttämään biodieseliä, jolloin Laitilan Lämpö myy jatkossa täysin päästötöntä energiaa.

Toimintaan liittyvistä riskeistä merkittävin oli edelleen lämmön hankintahinnan kallistuminen indeksien nousun johdosta. Toisaalta yhtiö on vakavarainen ja kannattavuuden tilapäinen heikkeneminen ei vaaranna yhtiön toimintaa.

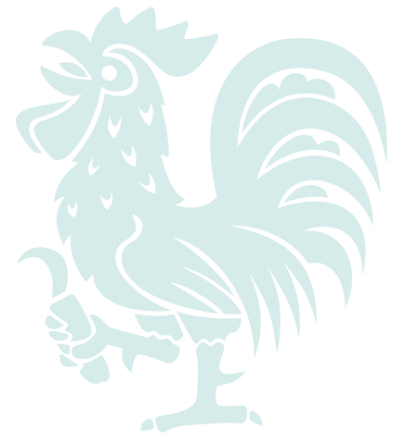
- Inflaatio sekä erityisesti energiakustannusten ja korkotason nousu haastivat kiinteistö- ja asuntoyhtiöiden taloutta. **Kiinteistö- ja asuntoyhtiöiden** tavoitteena oli pohtia erilaisia energiansäästökeinoja. Erityisesti uudemmissa kohteissa olisi voitu harkita esimerkiksi lämpötilan laskemista yhdellä asteella. Asukkaita tuli neuvoa ja kannustaa erilaisiin energiansäästötoimiin, kuten lämpimän veden kulutuksen vähentämiseen. Mahdollisiin sähkökatkoihin tuli myös varautua ja laatia toimenpidesuunnitelmat. Energiansäästötoimenpiteillä voisi olla mahdollista hillitä vuokrankorotuspaineita. Energiatehokkuus tuli mahdollisuuksien mukaan huomioida investoinneissa.

Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden omavaraisuusasteen (oman pääoman suhde taseen loppusummaan) tuli pitkällä aikavälillä saavuttaa vähintään 50 %:n taso. Kiinteistö Oy Laitilan Talot on toteuttanut vuokra-asuntojen uustuotantoa, mikä ei mahdollista lyhyellä tähtäimellä omavaraisuusasteen nousua. Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden tuli raportoida kiinteistöjen asuntojen/huoneistojen/toimitilojen käyttöasteesta, jonka tuli olla keskimäärin vähintään 90 %.

- Aralta tulleen toivomuksen mukaisesti kaupungin suunnitelmissa ja tahtotilana oli, selkeyttää ARA-kohteiden omistusjärjestelyjä. Valkoranta sulautettiin Laitilan taloihin 1.9.2020. Myös Papinrannan ja Laurinpellon osalta oli tehty muutoksia omistusjärjestelyihin ja kaupunginhallitus oli esittänyt ostotarjouksen Vakka-Suomen Voima Oy:lle KOy Laurinpellon osakkeista ja Vuokralaiset VKL ry:lle KOy Papinrannan osakkeista. Tavoitteena oli, että kiinteistöyhtiöiden omistusta saataisiin hallinnollisesti keskitettyä.

Kesäkuun lopun tilanteessa omavaraisuusaste oli alle tavoitetason kolmessa kiinteistöyhtiössä. Omavaraisuusaste oli parantunut edellisvuodesta, ollen kesäkuussa 2023 keskimäärin 61 % (55 % vuonna 2022). Laitilan talojen osalta velkaantuminen johtui uuden vuokratalon rakentamisesta ja Keskevaarin osalta pääosin putkiremontista. Alhaisimmat omavaraisuusasteet olivat Kiinteistö Oy Keskevaarilla 25 %, Kaukolan Teollisuudella 29 % ja Laitilan taloilla 3 %.

Asuntojen ja toimitilojen keskimääräinen vuokrausaste pysyi ukrainalaisten asumispalvelujen järjestämisen vuoksi edelleen hyvällä tasolla, mutta heikentyi hieman edellisvuodesta ollen kesäkuun lopussa 93 prosenttia (95 % vuonna 2022). Muutamassa kiinteistöyhtiössä on vuokrataloja, joihin on

lähivuosina suunnitteilla mittavia remontteja, kuten vesi- ja viemärisaneerauksia. Kaupunki hankki vuoden 2023 aikana Laurinpellon ja Papinrannan koko osakekannan, joka osaltaan selkeytti ARA-kohteiden omistusjärjestelyjä ja mahdollistaa kyseisten kiinteistöyhtiöiden hallinnollisen keskittämisen tulevaisuudessa.

Energiasäästötoimenpiteenä tarkasteltiin muun muassa asuntojen patteriventtiileitä ja laskettiin yhteisten tilojen lämpötilaa. Uudet kohteet kuluttavat huomattavasti vähemmän sähköä kuin vanhat, sillä niissä on enemmän automatiikkaa. Asukkaiden neuvontaan tulisi panostaa jatkossa nykyistä enemmän ja samalla energiasäästötoimenpiteet hillitsisivät myös vuokrankorotuspaineita. Asukkaiden ohjeistuksessa tulee huomioida myös vieraskielinen väestö.

2.3. Keskusvaalilautakunta

2.3.1. Vaalit (Tehtävä 10)

Vastuuhenkilö: hallintosihteeri Jaana Suominen, hallintojohtaja Heli Kiertokari-Laitinen

TOIMINNAN KUVAUS

Vaalien toimittamista varten kaupunki on edelleen jaettu kahteen äänestysalueeseen. Vaaliviranomaisina toimivat keskusvaalilautakunta, vaalilautakunnat ja vaali-toimikunta. Ennakoäänestys hoidetaan kaupungin omana työnä pääasiassa palkatun henkilöstön toimesta. Valtio osallistuu valtiollisten vaalien kustannuksiin.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET

Vuonna 2023 järjestettiin eduskuntavaalit.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

-

HENKILÖSTÖ

-

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

-

TEHTÄVÄN TALOUS

VAALIT

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	18 303	18 000	0	18 000	14 777	-3 223
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	18 303	18 000	0	18 000	14 777	-3 223
Menot	-14 168	-15 796	0	-15 796	-15 132	664
KL menot	-602	-854	0	-854	-717	137
Menot yht.	-14 769	-16 650	0	-16 650	-15 849	801
Toimintakate	3 534	1 350	0	1 350	-1 072	-2 422
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	3 534	1 350	0	1 350	-1 072	-2 422
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-1,8	-2,0	0,0	-2,0	-1,9	0,1
Kokonaiskulut €/as	-1,8	-2,0	0,0	-2,0	-1,9	0,1
Toimintakate €/as	0,4	0,2	0,0	0,2	-0,1	-0,3
Tulos €/as	0,4	0,2	0,0	0,2	-0,1	-0,3
Verorahoitusosuus	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	6,8 %	6,8 %
Osuus toim.kuluista	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

2.4. Tarkastuslautakunta

2.4.1. Tilintarkastus (Tehtävä 14)

Vastuuhenkilö: Tarkastuslautakunnan pj

TOIMINNAN KUVAUS

Tilintarkastus suoritetaan hyvää tilintarkastustapaa noudattaen ja siinä kiinnitetään huomiota toiminnan tuloksellisuuteen, toimintatavoitteiden toteutumiseen, sisäiseen valvontaan ja tilinpäätöstietojen oikeellisuuteen ja riittävyteen.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 28.1.2019 BDO Auditor Oy:n suorittamaan kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuksen ajalle 1.1.2019-31.12.2022. Sopimukseen sisältyy mahdollisuus enintään kahden vuoden option käyttöön. Lakisääteisiä tilintarkastuspäiviä on ollut vuosittain 20. Kaupunginvaltuusto päätti ottaa optiokauden käyttöön ja Sote-uudistuksesta johtuen tilintarkastuspäiviä arvioitiin olevan vuodesta 2023 lähtien noin 16.

JHT-tarkastaja hoitaa varsinaisen talouden ja hallinnon tarkastuksen. Tarkastuslautakunta (5 jäsentä) valvoo tilintarkastusta ja sitä, miten valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutetaan. Arvioinnin tulokset esitetään vuosittain laadittavassa arviointikertomuksessa, joka luovutetaan kaupunginvaltuustolle. Tarkastuslautakunta valmistelelee valtuuston päätettäväksi tulevat hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhtiöiden tilintarkastus on yhteen sovitettu emoyhtiön tilintarkastuksen kanssa.

Kuntalain 84 §:n mukaan tiettyjen kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on ilmoitettava julkisesti sidonnaisuuksistaan. Säännöstä on sovellettu 1.6.2017 alkaen. Kuntalain 84 §:n mukaiset sidonnaisuusilmoitukset tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

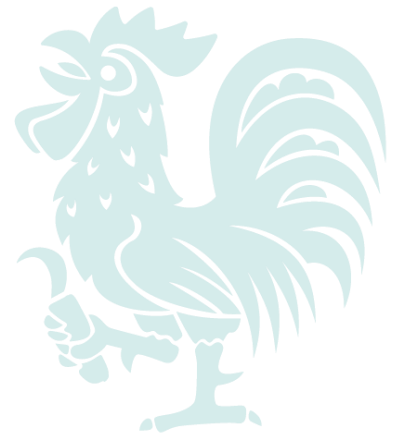
-

HENKILÖSTÖ

-

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

-

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	0	0	0	0	0	0
KL tulot	16 841	30 220	0	30 220	0	-30 220
Tulot yht.	16 841	30 220	0	30 220	0	-30 220
Menot	-17 437	-30 220	0	-30 220	-23 274	6 946
KL menot	-304	-570	0	-570	-336	234
Menot yht.	-17 742	-30 790	0	-30 790	-23 610	7 180
Toimintakate	-901	-570	0	-570	-23 610	-23 040
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-901	-570	0	-570	-23 610	-23 040
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-2,1	-3,7	0,0	-3,7	-2,8	0,9
Kokonaiskulut €/as	-2,1	-3,7	0,0	-3,7	-2,8	0,9
Toimintakate €/as	-0,1	-0,1	0,0	-0,1	-2,8	-2,7
Tulos €/as	-0,1	-0,1	0,0	-0,1	-2,8	-2,7
Verorahoitusosuus	5,1 %	1,9 %	0,0 %	1,9 %	100,0 %	98,1 %
Osuus toim.kuluista	0,0 %	0,1 %	0,0 %	0,1 %	0,1 %	0,0 %

2.5. Kaupunginhallitus

2.5.1. Kaupunginhallitus

TOIMINNAN KUVAUS

Kaupunginhallituksen suorassa alaisuudessa ovat hallintotoimi sekä erillisyyksiköt. Hallintotoimeen kuuluvat seuraavat tehtävät: ruokapalvelut, tietohallintopalvelut, hallintopalvelut, sisäinen palvelutoiminta ja maaseututoimi. Erillisyyksiköitä ovat talouspalvelut sekä elinvoima.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Kaupunginhallitus johtaa ja kehittää kaupunginvaltuuston määrittelemien strategisten päämäärien mukaisesti kaupungin hallintoa, taloutta, maankäyttöä, elinkeinotoimintaa, maataloustoimintaa sekä palvelutuotantoa siten, että Laitila toimii jatkosakin keskeisenä Vakka-Suomen asumisen, pienteollisuuden ja palvelujen keskuksena.

Kaupunginhallituksen alaisuuteen perustettiin vuoden 2023 alussa elinvoiman erillisyyksikö, johon kuuluvat elinkeinotoimi (sisältää mm. työllisyyspalvelut, kotouttamisen sekä joukkoliikenteen), asuminen ja kaavoitus. Kaupunginhallituksen jaostoina aloittivat vuoden 2023 alussa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen jaosto sekä elinvoiman jaosto.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

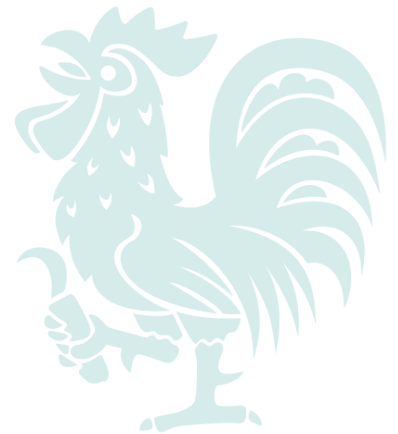
-

HENKILÖSTÖ

Kuvataan eri tehtävissä

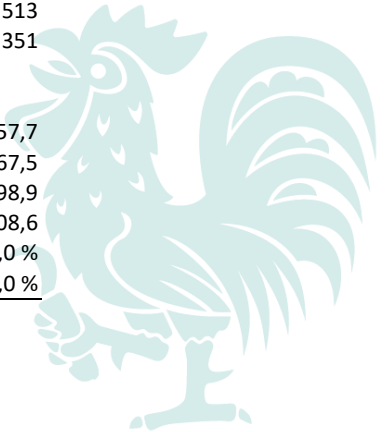
ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

Sisäinen valvonta toteutetaan mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakona, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena ja sopimusten hallintana. Laskujen tarkastajat ja hyväksyjät käydään läpi vuosittain. Toimialajohtaja ja vastuualueiden esimiehet seuraavat toimintaa ja suorittavat itsearviointia. Kaikkia hallinto- ja taloustoimen työyhteisöjä ja toimintoja kattava riskien arviointi ja riskien hallintasuunnitelma tehdään kahdesti vuodessa. Kaupungin talouden haasteet, valtionosuusjärjestelmien muutokset sekä henkilöstön saatavuuteen liittyvät hankaluudet tuovat riskejä palvelujen laadukkaaseen tuottamiseen. Havaituista riskeistä ja epäkohdista on tiedotettu eteenpäin ja toimiin riskien hallitsemiseksi on ryhdytty. Työyhteisöjen työhyvinvointiin kiinnitetään huomiota. Riittävästä, ajantasaisesta ja oikeasta tiedotuksesta huolehditaan.

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	9 078 641	7 895 100	0	7 895 100	8 479 233	584 133
KL tulot	1 684 333	1 613 924	0	1 613 924	1 415 587	-198 337
Tulot yht.	10 762 974	9 509 024	0	9 509 024	9 894 820	385 796
Menot	-7 750 884	-8 131 847	-15 280	-8 147 127	-7 740 065	407 062
KL menot	-165 143	-248 040	0	-248 040	-202 060	45 980
Menot yht.	-7 916 027	-8 379 887	-15 280	-8 395 167	-7 942 125	453 042
Toimintakate	2 846 947	1 129 137	-15 280	1 113 857	1 952 695	838 838
Poistot	-71 781	-177 267	0	-177 267	-95 754	81 513
Netto	2 775 166	951 870	-15 280	936 590	1 856 941	920 351
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-945,8	-997,0	-1,8	-998,8	-941,1	57,7
Kokonaiskulut €/as	-954,3	-1 018,1	-1,8	-1 019,9	-952,5	67,5
Toimintakate €/as	340,1	134,3	-1,8	132,5	231,4	98,9
Tulos €/as	331,6	113,3	-1,8	111,4	220,0	108,6
Verorahoitusosuus	0,0 %	0,0 %	100,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Osuus toim.kuluista	9,9 %	18,5 %	20,6 %	18,5 %	17,5 %	-1,0 %

2.5.2. Ruokahuoltopalvelut (Tehtävä 15)

Vastuuhenkilö: keittiöpäällikkö Juha Laiho

TOIMINNAN KUVAUS

Valmistetaan ja tarjotaan maukasta, terveellistä ja vaihtelevaa ruokaa kaikille asiakasryhmille niin päiväkotikäisille kuin aikuisille. Kouluissa ja päiväkodeissa sekä ryhmäperhepäivähoidoissa on käytössä seitsemän viikon kiertävä ruokalista. Oppilaita opastetaan ottamaan tarjolla olevia ruokia monipuolisesti lautaselleen.

Otetaan huomioon moninaiset erikoisruokavaliot. Erikoisruokavalioiden valmistus vaatii ammatillisesti paljon tietoa ja tarkkuutta, koska osa erikoisruokavalioidista on erittäin vaikea toteuttaa monien rajoittavien raaka-aineiden vuoksi. Erikoisruokavaliointikäytäntöä on muutettu siten, että suurimmasta osasta edellytetään lääkärintodistusta.

Kaikille ruokailijoille tarkoitettuja kasvisruokia pääruokana on tarjolla noin kerran viikossa. Lisäksi yläkoulun ja lukion oppilaille sekä henkilöstölle, jotka ovat sitoutuneet noudattamaan kasvisruokavaliota, on sitä tarjolla päivittäin.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Varpeen koulun keskuskeittiö valmistaa oman koulun lisäksi lounaat kuuteen eri toimipisteeseen (Kappelimäen koulu, viisi kyläkoulua, ryhmäperhepäivähoito Itäkulman koululla).

Keskuskeittiössä valmistetaan normaalisti päivittäin n. 1 100 lounasta. Itäkulman koulun ryhmäperhepäivähoitoyksikköön toimitetaan lisäksi aamu- ja välipalatarvikkeita. Kappelimäen koulun 6.-luokkalaisten käyvät ruokailemassa Varpeen koulun ruokasalissa. Näin toimien Kappelimäen koulun oppilaiden ruokailuun käytettävä aikataulu saadaan väljemmäksi ja ruokailu sujuvammaksi.

Kappelimäen iltapäiväkerhojen (3 kerhoa) osallistujat (n. 50 oppilasta) käyvät iltapäivällä välipalalla Kappelimäen koulun keittiön ruokasalissa ja puolet ryhmästä Laineen talolla. Tämän lisäksi toimitetaan aamupalatarvikkeita yhteen kerhoon. Samoin toimitetaan välipaloja eri kouluissa pidettäviin oppilaskerhoihin. Erilaisten tilaisuuksien ja retkien (vanhempainillat, kokoukset, koulutustilaisuudet, leirikoulut) tarjoiluja järjestetään jonkin verran.

Kahden koulutalon valmistuskeittiöt muutettiin 1.3. jakelukeittiöiksi.

Peruskorjauksen 2. vaihe, johon sisältyi valmistuskeittiö kokonaisuudessaan sekä jätehuolto rullakkovarastoineen, toteutettiin kesä-elokuun aikana.

Apilaniityn päiväkodin keittiön henkilökunta valmistaa aamupalan, lounaan ja välipalan Apilaniityn ja Pähkinäpensaassa päiväkodin asiakkaille sekä Palke 5 asiakkaille ympäri vuoden.

Hanselin kanssa on jatkettu elintarvikkeiden ja nonfood-tuotteiden puitesopimusta. Sopimuskausi on voimassa v.2020-2024. Sopimusta jatkettiin vuoteen 2027.

Tuoreen leivän ja ateriakuljetuksien uudet sopimukset astuvat voimaan keväällä 2021. Kaksi (2) optiovuotta otettiin käyttöön 2023-2024.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Tulojen poikkeama johtuu päiväkotien lapsimäärän vähäisemmästä läsnäolomääristä. Ruokapalvelun sisäinen laskutus laaditaan kuukausittaisen lapsimäärän toteutuman mukaan. Talousarviota laadittaessa on ajateltu päiväkotien kapasiteetin olevan kokonaisuudessaan käytössä.

HENKILÖSTÖ

Henkilökunnan määrä:

Varpeen koulun keskuskeittiö: keittiöpäällikkö ja 3 kokkia ja 1 ravitsemistyöntekijä.

Kappelimäen koulun keittiö: 3 ravitsemistyöntekijää (1 kokoaikainen ja 2 osa-aikaista eli yhteensä 2 htv).

Laitilan kyläkoulu: neljässä koulutalon keittiössä on ravitsemistyöntekijä – siivoaja ja yhdessä osa-aikainen ravitsemistyöntekijä

Apilaniityn päiväkodin keittiö: ruokapalveluesimies ja 3 kokkia

Pähkinäpensaas päiväkodin keittiö: yksi ravitsemistyöntekijää ja yksi kokki

Kiertävän sijaisen palkkauskustannukset ovat keskuskeittiön kustannuspaikalla.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Sisäinen valvonta toimii hyvin, henkilökunta tekee oikeita asioita ja prosessit etenevät sääntöjen mukaan. Riskit tiedetään ja ne ovat osittain myös pienentyneet.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kestävä ja tasapainoinen talous

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Toiminnan tehostaminen	Elintarvikesopimusten kehittäminen	Sopimusten ja kustannusten seuranta / edulliset uudet sopimukset	Toteutuu
	Tuotannonohjauksjärjestelmä	Hävikin minimointi Tavoite 50% nykyisestä	Toteutuu edelleen tehokkaammin
		Kustannusten hallintaan pyrkiminen / pysytään annetuissa tavoitteissa	Kustannukset on hallinnassa

Vastuu ympäristöstä

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Aterioiden laatu ja turvallisuus	Aterioiden valmistuksessa ja elintarvikkeiden hankinnoissa sekä varastoinnissa noudatetaan omavalvontaa	Aterioiden valmistusprosessi on omavalvonnan kriteerien mukaista / 100%: sti omavalvonnan kriteerit täyttävää	Jatkuvaa valvontaa
Toimiva aterioiden kuljetus	Säännölliset palaverit aterioiden kuljetuksesta vastaavien kanssa	Aikataulun mukaiset ja säännökset täyttävät kuljetukset/ Sovitut aikataulut toteutuvat ja ateriakuljetuksissa noudatetaan omavalvontaa	Toteutuu

Tavallista paremmat peruspalvelut

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Aterioiden laatu ja turvallisuus	Kiertävä ja monipuolinen ruokalista	Asiakastyytyväisyys / 75 % asiakasta tyytyväisiä	Asiakaskyselyissä huono vastausprosentti
	Otetaan huomioon moninaiset erikoisruokavaliot.	Valmistus huolella ja tarkkuudella / 100 % onnistuminen	Toteutuu

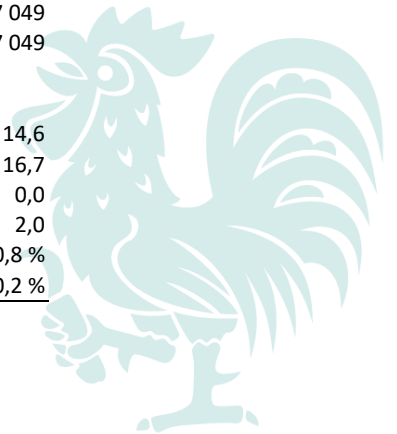
	Käytetään vain ensiluokkaisia raaka-aineita.	Palautepalaverit toimittajien kanssa / Sopimustuotteiden käyttäminen	Toteutuu
<i>Ketterä mukautuminen muutoksiin</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Tuotannonohjausjärjestelmän käyttöönotto: tilauksesta valmistamiseen ja toimittamiseen	Käytettävissä olevien perustietojen ja reseptien päivittäminen sekä vienti ohjelmaan	Toimiva tuotannonohjausjärjestelmä	Käytössä / jatkuvaa kehittämistä
Reseptiikan päivittäminen	Nykyisten asetusten edellyttämien tietojen esille tuonti valmistettuihin aterioihin.	Reseptiikan toimivuus / Reseptit käytössä kokonaisuudessa 2023	Toteutuu / jatkuvaa
Suurkeittiökoneiden ja laitteiden kunto	Ammattikeittiölaitteiden huoltoliikkeiden hyödyntäminen	Huollon tehokkuus / Samana tai seuraavana päivänä	Laitteiden kunto hyvä
Henkilökunnan palvelualtius ja joustavuus	Normaalit päivittäiset työtehtävät sekä erilaisten tilaisuuksien tarjoilut hoidetaan asiallisesti ja joustavasti	Työpaikkakokoukset ja tilaisuuksien tarjoilut hoidetaan lyhyelläkin varoitusajalla/ palvelualtis ja joustava henkilökunta	Toteutuu
Sujuvat ruokapalvelun prosessit	Ruokapalvelun prosessikuvausten tekeminen	Työtehtävien selkiintyminen / tehtäväkuvausten tarkentaminen	Jatkuvassa kehityksessä
<i>Hyvinvoiva henkilöstö</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Sijaisjärjestelyt ja henkilökunnan määrä mitoituksen mukainen	Sijaisten rekrytointi	Henkilökunnan määrä mitoituksen mukainen / sijainen aina käytävissä	Saatu kiertävä sijainen, muuten sijaisten saaminen hankalaa
Henkilökunnan työssä jaksaminen	Mahdollisuus oman työn kehittämiseen	Tehtäväkuvausten päivittäminen. Palaverit vähintään 4 kertaa/v. Kehityskeskustelut Sairauslomien määrä ei kasva / Perehdytys tehdään kaikille uusille työntekijöille. Työtyytyväisyys paranee.	Toteutuu ja jaettu pienempiin ryhmiin, pientä väsymystä havaittavissa (muutokset)
	Osaamista lisäävän koulutuksen mahdollistaminen	Ammatillisen täydennyskoulutuksen järjestäminen 1-2/työntekijä Osaava henkilökunta	Tällä hetkellä ei koulutuksia

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Kaikkien koulujen suoritteet	240 497	245 553	241 452
Päiväkotien suoritteet	71 492	147 360	98 407

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	1 570 877	1 775 427	0	1 775 427	1 659 077	-116 350
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	1 570 877	1 775 427	0	1 775 427	1 659 077	-116 350
Menot	-1 530 253	-1 714 475	0	-1 714 475	-1 610 129	104 346
KL menot	-40 514	-60 952	0	-60 952	-48 947	12 005
Menot yht.	-1 570 767	-1 775 427	0	-1 775 427	-1 659 077	116 350
Toimintakate	109	0	0	0	0	0
Poistot	-17 068	-39 421	0	-39 421	-22 372	17 049
Netto	-16 959	-39 421	0	-39 421	-22 372	17 049
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-187,7	-211,2	0,0	-211,2	-196,6	14,6
Kokonaiskulut €/as	-189,7	-215,9	0,0	-215,9	-199,2	16,7
Toimintakate €/as	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tulos €/as	-2,0	-4,7	0,0	-4,7	-2,7	2,0
Verorahoitusosuus	1,1 %	2,2 %	0,0 %	2,2 %	1,3 %	-0,8 %
Osuus toim.kuluista	2,0 %	3,9 %	0,0 %	3,9 %	3,7 %	-0,2 %

2.5.3. Tietohallintopalvelut (Tehtävä 17)

Vastuuhenkilö: tietohallintopäällikkö Sami Suominen

TOIMINNAN KUVAUS

Tietohallinnon tehtävänä on palvella Laitilan kaupunkia siten, että sillä on sen toimintoja tukeva tehokas ja laadukas tietohallinnon sekä tietotekniikkapalveluiden palvelujärjestelmä. IT-palveluja tuottamalla, kehittämällä ja hankkimalla sekä koordinoimalla tietohallinto tukee tuottavaa toimintaa ja tietotekniikan tehokasta käyttöä, sekä huolehtii tietoturvasta ja verkkoyhteyksien toimivuudesta korkeatasoisten ja jatkuvasti kehittyvien palvelujen toteuttamiseksi. Tietohallinnossa työskentelee tietohallintopäällikön lisäksi kokoaikainen it-asiantuntija.

Tietohallinnon ohjauksen ja koordinoinnin tavoitteena on järjestää toiminta Laitilan kaupunkiorganisaatiossa järkevästi ja tavoitteellisesti, jakaa voimavarat tarkoituksenmukaisesti ja turvata toimintaedellytykset pitkäjänteisesti.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Vuoden alussa toimintansa aloittanut Varsinais-Suomen hyvinvointialue työllisti vielä jonkin verran tietohallintoa kuluneen vuoden alkupuoliskolla. Vuoden 2023 aikana valtaosassa Laitilan alueen HVA:n toimipisteitä oli edelleen käytössä esim. tietohallinnon ylläpitämä verkkoyhteys. Lisäksi kaikki leasing-laitteiden siirrot kaupungilta hyvinvointialueelle saatiin lopullisesti suoritettua vasta kesän jälkeen.

SOTE-muutoksen myötä vapautuneita resursseja saatiin kuitenkin myös uudelleen kohdennettua esim. yläkoulun ja lukion käyttöön. Vuoden mittaan tietohallinto osallistui esim. YO-kirjoitusten valmisteluun sekä oppilaslaitteiden käyttöönottoon.

Loppuvuodesta kaupungin henkilöstön sisäiseen käyttöön otettiin tietohallinnon tiikkijärjestelmä, jonka tavoitteena on parantaa sisäisen palvelun laatua ja helpottaa yhteydenottoa tietohallinnon suuntaan.

Leasing-laitteenvaihtoja ja -palautuksia oli vuoden mittaan yht. 148kpl.

Tietohallinnolla oli päävastuu kotisivu-uudistuksen aloittamisesta alkusyksystä. Lisäksi se tarjosi teknistä asiantuntemusta eri hallinnonalojen projekteissa, esim. Rondo-arkistoratkaisun (kesken), Feedbackly-kyselytyökalun ja Trimble Locus -paikatietojärjestelmän (kesken) ja Promid-työaikasunnittelu- ja seurantaohjelman (kesken) käyttöönotossa.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Tietohallinnon talousarvio alittui n. 15%. Syynä tähän olivat arvioituja pienemmät ”yleisluontoiset” IT-kulut (SOTE-muutoksesta johtuen) esim. lisenssi- ja järjestelmä-määrien osalta, vuonna 2023 maksettu järjestelmäkulujen SOTE-muutosavustus ja IT-asiantuntijan irtisanoutumisen myötä pienemmät henkilöstökulut.

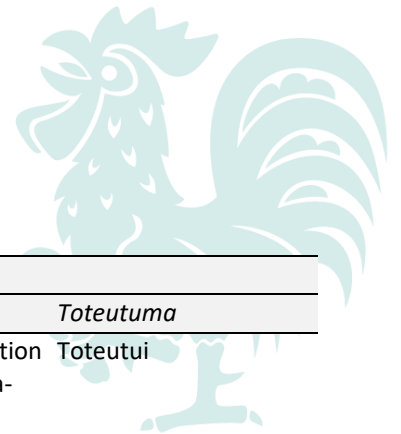
HENKILÖSTÖ

Tietohallintopäällikön lisäksi IT-asiantuntija, joka irtisanoutui marraskuussa. Uuden IT-asiantuntijan rekrytointi käynnistettiin vielä saman kuun aikana ja uusi IT-asiantuntija saatiin valittua vuoden loppupuolella (aloitus vasta vuoden 2024 puolella).

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Sisäinen valvonta toteutetaan mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakona, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena ja sopimusten hallintana. Tietohallintopäällikkö seuraa toimintaa ja suorittaa itsearviointia. Tietohallinnon riskien arviointi ja riskien hallintasuunnitelma käydään läpi vuosittain. Lisääntyneet tietoturvaohauhat ja -loukkaukset ja mahdolliset sähköön saatavuusongelmat riskejä palvelujen laadukkaaseen tuottamiseen. Prosessien haavoittuvuus henkilöstömuutosten yhteydessä on merkittävä riski. Liiallista henkilöstön kuormitusta pyritään välttämään priorisoimalla tehtäviä ja hankkimalla palveluja myös ulkopuolisilta toimijoilta.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET*Kestävä ja tasapainoinen talous*

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Pyritään vähentämään ohjelmisto- ja lisenssimak-suista aiheutuvia kuluja	Suositaan tietohallinnon järjestelmähankinnoissa Open source- tai Community Edition -versioita mahdollisuuksien mukaan	Open source- ja community edition -järjestelmien kappalemäärä, tavoite 5kpl	Toteutui
Tietoturvapoikkeamista johtuvien taloudellisten vaikutusten minimointi	Tietohallinto pyrkii minimoidaan tietoturvariskit.	Tietoturvapoikkeamien kappalemäärä, tavoite 0kpl	Toteutui

Vastuu ympäristöstä

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Hankitaan ympäristöystävällisiä laitteita	Suositaan TCO-sertifioituja (kestävän kehityksen IT-laitteet) ja/tai ISO14001- (ympäristöasioiden hallinta) sekä ISO50001-standardien (energian hallinta) mukaisia laitteita	TCO-sertifioitujen ja/tai ISO -standardien mukaisten laitteiden prosenttiosuus, tavoite hankinnoista yli 90%	Toteutui
Etäkokousten edistäminen	Huomioidaan IT-järjestelmien ja -laitteiden etäkäyttömahdollisuudet jo hankintavaiheessa	Kannettavien prosenttiosuus kaikista tietokonehankinnoista, tavoite yli 80%	Toteutui

Tavallista paremmat peruspalvelut

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Tarjotaan kuntalaisille mahdollisuus sähköiseen asiointiin ajasta ja paikasta riippumatta	Tuotetaan sähköisiä kanavia asioiden hoitoon	Sähköisten asiointipalveluiden kappalemäärä, tavoite 4kpl	Toteutui
Organisaation sisäiset asiakkaat saavat tarvitsemaansa palvelua nopeasti ja helposti.	Tuotetaan laadukkaat tietohallinto- ja tietotekniikkapalvelut koko organisaatiolle	Organisaation henkilöstölle tehtävä tyytyväisyyskysely, tavoitearvosana 4/5	Toteutui, tyytyväisyyskyselyn keskiarvo 4,6/5

Ketterä mukautuminen muutoksiin

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Tietohallinto sopeutuu muutoksiin helposti ja nopeasti	Henkilöstö koulutetaan ja pidetään huolta osaamisestaan	Henkilöstön koulutautumispäivien kappalemäärä, tavoite 1 htp.	Toteutui (15h ostettua koulutusta)

Hyvinvoiva henkilöstö

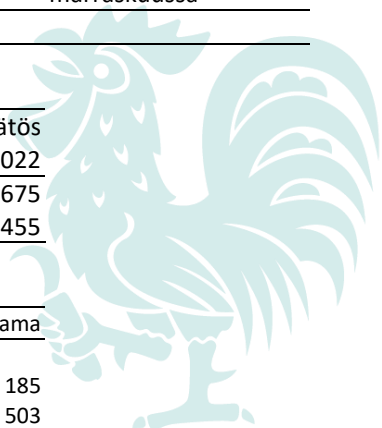
Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Työntekijät ovat sitoutuneita työhönsä ja viihtyvät työssään.	Oman työn kehittäminen ja työn mielekkyyden lisääminen ja ylläpito	Henkilöstön vaihtuvuusprosentti, tavoite 0%.	Ei toteutunut, IT-asiantuntija irtisanoutui marraskuussa

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Työasemien lukumäärä	415	445	675
Matkapuhelimet, kpl	330	330	455

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	0	546	0	546	65 731	65 185
KL tulot	571 115	587 014	0	587 014	437 511	-149 503
Tulot yht.	571 115	587 560	0	587 560	503 242	-84 318
Menot	-571 352	-587 014	0	-587 014	-502 779	84 235
KL menot	-7 186	-10 778	0	-10 778	-5 984	4 794
Menot yht.	-578 539	-597 792	0	-597 792	-508 763	89 029
Toimintakate	-7 424	-10 232	0	-10 232	-5 521	4 711
Poistot	-9 870	-98 444	0	-98 444	-17 188	81 256
Netto	-17 293	-108 676	0	-108 676	-22 709	85 967
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-69,1	-71,1	0,0	-71,1	-60,3	10,8
Kokonaiskulut €/as	-70,3	-82,8	0,0	-82,8	-62,3	20,5
Toimintakate €/as	-0,9	-1,2	0,0	-1,2	-0,7	0,6
Tulos €/as	-2,1	-12,9	0,0	-12,9	-2,7	10,2
Verorahoitusosuus	2,9 %	15,6 %	0,0 %	15,6 %	4,3 %	-11,3 %
Osuus toim.kuluista	0,7 %	1,3 %	0,0 %	1,3 %	1,1 %	-0,2 %

2.5.4. Hallintopalvelut (Tehtävä 18)

Vastuuhenkilö: hallintojohtaja Heli Kiertokari-Laitinen

TOIMINNAN KUVAUS

Hallintopalvelut tuottaa tehokkaasti ja hyvää hallintotapaa noudattaen keskushallinnon palvelut eri toimialoille, toimielimille, kuntalaisille ja muille sidosryhmille. Hallintotoimi osallistuu osaltaan aktiivisesti kaupunkistrategian mukaisiin hankkeisiin ja toimenpiteisiin.

Hallintopalvelut koostuu seuraavista osa-alueista: yleishallinto, toimikunnat, kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, kylätoiminta, ystäväkuntatoiminta ja henkilöstöasiat. Hallintopalvelujen vastuulla ovat mm. sopimusneuvottelut, palkanlaskenta, eläkeasiat, nuorten kesätyöt, työllistettyjen palkkatukien haku, viestintä ja markkinointi. Hallintopalvelut ovat mukana asiakirjahallinnon ja tietosuojan kehittämistehtävissä.

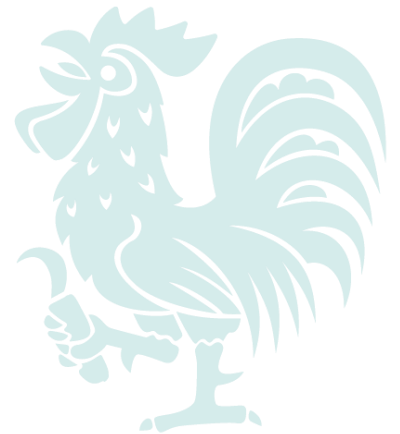
Seudullinen yhteistyö: Vastuuhenkilö kaupunginjohtaja Lauri Kattelus

Seudullisella yhteistyöllä tarkoitetaan Vakka-Suomen kuntien yhteistyötä, joka on kohdistunut lähinnä aluepoliittisten tehtävien hoitoon ja edunvalvontaan. Ukipolis Oy, jonka osakkaina Vakka-Suomen kunnat ovat, hoitaa vielä osin näitä tehtäviä, mutta sen toiminta keskittyy lähinnä erilaisten kehittämisprojektien toteuttamiseen. Ukipolis Oy palvelee yrittämiseen, yritystoiminnan kehittämiseen, rahoitukseen sekä yritystukiin liittyvissä kysymyksissä. Sen yhteydessä toimii yritysten tukineuvonta ja kehittämispalvelut.

Hyvinvointikertomus: Vastuuhenkilö Lauri Kattelus

Terveydenhoitolain 12 §:n, Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kunnassa, kunnan on seurattava asukkaitensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus. Saman säädöksen mukaan kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet, määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet ja käytettävä näiden perustana kuntakohtaisia hyvinvointi- ja tarveosoittimia. Kunnan on nimettävä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahot. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä. Hyvinvointikertomuksen kohderyhmä on ensisijaisesti kunnan luottamushenkilöt. Kertomuksen avulla heidän on helpompi hahmottaa kunnan hyvinvointitilanne, kun päätetään kuntaa johtavista strategioista ja tulevaisuuden linjauksista. Hyvinvointikertomus on tärkeä kaikille kuntalaisille ja kunnan työntekijöille, jotta päätösten ymmärtäminen ja hyvinvoinnin kokonaiskuvan hahmottaminen olisi selkeämpää.

Laitilan kaupunginvaltuusto käsittelee vuosittain edellisen vuoden hyvinvointikertomuksen kesäkuun kokouksessaan osana tilinpäätöstä.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Palkkatoimi siirtyi kokonaan omaksi palveluksi syyskuun 2022 alusta, kun viimeisen palkansaajaryhmän ostopalvelu voitiin lopettaa. Palkkasihteerien lakisääteisten vapaiden sekä irtisanoutumisen vuoksi palkkatoimessa on ollut henkilöstövaje elokuusta 2023 alkaen. Tilanteen odotetaan normalisoituvan alkusyksystä 2024.

Henkilöstöohjeita on päivitetty ja täydennetty. Tavoitteena on yhdenmukaistaa käytännöt toimialoilla ja huolehtia siitä, että työ- ja virkaehtosopimusten määräykset toteutuvat. Työn vaatavuuden arvioinnin prosessia jatkettiin päivittämällä jo tehtyjä arviointeja tarpeen mukaan.

Kaupungin Yhdessä enemmän- osallistavaa budjetointia on jatkettu. Kuntalaisten osallistuminen on ollut aktiivista. Jatkossa prosessia kehitetään edelleen; erityisesti toteutusten aikataulutukseen panostetaan enemmän.

Hallintotoimen strategian toimeenpanosuunnitelma päivitettiin.

Kotisivujen uudistamisprosessi käynnistyi kilpailutuksella ja syksyn aikana päätettiin sivuston rakenteet ja käynnistettiin sisällön tuottaminen. Työajansuunnittelu- ja seurantaohjelmaa kilpailutettiin kahdesti ja valitun toimittajan kanssa aloitettiin uuden ohjelman käyttöönottoprojekti. Kaupunginviraston ruokapalvelusopimus päättyi palveluntarjoajan toimesta ja palvelu kilpailutettiin kahdesti ennen kuin saatiin uusi sopimus solmittua. Sähköistä pitkäaikaistaltiointia varten liitettiin Rondo-ohjelman puitesopimukseen. Käyttöönottoprosessi on alussa.

Hallintosääntö päivitettiin. Uusina toimieliminä aloitti vuoden alussa kaupunginhallituksen alaisuudessa elinvoimajaosto sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen jaostot. Kunnan hyvinvointityön koordinoitiin perustettiin hallintotoimeen hyvinvointikoordinaattorin vakanssi, joka ensi vaiheessa täytettiin 0,5 htv:lla.

Paikallisesti käytiin neuvotteluja pääsopijajärjestöjen kanssa sekä käytiin YT-neuvotteluja mm. toimenkuvien oleellisista muutoksista.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Talous toteutui sekä tuloarvioiden että menomäärärahojen osalta kokonaisuutena suunnitellusti. Joidenkin kustannuspaikkojen määrärahaylitykset kyettiin korvaamaan tehtävän sisällä.

HENKILÖKUNTA

Hallintopalveluissa edellä mainittuja tehtäviä hoitavat kaupunginjohtaja, hallintojohtaja, hallintosihteeri, kaksi palkkasihteeriä, henkilöstösihteeri, johdon sihteeri (viestintä) ja hyvinvointikoordinaattori (0,5 htv).

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

Sisäinen valvonta toteutetaan mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakona, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena ja sopimusten hallintana. Laskujen tarkastajat ja hyväksyjät käydään läpi vuosittain. Kaikkien hallintotoimen työyhteisöjä ja toimintoja kattava riskien arviointi ja riskien hallintasuunnitelma tehdään kahdesti vuodessa. Kaupun-

gin talouden haasteet, ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus sekä järjestelmäuudistusten suuri työmäärä tuovat riskejä palvelujen laadukkaaseen tuottamiseen. Prosessien haavoittuvuus henkilöstömuutosten yhteydessä on merkittävä riski. Henkilöstön työhyvinvointiin ja –kuormitukseen on pyritty panostamaan. Riittävästä, ajantasaisesta ja oikeasta tiedotuksesta huolehditaan.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET*Kestävä ja tasapainoinen talous*

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuiden lisäosa eli HYTE-kerroin nousee	Hyvinvointityö osana jokaisen toimialan perustehtävää	Hyte-kerroin parempi kuin ed. vuosina 2021 euroa/asukas (13,1 €) 2022 11,0 e	2023: 15,5 €

Vastuu ympäristöstä

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Kestävän liikkumisen edistäminen	Osallistuminen kaupungin kirkkihankkeen mukaiseen suunnitteluun ja toimintaan; Polkupyöräedun selvittäminen	Työntekijöiden polkupyöräedun selvittäminen/käyttöönotto	Polkupyöräetu otettu käyttöön.
Kaupungin digitalisaatio	Ympäristöä säästävien toimintatapojen edistäminen	Henkilöstöhallinnon paperittomuus, sähköisten ohjelmistojen kehittyvä hyödyntäminen	Useita manuaalista käsitteitä vähentäviä ominaisuuksia hankittu.

Tavallista paremmat peruspalvelut

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Kuntalaisten tyytyväisyys vaikuttamismahdollisuuksiin kaupungin asioissa kasvaa	Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen	Palautekanavan kautta tulleet yhteydenotot. Tavoite jokaiselle toimialalle osoitettuja palautteita tai ehdotuksia (yht. yli 40 kpl)	Kuntalaistietetin käyttö ollut toistaiseksi vielä vähäistä.
Kuntalaiset ja sidosryhmät mukana palvelujen ja toimintojen suunnittelussa	Yhteistapahtumat ja hankkeet	Järjestetyt tilaisuudet ja käynnistetyt hankkeet sekä osallistujien lukumäärä	Osallistuvan budjetoinnin ehdotuksia tuli 94, äänestykseen valmisteltiin seitsemän toteutusta ja ääniä annettiin 488.
Kuntalaiset ovat tyytyväisiä asuinkunnan palveluihin	Mittaus kyselyiden avulla	Yleinen palvelutyytyväisyys (asteikko 1-5) yli 3	Asukaskyselyjä varten hankittu palvelu ja se on otettu käyttöön
Kaupungin ja hyvinvointialueen yhdyspintayhteistyö kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia edistävää ja vaikuttavaa	Yhteistyö suunnitelmallista ja säännöllistä	Yhteistyöfoorumit kokoontuvat vähintään kahdesti vuodessa	Yhdyspintayhteistyö kehityksessä, mm. hyte-koordinaattori osallistuu moneen yhteistyöfoorumiin.
Kuntalaisten tiedonsaannin vahvistaminen kaupungin eri palveluista	Viestintäkoulutuksen tarjoaminen yksiköissä ja näin viestintäaktiivisuuden vahvistaminen palveluissa	Viestintäkoulutusten toteuttaminen yksiköissä (viestinnän kustannuspaikkaan varatun määrärahan verran)	Viestintäkoulutusta on tarjottu eri yksiköille ja sitä on järjestetty muutamassa yksikössä.
Kuntalaisten tiedonsaannin vahvistaminen kaupungin päätöksenteosta	Päätöksentekotiedotteiden julkaisu kaupunginvaltuuston, -hallituksen ja valiokuntien kokouksesta	Jokaisesta em. kokouksesta tiedotteen julkaisu kaupungin kotisivuilla ja jakaminen some-kanavissa (Facebook ja Twitter).	Päätöksentekotiedotteita julkaistu toimielinten kokousten tahdissa, vuoden aikana n. 65 tiedotetta.

Ketterä mukautuminen muutoksiin

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Kaupungin ja hyvinvointialueen yhdyspintayhteistyö kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia edistävää ja vaikuttavaa	Yhteistyö suunnitelmallista ja säännöllistä	Yhteistyöfoorumit kokoontuvat vähintään kahdesti vuodessa	Yhteistyöneuvotteluja Varhan kanssa touko-kuussa sekä kahdesti marraskuussa. Lisäksi yhteistyöpalavereja eri teemoilla.

Hyvinvoiva henkilöstö

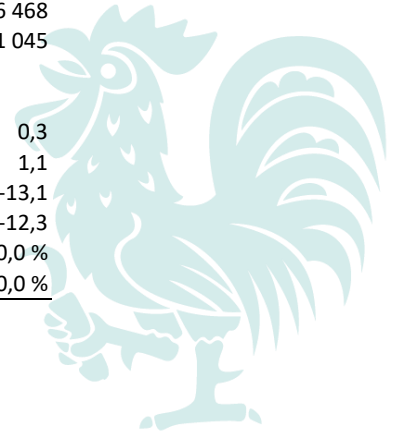
Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Johdonmukainen, työnantajan mainetta vahvistava henkilöstöpolitiikka mahdollistaa rekrytointien onnistumisen	Yhteisten pelisääntöjen eli ohjeistusten ajan tasalla pitäminen ja henkilöstön sitouttamisen toimimaan yhdessä työhyvinvoinnin ja yhteisen viihtyvyyden puolesta	Työhyvinvointikysely vuosittain. Tavoitteena, että epäasiallisen kohtelun havainnot vähenevät ja luottamus työntajajaan kasvaa. Epäasiallista kohtelua havainneiden määrä alle 20 %	Työhyvinvointikysely toteutettu, mutta epäasiallista kohtelua havainneiden määrä edelleen korkea (44,3 %, v. 2022 tulos oli 46,5%).
Osaamistarpeiden ennakointi ja täydennyskoulutuksen tarjoaminen	Huolehditaan että henkilökunta pääsee osallistumaan koulutussuunnitelman mukaisiin koulutuksiin.	Toteutuneet koulutustunnit/työntekijä. Tavoite 12 h/työntekijä	Toteutunut.
Terveysperusteiset poissaolot laskevat	Työn kuormittavuutta työhyvinvointia ja työkykyyn liittyviä riskejä seurataan ja arvioidaan yhteistyössä työterveyshuollon kanssa.	Henkilökunnan sairauspoissaolojen väheneminen 10 % edellisvuoteen verrattuna	Ei toteudu koko kaupunkiorganisaation tasolla. Poissaolopäiviä ka 12,2. (11,0). Hallintotoimissa poissaoloja keskimäärin 7,3 (2,9) päivää/työntekijä.
Henkilöstöhallinnon ohjelmistojen laaja hyödyntäminen	Otetaan käyttöön tarvittavat ohjelmistojen lisäosat	Toimiva HRM-järjestelmä käytössä Ohjeistusten ja HR-materiaalien ajantasaistaminen	Ohjelmiston hyödyntämisessä edistytty huomattavasti. Henkilöstöohjeet päivitetty.
Hyvinvoiva, tyytyväinen ja sitoutunut henkilöstö	Henkilöstön työhyvinvointikysely vuosittain. Asetetaan konkreettisia toimenpiteitä työtyytyväisyyden parantamiseksi.	Valtaosa (yli 80 %) henkilöstökyselyyn vastanneista viihtyy työssään ja pitää kaupunkia hyvänä työnantajana.	Ei toteutunut.
Työhyvinvointia tukeva sisäinen viestintä	Sisäiseen viestintää panostaminen ja sen varmistaminen, että jokainen saa oman työnsä kannalta oleellisen tiedon.	Työhyvinvointikyselyssä kartoitetaan sisäisen viestinnän onnistumista ("Tieto kulkee hyvin työpäikälläni ja työtäni varten olennainen tieto on hyvin saatavilla"). Tavoitteena on saada paremmat tulokset aiempaan nähden (v. 2022 vähän alle puolet vastaajista oli melko tai täysin samaa mieltä).	Toteutunut.

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Kokoukset, kpl (KH)	21	24	22
Kokoukset, kpl (KV)	8	9	7
Asioiden määrä, kpl (KH)	287	350	333
Asioiden määrä, kpl (KV)	82	120	96
Palkkalaskelmien määrä	8 652	10 500	14 622

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	5 630 716	5 375 087	0	5 375 087	5 534 447	159 360
KL tulot	584 241	639 204	0	639 204	390 877	-248 327
Tulot yht.	6 214 957	6 014 291	0	6 014 291	5 925 324	-88 967
Menot	-2 555 829	-2 708 710	0	-2 708 710	-2 720 381	-11 671
KL menot	-62 915	-94 153	0	-94 153	-91 029	3 124
Menot yht.	-2 618 743	-2 802 863	0	-2 802 863	-2 811 410	-8 547
Toimintakate	3 596 213	3 211 428	0	3 211 428	3 113 915	-97 513
Poistot	-35 847	-35 847	0	-35 847	-29 379	6 468
Netto	3 560 366	3 175 581	0	3 175 581	3 084 536	-91 045
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-312,9	-333,5	0,0	-333,5	-333,1	0,3
Kokonaiskulut €/as	-317,2	-337,7	0,0	-337,7	-336,6	1,1
Toimintakate €/as	429,7	382,1	0,0	382,1	369,0	-13,1
Tulos €/as	425,4	377,8	0,0	377,8	365,5	-12,3
Verorahoitusosuus	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Osuus toim.kuluista	3,3 %	6,2 %	0,0 %	6,2 %	6,2 %	0,0 %

2.5.5. Sisäinen palvelutoiminta (Tehtävä 19)

Vastuhenkilö: tietopalvelu- ja hyvinvointipäällikkö Tarja Saarela

TOIMINNAN KUVAUS

Sisäinen palvelutoiminta palvelee kaupunkilaisia ja kaupungin omaa organisaatiota. Tehtäväalue jakaantuu seuraaviin osa-alueisiin: henkilöstön yhteinen koulutus, työsuojelu ja työhyvinvointi, asiakirjahallinto, kopiointi sekä postitus.

Sisäisen palvelutoiminnan tehtäviä hoitavat tietopalvelu- ja työhyvinvointipäällikkö, joka toimii myös kaupungin työsuojelupäällikkönä.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Koko kaupungin tietosuojakäsikirja määrittelee toimintatavat tietosuojan osalta. Tietoturvaan liittyvien asioiden raportointi on tilinpäätökseen sisältyvässä tietosuojatilinpäätöksessä. Kaupungin tiedonhallintaa hoidetaan Tiera tiedonhallinta (CaseM) – ohjelmalla. Tiedonhallinnan digitalisointi jatkuu tiedonhallintalain vaatimusten mukaisesti.

Kaupungin henkilöstön työhyvinvoinnin tilasta raportoidaan vuosittaisessa henkilöstökertomuksessa. Talousarvioon on lisätty 25.250 euron määräraha sivukuluineen henkilöstölle kohdistettuun työnantajan määrittelemään työkokeiluun kaupungin organisaatiossa. WinNovan kanssa solmitun Kumppanuussopimuksen mukaiset henkilöstön koulutuksen kehittämistoimenpiteet jatkuvat suunnitelmallisesti sisältäen myös esimiesvalmennuksen ja henkilöstön kehittäjävalmennuksen. Henkilöstön perehdytysohjelma Intro on käytössä koko organisaatiossa. Henkilöstön Työuraohjelmaa toteutetaan em. kehittämissuunnitelman mukaisesti ja toteumaa seurataan vuosittaisessa henkilöstökertomuksessa.

Työterveyshuollon kustannuksia ja tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan tarkemmin työyksikkötasolla. Työkyvyn heikkenemiseen liittyviä seurantaprosesseja ja tehtäviä toimenpiteitä tehostetaan uudistetun aktiivisen tulen mallin mukaisesti.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Vajaatyökykyisten työkokeiluihin liittyville määrärahavaroille (25.250 €) ei ole ollut tarvetta.

Työterveyshuollon määrärahavarausta (20.000 €) ei ole käytetty johtuen toimintatapamuutoksesta.

Sisäisen palvelutoiminnan tulot ja menot ovat laskeneet huomattavasti johtuen sote-toimintojen siirtymisestä Varhalle ja sähköiseen toimintaympäristöön siirtymisestä.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

<i>Kestävä ja tasapainoinen talous</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Koko kaupungin henkilöstön sairauspoissaolopäivien väheneminen/henkilöstötuottavuus	TOP 3 sairauspoissaolot –käytännön vakiinnuttaminen	Sairauspoissaolopäivät vähenevät	Koko kaupungin henkilöstön sairauspoissaolopäivät v. 2022 12,4 työpäivää per työntekijä ja v. 2023 13,6 työpäivää per työntekijä
<i>Vastuu ympäristöstä</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Paperin vähentäminen toimistotyössä	Siirrytään enenevässä määrin sähköiseen toimintatapaan	Postituskulujen euromäärä Monitoimilaitteiden kopioiden kappalemäärä kaupunginvirastossa; molempien määrän lasku vuositasolla	Postituskulut v. 2023 15.424 €; kopiot 84.945 kpl: em. luvuissa on huomattava lasku johtuen sote-toimintojen siirtymisestä Varhalle ja sähköisen toimintatapaan siirtymisestä enenevässä määrin
<i>Tavallista paremmat peruspalvelut</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Tietosuojat kaupungilaisille ja henkilöstölle toteutuu tiedonhallintalain vaatimusten mukaisesti	Tietosuojakäsikirja ja tietosuojaselosteet ovat ajan tasalla	Tietosuojaloukkausten määrä on 0	1 tietosuojaloukkaus, joka ei vaatinut ilmoitusta tietosuojavaltuutetulle
<i>Ketterä mukautuminen muutoksiin</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Toimivat työterveyshuollon prosessit työnantajan näkökulmasta	Säännölliset tapaamiset työterveyshuollon, Kevan asiakaspäällikön ja työnantajan edustajien kanssa toimintatapojen kehittämiseksi palvelun vaikuttavuuden ja tuottavuuden kannalta.	Tapaamisten lukumäärä ja tärkeimmät kehittämistoimenpiteet Tavoitetaso on vaikuttava ja tehokas työterveyshuolto henkilöstölle	1 tapaaminen on järjestetty; työterveyshuoltoyhteistyötä on kehitetty
<i>Hyvinvoiva henkilöstö</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Henkilöstö on perehdytetty hyvin työtehtäviinsä	Kaikilla toimialoilla Intro-perehdytysohjelma käytössä Uusien työntekijöiden yhteinen perehdytystilaisuus	Perehdytysten lukumäärä vuositasolla toimialoittain Kaksi perehdytystilaisuutta vuodessa	2 perehdytystilaisuutta on järjestetty
Osaava henkilöstö	Henkilöstön osaaminen kehittäminen Kumppanuussopimuksen tarjoamilla koulutusvaihtoehdoilla sekä EduHousen verkkokoulutustarjonnalla	Em. koulutuksiin osallistuneiden lukumäärät; kehittäjävalmennukseen, Sparraajakummi-valmennukseen, moniosajakoulutukseen ja Loisto-valmennukseen osallistuu mahdollisimman moni työntekijä	Loisto-valmennukseen on osallistunut 6 työntekijää; EduHousen verkkokurssit on suoritettu 30
Työuraohjelma toteutuu	Työuraohjelman toimenpiteiden toteuttaminen	Henkilöstökertomuksessa seurataan kehittämistoimenpiteiden toteutumaa	Toteutuma henkilöstökertomuksessa 2023

Henkilöstön työhyvinvointi paranee	Seurataan henkilöstön työhyvinvointia vuositasolla ja raportit analysoidaan kaikilla organisaatiotasolla ja laaditaan kehittämistoimenpiteet	Kevan työhyvinvointikyselyn toteutuminen vuosittain ja kehittämistoimenpiteiden toteutumisen seuranta Henkilöstön työhyvinvoinnin parantaminen	Hyvinvointikysely toteutettiin keväällä ja kehittämistoimenpiteiden tarkastelu alkuvuonna 2024
Varhaisen tuen toimintamallin toimintatavat toteutuvat	Koulutus mallista vuosittain sisältäen myös esihenkilökoulutuksen puheeksi otosta	Koulutuksen lukumäärä Varhainen tuki henkilöstölle toteutuu ohjeistuksen mukaisesti	Varhaisen tuesta työterveyshuolto on tehnyt videon, joka on intranetissä kaikkien työntekijöiden katsottavissa
Työkyvyttömyysmaksujen vähentäminen	Verkostoneuvottelut työterveyshuollon ja työnantajan sekä työntekijän kanssa ennen työkyvyttömyyseläkkeen hakemista	Työkyvyttömyysmaksun euromäärä ja em. eläköitymisten tarkempi tarkastelu	Työkyvyttömyyseläkemaksu v. 2022 445.249,68 € ja v. 2023 131.892,89 €
Henkilöstö johtaa itseään työhyvinvointia tukevalla tavalla	Järjestetään koulutusta TOP3-sairauspoissaoloja työyksiköille	Koulutusten määrä ja sairauspoissaolojen väheneminen ko. yksiköissä	Vuoden 2023 toimenpiteet ajoittuvat alkuvuoteen 2024

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Koulutuskorvaus €/vuosi	9 503	10 000	15 693
Postituksen kustannukset €/vuosi	15 424	22 000	23 651
Kaupunginviraston monitoimilaitteiden kopia- määrät kpl/€/vuosi. (Valiokuntataso)	84 945	200 000	206 597
Koko kaupungin henkilöstön sairauspoissaolo- päivät	7 639	8 000	-

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	212 449	41 750	0	41 750	21 796	-19 954
KL tulot	179 374	40 886	0	40 886	53 190	12 304
Tulot yht.	391 824	82 636	0	82 636	74 987	-7 649
Menot	-568 515	-263 741	0	-263 741	-124 056	139 685
KL menot	-5 872	-7 392	0	-7 392	-1 854	5 538
Menot yht.	-574 387	-271 133	0	-271 133	-125 909	145 224
Toimintakate	-182 564	-188 497	0	-188 497	-50 923	137 574
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-182 564	-188 497	0	-188 497	-50 923	137 574
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-68,6	-32,3	0,0	-32,3	-14,9	17,3
Kokonaiskulut €/as	-68,6	-32,3	0,0	-32,3	-14,9	17,3
Toimintakate €/as	-21,8	-22,4	0,0	-22,4	-6,0	16,4
Tulos €/as	-21,8	-22,4	0,0	-22,4	-6,0	16,4
Verorahoitusosuus	31,8 %	69,5 %	0,0 %	69,5 %	40,4 %	-29,1 %
Osuus toim.kuluista	0,7 %	0,6 %	0,0 %	0,6 %	0,3 %	-0,3 %

2.5.6. Talouspalvelut (Tehtävä 20)

Vastuhenkilö: talousjohtaja Marika Silvennoinen

TOIMINNAN KUVAUS

Talouspalvelut hoitavat kaupungin laskentatoimeen, talousohjaukseen ja rahoitukseen liittyvät tehtävät. Lisäksi yksikön tehtäviin kuuluvat hankintaprosessien kehittäminen sekä hankintojen ohjaus ja seuranta. Talouspalvelut huolehtivat myös konserniyhtiöiden ohjeistuksesta ja seurannasta sekä riskienhallinta- ja vakuutusasioiden koordinoinnista.

Talouspalveluissa tuotetaan kaupungin toimialoille tukipalveluita talouden suunnitteluun, budjetointiin ja investointisuunnitelmiin. Yksikkö huolehtii talouden raportoinnista, seurannasta, analysoinnista ja auttaa talouden järjestelmiin liittyvissä asioissa. Tavoitteena on tuottaa palvelut tehokkaasti siten, että kirjanpito on ajantasaista, johdon ja toimialojen raportointi selkeää, taloussuunnittelu laadukasta, maksatus ja perintä tehokasta sekä rahavarojen hoito tuottavaa.

Tehtäväalueeseen sisältyy seuraavien osatehtävien menot ja tulot: taloushallinto ja kunnallisverotus.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Ulkoistetut kirjanpitopalvelut palautettiin kaupungin omaksi työksi keväällä 2021. Organisaatio- ja palvelurakennemuutoksen seurauksena koko talouspalveluiden henkilökunta on aloittanut uusina työntekijöinä vuosien 2021–2023 aikana.

Vuoden 2023 aikana tapahtui runsaasti henkilöstömuutoksia. Pitkäaikainen pääkassanhoitaja eläköityi huhtikuussa, toinen kirjanpitäjä irtisanoutui ja controller jäi lakisääteiselle virkavapaalle syyskuussa. Lisäksi Palkkeen sihteeri siirtyi vuoden alusta hyvinvointialueelle, jolloin osa hänen tehtävistään tuli talouspalveluiden hoidettavaksi. Pääkassanhoitajan tehtävä on täyttämättä. Kirjanpitäjän tehtävä täytettiin sisäisillä järjestelyillä, kun taloussihteeri siirtyi suostumuksensa mukaisesti kirjanpitäjän tehtävään. Controllerin ja taloussihteerin tehtävät olivat julkisessa haussa. Controllerin sijainen aloitti elokuussa ja uusi taloussihteeri lokakuussa.

Taloushallinnon järjestelmät ovat pääsääntöisesti vanhentuneita ja niiden uudistaminen aloitettiin vuonna 2021 hankkimalla uusi konserniohjelma. Vuoden 2022 aikana uusittiin osto- ja matkalaskujen kierrätysjärjestelmät ja vuoden 2023 aikana aloitettiin uuden pitkäaikaistalvointijärjestelmän käyttöönotto sekä kehitettiin omat talousarviopohjat järjestelmätoimittajan irtisanoessa vanhat arkistointi- ja taloussuunnittelujärjestelmät. Vuosien 2024–2026 aikana on tavoitteena uusia taloussuunnittelu-, raportointi- ja kirjanpitojärjestelmät. Uusien järjestelmien käyttöönotot ovat merkittäviä muutoksia toimintaympäristössä ja kuormittavat erityisesti talouspalveluiden henkilökuntaa.

Vuoden 2023 aikana on selvitelty runsaasti hyvinvointialueuudistukseen liittyviä laskutus-, rahoitus- ja sopimusasioita sekä valmistauduttu tulevaan TE-uudistukseen. Saumatonta yhteistyötä hyvinvointialueen, työllisyyspalveluiden ja muiden kuntien kanssa tulee jatkaa myös tulevana vuosina.

Konserniohjausta, talouden suunnittelua ja seuranta, kustannuslaskentaa sekä muitakin taloushallinnon prosesseja kehitetään jatkuvasti. Esimerkiksi osavuositarkastusten yhteydessä päivitetään myös kuluvaan vuoteen talousennusteet, jotta mahdollisiin

poikkeamiin voidaan reagoida proaktiivisesti. Soteuudistus, TE-uudistukseen valmistautuminen sekä runsaslukuiset henkilöstövaihdokset kuormittivat henkilöstöä ja viivästyttivät talouden prosessien ja järjestelmien kehitystyötä. Venäjän aiheuttaman hyökkäyssodan ja soteuudistuksen vaikutukset sekä ministeriön tuleville vuosille kaavailemat valtionosuusleikkaukset haastoivat talouden suunnittelua.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Toimintakulut alittuivat noin 9 %, koska pääkassanhoitajan tehtävä on ollut osan vuotta täyttämättä, eikä kirjanpitojärjestelmän uusimista päästy aloittamaan, jolloin palvelujen ostot jäivät suunniteltua pienemmiksi.

HENKILÖSTÖ

Talospalveluihin kuuluu vakinaisina viranhaltijoina talousjohtaja ja controller sekä työsuhteisina toimihenkilöinä kaksi kirjanpitäjää, taloussihteeri ja pääkassanhoitaja. Pääkassanhoitajan tehtävä on ollut huhtikuusta lähtien täyttämättä.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

Sisäinen valvonta toteutetaan mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakona, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena ja sopimusten hallintana. Laskujen tarkastajat ja hyväksyjät käydään läpi vuosittain. Toimialajohtajat ja vastuualueiden esimiehet seuraavat toimintaa ja suorittavat itsearviointia. Työyhteisöjä ja toimintoja kattava riskien arviointi ja riskien hallintasuunnitelma päivitetään tarpeen mukaan kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Kaupungin talouden haasteet, valtionosuusjärjestelmien muutokset sekä järjestelmien uudistusvaatimukset tuovat riskejä palvelujen laadukkaaseen tuottamiseen ja henkilöstön rekrytoimiseen. Prosessien haavoittuvuus henkilöstömuutosten yhteydessä on merkittävä riski. Mittavien järjestelmäuudistusten valmistelu ja hallittu läpivienti vaatisivat lisäresursointia. Henkilöstön työhyvinvointiin ja -kuormitukseen tulee kiinnittää huomiota mm. huolehtimalla toimivista sijaistusjärjestelyistä ja työnjaosta, osaamisen- ja prosessien kehittämistä sekä yhdenmukaisista toimintatavoista. Lisäksi huolehditaan riittävästä, ajantasaisesta ja oikeasta tiedotuksesta.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kestävä ja tasapainoinen talous

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Talouden tasapaino	Investoinnit kestävällä tasolla	Vuosikate kattaa poistot.	Toteutunut
	Kaupungin lainakanta hallinnassa	Vuosikate kattaa 1/10 lainakanasta vastaamaan lainanlyhennyksiä. Lainojen korkosuojaustaso on vähintään 50 %.	Toteutunut Lainojen korkosuojaustaso 70,2 %
	Tulot kattavat menot	Kassavarat vähintään 15 päivää. Verorahoitus (verot ja valtionosuudet) on riittävällä tasolla, jotta vuosikatetavoitteet on mahdollista saavuttaa	Ei ole toteutunut, kassavarat 11,6 päivää. Toteutunut

Talouden reunaehto- huomioiminen	Kriisikuntakriteerien mittareiden seuraaminen	Konsernituloslaskelman vuosikate on vähintään 80 % poistoista	Toteutunut. Konsernituloslaskelman vuosikate on 172 % poistoista. Vuosikate kattaa myös investoinnit.
		Tuloveroprosentti on alle 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti	Toteutunut
		Konsernin lainamäärä ja vuokravastuut ovat alle 50 % kaikkien kuntien konsernitilinpäätösten lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisestä määrästä	Ei ole toteutunut. To- teuma on 56 %, kun verrataan kaupungin vuoden 2023 toteumaa kaikkien kuntien vuo- den 2022 toteumaan. Kaikkien kuntien vuo- den 2023 toteuma sel- viää vasta myöhemmin, kun kuntien konserniti- linpäätökset valmistu- vat.
		Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on yli 0,8	Toteutunut. Laskennallinen lainanhoitokate oli 1,6.
Taseen ylijäämän turvaaminen	Kaupungin menot sopeutetaan tuloihin	Laaditaan tarvittaessa uuden talouden tasapainottamisohjelma	Talouden tasapainottamissuunnitelma vuosille 2025-2027 tullaan laatimaan vuoden 2024 aikana.
	Päivitetään kuluvan vuoden talousennusteita juoksevasti, jotta korjaavia toimenpiteitä ehditään tarvittaessa tehdä	Laskennalliset talousennusteet osavuosiraportointien yhteydessä	Toteutunut
Vastuu ympäristöstä			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Ostolaskuprosessin sähköistäminen, myös myyntilaskutuksessa käytetään mahdollisuuksien mukaan verkkolaskutusta	Järjestelmäudistuksen yhteydessä otetaan käyttöön toimittajaportaali	Siirtyminen kokonaan verkkolaskuihin ostolaskuissa ja e-laskujen osuuden kasvattaminen myyntilaskuissa.	Ei ole täysin toteutunut, siirtymävaiheessa tuli vielä paperisia ostolaskuja. E-laskujen osuutta pyritään kasvattamaan myyntilaskuissa, mutta tavoitteeseen (50 %) ei vielä päästy.
Ketterä mukautuminen muutoksiin			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Lainsäädännön ja raportointivelvoitteiden muutoksiin varaudutaan proaktiivisesti	Aktiivinen osallistuminen koulutuksiin ja tiedotustilaisuuksiin. Järjestelmiin tehdään tarvittavat muutokset	Raportoinnit tehty ajallaan ja mahdollisuuksien mukaan automatisaatiota hyödyntämällä	Ei ole täysin toteutunut järjestelmätoimittajasta johtuvista syistä, mutta parempaan suuntaan ollaan menossa.

Talousjärjestelmien asteittainen uusiminen	Toimiva – manuaalivaihtoehtoja vähentävä raportointi	Ei ole toteutunut. Kirjanpito-, taloussuunnittelu- ja raportointijärjestelmä uudistusta ei vielä aloitettu.

Hyvinvoiva henkilöstö

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Hyvinvoiva, tyytyväinen ja sitoutunut henkilöstö	Toimivat sijaisjärjestelyt ja työnjako	Sijaisjärjestelyjen kehittäminen ja tarvittavan osaamisen varmistaminen sisäisellä koulutuksella/perehdytyksellä.	Toteutunut melko hyvin, mutta runsaat henkilöstövaihdokset aiheuttavat aina tarpeen tarkastella työnjakoa uudelleen, koska uusien työntekijöiden vahvuusalueet ovat erilaisia.
	Yhdenmukaiset toimintatavat ja prosessit	Ohjeistus on selkeää ja helposti saavutettavissa	Ohjeistusta ja prosesseja kehitetään jatkuvasti. Intraan on koostettu runsaasti ohjeistusta henkilöstölle. Myös talouspalveluiden sisäisiä ohjeita päivitetään ja lisätään jatkuvasti.
	Säännölliset kehityskeskustelut	Kehityskeskustelut käydään vuosittain.	Toteutunut tämän hetken työntekijöiden kanssa..
	Säännölliset tiimipalaverit ja tehokas tiedonkulku	Tiimipalaverit pidetään 1-2 viikon välein	Toteutunut.
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Osaamista vahvistavaan koulutukseen osallistuminen koulutussuunnitelman mukaisesti	Koulutuksiin on osallistuttu koulutussuunnitelman mukaisesti	Toteutunut. Koulutuksiin osallistutaan säännöllisesti.
	Uusien työntekijöiden hyvä perehdytys tehtäviinsä	Perehdytyksestä huolehdittu perehdytysohjeiden mukaisesti kaikille uusille työntekijöille	Toteutunut.

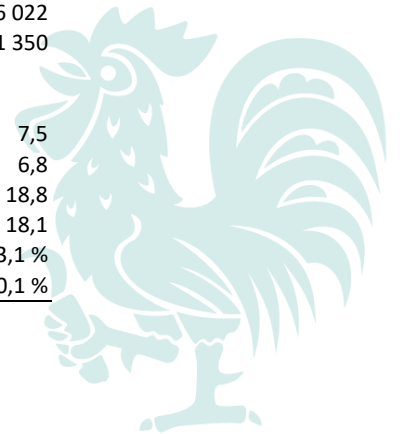
TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Kirjanpidon tositteet	498	400	1 090
Paperilaskut (osto)	2 065	-	-
Verkkolaskut (osto)	12 978	10 000	-
Paperilaskut (myynti)	13 443	7 000	-
Verkkolaskut (myynti)	4 032	7 000	-

Toiminnan tunnusluvut ovat muuttuneet. Vuonna 2022 laskuja ei eritelty erikseen verkko- ja paperilaskuihin, eikä myyntilaskuja esitetty tunnusluvuissa. Ostolaskujen kokonaismäärä oli 19 527 ja myyntilaskujen 31 514 vuonna 2022.

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	2 175	1 638	0	1 638	3 709	2 071
KL tulot	349 603	346 820	0	346 820	441 338	94 518
Tulot yht.	351 778	348 458	0	348 458	445 047	96 589
Menot	-650 509	-581 674	0	-581 674	-532 841	48 833
KL menot	-18 559	-26 119	0	-26 119	-14 168	11 951
Menot yht.	-669 069	-607 793	0	-607 793	-547 010	60 783
Toimintakate	-317 290	-259 335	0	-259 335	-101 963	157 372
Poistot	-1 506	0	0	0	-6 022	-6 022
Netto	-318 796	-259 335	0	-259 335	-107 985	151 350
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-79,9	-72,3	0,0	-72,3	-64,8	7,5
Kokonaiskulut €/as	-80,1	-72,3	0,0	-72,3	-65,5	6,8
Toimintakate €/as	-37,9	-30,9	0,0	-30,9	-12,1	18,8
Tulos €/as	-38,1	-30,9	0,0	-30,9	-12,8	18,1
Verorahoitusosuus	47,5 %	42,7 %	0,0 %	42,7 %	19,5 %	-23,1 %
Osuus toim.kuluista	0,8 %	1,3 %	0,0 %	1,3 %	1,2 %	-0,1 %

2.5.7. Elinkeinotoimi (Tehtävä 21)

Vastuuhenkilö: elinvoimapäällikkö Juha-Matti Päivölä sekä työllisyys- ja maahanmuuttopäällikkö Eila Pappila

TOIMINNAN KUVAUS

Laitilan elinkeinotoimen tehtävänä on kehittää elinkeinon harjoittamisen yleisiä edellytyksiä sekä huolehtia kunnan ja elinkeinonharjoittajien välisestä yhteistyöstä sekä edistää Laitilan imagoa hyvänä paikkana asua, elää ja yrittää.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Laitilan kaupungin työpaikkojen omavaraisuusaste on tilastokeskuksen 2022 tilastoinnin mukaan 99,12 % ja työttömyysaste 12/2023 7,7 %. Tämän mahdollistavat niin Laitilan kaupungin monipuolinen yritys rakenne kuin myös koko työssäkäyntialueen positiivinen työllisyystilanne. Hyvä työllisyystilanne Laitilassa ja koko työssäkäyntialueella näkyy perinteisesti matalina työttömyyslukuina. Laitila on edelleen vahva teollisen toiminnan keskus ja alueen yrityksillä on positiivinen vire liiketoiminnassa ja halu liiketoimintojen laajentamiseen. Edellytykset uusien työpaikkojen syntymiselle sekä teollisuudessa että palveluissa ovat edelleen hyvät ja yleensäkin Vakka-Suomen alueella. Lähialueen suurteollisuuden suhdannevaihtelut heijastuvat myös alueen yrityksiin ja sillä on vaikutukset myös alueen työllisyyteen, työttömyysasteeseen ja asukasluvun kehitykseen.

Vt8:n alueenkäytön valmistuminen, tiesuunnittelun ja kaavamuutosten valmistuminen luo uusia mahdollisuuksia kaupungin kehittämiseksi sekä kaupalle ja teollisuudelle. Valtatie 8:n Laitilan risteysjärjestelyiden viivästyminen ja puuttuminen väyläviraton investointilistalta hidastaa risteysalueen palvelujen kehittymistä.

Laitilan vetovoimaa asukkaiden ja yritysten hyvinvoinnin näkökulmasta tulee lisätä, samalla uusien teollisuustonttien kaavoitus on käynnistynyt Samppanummen laajenuksen osalta. Koveronnummen yritysalueen merkitys vetovoimaisena alueena on kasvanut alueelle sijoittuneiden yritysten myötä. Erityistä huomiota on lisättävä myös kaupungin keskustan viihtyisyyteen ja kehittymiseen, johon ollaan päätyneen hankkeen osalta saatu uusia kokeiluja sekä kehitysideoita ja osallistavan budjetoinnin myötä myös rahoitusta.

Suurimmat muutokset raportointivuonna toimintaympäristöön on aiheuttanut jatkuva Ukrainan sodan aiheuttamat suorat ja seurannaisvaikutukset kustannusten nousun myötä. Alueen suurteollisuudessa tapahtuneet muutokset ovat vaikuttaneet myös Laitilan kaupungin väkilukuun ja työttömyysasteeseen. Työttömyysasteeseen ja työpaikkaomavaraisuuteen vaikuttivat myös yleisesti yritysten varautuminen uuteen nopeasti edenneeseen tulevaisuuden ennakoimattomuuteen. Ukrainan sodan ja Venäjän talouspakotteiden pääosin aiheuttama kustannustason nousu energian hinnassa ja sen myötä inflaation ja korkotason nousu vaikuttavat myös alueen yrityksiin ja yritysten tuloksiin. Vaikka edelleen jatkuvalla konfliktilla ja yleisellä kustannustason nousulla on ollut useita negatiivisia vaikutuksia alueellisesti, niin perusteollisuus on toistaiseksi pystynyt kasvattamaan liiketoimintaansa suotuisasti. Vuoden 2024 uhkakuvina voidaan nähdä poliittisen lakkoilun aiheuttamat vaikutukset, inflaation kehittyminen ja yleisesti energian ja raaka-aineiden hinnannousuna, jotka koetelivat yritysten kannattavuutta. Geopoliittiset uhkakuvat ovat osana kokonaisuutta.

Laitilan väkiluvun saaminen kasvu-uralle edellyttää edelleen työpaikkaomavaraisuuden pitämistä korkeana. Työpaikkojen ohella tulee asumisen ja vapaa-ajan harrastusten vaihtoehtoja edelleen lisätä ja monipuolistaa. Korkeatasoinen ja monipuolinen asuntotarjonta ja liikunta- ja kulttuuriharrastusmahdollisuuksien kehittäminen on entistään tärkeämpi arvo valittaessa uutta asuinalueita. Verkostomainen toiminta yhteistyössä alueen vetovoiman kasvattamiseksi yhdessä yrittäjien ja lähialueiden kanssa on tärkeää.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Inflaation aiheuttama kustannustason nousu on yksi merkittävä syy sekä panostus uusien asuinalueiden tonttimarkkinointiin.

Ukrainalaisen kotikunnan hakemisen mahdollisuuden myötä, heidän osuutensa Laitilan asukasluvussa on noussut noin 200 henkilöllä. Tilapäistä suojelua saavien henkilöiden kuntaan asettumisen myötä on myös valtion maksamien kotoutuskorvausten määrä noussut.

HENKILÖSTÖ

Vuoden alussa palkattiin työntekijä työllisyys- ja maahanmuuttopäällikön tehtäviin.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

Toimitilat: Elinkeinotoimi vuokraa teollisuus- ja toimitiloja. Tilojen kuntoa ja turvallisuutta seurataan säännöllisesti. Esiin tuleviin ongelmiin reagoidaan tilanteen mukaan. Suurimpina riskeinä on korjausvelan kasvaminen ja yllättävät korjausmenot.

Sopimusriskit: Maailmanpoliittinen tilanne on kuitenkin osoittanut, että yllätyksiä voi tulla muualta kuin sopimustasolta. Vuokrien ja lyhennysten maksua seurataan yhteistyössä talousosaston ja Sarastia kuntaperinnän kanssa.

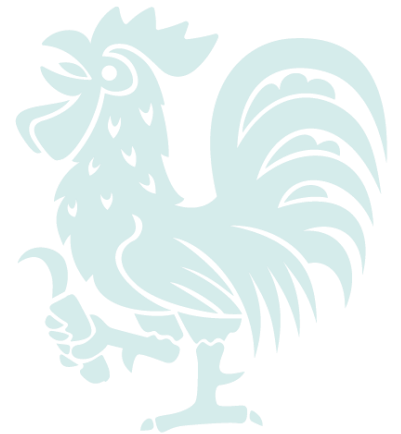
STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kestävä ja tasapainoinen talous

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Palveluiden ja toiminnan tehostaminen ostopalveluiden kriittisellä tarkastelulla	- markkinointi ja viestintä	- digitalisaation hyödyntäminen markkinoinnissa ja viestinnässä	toteutunut

Vastuu ympäristöstä

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Hyvinvoiva yritys-elämä	yritystonttien vuokraus ja myynti yhteistyössä teknisen toimen kanssa	kaavoitus, riittävästi monipuolista tonttitarjontaa yritysten tarpeisiin	toteutus alussa
	Toimitilojen välittäminen	kaupungin suoraan omistamien toimitilojen myynti	toteutunut osittain
	yrittäjyyden edistäminen yhdessä eri toimijoiden kanssa	yhteistyö yrittäjien, 4H, Ukipoliksen kanssa	toteutunut
	kasvuyritysten kehityksen edistäminen	päätöksenteon joustavuus ja nopeus	toteutunut
	työvoiman saatavuus	hankkeet yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa	toteutunut
Elinvoimainen kaupunki	Laitilan markkinointi	uuden asuinalueen markkinointi	toteutunut

asuintonttien markkinointi	kaavoitus, vetovoimaiset asuinalueet	toteutunut	
keskustan kehittäminen	ideapajat keskustan elinvoimaisuuden lisäämiseen	toteutunut	
kylien elinvoimaisuus	kylien tapaamiset	toteutunut	
yhteistyö kulttuurin kanssa	kaupungin tapahtumat	toteutunut	
yhteistyö liikuntatoimen kanssa	kehittyvät liikuntamahdollisuudet	toteutunut	
<i>Tavallista paremmat peruspalvelut</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Sujuvan asumisen kaupunki	Palveluiden saatavuuden parantaminen	Digitaalisuuden hyödyntäminen prosesseissa	toteutunut
<i>Ketterä mukautuminen muutoksiin</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Yrityslähtöiset prosessit	yritysnäkökulman huomioiminen päätöksenteossa	yritysjäyysvaikutusten arviointi päätöksenteossa	toteutunut osittain
<i>Hyvinvoiva henkilöstö</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Tuottavuuden lisääminen hyvinvoinnilla	Henkilöstön työhyvinvointi tukemaan strategiaa	Työhyvinvointikysely	toteutettu

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Perustetut yritykset	46	37	53
Lopetetut yritykset	29	25	18
Työttömyysaste -%	7,7	7,0	7,6

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	115 845	375 829	0	375 829	610 120	234 291
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	115 845	375 829	0	375 829	610 120	234 291
Menot	-423 593	-1 551 093	0	-1 551 093	-1 494 326	56 767
KL menot	-4 542	-36 526	0	-36 526	-26 825	9 701
Menot yht.	-428 135	-1 587 619	0	-1 587 619	-1 521 151	66 468
Toimintakate	-312 290	-1 211 790	0	-1 211 790	-911 031	300 759
Poistot	-7 491	-3 555	0	-3 555	-20 057	-16 502
Netto	-319 781	-1 215 345	0	-1 215 345	-931 087	284 258
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-51,2	-188,9	0,0	-188,9	-180,3	8,6
Kokonaiskulut €/as	-52,0	-189,3	0,0	-189,3	-182,6	6,7
Toimintakate €/as	-37,3	-144,2	0,0	-144,2	-108,0	36,2
Tulos €/as	-38,2	-144,6	0,0	-144,6	-110,3	34,3
Verorahoitusosuus	73,4 %	76,4 %	0,0 %	76,4 %	60,4 %	-16,0 %
Osuus toim.kuluista	0,5 %	3,5 %	0,0 %	3,5 %	3,4 %	-0,1 %

2.5.8. Kaavoitus (Tehtävä 22)

Vastuuhenkilö: kaupunkisuunnittelija Satu Sarkoranta

TOIMINNAN KUVAUS

Kaavoituksen tehtävään sisältyy kaupungin maankäytön suunnittelu ja ohjaus, mukaan lukien poikkeamislupapäätösten sekä suunnittelutarveratkaisujen valmistelu. Tukielimenä kaava-asioiden valmistelussa kaupunginhallitukselle toimii elinvoimajasto.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Kaavoittajana on toiminut aiemmin maankäyttöinsinööri, mutta vuodesta 2023 alkaen kaavoittajana on toiminut kaupunkisuunnittelija.

Vuonna 2023 uusia asemakaavoja ja asemakaavamuutoksia on ollut laadittavana useilla eri alueilla. Asumiseen tarkoitettujen asemakaavojen, Kotoharjun asemakaavan laajennus, oli nähtävillä luonnoksena sekä Kodjalan alueen asemakaava, on tullut viireille tämän vuoden kaavoituskatsauksen yhteydessä. Lisäksi käynnissä on ollut pieniä ns. postimerkkikaavoja.

Maankäytön suunnittelun yhtenä keskeisenä tehtävänä on kaupungin yhdyskuntarakenteen eheyttäminen ja tiivistäminen keskustan alueella. Keskustan ja sen ympäristön oikeusvaikutteinen osayleiskaava on vuodelta 2009 ja sen päivittäminen käynnistettiin tämän vuoden kaavoituskatsauksen yhteydessä.

Digitaalista ja paikkatietopohjaista kaavoitusta on edistetty kuluneen vuoden aikana hankkimalla paikkatieto-ohjelma mm. kaavojen laadintaa ja kaavarekisteriä sekä sähköistä lupa-asiointia varten.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Toiminta ei ylittänyt talousarviota. Vuonna 2023 keskityttiin viemään käynnissä olleita asemakaavoja ja asemakaavan muutoksia hyväksymiskäsittelyyn, jonka vuoksi uusia kaavoja tai kaavamuutoksia ei lähdetty viemään eteenpäin.

HENKILÖSTÖ

Kaavoituksen henkilöstöä on kaupunkisuunnittelija, tekninen johtaja ja rakennusvalvonnan, ympäristösuojelun sekä kaavoituksen yhteinen palvelusihteeri.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

Kaavaprosessien keskeytykset tai aloittamatta jättämiset vaikuttavat kaupunkikuvaan ja mahdolliseen rakentamiseen.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kestävä ja tasapainoinen talous

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Maakäytön palveluiden kustannukset tuotosten kautta	Kaavoittajan palkkaaminen	Valmistuneiden ja aloitettavien kaavojen määrä.	Toteutunut

Vastuu ympäristöstä

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Pyrkimys kaava-alueiden eheyttämiseen ja tiivistämiseen huomioiden tulevat energiaratkaisut	Vanhojen toteuttamatta olevien kaava-alueiden uudenkaavoitus	Toteumaseuranta	Toteutunut

Tavallista paremmat peruspalvelut

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Kaavoituksen palvelujen tehostaminen	paikkatiedon saatavuus myös verkosta	Ajantasaiset ohjelmistot palvelun tuottamiseen	Toteutunut

Ketterä mukautuminen muutoksiin

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Valmius nopeisiin muutoksiin	Riittävät toimintaresurssit	Luotettavat ja laadukkaat kaavoituspalvelut	Toteutunut

Hyvinvoiva henkilöstö

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Motivoitunut ja osaava henkilöstö	riittävä koulutus ja kannustus	Ammattitaito ja työilmapiiri sekä tavoitteiden saavuttaminen / riittävän monipuolinen koulutus per henkilö	Toteutunut

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	1 048	7 000	0	7 000	1 338	-5 662
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	1 048	7 000	0	7 000	1 338	-5 662
Menot	-91 817	-186 083	-15 280	-201 363	-141 901	59 462
KL menot	-3 442	-8 318	0	-8 318	-7 535	783
Menot yht.	-95 259	-194 401	-15 280	-209 681	-149 436	60 245
Toimintakate	-94 211	-187 401	-15 280	-202 681	-148 098	54 583
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-94 211	-187 401	-15 280	-202 681	-148 098	54 583
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-11,4	-23,1	-1,8	-24,9	-17,7	7,2
Kokonaiskulut €/as	-11,4	-23,1	-1,8	-24,9	-17,7	7,2
Toimintakate €/as	-11,3	-22,3	-1,8	-24,1	-17,5	6,6
Tulos €/as	-11,3	-22,3	-1,8	-24,1	-17,5	6,6
Verorahoitusosuus	98,9 %	96,4 %	100,0 %	96,7 %	99,1 %	2,4 %
Osuus toim.kuluista	0,1 %	0,4 %	20,6 %	0,5 %	0,3 %	-0,1 %

2.5.9. Asuntotoimi (Tehtävä 23)

Vastuuhenkilö: asunto- ja palvelusihteeri Tiina Mäkelä

TOIMINNAN KUVAUS

Turvata kuntalaisille tarvetta vastaava, viihtyisä ja asumismenoiltaan kohtuullinen asunto ja asumisympäristö.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Asuntotoimisto ottaa vastaan arava-, ja vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen asuntohakemukset. Keskitetty asukasvalintapäätösten tekeminen turvaa valtioneuvoston asettamien kriteerien täyttymisen kaikissa edellä mainituissa vuokra-asuntojen asukasvalinnoissa.

Asuntotoimisto vastaanottaa ja käsittelee valtion asuntorahaston myöntämien avustusten hakemukset. Asuntotoimen vastuualueena on myös kaupungin omistamien asuntojen korjaus- ja kunnossapito.

Henkilökunta: yksi henkilö joka hoitaa tehtäviä asuntotoimiston (50 %) lisäksi myös asiointipisteessä (50 %).

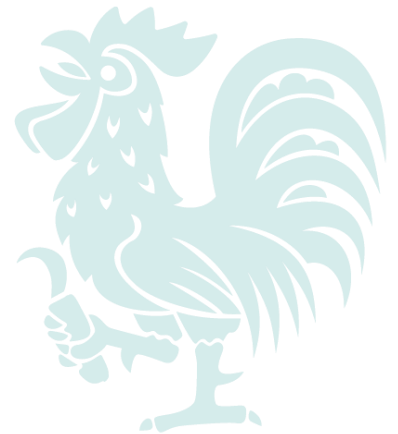
Pääpaino asuntotoimessa jatkui edelleen Ukrainan sodan seurannaisvaikutuksia hoitaen, kuntasopimuksen mukaisesti pakolaisten asumiseen liittyvissä asioissa. Kuntasopimus maksuttoman majoituksen järjestelyistä ja kunnalle maksettavat korvaukset päättyivät 31.12.2023.

Pitkin vuotta kotikuntapäätöksen saaneille saatiin järjestettyä kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja ja asunnoista toiseen siirtymisissä avustettiin muuttoväen ja –auton apua tarjoten. Suurin osa asukkaista jäi kuitenkin asuntoon, joka oli heille tullessaan osoitettu, omalla vuokrasopimuksella. Muutamia kotikunnan saaneita perheitä osti oman asunnon Laitilasta ja juurtuminen paikkakunnalle on ilmeisemmin ollut onnistunutta. Vuoden vaihteessa kaikkien tukimajoitukseen käytettyjen asuntojen vuokrasopimukset saatiin purettua eikä vuokrakuluja enää 1.1.2024 alkaen ole näistä maksettu. Tyhjentyneitä asuntoja on ollut oletettua vähemmän ja näissä asunnoissa on ennallistaminen aloitettu heti asunnon tyhjennyttyä. Kuluja em. lisäksi on tullut asunnon siivouksesta, vanhojen kalusteiden, patjojen yms. kuljetuksista jätehuolto-asetalle tai kierrätyskeskukseen. Lisäksi vuoden 2023 vesi- ja sähkökuluja on maksettu takautuvasti vielä vuoden 2024 puolella. Rakennusmateriaalien kustannusten nousun johdosta joitakin suunniteltuja, ei kiireellisiä korjaustoimia on siirretty myöhäisempään ajankohtaan.

Asumisneuvontatyön merkitys korostui erityisesti vuoden aikana. Ohjaus viranomaisten digipalveluissa vaatii ohjaavalta jatkuvaa perehtymistä ja vireilläoloa muuttuvista eri viranomaisten palveluista, jotta asiakas saa ajantasaista, oikeaa tietoa asiakkaan ymmärtämällä kielellä tai tavalla. Neuvontatoimilla ennakoidaan ja mahdollisesti estetään mm. häätö- ja maksuvaikeusongelmat.

Pysyväksi käytännöksi ovat jääneet asumiseen liittyvien määräysten ja säännösten päivittämiset useammalla kielellä.

Laitilan vetovoimaa tulisi lisätä lisäämällä vaihtoehtoisia asumismuotoja mm huomioiden erityisesti ikääntyvä väestö. Asuinalueiden kehittäminen esteettömään asumiseen. Kaavoitus-, asumisen ja elinkeinopuolen varhaisvaiheen yhteistyöllä voidaan

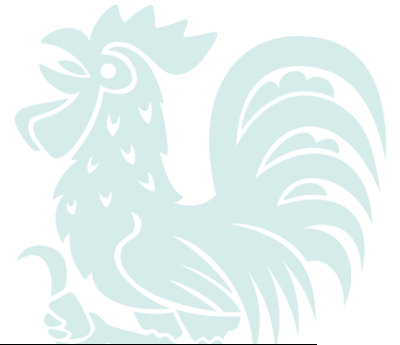

ennakoida ja saada onnistuneita asumismalleja vireille. Paikkakuntamme vahvuuksina on erinomainen palvelutarjonta, upea luonto ja rauhallinen elämänlaatu. Yhteisöllisyys asuu sydämissämme ja asukas on kultamunamme.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Ukrainalaisten majoittaminen jatkui oletettua pidempään. Asumisen kulut olivat näinollen suuremmat budjettiin nähden. Majoitetuista saadut korvaukset säilyivät vuoden loppuun asti hyvänä, joten tilanne tulopuolella säilyi oletettua parempana.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kestävä ja tasapainoinen talous

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Vuokra-asuntojen korkea käyttöaste	viihtyisät, remontoitujen ja kohtuulliset vuokrat	- käyttöaste 100 %	99 %
Pysyvät työkäiset asukkaat	kotoutumisen tuki		

Vastuu ympäristöstä

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma

Tavallista paremmat peruspalvelut

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Riittävä ja monipuolinen asuntotarjonta sekä viihtyisä asuinympäristö	Uudet asunnot ja vanhojen saneeraus Ympäristö	Asukkaiden palautteet Päivitetään asuntoja järjestelmällisesti nykyaikaistaen. Hakijoista 90% saa tarpeitansa vastaavan asunnon Nopeat asukasvalinnat Asunnonhakijoissa ei asunnottomia	Toteutuneet

Ketterä mukautuminen muutoksiin

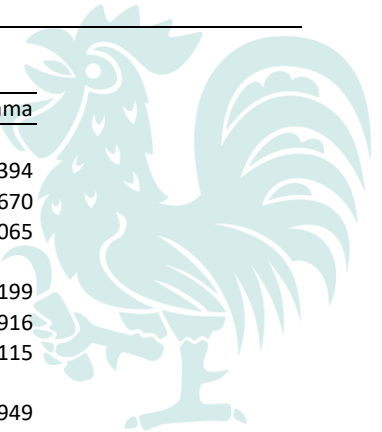
Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Palvelun laadukkuus ja tiedottaminen	Henkilökunnan ammattitaito ja lisäkoulutus	Tyytyväiset asunnon saaneet asukkaat	Osittain toteutunut.
Isännöintitapaamisten säännöllisyys	Kasvokkain tapaamiset kuukausittain	kuukauden toisen viikon tiistai ilta-päivisin	Osittain toteutunut. Nopea reagointi asumiseen liittyvissä asioissa päivittäistä. Tapaamiset tarvittaessa.
Vapaitten vuokra-asuntojen markkinointi	messut kaupungin kotisivut some kanavat	yhteistyö yritysten kanssa uudet kuntalaiset työntekijät yrityksiin Etuovi, Fb	Vapaita asuntoja ei ole ollut markkinoitavaksi.

Hyvinvoiva henkilöstö

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Viihtyvyys, tasa-arvoisuus	Koulutukset	Osallistua alan koulutuksiin	Asiakaspalveluajalla rajoitetaan työnkeskeytyksiä ja palvelu ajanvarauksella helpottanut etukäteen asioihin perehtymistä.
Sopiva työnkuormitus	asiakaspalveluajan täsmentäminen	Tuki- ja palveluasuminen hankkeen työryhmä	Toteutuneet osittain. Työturvallisuusasiat siirtyneet v.2024
Koulutukset			
Työtyytyväisyys	Ergonomia/etätyö	V-S alueen digihanke työryhmä/digineuvonta	
Digitalisaation hyöty	Työmenetelmien ja välineiden ajanmukaisuus	Sähköinen tunnistautuminen hakemusta täydennettäessä	
Työturvallisuus	Sähköisten hakemusten muutostyöt ovat käynnissä Työturvallisuusasia sotepuolen selvittelyssä 10/2020 alk		

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	626 962	308 323	0	308 323	572 717	264 394
KL tulot	0	0	0	0	92 670	92 670
Tulot yht.	626 962	308 323	0	308 323	665 388	357 065
Menot	-378 055	-429 057	0	-429 057	-500 256	-71 199
KL menot	-1 495	-3 802	0	-3 802	-5 718	-1 916
Menot yht.	-379 551	-432 859	0	-432 859	-505 974	-73 115
Toimintakate	247 412	-124 536	0	-124 536	159 413	283 949
Poistot	0	0	0	0	-736	-736
Netto	247 412	-124 536	0	-124 536	158 677	283 213
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-45,3	-51,5	0,0	-51,5	-60,0	-8,5
Kokonaiskulut €/as	-45,3	-51,5	0,0	-51,5	-60,0	-8,5
Toimintakate €/as	29,6	-14,8	0,0	-14,8	18,9	33,7
Tulos €/as	29,6	-14,8	0,0	-14,8	18,8	33,6
Verorahoitusosuus	0,0 %	28,8 %	0,0 %	28,8 %	0,0 %	-28,8 %
Osuus toim.kuluista	0,5 %	1,0 %	0,0 %	1,0 %	1,1 %	0,2 %

2.5.10. Maaseututoimi (Tehtävä 25)

Vastuuhenkilö: hallintojohtaja Heli Kiertokari-Laitinen

TOIMINNAN KUVAUS

Maaseututoimessa hallinnoidaan EU-tukea ja kansallista maataloustukea maaseutuyrityksiin, annetaan neuvontaa maatalouslainsäädännöstä, edistetään maaseutuyritysten kehitystä sekä monipuolistetaan maaseutuelinkeinoja.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Vuoden 2013 alusta alkaen Laitilan kaupungin maataloushallinto on ollut osa Vakka-Suomen yhteistoiminta-alueen maataloushallintoa. Palvelut ostetaan käytännössä Vehmaan kunnalta. Tehtävä sisältää maksullisen lomituksen tukea 3.500 euroa.

Maatalouden kannattavuus jatkuu heikkona. Maatalouden rakennemuutos jatkuu, mikä näkyy maatilojen lukumäärän vähenemisenä ja tilakokoon kasvuna.

Vuonna 2023 Laitilassa:

- aktiivisia maatiloja (tuenhakijoita) 216 kpl
- peltoa viljelyssä 12 460 ha

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Menot ylittyivät johtuen arviointivirheistä jaksotettujen palkkojen ja kirjanpidon vyörytyserien kuluissa. Laitilan osuus koko Vakka-Suomen maaseutuhallinnon toimintakuluista on noin 35%.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

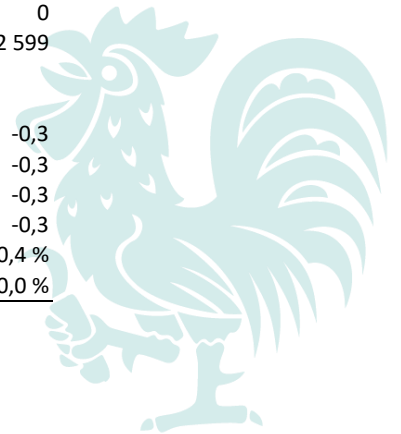
Sisäinen valvonta toteutetaan mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakona, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena ja sopimusten hallintana. Laskujen tarkastajat ja hyväksyjät käydään läpi vuosittain. Toimialajohtaja ja vastuualueiden esimiehet seuraavat toimintaa ja suorittavat itsearviointia. Kaikkien hallinto- ja taloustoimen työyhteisöjä ja toimintoja kattava riskien arviointi ja riskien hallintasuunnitelma tehdään kahdesti vuodessa. Kaupungin talouden haasteet, valtionosuusjärjestelmien muutokset sekä koronaepidemia tuovat riskejä palvelujen laadukkaaseen tuottamiseen ja henkilöstön rekrytoimiseen. Prosessien haavoittuvuus henkilöstömuutosten yhteydessä on merkittävä riski. Henkilöstön työhyvinvointiin ja –kuormitukseen tulee jatkossa painostaa vaikuttavin toimenpitein. Riittävästä, ajantasaisesta ja oikeasta tiedotuksesta huolehditaan.

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Maatalouden aktiivitalat	216	250	229

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	9 504	9 500	0	9 500	10 297	797
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	9 504	9 500	0	9 500	10 297	797
Menot	-106 645	-110 000	0	-110 000	-113 395	-3 395
KL menot	0	0	0	0	0	0
Menot yht.	-106 645	-110 000	0	-110 000	-113 395	-3 395
Toimintakate	-97 141	-100 500	0	-100 500	-103 099	-2 599
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-97 141	-100 500	0	-100 500	-103 099	-2 599
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-12,7	-13,1	0,0	-13,1	-13,4	-0,3
Kokonaiskulut €/as	-12,7	-13,1	0,0	-13,1	-13,4	-0,3
Toimintakate €/as	-11,6	-12,0	0,0	-12,0	-12,2	-0,3
Tulos €/as	-11,6	-12,0	0,0	-12,0	-12,2	-0,3
Verorahoitusosuus	91,1 %	91,4 %	0,0 %	91,4 %	90,9 %	-0,4 %
Osuus toim.kuluista	0,1 %	0,2 %	0,0 %	0,2 %	0,2 %	0,0 %

2.6. Sivistysvaliokunta

2.6.1. Sivistysvaliokunta

TOIMINNAN KUVAUS

Toimialue sisältää sivistystoimen hallinnon, varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen. Lisäksi toimialaan kuuluvat kirjasto-, kulttuuri-, nuoris- ja liikuntatoimet sekä Vakka-Suomen alueelliset opistot; Vakka-Suomen musiikkiopisto ja Vakka-Suomen kansalaisopisto.

Sivistystoimen tavoitteena on toimialallaan edistää kaiken ikäisten kuntalaisten kasvua, oppimista, terveyttä ja hyvinvointia. Sivistys- ja hyvinvointiroolin lisäksi sivistyspalvelujen vaikutus on merkittävä myös kaupungin elinvoiman ja kuntalaisten osallisuuden vahvistamisessa. Sivistystoimi edistää ja tukee laadukkaiden sekä monipuolisten palvelujen kehittämistä kaupungin vetovoima-, pitovoima- ja viihtyvyystekijöinä.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

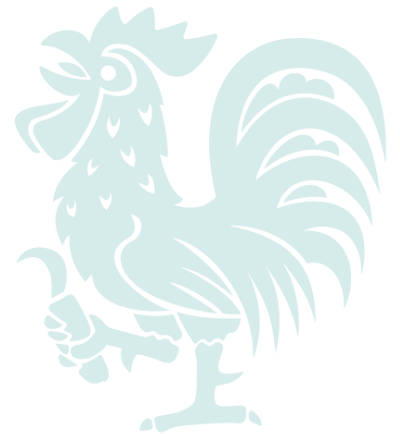
Vuoden 2023 sivistysvaliokunnan vastuualueen toimintaympäristössä tapahtui vain vähäisiä muutoksia.

Sivistysvaliokunnan vastuualueena on koko kaupungin taloudesta ja toiminnasta n. 75%, josta valtio rahoittaa n. viidenneksen. Loppuosa palveluista rahoitetaan kunnan verotuloilla. Sivistystoimessa on lähdetty vuoden 2023 aikana tarkastelemaan palvelurakenteita ja toimintaympäristöjä tulevaisuuteen suunnaten ja varautuen. Palvelujen kehittäminen tulevaisuuden muuttuvissa toimintaympäristöissä ja varautuminen kuntatalouden ja yhteiskunnan muutoksiin vaatii ennakkointia ja hallittua kehittämistä.

Syntyvyys on ollut laskusuunnassa koko maassa ja kaikissa kunnissa. Tämän johdosta peruskouluikäisten määrä laskee myös lähes kaikissa kunnissa voimakkaasti. Laitilan perusopetuksen oppilasmäärä tulee laskemaan merkittävästi seuraavan viiden vuoden aikajännteellä. Lukuvuoden 2028-2029 ennusteiden mukaan Laitilassa opiskelee lähes 200 perusopetuksen alakoulun oppilasta vähemmän vuoteen 2023 verrattuna. Tämä tulee vaatimaan palveluverkon kriittistä tarkastelua. Lukiokoulutuksen osalta perusopetuksen oppilasmäärän lasku tulee näkymään viiveellä 2030-luvulla. Laitilan kaupungin kasvatus- ja opetuspalveluiden kehittäminen, sopeuttaminen ja mahdollisten uusien toimintaympäristöjen ja -mallien luominen on vuoden 2023 aikana aloitettu ja sitä jatketaan tulevina vuosina.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen työ on tärkeä osa sivistystoimen tehtäväkonaisuutta. Vapaa-aikapalveluiden kehittämistyötä vuonna 2023 suunnattiin yhä vahvemmin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä saavutettavuuteen. Tehtävälueiden palveluissa ja toiminnassa hyödynnettiin tiivistä yhteistyötä ja synergiaa. Yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa pyrittiin vahvistamaan.

Tiedolla johtamista lisättiin koko sivistystoimessa vuoden 2023 aikana. Tea-viisarit, kouluterveyskyselyt ja muut valtakunnalliset mittarit sekä paikalliset asiakaspalautteet ja -kyselyt ohjaavat toimintaympäristön kehittämistä yhä merkittävämmiin.

Sivistystoimen toimintaa kehitetään edelleen kaupunkilaisten kasvun, oppimisen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Talouden näkökulmasta toimintaa tulee kehittää kustannustehokkaasti palvelurakenteita uudistaen ja toimintamalleja kehittäen. Kaupungin elinvoima syntyy asukkaista, laadukkaista peruspalveluista, toimivista ja monipuolisista vapaa-ajan mahdollisuuksista sekä vireästä yritys- ja järjestötoiminnasta. Sivistystoimi pyrkii osaltaan lisäämään kaupungin veto- ja pitovoimaa.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Sivistystoimen vuoden 2023 talousarvion toteutuminen kokonaisuudessaan onnistui erittäin hyvin, talousarvion menojen toteuman ollessa 99,7 %. Talousarvioon verrattuna vuoden 2023 toimintatuotot ylittyivät jonkin verran onnistuneiden hankerahoitusten myötä, toteuman ollessa 108,9%. Sivistystoimen toimintakate oli 98,4%.

HENKILÖSTÖ

Sivistystoimen vakituisessa henkilöstössä ei tapahtunut suuria mainittavia muutoksia. Varhaiskasvatuksen johtamisrakennetta uudistettiin vuonna 2023 lisäämällä päiväkodinjohtajan virka.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA

Sivistystoimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Sisäistä valvontaa toteutetaan mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakona. Vuonna 2023 päivitettiin ja uudistettiin opetuksen ja kasvatuksen toimivalta-asiakirja vastaamaan uudistunutta lainsäädäntöä. Laskujen hyväksyjät vahvistetaan vuosittain. Toimialajohtaja ja vastuualueiden esimiehet seuraavat toimintaa ja taloutta kuukausittain ja ovat veloitettuja raportoimaan kaikista toiminnan ja talouden poikkeamista. Sopimusten hallintaa tehdään yhteistyössä talousosaston kanssa.

Kaikkien sivistystoimen työyhteisöjä ja toimintaympäristöjä kattavaa riskien arviointia tehdään vuosittain. Havaituista riskeistä ja epäkohdista tiedotetaan eteenpäin ja toimiin riskien hallitsemiseksi ryhdytään tarpeen vaatiessa.

Yhteiskunnalliset muutokset ja tulevaisuuden näkymät ovat tuoneet riskin sivistystoimen palvelujen laadukkaaseen ja taloudelliseen tuottamiseen. Oikeanlainen ja oikea-aikainen resurssointi ja talouden hallinta nousevat tulevaisuudessa erittäin merkittävään rooliin palveluiden järjestämisessä. Myös tietosuojariskit ovat lisääntyneet. Sivistystoimessa on aloitettu vuonna 2023 digitalisaation kehittäminen tietosuojan, vaikutusten arvioinnin sekä resurssoinnin osalta.

Sivistystoimeen on laadittu valmius- ja varautumissuunnitelma, jota täydennetään jatkuvalla, tavoitteellisella prosessilla. Kaikissa yksiköissä on myös omat turvallisuussuunnitelmat kriisi- ja poikkeustilanteisiin. Työyhteisöjen työhyvinvointiin kiinnitetään huomiota. Työhyvinvointia mitataan kaupunkiorganisaation tasolla säännölli-

sesti. Yksiköissä tehdään tavoitteellista työtä työhyvinvoinnin lisäämiseen. Tarvittaessa työyhteisöjen haastavia tilanteita käsitellään laaja-alaisemmin ja siihen resursoidaan esihenkilöiden ja sivistysjohtajan työaika.

Riittävästä, ajantasaisesta ja oikeasta tiedotuksesta huolehditaan.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kestävä ja tasapainoinen talous

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Palvelurakenteiden pitkäjänteinen kehittäminen ta- louden, palveluiden laadun ja vaikuttavuuden tasapai- nossa	Kustannustehokkaiden sekä vaikuttavuudeltaan tehokkai- den palvelukokonaisuuksien kehittäminen	Palvelurakenteen uudistukset/ko- keilut	Perusopetuksen koko- naisselvitys aloitettu 8/2023.
		Tavoitteen toteutumista seurataan tarkemmin mittareilla jotka on ku- vattu sivistysvaliokunnan eri tehtä- vissä.	

Vastuu ympäristöstä

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Sivistystoimialan yhteinen tahtotila kantaa toimin- nassa vastuuta ympäris- töstä	Toimintojen ja päätösten arvi- ointi myös ympäristön ja kes- tävän kehityksen näkökul- masta	Päätöksenteko ympäristövaikutuk- set huomioiden	Toiminnassa on pyritty mahdollisuuksien mu- kaan huomioimaan myös ympäristövaiku- tukset.
		Tavoitteen toteutumista seurataan tarkemmin mittareilla jotka on ku- vattu sivistysvaliokunnan eri tehtä- vissä.	

Tavallista paremmat peruspalvelut

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Kaupunkilaisten hyvinvoin- nin edistäminen ja tukemi- nen	Nykyisen palvelutason säilyt- täminen ja tarvittaessa hallit- tujen muutosten tekeminen palvelurakenteeseen	Tavoitteen toteutumista seurataan tarkemmin mittareilla jotka on ku- vattu sivistysvaliokunnan eri tehtä- vissä.	-
Tiedolla johtamisen vahvis- taminen	Päätöksenteon tukena toimin- taa ja taloutta kuvaavien mit- tareiden ja raportointijärjes- telmien hyödyntäminen	Sivistysvaliokunnalle tuodaan avointa ja ajantasaista tietoa sään- nöllisesti erilaisten tilastojen ja ra- portointien muodossa	Toteutunut.
Yhteistyön lisääminen ja tiivistäminen kaupungin muiden toimialojen kanssa	Yhteistyömallien ja -mahdolti- suuksien kehittäminen kau- pungin muiden toimialojen kanssa	Uusien yhteistyö- ja toimintamal- lien muutos/määrä	Teknisen toimen kanssa yhteistyön tiivis- täminen säännöllisillä palavereilla 8/2023 al- kaen. Erityisesti raken- nushankkeiden osalta yhteistyötä on tiivis- tetty.

Ketterä mukautuminen muutoksiin

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Kaupunkilaisten kuulemisen ja osallistumisen edistäminen ja tukeminen	Yhteisöllisyyden ja osallistamismahdollisuuksien lisääminen	Sivistystoimen kuntalais- ja järjestöillat, uusien yhteistyömallien kehittäminen	Kuntalaisilta pidetty 11/2023, yhdistysilta pidetty 11/2023
Yhdenvertaisuuden edistäminen	Toimintojen ja päätösten arviointi yhdenvertaisuuden näkökulmasta	Päätöksenteko yhdenvertaisuus huomioiden	Päätöksenteossa arvioidaan aina yhdenvertaisuus.

Hyvinvoiva henkilöstö

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Henkilöstön hyvinvoinnin ja jaksamisen tukeminen	Henkilöstön mahdollisuus kehittää ja kehittyä työssä ja vaikuttaa omaan työhön	Koulutussuunnitelma	Toteutunut. Koulutussuunnitelma laadittu.
Laadukas johtaminen	Sivistysvaliokunnan päätöksenteko pohjautuu käytävissä olevaan ajantasaiseen ja mahdollisimman laaja-alaiseen tietoon	Erilaiset tiedolla johtamisen välineiden käyttö (mittarit, raportit), avoin vuorovaikutus, asioiden valmistelu on laadukasta ja laaja-alaista, jonka pohjalta päätöksenteko on kestävä	Toteutunut. Valmistelussa käytetään tiedolla johtamisen välineitä.

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	2 341 938	1 849 058	0	1 849 058	2 013 789	164 731
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	2 341 938	1 849 058	0	1 849 058	2 013 789	164 731
Menot	-22 873 744	-25 073 765	-14 000	-25 087 765	-25 006 362	81 403
KL menot	-664 294	-1 049 221	0	-1 049 221	-908 713	140 508
Menot yht.	-23 538 038	-26 122 986	-14 000	-26 136 986	-25 915 075	221 911
Toimintakate	-21 196 100	-24 273 928	-14 000	-24 287 928	-23 901 286	386 642
Poistot	-239 751	-300 238	0	-300 238	-289 634	10 604
Netto	-21 435 852	-24 574 166	-14 000	-24 588 166	-24 190 920	397 246
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-2 812,2	-3 108,0	-1,7	-3 109,7	-3 070,9	38,8
Kokonaiskulut €/as	-2 840,8	-3 143,8	-1,7	-3 145,4	-3 105,2	40,2
Toimintakate €/as	-2 532,4	-2 888,0	-1,7	-2 889,7	-2 832,2	57,5
Tulos €/as	-2 561,0	-2 923,8	-1,7	-2 925,4	-2 866,6	58,9
Verorahoitusosuus	90,2 %	93,0 %	100,0 %	93,0 %	92,3 %	-0,7 %
Osuus toim.kuluista	29,5 %	57,6 %	18,9 %	57,5 %	57,1 %	-0,4 %

2.6.2. Sivistystoimen hallinto (Tehtävä 26)

Vastuhenkilö: sivistysjohtaja Susanne Laaksonen

TOIMINNAN KUVAUS

Sivistystoimen hallinto johtaa varhaiskasvatus- ja perusopetuspalveluita, aamu- ja iltapäivätoimintaa, lukiokoulutusta, kirjasto- ja kulttuuripalveluita, nuoriso- ja liikuntapalveluita sekä alueellisten opistojen palveluita. Hallinto vastaa palveluiden kokonaisuudesta ja pyrkii ennakoimaan toimintaympäristöjen muutoksia, palvelutarpeita ja resursseja. Sivistystoimen hallinto ohjaa ja koordinoi tehtäväalueiden ja yksiköiden toimintaa tavoitteiden toteuttamiseksi.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Vuonna 2023 sivistystoimessa keskityttiin toimintaympäristön kehittämiseen vuoden 2022 suurien ja osittain äkillisten toimintaympäristöjen muutosten ja varautumisen jälkeen. Hyvinvointialueuudistus ja hyökkäyssota Ukrainaan värittivät vuotta 2022. Vuosi 2023 oli palveluiden ja yhteistyön kehittämisen aikaa.

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen sosiaali- ja terveydenhuollon yhdyspintatyötä on pyritty rakentamaan ja kehittämään. Yhdyspintatyö on ollut ajoittain haastavaa hyvinvointialueen järjestäytymisen ollessa vielä vuonna 2023 osittain keskeneräinen. Vaikuttamistyötä on pyritty tekemään säännöllisesti, tavoitteellisesti ja rakentavasti.

Varhaiskasvatuksen johtamisrakennetta uudistettiin vuonna 2023 lisäämällä päiväkodinjohtajan virka. Uudistuksella saatiin tarvittu lisäresurssi varhaiskasvatuksen johtamiseen. Johtamisrakenteen uudistamisella vastattiin varhaiskasvatuksen toimintaympäristön vaatimiin tarpeisiin niin pedagogiseen-, henkilöstön- kuin toimintakulttuurin johtamiseen.

Digitalisaation kehittäminen sekä tieto- ja viestintästrategian päivittäminen varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa etenivät suunnitellusti. Kehittämistyön tuloksena oppilastietojärjestelmään tuotiin mm. automatisoidut viestit ja oppilaspäätökset siirrettiin Primus-oppilastietorekisteriin. Uudistukset vapauttavat hallinnon resurssia muihin työtehtäviin ja vähentävät tietosuojariskiä.

Perusopetuksen kokonaiselvitystyö aloitettiin kaupunginjohtajan asettamassa työryhmässä elokuussa 2023. Laitilan perusopetuksen alakoulun oppilasmäärä tulee laskemaan merkittävästi seuraavan viiden vuoden aikajänteellä. Lukuvuoden 2028-2029 ennusteiden mukaan Laitilassa opiskelee lähes 200 perusopetuksen alakoulun oppilasta vähemmän vuoteen 2023 verrattuna. Tämä tulee vaatimaan palveluverkon kriittistä tarkastelua.

Tiedolla johtamista lisättiin koko sivistystoimessa vuoden 2023 aikana. Tea-viisarit, kouluterveyskyselyt ja muut valtakunnalliset mittarit sekä paikalliset asiakaspalautteet ja -kyselyt ohjaavat toimintaympäristön kehittämistä yhä merkittävämmiin.

Vapaa-aikapalveluissa ohjattiin kehittämistyötä yhä vahvemmin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä saavutettavuuden näkökulmasta.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITYMISEEN/ALITTUMISEEN

Talousarvion tuotot sivistystoimen hallinnossa ovat toteutuneet yli arvioidun toteuman ollessa 165,2%. Ylitys on johtunut mm. Työllisyysrahaston koulutuksen mak-

sutuotoista. Sivistystoimen hallinnon menot ovat toteutuneet suunnitellusti toteuman ollessa 99,4%. Toimintakate sivistystoimen hallinnossa oli 97,7%. Talousarvio on pysynyt hyvin arvioidussa.

HENKILÖSTÖ

Sivistystoimen hallinnossa ei vuonna 2023 tapahtunut henkilöstömuutoksia. Hallinnossa työskentelee sivistysjohtaja, sivistystoimen palvelupäällikkö, palvelusihteeri sekä toimistos sihteeri.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Sivistystoimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

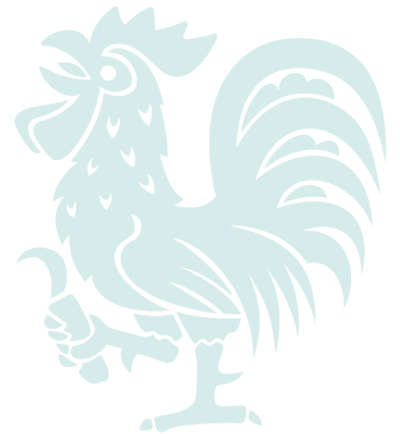
Sisäistä valvontaa toteutetaan mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakona. Vuonna 2023 päivitettiin ja uudistettiin opetuksen ja kasvatuksen toimivalta-asiakirja vastaamaan uudistunutta lainsäädäntöä. Laskujen hyväksyjät vahvistetaan vuosittain. Toimialajohtaja ja vastuualueiden esimiehet seuraavat toimintaa ja taloutta kuukausittain ja ovat veloitettuja raportoimaan kaikista toiminnan ja talouden poikkeamista. Sopimusten hallintaa tehdään yhteistyössä talousosaston kanssa.

Kaikkien sivistystoimen työyhteisöjä ja toimintaympäristöjä kattavaa riskien arviointia tehdään vuosittain. Havaituista riskeistä ja epäkohdista tiedotetaan eteenpäin ja toimiin riskien hallitsemiseksi ryhdytään tarpeen vaatiessa.

Yhteiskunnalliset muutokset ja tulevaisuuden näkymät ovat tuoneet riskin sivistystoimen palvelujen laadukkaaseen ja taloudelliseen tuottamiseen. Oikeanlainen ja oikea-aikainen resurssointi ja talouden hallinta nousevat tulevaisuudessa erittäin merkittävään rooliin palveluiden järjestämisessä. Myös tietosuojariskit ovat lisääntyneet. Sivistystoimessa on aloitettu vuonna 2023 digitalisaation kehittäminen tietosuojan, vaikutusten arvioinnin sekä resurssoinnin osalta.

Sivistystoimeen on laadittu valmius- ja varautumissuunnitelma, jota täydennetään jatkuvalla, tavoitteellisella prosessilla. Kaikissa yksiköissä on myös omat turvallisuus-suunnitelmat kriisi- ja poikkeustilanteisiin. Työyhteisöjen työhyvinvointiin kiinnitetään huomiota. Työhyvinvointia mitataan kaupunkiorganisaation tasolla säännöllisesti. Yksiköissä tehdään tavoitteellista työtä työhyvinvoinnin lisäämiseen. Tarvittaessa työyhteisöjen haastavia tilanteita käsitellään laaja-alaisemmin ja siihen resursoidaan esihenkilöiden ja sivistysjohtajan työaika.

Riittävästä, ajantasaisesta ja oikeasta tiedotuksesta huolehditaan.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET*Kestävä ja tasapainoinen talous*

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Palvelurakenteiden pitkäjänteinen kehittäminen ta- louden, palveluiden laadun ja vaikuttavuuden tasapai- nossa	Kustannustehokkaiden sekä vaikuttavuudeltaan tehokkai- den palvelukokonaisuuksien kehittäminen	Palvelurakenteen uudistukset/ko- keilut	Perusopetuksen koko- naisselvityksen aloitta- minen 8/2023.

Tavoitteen toteutumista seurataan tarkemmin mittareilla jotka on kuvattu sivistysvaliokunnan eri tehtävissä.

Sivistystoimen tilojen tar- kastelu, käyttöasteen lisää- minen ja/tai tiivistäminen	Sivistystoimen tiloista tehdään tilakartoitus yhteistyössä tek- nisen toimen kanssa, jossa kartoitetaan olemassa olevat tilat, käyttöasteet ja kustan- nukset	Tilakartoitus	Perusopetuksen koko- naisselvityksen aloitta- minen 8/2023. Muiden tilojen osalta kartoitus ei ole toteu- tunut vuoden 2023 ai- kana.

Vastuu ympäristöstä

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Sivistystoimen yhteinen tahtotila kantaa toimin- nassa vastuuta ympäris- töstä	Toimintojen kehittämisen ar- viointi myös ympäristön näkö- kulmasta	Päätöksenteko ympäristövaikutuk- set huomioiden	Toiminnassa pyritään mahdollisuuksien mu- kaan huomioimaan myös ympäristövaiku- tukset.

Tavoitteen toteutumista seurataan tarkemmin mittareilla jotka on kuvattu sivistysvaliokunnan eri tehtävissä.

Tavallista paremmat peruspalvelut

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Yhteisöllisyyden ja osallis- tamisen lisääminen	Kuntalaisten osallistamamah- dollisuuksien lisääminen	Sivistystoimen kuntalais- ja järjes- töillat, uusien yhteistyömallien ke- hittäminen	Kuntalaisilta pidetty 11/2023, yhdistysilta pidetty 11/2023
Sivistystoimen sisäisten tehtävien tarkastelu ja toi- minnan kehittäminen	Toiminnan painopistealueiden määrittelemisen toimintakau- sittain	Palvelusuunnitelma	Palvelusuunnitelman päivitystyö aloitettu 9/2023
ICT- TVT- ja digityön koor- dinoitu johtaminen ja ke- hittäminen opetuksessa ja kasvatuksessa	Hankerahoituksella pyritään li- säämään resurssia koordinoi- tuun kehittämistyöhön	Tietostrategia	TVT-ohjausryhmä pe- rustettu. Tietostrate- giatyö aloitettu.

Ketterä mukautuminen muutoksiin

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Monipuolinen ja tarpee- seen muuntuva palvelura- kenne	Palveluiden olemassa olevan resurssin tarkastelu ja uudelle- leen fokuoiminen	Uusien työ- ja toimintamallien ja palveluiden muutos/määrä	Valmistavan opetus siirretty Kappelimäen kouluun.
Yhteistyön lisääminen ja tiivistäminen kaupungin muiden toimialojen kanssa	Yhteistyömallien ja mahdoli- suuksien kehittäminen kau- pungin muiden toimialojen kanssa	Uusien yhteistyö- ja toimintamal- lien muutos/määrä	Teknisen toimen kanssa yhteistyön tiivis- täminen säännöllisillä palavereilla 8/2023 al- kaen.

Hyvinvoiva henkilöstö

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Johtamisen ja johtamisjärjestelmän kehittäminen	Esihenkilöiden työmäärän ja vastuunjaon tarkastelu, johtamisjärjestelmien kehittäminen hyödyntäen olemassa olevaa resurssia ja tarvittaessa yksittäisillä resurssin lisäyksillä.	Johtamisjärjestelmien tarpeenmukaiset muutokset, esihenkilöiden koulutukset	Varhaiskasvatuksen johtamisjärjestelmä uudistettu 6-9/2023.
	Johtamisen sekä itsensäjohtamisen taitojen kehittäminen koulutuksen, keskustelun ja vertaistuen avulla	Esihenkilöiden koulutukset ja yhteiset tilaisuudet	Kaupungin esimiesiltapäivät toteutuneet. Säännölliset palaverit sivistysosastossa. Esihenkilöitä koulutettu mm. tekoälyn mahdollisuuksista työn helpottamiseen.
Henkilöstön hyvinvoinnin ja jaksamisen tukeminen	Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen. Yhteisöllisyyden lisääminen. Tietotaidon kehittäminen kohti oppivaa organisaatiota	Hyvinvointi- ja kehittämiskyselyt Kehityskeskustelut Koulutukset Toimialan sisäisten yhteistyömallien ja yhteisöllisten tapahtumien/tempausten määrä	Työhyvinvointikysely tehty kevät 2023. Tavoitteet ja toimenpiteet määritetty. Opetus- ja kasvatushenkilöstölle järjestetty koulutusta.

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	28 470	6 619	0	6 619	10 938	4 319
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	28 470	6 619	0	6 619	10 938	4 319
Menot	-281 802	-288 004	0	-288 004	-286 258	1 746
KL menot	-12 982	-16 906	0	-16 906	-15 964	942
Menot yht.	-294 784	-304 910	0	-304 910	-302 223	2 687
Toimintakate	-266 314	-298 291	0	-298 291	-291 285	7 006
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-266 314	-298 291	0	-298 291	-291 285	7 006
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-35,2	-36,3	0,0	-36,3	-35,8	0,5
Kokonaiskulut €/as	-35,2	-36,3	0,0	-36,3	-35,8	0,5
Toimintakate €/as	-31,8	-35,5	0,0	-35,5	-34,5	1,0
Tulos €/as	-31,8	-35,5	0,0	-35,5	-34,5	1,0
Verorahoitusosuus	90,3 %	97,8 %	0,0 %	97,8 %	96,4 %	-1,4 %
Osuus toim.kuluista	0,4 %	0,7 %	0,0 %	0,7 %	0,7 %	0,0 %

2.6.3. Varhaiskasvatus (Tehtävä 27)

Vastuuhenkilö: varhaiskasvatusjohtaja Taija Jalonen

TOIMINNAN KUVAUS

Varhaiskasvatuslain mukaan kunnan on järjestettävä laissa säädettyä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Laitilan varhaiskasvatus tarjoaa perheiden tarpeisiin vastaavia, monipuolisia ja laadukkaita varhaiskasvatuspalveluja sekä esiopetusta. Kunnallisia varhaiskasvatuspalveluita annetaan Pähkinäpensaassa ja Apilaniityn päiväkodeissa, Itäkulman ryhmäperhepäivähoitokodissa sekä kotona tapahtuvassa perhepäivähoidossa. Vuorohoito on keskitetty Apilaniityn päiväkotiin. Laitilan kaupungilla on käytössä myös palveluseteli, jota perheet voivat hakea yksityisen palveluntuottajan järjestämään varhaiskasvatukseen.

Lasten kotihoidontuki sisältyy varhaiskasvatuspalveluihin.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET

Pähkinäpensaassa päiväkoti:

Pähkinäpensaassa päiväkodissa toimii kahdeksan osastoa. Päiväkodissa on paikkoja 140 lapselle.

Pähkinäpensaassa päiväkoti on saanut vihreä lippu sertifikaatin 2021. Tavoitteena on Vihreä lippu –toiminnan jatkaminen ja toiminnan kehittäminen jatkossakin.

Pähkinäpensaassa päiväkodin alaisuuteen perustettiin Laitilan portin yksikkö vastamaan lisääntyneeseen varhaiskasvatustarpeeseen. Laitilan portin yksikköön sijoitettiin pääasiassa Ukrainasta tulleita lapsia. Toiminta Laitilan portissa päättyi kesäkuun lopussa 2023. Kustannukset kohdennettiin Pähkinäpensaassa päiväkodin talousarvioon. Syksystä 2023 lähtien lapset on sijoitettu olemassa oleviin varhaiskasvatusryhmiin.

Apilaniityn päiväkoti.

Apilaniityn päiväkodissa toimii kymmenen osastoa. Päiväkodissa on paikkoja 160 lapselle. Apilaniityn päiväkotiin on keskitetty kaikki Laitilan kaupungin vuorohoito.

Perhepäivähoito ja ryhmäperhepäivähoito:

Perhepäivähoitoon kuuluu kotona työskentelevät perhepäivähoitajat sekä Itäkulman ryhmäperhepäivähoitokoti.

Palveluseteli

Palveluseteliä myönnetään harkinnanvaraisesti perheille, jotka sitä hakevat. Palvelusetelin käytön ennakoitiin, koska siihen vaikuttaa vahvasti työllisyystilanne ja muu varhaiskasvatustarjonta. Laitilassa on tällä 3 yksityistä palveluseli perhepäivähoitajaa. Sen lisäksi lapsia on sijoitettu palvelusetelillä Rauman Touhulaan.

Kehittäminen

Laitilan kaupungin varhaiskasvatus valittiin Opetus- ja kulttuuriministeriön kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun, joka kestää elokuusta 2021 toukokuuhun 2024. Kokeiluun voivat osallistua kaikki 2016 ja 2017 syntyneet lapset, jotka ovat kirjoilla otanta hetkenä Laitilassa. Opetus- ja kulttuuriministeriö kompensoi kokeilun kustannuksia,

jotka eivät kuitenkaan kokonaan kata kokeilusta aiheutuneita kuluja. Lukuvuonna 2021-22 2016 syntyneistä lapsista 83 osallistui kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun, joten kokeilun ulkopuolelle jäi 13 lasta. Lukuvuonna 2022-23 2017 syntyneistä lapsista kokeiluun osallistuu 84 lasta, joten 4 lasta jäi kokeilun ulkopuolelle. Laitilan portin yksiköstä 2017 syntyneitä kokeiluun osallistuvia ukrainalaisia on 8.

Varhaiskasvatus on saanut Opetus- ja kulttuuriministeriöltä erityisavustusta varhaiskasvatuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen 154400€, joka kattaa 80% kuluista. Tämä on jatkohanke ja rahalla on palkattu neljä varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa tukemaan ja mahdollistamaan pienryhmien toimintaa ja ryhmien jakamista.

Varhaiskasvatus on saanut valtion erityisavustuksen digitaalisiin taitoihin ja osaamiseen liittyvän hyvän pedagogisen toiminnan kehittämiseen varhaiskasvatuksessa osana uudet lukutaidot –kehittämishjelmaa vuosille 2022-23, 54720€, joka kattaa 80% hankkeen kuluista. Hankerahalla on palkattu digitutor ajalle 12.9.22-31.12.2023 ja tämän lisäksi varhaiskasvatukseen on hankittu digitaalisia välineitä ja sovelluksia.

Laitilan portista vuokrattiin lisätilaa 31.7.2023 asti lisääntyneen varhaiskasvatuspaikkatarpeen vuoksi. Varhaiskasvatuspaikkatarvetta lisäsi erityisesti turvattomista oloista tulleiden lasten varhaiskasvatustarve. Laitilan portin päiväkotiin palkattiin 10 määräaikaista työntekijää 31.7.2023 asti, jotta varhaiskasvatus saatiin järjestettyä lain edellyttämällä tavalla. Syksystä 2023 alkaen lapset saatiin integroitua olemassa oleviin lapsiryhmiin siten, että Apilaniityssä tehtiin organisaatio rakenteen muutos ja sinne perustettiin uusi pienten ryhmä. Kevään 2023 henkilöstö, vuokra, ruoka ym. kustannukset on budjetoitu Pähkinäpensaän päiväkodin talousarvioon. Uuden ryhmän perustamisen kulut on budjetoitu Apilaniityn päiväkodin talousarvioon 31.7.2024 asti.

Varhaiskasvatuksen esimiesjärjestelyt organisoitiin uudelleen syksystä 2023 alkaen. Molempiin päiväkoteihin Apilaniityn- ja Pähkinäpensaän päiväkotiin palkattiin päiväkodin johtaja ja sen lisäksi varhaiskasvatuspäällikkö vastaamaan koko varhaiskasvatuksen hallinnosta.

Varhaiskasvatus lain mukaan tuen järjestäminen on velvoittavaa pienryhmissä. Talousarvioon muutettiin yhden varhaiskasvatuksen opettajan palkkamenot ja työsuhde varhaiskasvatuksen erityisopettajaksi ja Apilaniityn päiväkotiin perustettiin syksyllä 2023 integroitu pienryhmä. Pienryhmässä toimii varhaiskasvatuksen erityisopettajan lisäksi varhaiskasvatuksen opettaja, ja -hoitaja sekä lokakuusta alkaen myös erityisavustaja. Ryhmään on sijoitettu kaksitoista lasta, joista kuusi on ns. tukilapsia ja kuusi lasta ovat tukea tarvitsevia lapsia.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja muutettiin 1.3.2023 siten, että asiakasmaksuja alennettiin korottamalla maksujen perusteena olevia tuloarvoja 33 prosenttia. Tämä muutos vähensi varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuloja merkittävästi ja lisäsi kokonaan maksuttomassa varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrää.

Menoja lisää sisäisten vuokrien huomattava osuus talousarviosta.

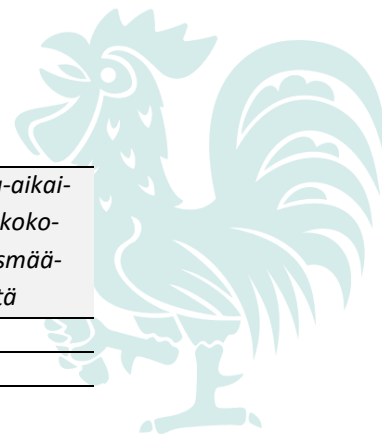
SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Varhaiskasvatuksen tulot ovat toteutuneet hieman arvioitua suurempina, toteuman ollessa 110%. Tämä selittyy opetus- ja kulttuuriministeriön hankkeista. Hankerahoituksella palkattu henkilöstö nostaa myös varhaiskasvatuksen käyttökustannuksia. Varhaiskasvatusmaksuja on tullut ennakoitua vähemmän.

Varhaiskasvatuksen menot ovat toteutuneet lähes ennakoidusti, toteuman ollessa 98%. Varhaiskasvatuksen toimintakate vuonna 2023 oli 96%.

Kotihoidontukea on käytetty ennakoitua vähemmän. Kotihoidontuen saajia vuonna 2023 oli keskimäärin 62.

Yksi perhepäivähoitaja on siirtynyt päiväkotiin, jolloin perhepäivähoidon kustannukset jäävät pienemmäksi kuin talousarviossa, mutta kompensoituu päiväkotien talousarviossa.

<i>Vakanssinimi</i>	<i>Kokonaismäärä</i>	<i>Määräaikaiset kokonaismäärät</i>	<i>Osa-aikaiset kokonaismäärät</i>
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	29	9	2
Varhaiskasvatuksen opettaja	23	3	1
Varhaiskasvatuksen erityisavustaja	9	3	1
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	3		
S2-opettaja			
perhepäivähoitajat	9	1	
Perhepäivähoitajien varahoitaja			
Hanke Resurssihoitaja	2	2	
Digitutor	1	1	
Varhaiskasvatuspäällikkö	1		
Päiväkodin johtaja	2		
Ryhmäperhepäivähoitajat	2	1	
Resurssityöntekijä	2		

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Varhaiskasvatuksen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Taloudellisen ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti ja ajantasaisesti. Sivistyslautakunnalle toteuma tiedotetaan kolmen kuukauden välein. Lisäksi varhaiskasvatuksessa suoritetaan säännöllisesti sisäistä valvontaa (esim. palkkatietojen tarkastukset, laskutusten tarkastus, asiakkaiden tulotietojen tarkastukset, irtaimiston tarkastukset yms.)

Varhaiskasvatuksessa on tehty riskien arviointia. Havaituista riskeistä ja epäkohdista on tiedotettu eteenpäin ja toimiin riskien hallitsemiseksi on ryhdytty. Koulutetun ja kelpoisuusehdot täyttävän varhaiskasvatuksen opettajan saatavuus, niin toistaiseksi voimassa oleviin kuin myös määräaikaisiin vakansseihin on haastavaa.

Muita riskitekijöitä varhaiskasvatuksessa ovat mm. yksintyöskentelevät perhepäivähoitajat, jotka ovat jatkuvasti valppaana ja vastuussa lapsiryhmästä. Perhepäivähoidattajien työterveyshuollon käynnit on hankalasti järjestettävissä pitkien välimatkojen ja työaikojen takia.

Varhaiskasvatuksella on valmiussuunnitelma poikkeusoloihin varautumiseen. Työyhteisöjen työhyvinvointiin kiinnitetään huomiota. Sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän oikea-aikaisuus ja oikeellisuus on keskeinen viestinnän riskien hallinnassa. Riittävästä, ajantasaisesta ja oikeasta tiedotuksesta huolehditaan.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kestävä ja tasapainoinen talous

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Kunnan tarjoamat varhaiskasvatuspalvelut ovat kustannustehokkaita ja kilpailukykyisiä	Loma-aikoina varhaiskasvatus keskitetään	varhaiskasvatuksen bruttomenot/ hoitopäivä	Loma-aikoina toiminta keskitetty yhteen päiväkotiin ja henkilökunnan loma-aikaa on pyritty järjestämään keskitetysti näihin aikoihin. Bruttomenot/ hoitopäivä: Apilaniityn päiväkoti 90€ Pähkinäpensaas päiväkoti 79€ Perhepäivähoito 96€ Itäkulman ryhmis 91€
Mahdollisimman tehokas täyttö- ja käyttö	Tarkoituksenmukainen ryhmien täyttö	hoitopäivien määrä/ hoitopaikka	Apilaniityn päiväkoti 27176 Pähkinäpensaas päiväkoti 30103 Perhepäivähoito 5200 Itäkulman ryhmäperhepäivähoito 1757
	Täyttö- ja käyttöprosentit mahdollisimman korkeaksi	Täyttö- ja käyttöprosentit	Täyttöprosentti n. 123% Käyttöprosentti n. 82%
Tarkoituksenmukaisesti toteutettu oppimisen tuki	Kehitetään oppimisen tuen käytänteitä	Tuen piirissä olevien lasten prosentuaalinen osuus	Integroitu pienryhmä on aloittanut Apilaniityn päiväkodissa 1.8.2023. Avustajaresurssi on tarveharkintaisesti kohdennettu ryhmiin, joissa eniten tuen tarvisijoita. Päiväkodeissa tuen piirissä olevien lasten prosentuaalinen määrä 9,5%

Vastuu ympäristöstä

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Hiilijalanjäljen vähentäminen, kestävän kehityksen toimenpiteiden lisääminen	Kestävän kehityksen toimenpiteiden toimeenpano	Lukuvuosi- ja toimintasuunnitelmiin kirjatut kestävän kehityksen toimenpiteet	Pähkinäpensaas päiväkodissa vihreälippu-toiminta jatkuu, painopisteenä keväällä 2023 vesi, syksyllä luonnon monimuotoisuus. Varhaiskasvatuksessa jatkunut toimintasuunnitelmiin kirjattujen tavoitteiden mukainen toiminta.
		Uudet kestävän kehityksen toimenpiteet	vesi, luonnon monimuotoisuus

Tavallista paremmat peruspalvelut

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Monipuolinen palvelutarjonta varhaiskasvatuksessa	Perhepäivähoitajien määrän vakiinnuttaminen Avoimen varhaiskasvatuksen jatkuminen	Perhepäivähoitajien määrän pysyminen vuoden 2022 tasolla Kävijämäärät	kolme perhepäivähoitajaa Avointa varhaiskasvatustoimintaa ei ole pystytty jatkamaan henkilökuntarekrytointiongelmien vuoksi.
Hankkeiden kautta lisäresursseja henkilöstöön.	Uusia kasvatusta tukevia ja kehittäviä toimintamalleja pyritään kehittämään hankkeista saadulla rahoituksella. Lisähenkilöstöä hankkeiden ja avustusten mahdollistamana kehitys- ja tukityöhön.	Saavutettujen resurssien määrä 5htv. Uusien toimintamallien määrä	Toteutunut Digihankeella on henkilökuntaa koulutettu

Ketterä mukautuminen muutoksiin

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Varhaiskasvatus on avoin muutoksille	Mukaudutaan muutoksiin palveluita ja henkilöstön osamista kehittämällä	Kehittämishankkeiden määrä	Digihanke, leikkiympäristöjen ja työympäristön kehitystyö

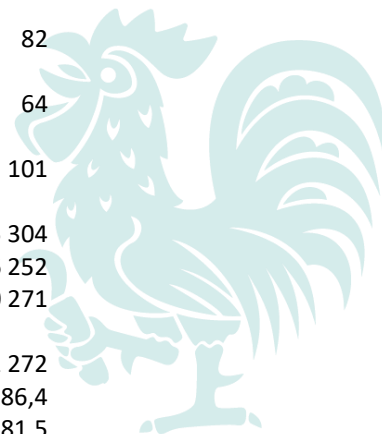
Hyvinvoiva henkilöstö

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Motivoitunut, osaava ja pysyvä henkilökunta	Koulutetaan aktiivisesti henkilöstöä muutostarpeissa	täydennyskoulutusten määrä, tavoite 3pv/vuosi	Koulutuksia järjestetty henkilökunnalle n. 2 päivää. Jatkossa harkitaan koulutukset kohdennettavaksi tarkemmin eri ammattiryhmille.
	Henkilöstön aktivoiminen lii- kuntaan	seurantakortit	Liikuntahanke jatkunut Pähkinäpensaas päiväkodissa
	kehityskeskustelut	joka toinen vuosi	Käyty joko yksilö- tai ryhmäkehityskeskusteluina

Henkilöstön työhyvinvoin- nin lisääminen	Työhyvinvointikyselyt	Koettu työhyvinvointi toimenpiteet ja toimenpiteiden to- teutuminen ja vaikuttavuus	Työhyvinvointikysely tehty, henkilökunnan kanssa läpikäyty ja ta- voitteet ja toimenpi- teet kirjattu.

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Palveluseteliä käyttävien määrä	15	12	18
Varhaiskasvatuksen bruttomenot Apilaniityn päiväkoti / hoitopäivä	90	70	71
Varhaiskasvatuksen bruttomenot perhepäivä- hoito / hoitopäivä	96	70	82
Varhaiskasvatuksen bruttomenot Pähkinäpen- saan päiväkoti / hoitopäivä	79	80	64
Varhaiskasvatuksen bruttomenot ryhmäperhe- päivähoito / hoitopäivä	91	90	101
Hoitopäivien määrä / Apilaniityn päiväkoti	27 176	25 000	25 304
Hoitopäivien määrä / perhepäivähoito	5 200	10 000	6 252
Hoitopäivien määrä / Pähkinäpensa- an päiväkoti	30 103	30 000	30 271
Hoitopäivien määrä / ryhmäperhepäivähoito	1 757	1 500	1 272
Täyttöaste	123,0	100,0	86,4
Käyttöaste	82,0	80,0	81,5
Kotihoidontuen saajat	62	85	72
Hoitopaikat / perhepäivähoito	34	50	50
Hoitopaikat / Apilaniityn päiväkoti	160	160	160
Hoitopaikat / Pähkinäpensa- an päiväkoti	150	150	205
Hoitopaikat / ryhmäperhepäivähoito	12	8	10
Tuen piirissä olevien lasten prosentuaalinen määrä	9,5	5,0	-

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	800 544	725 346	0	725 346	798 213	72 867
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	800 544	725 346	0	725 346	798 213	72 867
Menot	-5 394 583	-6 230 031	0	-6 230 031	-6 104 466	125 565
KL menot	-171 539	-300 886	0	-300 886	-266 586	34 300
Menot yht.	-5 566 122	-6 530 917	0	-6 530 917	-6 371 052	159 865
Toimintakate	-4 765 578	-5 805 571	0	-5 805 571	-5 572 839	232 732
Poistot	-82 206	-82 209	0	-82 209	-82 197	12
Netto	-4 847 784	-5 887 780	0	-5 887 780	-5 655 036	232 744
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-665,0	-777,0	0,0	-777,0	-755,0	22,1
Kokonaiskulut €/as	-674,8	-786,8	0,0	-786,8	-764,7	22,1
Toimintakate €/as	-569,4	-690,7	0,0	-690,7	-660,4	30,4
Tulos €/as	-579,2	-700,5	0,0	-700,5	-670,1	30,4
Verorahoitusosuus	85,8 %	89,0 %	0,0 %	89,0 %	87,6 %	-1,4 %
Osuus toim.kuluista	7,0 %	14,4 %	0,0 %	14,4 %	14,0 %	-0,3 %

2.6.4. Perusopetus (Tehtävä 28)

Vastuuhenkilö: sivistysjohtaja Susanne Laaksonen

TOIMINNAN KUVAUS

Perusopetus tukee oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana. Peruskoulut luovat mahdollisimman hyvät perusvalmiudet oppilaille jatko-opintoja varten sekä antavat elämässä tärkeitä tietoja, taitoja ja sosiaalisia valmiuksia vuorovaikutuksessa kodin ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Laitilassa on lukuvuonna 2023-2024 seuraavat peruskoulut: Laitilan kyläkoulu, joka koostuu viidestä koulutalosta (luokat 1-6), Kappelimäen koulu (luokat 1-6, erityisen tuen luokkamuotoinen opetus 1-6, vaativa erityinen tuki ja toiminta-alueittain annettava opetus 1-9, valmistava opetus) ja Varppeen koulu (luokat 7-9, erityisen tuen luokkamuotoinen opetus 7-9 ja joustava perusopetus).

Vuoden 2023 kevätlukukaudella perusopetukseen valmistavaa opetusta on annettu Kappelimäen koulun neljässä sekä Varppeen koulun kahdessa ryhmässä.

Valmistavasta opetuksesta siirtyi syksyllä 2023 perusopetukseen runsaat 40 oppilasta. Perusopetukseen siirtyneiden oppilaiden opintoja on tuettu valtuuston myöntämän viiden lisäopettajan avulla.

Syksystä 2023 alkaen valmistavaa opetusta annetaan Kappelimäen koulun kahdessa ryhmässä.

Sivistystoimi on hakenut aktiivisesti valtion erityisavustuksia erilaisten hankkeiden toteuttamiseen ja opetuskäytäntöjen kehittämiseen. Yhteistyötä eri toimijoiden välillä on kehitetty monipuolisesti.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa oli syyslukukaudella 2023 enimmillään 90 lasta toiminnan piirissä, joka jatkaa useamman vuoden linjaa. Tämä kertoo tarpeesta, mutta myös tyytyväisyydestä toimintaan ja sen laajuuteen. Lukuvuoden 2022-2023 alusta aamupäivätoimintaa on järjestetty jo klo 06.00 alkaen, joka on osoittautunut tarpeelliseksi perheille myös vuoden 2023 osalta.

Vuoden 2023 perusopetuksen toimintaympäristöä voi luonnehtia pääpiirteittäin tavanomaiseksi. Poikkeamaa pitkän aikavälin suunnitteluun toi runsas monikielisten oppilaiden siirtyminen valmistavasta opetuksesta perusopetukseen syksyllä 2023, johon oli varauduttu niin resurssein kuin opetusjärjestelyiden ja henkilöstön kouluttamisen osalta.

Kaupungin peruskouluissa opiskelee erityisen tuen piirissä 79 oppilasta (n. 8 % oppilaista). Tehostetun tuen piirissä on 183 oppilasta (n. 19 % oppilaista). Tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevia oppilaita on perusopetuksen oppilaista n. 27 %. Luvut ovat yli valtakunnallisen keskiarvon.

Laitilassa on monikielisiä lapsia varhaiskasvatuksessa jo lähes 20 %. Perusopetuksen oppilaista 15 %:lla on äidinkieli muu kuin suomi. Lapsia ja nuoria, joilla äidinkieli on jokin muu kuin suomi, on Laitilassa yhteensä noin 210. Suomen kielen oppiminen on

yksi merkittävimmistä keinoista kotouttaa tulijat. Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden kielenoppimisen erilaiset tarpeet huomioidaan tarjoamalla mahdollisuutta opiskella suomea toisena kielenä.

Tieto- ja viestintäteknologinen toimintaympäristö muuttuu nopeasti. Prosessi laitteisiin ja tietoteknisen infrastruktuurin rakentamiseen liittyvien vastuiden määrittämiseksi on aloitettu yhteistyössä teknisen toimen ja tietohallinnon kanssa. Kasvatus- ja opetussektorin TVT-strategia ja OPH:n mukainen, vuosiluokkaistettu digipolku on päivityksen alla valmistuen keväällä 2024 vastaamaan valtakunnallisia digitaalisen osaamisen perusteita.

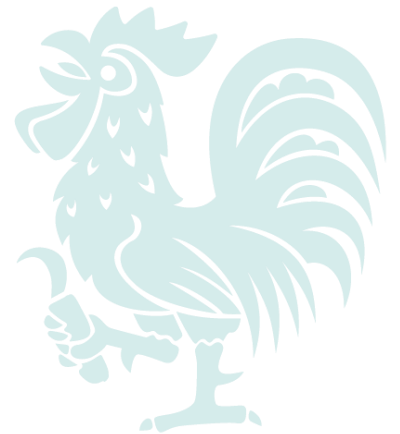
Oppilaskohtaisten kustannusten ilmoittamisessa on kirjattu kaikkien yksikköjen osalta kokonaiskustannukset oppilasta kohden sekä opetusresurssin kustannukset oppilasta kohden. Laitilassa muiden kuin henkilöstökustannusten osuus näyttyy verrattaen suurena. Kokonaiskustannukset eivät anna tarkoituksenmukaista tietoa pelkästään opetukseen käytettävistä resursseista. Muiden kuin opetukseen suunnatun henkilöstöresurssin kustannusten nousu on ollut huomattavaa vuosien 2022 ja 2023 välillä. Tähän osaltaan vaikuttavat mm. KL-erien kirjaustavan muutokset, mutta myös kiinteistö- ja muiden kustannusten nousuun on jatkossa kiinnitettävä huomiota. Tätä tarkastelua ja mahdollisia tehostamistoimia on tehtävä yhteistyössä muiden toimialojen kanssa. Sivistystoimella ei ole yksin mahdollisuutta vaikuttaa kaikkiin muodostuviin kustannuksiin opetuksen järjestämisessä.

Opetushallitus on päivittänyt lukuvuotta 2023-2024 edeltävästi perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita niiden lukujen osalta, jotka koskevat koulujen toimintakulttuuria sekä koulupoissaoloihin puuttumista. Perusteita päivitettiin vastaamaan perusopetuslain muutosta, joka tuli voimaan elokuun 2023 alussa. Päivitykset ovat myös osa valtakunnallisen sitouttavan koulu yhteistyön kehittämistä ja vakiinnuttamista perusopetukseen.

Poissaoloja ehkäisevän työn tulee painottua kouluun kiinnittymiseen ja läsnäolon vahvistamiseen. Laitilan kaupungin perusopetuksen kouluissa on käyttöönotettu yhteisöllisen hyvinvointityön vuosikelloja, joiden arviointia ja kehittämistä koulukohtaisissa hyvinvointiryhmissä jatketaan. Opetussuunnitelmamuutoksiin on varauduttu mm. yksikkökohtaisiin henkilökuntakoulutuksiin, joita toteutettiin kevään 2023 aikana.

Keskeisenä päämääränä on ollut kouluun kiinnittymistä vahvistavien toimenpiteiden tukeminen. Toimenpiteiden toteutumista arvioidaan mm. koulukohtaisissa yhteisöllisissä hyvinvointiryhmissä. Lukuvuoden 2023-2024 aikana suunnitellaan ja toteutetaan hyvinvointityön vuosikelloja perusopetuksessa koskevaa yhdenmukaistamistyötä eri koulujen välillä. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen systemaattisempi harjoittelu pidetään osana arkea kaikilla perusopetuksen luokilla 1-9.

Perusopetuksessa on lukuvuoden 2023-2024 aikana lisätoimena käyttöönotettu oppilashallintojärjestelmän sisään rakennettua automatiikkaa esimerkiksi poissaoloihin puuttumiseksi tehtävien prosessien ohjaamiseksi ja riittävän varhaisen puuttumisen varmistamiseksi. Uusista toiminnoista on viestitty koteja. Käytännössä kyse on ollut esimerkiksi tiettyihin poissaolorajoihin liittyvästä automaattiviestinnästä kotiin ja luokanvalvojille.

KOULUKOHTAISET MENOT / OPPILAS 2023										
	Oppilaita ka k ja s	Menot yhteensä 2022		Menot yhteensä 2023		Menot / oppilas 2022		Menot / oppilas 2023		
		kaikki	opetus	kaikki	opetus	kaikki	opetus	kaikki	opetus	
Itäkulman koulu	21	268 573,78 €	137 720,79 €	310 472,01 €	149 783,52 €	12 789,23 €	6 558,13 €	14 784,38 €	7 132,55 €	
Kodjalan koulu	35	587 899,85 €	236 609,33 €	731 012,56 €	228 516,29 €	16 797,14 €	6 760,27 €	20 886,07 €	6 529,04 €	
Soukaisten koulu	55	547 526,53 €	232 497,49 €	600 109,11 €	241 455,43 €	9 955,03 €	4 227,23 €	10 911,07 €	4 390,10 €	
Suontaan koulu	41	633 664,58 €	222 575,58 €	746 116,77 €	240 081,97 €	15 455,23 €	5 428,67 €	18 197,97 €	5 855,66 €	
Untamalan koulu	46	623 866,42 €	225 754,98 €	699 165,04 €	237 589,30 €	13 562,31 €	4 907,72 €	15 199,24 €	5 164,98 €	
Laitilan kyläkoulu	198	2 661 531,16 €	1 055 158,17 €	3 086 875,49 €	1 097 426,51 €	13 442,08 €	5 329,08 €	15 590,28 €	5 542,56 €	
Kappelimäen koulu										
perusopetus	353	2 280 592,10 €	1 239 863,20 €	2 719 986,98 €	1 422 237,20 €	6 460,60 €	3 512,36 €	7 705,35 €	4 029,00 €	
esiopetus	28	169 121,09 €	71 552,16 €			6 040,04 €	2 555,43 €	0,00 €	0,00 €	
erityisen tuen opetus	77	1 035 795,32 €	699 050,98 €	1 167 424,39 €	736 230,25 €	13 451,89 €	9 078,58 €	15 161,36 €	9 561,43 €	
vaativan erityisen tuen opetus	16	573 480,29 €	441 165,15 €	619 225,48 €	470 140,71 €	35 842,52 €	27 572,82 €	38 701,59 €	29 383,79 €	
Varpeen koulu										
perusopetus	298	3 469 637,43 €	2 093 606,40 €	3 908 455,39 €	2 189 691,00 €	11 643,08 €	7 025,52 €	13 115,62 €	7 347,96 €	
erityisen tuen opetus	24	435 878,14 €	317 539,74 €	444 842,84 €	282 954,62 €	18 161,59 €	13 230,82 €	18 535,12 €	11 789,78 €	
Lukio	115	1 318 101,04 €	810 620,13 €	1 369 021,40 €	792 842,05 €	11 461,75 €	7 048,87 €	11 904,53 €	6 894,28 €	

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Perusopetuksen tulot ovat toteutuneet arvioitua suurempina, toteuman ollessa 123%. Tämä selittyy kasvaneina valtionavustusten toteutumisena, jotka kuvautuvat arjessa hankkeina. Hankerahoituksella palkattu henkilöstö nostaa myös perusopetuksen käyttökustannuksia.

Perusopetuksen toimintakulut ovat toteutuneet hieman suurempina, toteuman ollessa 100,3 %. Tämä selittyy mm. kuljetuspalveluiden kohonneina kustannuksina sekä palveluiden ostojen ylityksinä, jotka johtuvat mm. sijoitettujen lasten sekä nuorten kustannuksista opetuksen järjestäjäkunnissa. Lisäksi sisäisissä kustannuksissa on ollut menoja arvioitua enemmän. Muun muassa rakennusten kunto ja välttämättömät yllättävät korjaustarpeet ovat nostaneet sisäisiä vuokratuloja. Myös sisäisten ruokapalveluiden kulut ovat olleet osittain arvioitua suurempia.

HENKILÖSTÖ:

Henkilöstössä ei tapahtunut suuria muutoksia aiempiin vuosiin verrattuna. Vuodelle 2023 valtuuston myöntämällä, määräaikaisella rahoituksella tuetaan monikielisten lasten koulunkäyntiä resurssi-, S2- ja valmistavan opetuksen keinoin yhteensä viidellä henkilötyövuodella.

Laitilan kyläkoulun rehtorivirassa tapahtui henkilövaihdos kesän 2023 aikana.

Vakanssinimi	Kokonaismäärä	Määräaikaiset kokonaismäärästä	Osa-aikaiset kokonaismäärästä
Rehtori	3		
Apulaisrehtori	1		
Koulusihteeri	2		
Luokanopettaja	33		
Eriyisluokanopettaja	15	3	
Eriyisopettaja	7	2	

Lehtori	20	2	
Lehtori, perusopetuksen ja lukion yhteinen	7		
Päätoiminen tuntiopettaja	7	2	
Sijaispoolin opettaja	2	1	
Päätoiminen tuntiopettaja, yhteinen vaka+po (s2)	2	1	
Koulunkäynnin sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaaja	33	9	33
Sijaispoolin koulunkäynnin-ohjaaja	1		1
Erityisnuorisotyöntekijä	1		
Valmistavan luokan opettaja	2	2	
Valmistavan luokan ohjaaja	0	0	0

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

Sivistystoimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Taloudellisen ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti ja ajantasaisesti. Sivistysvaliokunnalle toteuma tiedotetaan kolmen kuukauden välein. Lisäksi esimiehet suorittavat säännöllisesti sisäistä valvontaa (esim. palkkatietojen tarkastukset, laskutusten tarkastus, KVTES-työntekijöiden työaikojen tarkastus, virkaehtosopimusten mukaisten koulutuspäivien osallistumisen seuranta).

Kaikkien sivistystoimen työyhteisöjä ja toimintoja kattava riskien arviointi on tehty Targetor-ohjelmaan. Sitä päivitetään säännöllisesti. Havaituista riskeistä ja epäkohdista on tiedotettu eteenpäin ja toimiin riskien hallitsemiseksi on ryhdytty. Merkittävimmät riskit liittyivät talouden heikkeneviin näkyymiin. Jatkossa perusopetuksen järjestämisen tehostamista tulee tarkastella ennakoivasti.

Koulutetun ja kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön saatavuus, niin toistaiseksi voimassa oleviin kuin myös määräaikaisiin vakansseihin on välillä haastavaa. Lisäksi nopeasti muuttuvat henkilöstötilanteet aiheuttavat ajoittain haasteita järjestelyille. Ennaltaehkäisevään työhön resurssointi pienentää oppilaiden syrjäytymisen riskejä.

Kasvatukseen ja opetukseen on laadittu laajasisältöinen turvallisuusmateriaali, jota on päivitetty oppilaitoskohtaisesti. Uhka- ja vaaratilanteisiin on reagoitu ja prosesseja kehitetty. Henkilökunta on saanut turvallisuuskoulutusta sekä koulutusta väkivalta- ja uhkatilanteisiin.

Sivistystoimella on valmiussuunnitelma poikkeusoloihin varautumiseen. Työyhteisöjen työhyvinvointiin kiinnitetään huomiota. Sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän oikea-aikaisuus ja oikeellisuus on keskeinen viestinnän riskien hallinnassa. Riittävästä, ajantasaisesta ja oikeasta tiedotuksesta huolehditaan.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kestävä ja tasapainoinen talous

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Tarkoituksenmukaisesti toteutettu oppimisen tuki	Opetusjärjestelyt suunnitellaan ja toteutetaan tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.	Joustavan alkuopetuksen sekä joustavan perusopetuksen oppilasmäärä suhteessa hakeneisiin.	Kaikki joustavaan alkuopetukseen hakeutuneet saivat paikan joustavan alkuopetuksen pienryhmästä. Joustavan perusopetuksen Varpeen ryhmässä lv. 2023–2024 alkaessa 11 oppilasta luokilla 8-9. Toiminta kiinnostaa jopa isompaa osaa kuin ryhmään on tarkoituksenmukaista ottaa. Huhti-toukokuussa toteutettiin perusopetuksen tasarvon edistämisrahoituksella pysäkkiluokkakokeilu, jolla tuettiin paljon koulusta poissa olleita oppilaita, opiskelijujen etenemistä, vuosiluokalta siirtymistä ja kouluun paluuta. Kyläkoulussa tukea on järjestetty mm. samanaikaisopetuksena, ryhmien jakamisella, pienryhmäopetuksena sekä tarjoamalla tukiope- tusta. Tuen muotoja on kehitetty ja myös yksilölliset tuen tarpeet on pyritty huomioimaan. Erityisesti erilaisten nepsy-oireiden tukemiseen on kohdennettu tukea.
Kestävät ryhmäkoot ja opetusryhmien joustava muodostaminen	Opetusjärjestelyt suunnitellaan ja toteutetaan tarkoituksenmukaisimmalla tavalla huomioiden myös tulevaisuuden tarpeet.	12-24 oppilasta	Kappelimäen koulussa on kaksi 25 oppilaan luokkaa. Luokkien oppilasmäärien ka on 20,0 opp. Pienryhmien.(max 10 opp.) 9,4 opp.

Kyläkoulussa pienin ryhmä (yhdysluokka 1-2) pieneni vuoden 2023 aikana 5 oppilaasta 4 oppilaaseen. Erittäin pieniä ryhmiä on Itäkulmassa (8), Suontaalla (4) ja Kodjalassa (9). Ryhmäkokojen välillä on suuria eroja. Yhdysluokkien ka on 13 oppilasta.

Perusopetusryhmien keskikoko Varppeella 16-17 opp. Pienryhmissä (3) lv. 2023-24 alkaessa 24 opp. Vuoden lopulla ryhmissä 26 opp.

Tilojen täyttö- ja käyttöaste mahdollisimman korkeaksi	Toteutetaan yhteistyötä eri toimijoiden kanssa tilojen käyttöasteen nostamiseksi.	Tilojen käyttöaste	Iltakäyttäjinä mm. Vakkaopisto, 4H-kerho, Jyske

Vastuu ympäristöstä

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Yksiköiden kestävän kehityksen toimintamallien tehostaminen	Kestävän kehityksen toimeenpano.	Lukuvuosisuunnitelmiin kirjatut kestävän kehityksen toimenpiteet	Kappelimäen koulussa on kirjattu ja toimenpiteet ovat toteutuneet suunnitellusti.

Kyläkoulun taloissa toimintamallien tehostaminen. Untamalassa syyslukukaudella 2023 toteutettu monialainen oppimiskokonaisuus kestävän kehityksen teeman ympärillä.

Varppeelta vastuupetaja mukana KEKÄLE-kestävyyskasvatushankkeen yhteysopettajana. Materiaalien ja kaminen ja hanketyöntekijän vierailu henkilökuntakokouksessa toteutettuja toimia.

Kokonaan uudet kestävän kehityksen toimenpiteet

Löytövaatteiden kuvaaminen, kuvien jakaminen huoltajille. Noutamattomat löytövaatteet lahjoitetaan ja niitä lainataan oppilaille varavaatteina.

Tavallista paremmat peruspalvelut

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Hankkeiden kautta lisäresursseja henkilöstöön.	Uusia opetusta tukevia ja kehittäviä toimintamalleja pyritään kehittämään hankkeista saadulla rahoituksella. Lisähenkilöstöä hankkeiden ja avustusten mahdollistamana kehitys- ja tukityöhön.	Saavutettujen resurssien määrä. Tavoitetaso 6 htv. Uusien toimintamallien määrä.	Kappelimäen koulussa resurssiopettaja ja -ohjaaja. Kyläkoululla nepsy-valmentajana kiertävä koulunkäynninohjaaja. Lisäksi neljällä talolla kiertävä resurssiopettaja sekä yksi resurssiopettaja ryhmien pienentämiseen/tukemiseen ja jakamiseen Soukaisten koulutalolla. Kokonaisuudessa perusopetuksessa on hankerahoitteisesti kehitetty TVT-ympäristöä, hyvinvoinnin ja yhteisöllisen opiskeluholon käytäntöjä, Ankuri-toimintaa ja oppimisen tukea.
Monipuoliset perusopetuspalvelut koko kaupungin alueella.	Tarkoituksenmukaisten perusopetuksen palvelukokonaisuuksien ylläpitäminen ja kehittäminen. Vaikuttavuuden seuraaminen.	Tukea tarvitsevien oppilaiden määrä	Valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyneiden oppilaiden määrä on suuri. Resurssi on mitoitettu hyvin vastaamaan tuen tarvetta. Lähikouluperiaatetta noudatetaan edelleen kattavasti. Oppimisen tukea tarjotaan mahdollisuuksien mukaan myös kyläkouluissa.
		Uusien toimintamallien kehittämisen	

Ketterä mukautuminen muutoksiin

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Perusopetus on avoin muutoksille	Mukaudutaan muutoksiin palveluita ja henkilöstön osamista kehittämällä.	Kehittämishankkeiden ja määrä	Haettu ja saatu tärkeimpiä lisärahoituksia mm. Tasa-arvon kehittämiseen, kerhotoimintaan ja kehittämisprojekteihin yhdessä muiden kuntien kanssa.

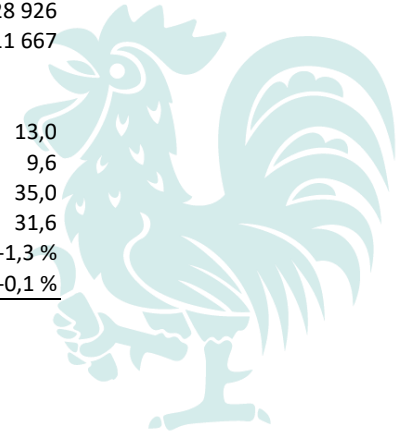
		Mukautumiskyky tulevaisuuden ja yhteiskunnan muutoksiin.	Kielitietoista opetusta koskevaa koulutusta on järjestetty alakoulujen henkilöstölle keväällä sekä yläkoulun ja lukion opettajille lukuvuoden alkaessa. Lasten ja nuorten hyvinvointiin panostetaan yhteisöllisen työn vuosikelloa kehittämällä.
Hyvinvoiva henkilöstö			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Henkilöstön osaamisen hyödyntäminen	Koulutetaan aktiivisesti henkilöstöä muutostarpeissa	Täydennyskoulutuksen määrä	VESO-koulutuksia on järjestetty mm. arviointista, kielitietoisesta opetuksesta, turvallisuudesta ja muista ajankohtaisteemoista.
Esihenkilöstön työkuorman ja hyvinvoinnin positiivinen hallinta	Ketterät hallinnon järjestelyt, työaikasiunnitelman laatiminen.	Työaikasiunnitelman toteutuminen	Ei ole toteutunut. Rehtorit raportoivat työaikaa kuukausittain. Lisäksi priorisoinnilla ja työnjaolla mahdollistetaan reagointi yllättäviin muutoksiin.
		Työajan riittävyyden arviointi	
Henkilöstön hyvinvoinnin takaaminen	Työhyvinvointikyselyt	Koettu työhyvinvointi	Työhyvinvointikyselyt toteutettu keväällä 2023.
	Varhaiset toimet ja reagointi työhyvinvointikyselyihin	Toimenpiteiden vaikuttavuus, vuosittaisten tulosten vertailu	Kyselyn pohjalta laadittu toimenpidesuunnitelma yksiköittäin.

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Oppilasmäärä (luokat 1-9)	980	1 028	947
Toimintakulut/oppilas	12 717	13 025	11 342
Tuntia/oppilas	69	69	71
Oppilaita/päätoiminen opettaja	11	11	11

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	1 233 970	818 031	0	818 031	1 007 237	189 206
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	1 233 970	818 031	0	818 031	1 007 237	189 206
Menot	-12 822 456	-13 800 643	0	-13 800 643	-13 836 775	-36 132
KL menot	-399 374	-605 745	0	-605 745	-518 226	87 519
Menot yht.	-13 221 830	-14 406 388	0	-14 406 388	-14 355 002	51 386
Toimintakate	-11 987 860	-13 588 357	0	-13 588 357	-13 347 764	240 593
Poistot	-41 387	-70 773	0	-70 773	-99 699	-28 926
Netto	-12 029 247	-13 659 130	0	-13 659 130	-13 447 463	211 667
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-1 579,7	-1 714,0	0,0	-1 714,0	-1 701,0	13,0
Kokonaiskulut €/as	-1 584,6	-1 722,4	0,0	-1 722,4	-1 712,8	9,6
Toimintakate €/as	-1 432,2	-1 616,7	0,0	-1 616,7	-1 581,7	35,0
Tulos €/as	-1 437,2	-1 625,1	0,0	-1 625,1	-1 593,5	31,6
Verorahoitusosuus	90,7 %	94,3 %	0,0 %	94,3 %	93,0 %	-1,3 %
Osuus toim.kuluista	16,6 %	31,7 %	0,0 %	31,7 %	31,6 %	-0,1 %

2.6.5. Lukio-opetus (Tehtävä 29)

Vastuuhenkilö: lukion rehtori Kimmo Jalonen

TOIMINNAN KUVAUS

Lukio tarjoaa perusopetuksensa päättäneille nuorille laaja-alaista yleissivistävää koulutusta. Se antaa riittävät valmiudet lukion oppimääriin perustuviin jatko-opintoihin. Tavoitteena on tarjota laitilalaisille perusopetuksen päättäneille oppilaille houkutteleva ja tasokas toisen asteen oppilaitos.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Lukio toimii perusopetuksen opetuksen 7-9-vuosiluokkien kanssa samassa kiinteistössä ja kiinteässä yhteistyössä.

Opiskelijahuolto-opetussuunnitelman mukaan opiskelijahuoltopalvelut kuuluvat myös toisen asteen oppilaitosten opiskelijoille. Lukiolle on nimetty opiskelukuraattori ja –psykologi. Opiskeluterveydenhoitajan palvelut ovat myös käytettävissä. Laitilan lukion opiskeluhuoltosuunnitelmaan on kirjattu tietoja opiskeluhuoltopalveluiden saavutettavuuden tilanteesta ja opiskeluhuollon toimintatavoista lukiossa.

Elokuun alussa 2019 voimaan astunut uusi lukiolaki pyrkii vahvistamaan lukion vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona. Lailla pyritään samoin tukemaan sujuvaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle sekä vahvistamaan koulutuksen laatua ja oppimistuloksia.

Ohjausvelvoitteita, oppimisen tukea (oikeus erityisopetukseen) ja korkeakoulu-yhteistyötä koskevat velvoitteet astuivat voimaan elokuussa 2021 uusien opetussuunnitelmien käyttöönoton myötä. Uusi opetussuunnitelma on muuttanut myös käytettyä termistöä, kun kurssien tilalle ovat tulleet moduulit, opintojaksot ja –pisteet. 1.8.2023 alkaen koko lukio – kahta 4. vuoden opiskelijaa lukuun ottamatta – oli uuden opetussuunnitelman piirissä.

Opetusvelvollisuuden laajenemisen myötä lukio on ollut maksuton käytännössä kaikille opiskelijoille 1.8.2023 alkaen. Aikaisemmin Laitilan lukio on tukenut opiskelijoiden tietokone- ja oppimateriaalihankintoja, joten muutos Laitilassa ei ole ollut taloudellisesti niin merkittävä kuin paikkakunnilla, jossa tukea ei ole annettu. Lisäksi opiskelijoista maksettavaa valtionavustusta on nostettu kompensoimaan lisääntyneitä kustannuksia.

Laitilan lukio pyrkii olemaan seutukunnallisessa ja/tai maakunnallisessa yhteistyössä aktiivinen mm. lukioiden korkeakoulu-yhteistyötä koskevien aloitteiden yhteydessä. Laitilan lukio on aktiivisesti mukana Turun seudun toisen asteen etä- ja verkko-opetusrenkaassa (etarengas.fi). Lukio toimii aktiivisesti pienten alle 150 opiskelijan lukioiden Suomen lähilukioyhdistyksessä sekä suunnitellut koulutusyhteistyötä Uudenkaupungin lukion kanssa. Joulukuussa 2023 aloitettiin myös kokeiluluontoinen yhteistyö Winnovan kanssa tarjoamalla opintojakson, jossa on mahdollista suorittaa työturvallisuuskortti ja hygieniapassi.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Lukion tehtäväalueen osalta menot alittuivat ennakoidusta toteuman ollessa 98,2%. Merkittävin syy alittumiselle oli opettajien opinto- ja muut virkavapaat, jolloin sijaisille maksettavat palkat alittivat vakinaisten viranhaltijoiden mukaan talousarvioon

lasketut palkat. Yksittäisillä tileillä voi olla satunnaisia ylityksiä, esimerkiksi oppimateriaalit noin 5000 euroa kohonneiden kustannusten vuoksi. Tuloilla lukiossa on marginaalinen merkitys ja niissä vuosittainen vaihtelu on suurta ja ennakointi vaikeaa, kyseessä on esimerkiksi työterveyshuollon maksuista Kelalta saatuja hyvityksiä. Lukio-opetuksen tulojen toteuma vuonna 2023 oli 147,6% ja toimintakate 95,4%.

HENKILÖSTÖ

Opetushenkilökunta: Lukiossa on rehtorin ja kahdeksan lehtorin virkaa sekä kulloinkin tarvittava määrä tuntiopettajia. Varppeen koulun kanssa yhteisiä lehtorin virkoja 5: kaksi liikunnan lehtoria, musiikin lehtori, kuvataiteen lehtori ja matematiikan ja tietotekniikan lehtori. Lukuvuonna 2023-2024 saksan opetus on järjestetty tuntiopetuksena Varppeen koulun henkilöstön osaamista hyödyntäen.

Muu henkilökunta: Koulusihteeri. Ruokahuollosta vastaa Varppeen keskuskeittiö. Kiinteistöön liittyvät palvelut hoitaa kaupungin tekninen toimi.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

Sivistystoimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Taloudellisen ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti ja ajantasaisesti. Sivistysvaliokunnalle toteuma on tiedotettu säännöllisesti. Lisäksi lukion rehtori on suorittanut säännöllisesti sisäistä valvontaa (esim. palkkatietojen tarkastuksia, laskutusten tarkastus, opiskelijahuollollisten toimenpiteiden toteutumisen seuranta, virkaehtosopimusten mukaisten koulutuspäivien osallistumisen seuranta jne.).

Sivistystoimen työyhteisöjä ja toimintoja kattava riskien arviointi on tehty Targetor-ohjelmaan, jota päivitetään säännöllisesti. Havaituista riskeistä ja epäkohdista on tiedotettu eteenpäin ja toimiin riskien hallitsemiseksi on ryhdytty. Koulutetun ja kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön saatavuus, niin toistaiseksi voimassa oleviin kuin myös määräaikaisiin vakansseihin, ei lukiossa ole toistaiseksi ollut ongelma.

Ennaltaehkäisevään työhön ja opiskelijahuoltoon panostaminen pienentää syrjäytymisen riskejä. Sivistystoimeen on laadittu laajasisältöinen turvallisuusmateriaali, jota on päivitetty oppilaitoskohtaisesti. Uhka- ja vaaratilanteisiin on reagoitu ja prosesseja kehitetty; henkilökunta on saanut turvallisuuskoulutusta ja poistumis- sekä sisäänsuojautumisharjoitukset on pidetty syksyllä 2023. Sivistystoimella on valmiussuunnitelma poikkeusoloihin varautumiseen. Työyhteisön työhyvinvointiin kiinnitetään huomiota. Sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän oikea-aikaisuus ja oikeellisuus ovat keskeisiä viestinnän riskien hallinnassa. Riittävästä, ajantasaisesta ja oikeasta tiedotuksesta huolehditaan sekä henkilökunnan, opiskelijoiden että huoltajienkin suuntaan. Riittävän opiskelijamäärän aloittaminen vuosittain lukiokoulutuksessa takaa monipuolisen opintotarjonnan toteutumisen ja sitä kautta edelleen lukion houkuttelevuuden lisääntymisen toisen asteen opiskelupaikkaa miettivien nuorten silmissä.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

<i>Kestävä ja tasapainoinen talous</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Kestävät ryhmäkoot ja opetusryhmien joustava muodostaminen	Opetusjärjestelyt suunnitellaan ja toteutetaan tarkoituksenmukaisimmalla tavalla huomioiden myös tulevaisuuden tarpeet.	Lukion opetusryhmän keskipakollisilla opintojaksoilla 20, valinnaisilla 15	Pakollisilla keskipakollisilla tavoitteen mukainen, valinnaisilla n. 13.
Lukion opiskelijamäärän turvaaminen	Lukion vetovoiman turvaaminen markkinoinnilla ja sidosryhmäyhteistyöllä	Lukion opiskelijamäärä Montako prosenttia ikäluokasta hakeutuu lukioon? Montako prosenttia lukioon hakeutuvista hakeutuu Laitilan lukioon?	Opiskelijamäärä vakaa Kevään 2023 yhteishaussa noin 45 % Yli 90 % haki omaan lähilukioon
Tilojen täyttö- ja käyttöaste mahdollisimman korkeaksi	Toteutetaan yhteistyötä eri toimijoiden kanssa tilojen käyttöasteen nostamiseksi.	Tilojen käyttöaste	Tilat 100 % käytössä, koska tiloissa 1-6 2023 kaksi Valmo-ryhmää ja syksystä 2023 alkaen Varpeen opetusryhmiä väistötiloissa.
<i>Vastuu ympäristöstä</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Yksiköiden kestävä kehityksen toimien tehostaminen	Kestävä kehityksen tavoitteiden toimeenpano	Lukuvoisuussuunnitelmiin kirjatut kestävä kehityksen toimenpiteet Kokonaan uudet kestävä kehityksen toimenpiteet	Toteutunut tavoitteiden mukaan, oppimateriaalien kierrätystä tehostettu
<i>Tavallista paremmat peruspalvelut</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Lukio tarjoaa opiskelijoilleen riittävät valmiudet jatkoopintoihin hakeutumiseen	Opetuksen ja opiskelijoiden ohjauksen tason turvaaminen	Ylioppilaskirjoitusten tulokset: vähintään valtakunnallinen keskitaso	Keväällä 2023 ja syksyllä 2023 selkeästi yli valtakunnan keskitason
	Varmistetaan riittävä resursointi sekä opetukseen (tunti-kehys) että oppilaanohjaukseen	Tavoitetaan lukiolain mukaisesti kaikki lukion jälkeistä oppilaanohjaukseen tarvittavat (oman lukion opiskelijat), seuranta syyskuussa	Seuranta syyskuudella
Sidosryhmäyhteistyön lisääminen	Yhteistyö muiden koulutuksenjärjestävien kanssa	Opiskelijoilla opintojaksoja myös lukion ulkopuolella, esimerkiksi etäopiskeluna	Aktiivinen toiminta Turun seudun etäenkaan kehittämisessä
<i>Ketterä mukautuminen muutoksiin</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Lukiokoulutus on avoin muu- toksille	Mukaudutaan muutoksiin palveluita ja henkilöstön osamista kehittämällä.	Kehittämishankkeiden määrä	Erasmus+ -ohjelma yhdessä Varpeen koulun kanssa
		Mukautumiskyky lainsäädännön, opetussuunnitelmien ja yhteiskunnan muutoksiin.	Varautuminen S2-opiskelijoiden määrän kasvuun
<i>Hyvinvoiva henkilöstö</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>

Henkilöstön osaamisen hyödyntäminen	Koulutetaan aktiivisesti henkilöstöä muutostarpeissa	Täydennyskoulutuksen määrä	Henkilökunta osallistunut aktiivisesti koulutuksiin, muun muassa etärenkaan kehittämisseminaari 5/2023
Esi- ja hallinto henkilöstön työkuorman ja hyvinvoinnin positiivinen hallinta	Ketterät hallinnon järjestelyt, työaikasuunnitelman laatiminen.	Työaikasuunnitelman toteutuminen	Työaika ylittynyt, mutta maltillisesti
Työajan riittävyyden arviointi			
Henkilöstön hyvinvoinnin taakaaminen	Työhyvinvointikyselyt	Koettu työhyvinvointi	Työhyvinvointikysely tehty keväällä
	Varhaiset toimet ja reagointi työhyvinvointikyselyihin	Toimenpiteiden vaikuttavuus, vuositteisten tulosten vertailu	Vertailu tehty 5/2023 ja kolme kehittämisaluetta valittu yhdessä henkilöstön kanssa, seuranta lukuvuonna 2023-2024, palaute 5/2024

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Lukion aloittavien määrä (%) / ikäluokka	45 %	45 %	40 %
Toimintakulut, €/opiskelija	12 009	12 207	11 367
Oppilasmäärä	114	115	116
Oppilaita/päätoiminen opettaja	14,3	14,4	14,6
Kursseja/oppilas	1,6	1,6	1,6

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	12 820	18 622	0	18 622	27 490	8 868
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	12 820	18 622	0	18 622	27 490	8 868
Menot	-1 325 268	-1 416 196	0	-1 416 196	-1 390 587	25 609
KL menot	-42 602	-66 016	0	-66 016	-55 195	10 821
Menot yht.	-1 367 870	-1 482 212	0	-1 482 212	-1 445 782	36 430
Toimintakate	-1 355 050	-1 463 590	0	-1 463 590	-1 418 292	45 298
Poistot	-7 132	-28 132	0	-28 132	-4 947	23 185
Netto	-1 362 182	-1 491 722	0	-1 491 722	-1 423 239	68 483
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-163,4	-176,3	0,0	-176,3	-171,3	5,0
Kokonaiskulut €/as	-164,3	-179,7	0,0	-179,7	-171,9	7,8
Toimintakate €/as	-161,9	-174,1	0,0	-174,1	-168,1	6,1
Tulos €/as	-162,7	-177,5	0,0	-177,5	-168,7	8,8
Verorahoitusosuus	99,1 %	98,8 %	0,0 %	98,8 %	98,1 %	-0,7 %
Osuus toim.kuluista	1,7 %	3,3 %	0,0 %	3,3 %	3,2 %	-0,1 %

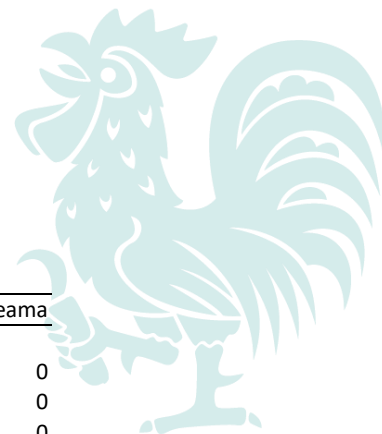
2.6.6. Toisen asteen ammatillinen koulutus (Tehtävä 30)**Vastuhenkilö:** sivistysjohtaja Susanne Laaksonen**TOIMINNAN KUVAUS**

Laitilalaiset toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat nuoret ovat yhteishaun tulosten perusteella pääsääntöisesti lähipaikkakunnilla olevissa oppilaitoksissa (Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä Novida, Länsirannikon koulutus Oy). Laitilan kaupunki maksaa osuutensa koulutuksen järjestämisestä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesti.

Laitilan kaupungin talousarvion käyttötalousosan ammatillisen koulutuksen menot ovat päättyneet.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ**MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN****TEHTÄVÄN TALOUS**

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	0	0	0	0	0	0
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	0	0	0	0	0	0
Menot	-3 434	0	0	0	0	0
KL menot	0	0	0	0	0	0
Menot yht.	-3 434	0	0	0	0	0
Toimintakate	-3 434	0	0	0	0	0
Poistot	-584	-584	0	-584	-536	48
Netto	-4 019	-584	0	-584	-536	48
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kokonaiskulut €/as	-0,5	-0,1	0,0	-0,1	-0,1	0,0
Toimintakate €/as	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tulos €/as	-0,5	-0,1	0,0	-0,1	-0,1	0,0
Verorahoitusosuus	100,0 %	100,0 %	0,0 %	100,0 %	100,0 %	0,0 %
Osuus toim.kuluista	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

2.6.7. Kirjastotoimi (Tehtävä 35)

Vastuuhenkilö: Kirjastotoimenjohtaja Päivi Salminen

TOIMINNAN KUVAUS

Kirjastolaki velvoittaa kunnan järjestämään yleisen kirjaston palvelut. Laitilan kaupungin kirjastotoimeen kuuluvat pääkirjasto ja kirjastoauto. Laitilan kaupunginkirjasto kuuluu Vaski-kirjastojen muodostamaan kirjastojen yhteistoimintakimppaan ja Turun alueellisen kehittämiskirjaston toiminta-alueeseen.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Kirjaston palveluaika on maanantaista perjantaihin klo 10–19. Aattopäivinä kirjasto palvelee klo 10–15. Palveluaikojen ulkopuolella kirjastoa voi käyttää omatoimisesti joka päivä klo 7.00-22.00

Kirjastoauto aloitti uusitulla reitillä vuoden 2023 alussa. Tällöin aiemmin vähäisellä käytöllä olleet pysäkit jäivät pois reitiltä ja uusia pysäkkejä lisättiin asiakkaiden toiveiden mukaisesti. Osa toivotuista uusista pysäkeistä ei ole kuitenkaan vielä saanut kävijöitä. Lisäksi Kappelimäen koulun pysäkki, joka on ollut vilkas, jouduttiin siirtämään ajankohtaan, joka on osoittautunut vähemmän suotuisaksi kuin aiempi ajankohta. Tämän pysäkin kävijämäärän lasku heijastuu koko kävijätilastoon.

Vaski-kirjastoissa aloitettiin vuonna 2023 kokeilu, jossa mukana oleva cd-musiikkiaineisto jää hyllyyn siihen kirjastoon, johon se palautetaan sen sijaan, että se kuljetettaisiin takaisin sen omistavaan kirjastoon. Kokeilun ajan uutta cd-musiikkiaineistoa hankitaan Vaski-kirjastojen yhteiseen kokoelmaan kirjastojen omien kokoelmien sijaan. Kokeilun aikana cd-musiikkiaineiston kokonaislainaus kasvoi Vaski-kirjastoissa 2,2% ja ensilainaus 7,5%. Lainauksen kasvu on pääosin peräisin sellaisesta aineistosta, joka on joko lainattu muualla kuin omistajakunnassaan tai sitten alun alkaenkin hankittu Vaskin yhteiskokoelmaan. Kokeilu siis virkisti kirjastojen cd-musiikkitarjontaa. Kokeilua päätettiin jatkaa. Laitilassa musiikkiäänitteiden lainaus kasvoi 10% edellisestä vuodesta.

Kirjasto teki yhteistyötä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, Winnovan, Vakka-opiston, musiikkiopiston, nuorisotoimen, liikuntatoimen, kulttuuritoimen, ikäihmisten palveluiden sekä yhdistysten kanssa.

Uutena yhteistyömuotona aloitettiin nuorisotoimen kanssa pop up -kirjastotoiminta, jossa kirjastonhoitaja on säännöllisesti Nuokkarilla mukanaan nuorille sopivaa aineistoa. Pop up -kirjastossa voi lainata ja saada lukuvinkkejä. Samalla kirjastonhoitaja tulee tutuksi nuorille. Perusopetuksen oppilaat kävivät tutustumassa kirjastoon kirjaston ja perusopetuksen yhteistyösopimuksen mukaisesti. Kirjasto järjesti yhdessä Vakka-opiston kanssa kaksi kirjailijavierailua kirjastossa. Kulttuuritoimen kanssa järjestettiin seututaiteilijan esiintyminen kirjastossa ja kirjastoautossa. Musiikkiopisto järjesti kaksi oppilaskonserttia kirjastossa. Liikuntatoimi jakoi kaikille yli 65-vuotiaille lautilalaisille jumppakuminauhoja, joita voi hakea kirjastosta. Tämä toi myös kirjastoon uusia asiakkaita. Ekotekoagentti-hanke toi kirjastoon lainattavaksi neljä polkupyörää pyöräilykypärineen.

Kirjasto oli mukana ikäihmisten palvelujen järjestämässä Varttuneen väen -viikon tapahtumasarjassa. Kirjastonhoitaja piti lukuhetkiä Palkkeessa ja kirjastoaineiston esitelyjä Karvinkartanossa. Lukuhetkiä alettiin pitää myös Attendo Hoivalinnassa. Kus-

taan päivänä järjestettiin lukupicnic sekä aikuisille että lapsille kirjaston pihalla. Kirjastonhoitaja piti vauvalorutuokioita MLL:n Kasvu vanhemmuuteen -ryhmässä. MLL:n kanssa järjestettiin myös monikielinen satuhetki kirjastossa. Kirjaston Novellikoukku-tapahtumissa neulottiin hyväntekeväisyyteen novelleja ja muita tekstejä kuunnellen. Kirjastossa järjestettiin kaksi Tule-tietokeskuksen luentoa. Lukukoira Lyydia kävi säännöllisesti kuuntelemassa lukijoita. Kustaa Hiekka -kulttuuriviikolla kirjasto kutsui 6-vuotiaat esikoululaiset kirjastoon Mies, joka halusi nähdä koko maailman -nukketeatteriesitykseen.

Runot, näytelmät ja kertomakirjallisuuden kokoomateokset siirrettiin Monikko-salista kirjastosalin puolelle, jonka myötä koko lainattavissa oleva aineisto on lainattavissa myös omatoimiaikana. Lasten- ja nuortenosaston hyllyopasteita uusittiin ja lisättiin monikielisiä hyllytekstejä aineiston löydettävyyden parantamiseksi.

Ukrainankielisen aineiston tarpeeseen vastattiin hankkimalla aineistoa kirjaston omaan kokoelmaan. Lisäksi kirjastossa oli ukrainankielinen vaihtuva siirtokokoelma Monikielisestä kirjastosta.

Hinku-toimena vuoden 2022 lopussa aloitettu valaisimien vaihtaminen led-valaisimiksi jatkui vuonna 2023.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Kirjaston talouden kokonaistoteuma oli 94,1% Toimintatuottojen toteuma oli 84,6%. Tämä johtui kirjastoautopalveluiden arvioitua vähäisemmästä myynnistä. Toimintakulujen toteuma oli 94,0%. Säästöä syntyi arvioitua pienemmistä vakuutus-, leasing- ja kalustokuluista.

HENKILÖSTÖ

Laitilan kaupunginkirjaston vakinaisen henkilökunnan määrässä ei tapahtunut muutoksia. Poissaoloja ratkaistiin sijaisjärjestelyillä. Laitilan kaupunginkirjastossa aiemmin kirjastonhoitajana toiminut henkilö aloitti kirjastotoimenjohtajan virassa vuoden 2023 alussa. Uusi kirjastonhoitaja aloitti tehtävät maaliskuussa.

Lisäksi vuoden aikana kirjastossa työskenteli työkokeilija, kaksi kesätyöntekijää, neljä TET-harjoittelijaa, kaksi Winnovan opiskelijaa opintoihin liittyvässä harjoittelussa sekä kaksi Arffmanin suomen kielen harjoittelijaa maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen kieliharjoittelussa.

Kirjastotoimenjohtaja	1
Kirjastonhoitaja	2
Kirjastovirkailija	3

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

Sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta. Sisäinen valvonta toimii ja on riittävää.

Kirjastopalvelussa merkittävimmät riskit ovat ammattitaitoisen henkilökunnan riittävyys ja henkilökunnan jaksaminen. Henkilökunnan jaksamisen tueksi järjestettiin tyhy-päivä, joissa saatiin koulutusta työyhteisötaitoihin. Palaverikäytäntöjä on kehitetty keskustelelevampaan suuntaan ja kehittäminen jatkuu edelleen.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

<i>Kestävä ja tasapainoinen talous</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Kirjastoauton iltapysäkkien palvelujen laajentaminen	Lisätään toimialojen välistä yhteistyötä	Yhteistyötapahtumien määrä	Kulttuuritoimen kanssa järjestettiin tapahtumia, joissa seututaiteilija oli kirjastoauton mukana ja asiakkaat saivat tutustua seututaiteilijan työhön.
<i>Vastuu ympäristöstä</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Ilmastoystävällisempi kirjastoautopalvelu	Kirjastoauto käyttää biodieseliä heti, kun se on mahdollista	CO ² -päästöjen muutos	Kirjastoauto on siirtynyt käyttämään biodieseliä
Ilmastoystävällisempi kirjastoautopalvelu	Optimoidaan reitti aikataulu	Reittikilometrien muutos	Kirjastoauto aloitti uusilla reitillä vuoden 2023 alussa, jolloin vähäisellä käytöllä olleet pysäkit jäivät pois reitiltä
<i>Tavallista paremmat peruspalvelut</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Monipuoliset tapahtumat yhdessä	Järjestetään tapahtumia yhdessä monipuolisesti	Tapahtumien määrä	Tapahtumia on järjestetty yhdessä kulttuuritoimen, musiikkiopiston, Vakkaopiston, 4H:n ja MLL:n kanssa.
	Tarjotaan satutuokioita, ohjattuja kirjastokäyntejä ja kirjavinkkausta sekä lasten ja nuorten tapahtumia	Tapahtumien määrä	Yhteensä 14 tapahtumaa. 21 ohjattua kirjastokäyntiä ja kirjavinkkausta, 19 satuhetkeä, 7 pop up -kirjastoa, 7 lukukoiran vierailua, 5 muuta tapahtumaa
	Tarjotaan monipuolisia tapahtumia ja kirjaston palveluiden esittelytilaisuuksia työikäisille, ikäihmisille, erityisryhmille ja kotoutujille	Tapahtumien määrä	Yhteensä 59 tapahtumaa 8 Novellikoukku-tapahtumaa, 54 kirjastonhoitajan lukuhetkeä ja kirjaesittelyä Palkkeessa, Hoivalinnassa ja Karvinkartanossa, 4 ohjattua kirjastokäyntiä Winnovan opiskelijoille. 13 muuta tapahtumaa.
			Yhteensä 79 tapahtumaa

Ketterä mukautuminen muutoksiin

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Kohdennetut palvelut	Asiakkaat kutsutaan suunnittelemaan palveluja ideointi-iltoihin	Osallistujien ja tapaamisten määrät	Nuortenosastolla toteutettiin asiakaskyselyseinä, johon nuoret saivat kertoa ideoitaan palvelun kehittämiseksi. Vastauksina saatiin yhteensä 62 ideaa.
Optimoidaan palvelut asiakkaiden toiveiden mukaan	Säännölliset asiakaskyselyt verkossa ja kirjastossa vuosittain	Kyselyihin vastanneiden määrä	Toteutunut suunnitellusti

Hyvinvoiva henkilöstö

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Tiedonkulun parantaminen	Työpaikkapalaverit kerran viikossa	Palaverien määrä	Toteutunut lähes suunnitellusti
Esimiehen työmäärän hallinta	Suunnittelu ja priorisointi	Lisätyötunnit tasataan puolivuositain	Toteutunut suunnitellusti
Kevennettyjen kehityskeskustelujen avulla lisätään henkilökunnan mahdollisuutta vaikuttaa omaan työhön	Keskustelut kaksi kertaa vuodessa	Keskustelujen määrä	Toteutunut lähes suunnitellusti

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Lainauksia / asukas	14	16	14
Kirjastokäyntejä / asukas	6,0	7,0	4,6
Tapahtumia / 1 000 as.	16,0	10,0	13,6
Lainauksia / vuosi	116 208	140 000	116 865
Lainan kustannukset €/laina	5,4	4,0	5,0
Kirjastoaineistomenot / asukas	9,0	9,0	8,3
Lainaajia (%) asukasluvusta	30	35	32

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	23 465	25 837	0	25 837	21 862	-3 975
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	23 465	25 837	0	25 837	21 862	-3 975
Menot	-599 562	-673 224	0	-673 224	-633 033	40 191
KL menot	-13 261	-21 104	0	-21 104	-18 162	2 942
Menot yht.	-612 823	-694 328	0	-694 328	-651 196	43 133
Toimintakate	-589 358	-668 491	0	-668 491	-629 333	39 158
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-589 358	-668 491	0	-668 491	-629 333	39 158
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-73,2	-82,6	0,0	-82,6	-77,2	5,4
Kokonaiskulut €/as	-73,2	-82,6	0,0	-82,6	-77,2	5,4
Toimintakate €/as	-70,4	-79,5	0,0	-79,5	-74,6	5,0
Tulos €/as	-70,4	-79,5	0,0	-79,5	-74,6	5,0
Verorahoitusosuus	96,2 %	96,3 %	0,0 %	96,3 %	96,6 %	0,4 %
Osuus toim.kuluista	0,8 %	1,5 %	0,0 %	1,5 %	1,4 %	-0,1 %

Kulttuuritoimi (Tehtävä 36)

Vastuhenkilö: kulttuuripäällikkö Piia Allén

TOIMINNAN KUVAUS

Kulttuuritoimi vahvistaa laitilalaista identiteettiä vanhoin ja uusin aineksin, pyrkii luomaan kaupunkilaisille edellytyksiä kulttuuriharrastuksiin ja kulttuuripalvelujen käyttämiseen, monipuolistamaan Laitilan kulttuuritarjontaa ja tuomaan siihen vaihtoehtoja. Vilkas kulttuurielämä houkuttelee uusia asukkaita ja matkailijoita sekä tuottaa henkistä hyvinvointia. Kulttuuritoimi vastaa Kauppilan umpipihasta ja Kustaa Hiekan lukutuvasta yhdessä musiikkiopiston kanssa ja osaltaan kulttuurimatkailun edellytysten kehittämistä.

Kaupungin kulttuuritoimi huolehtii erilaisten toimintojen koordinoinnista, aktivoinnista, edellytysten ja yhteyksien luomisesta sekä tiedottamisesta. Se järjestää vuoden mittaan muutamia tilaisuuksia ja tapahtumia.

Kulttuuripäällikön työ perustuu yhteistyöhön monipuolisen verkoston kanssa. Läheskään kaikki työ ei tule näkyviin budjettitasolla. Laitilalaisen kulttuuritoiminnan iso osa muodostuu yhdistysten ja järjestäytymättömien ryhmien vapaaehtoistyöstä, joka liittyy eri taiteenaloihin, historiaan ja perinneharrastukseen.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Vuonna 2023 järjestettyjä tapahtumia olivat mm kesän ohjelmalliset iltatorit, itsenäisyyspäivän ohjelma ja esim. Kustaa Hiekka –kulttuuriviikko, joka järjestettiin tammiukuussa viidennentoista kerran. Uudenvuoden tapahtuma järjestettiin toisen kerran Laitilan Wirvoitusjuomatehtaan kanssa yhteistyössä tehtaan pihamaalla.

Kulttuuritoiminta keskittyy erilaisiin kulttuuritiloihin, joita Laitilassa on lukuisa määrä. Tärkeimmät niistä ovat kaupungintalon valtuustosali, Kustaa Hiekan lukutupa, opistotalo, torin esiintymislava, Poukan talo ja Kauppilan umpipiha.

Kauppilan umpipiha on mukana Echoes ekomuseo-hankkeessa ja tältä pohjalta museotoimintaa kehitetään yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa. Kauppilan umpipihan perusnäyttelyn uudistamiseen saatiin testamenttivaroista rahoitus. Näyttelyn uudistamisen suunnittelu käynnistyi vuoden 2022 aikana. Kesäkuussa 2023 vietettiin perusnäyttelyuudistuksen avajaisia. Kauppila sai uuden ilmeen, lipunmyyntipisteen ja reippaasti uudistuneen perusnäyttelyn, jossa hyödynnetään mm. kosketusnäyttöjä ja valaisua.

Laitilan Kulttuurin Tuki ry:n tuottama Sotkan muna –elokuvanäytelmä valmistui. Näytöksen ensi ilta oli 27.9. Laitilan Kinossa. Sotkan muna kertoo maailman synnystä ja Pohjolan synkistä salaisuuksista. Sotkan muna on jatkumoa aikaisempiin kalevalateemaisiin produktioihin. Kodjalan kirkkotutkimuksen tuki järjesti kesällä arkeologiset kaivaukset Lukkalan mäellä.

Digitaalisten sisältöjen tuottaminen on yleistynyt kulttuurialalla myös Laitilassa.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Kulttuuritoimen tulos on ylijäämäinen. Tulot toteutuivat 55,8%. Menojen toteuma 84,3 %. Nettotulos 86,3 %. Suurin syy näin isoon säästöön on sisäiset vuokrat ja toiminnantuet. Toiminnantukien siirtelyn vuoksi kulttuuritoimen käyttötaloudessa oli

normaalivuotta enemmän käytettävissä. Kauppilan umpipihalla tehtiin iso perusnäyttelyuudistus, jossa oli käytettävissä erillisrahoitus kaupungin testamenttivaroista.

HENKILÖSTÖ

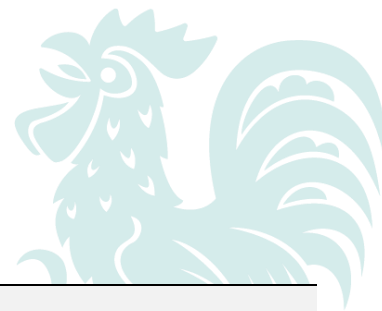
Kulttuuritoimessa työskentelee 100% kulttuuripäällikkö. Lisäksi kulttuuritoimessa työskenteli yksi kesätyöntekijä.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Kulttuuritoimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Taloudellisen ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti ja ajantasaisesti. Sivistysvaliokunnalle toteuma tiedotetaan kolmen kuukauden välein.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kestävä ja tasapainoinen talous

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Opistotalon käyttöasteen nosto	Lisätä tietoa opistotalon käytömahdollisuuksista	Käyttöaste	Tilavarausten määrä on kasvanut 33,75 % viime vuoteen verrattuna.
Pienellä taloudellisella panostuksella hyvä kulttuurinäkyvyys	Kulttuuripalveluja tuotetaan yhteistyökumppaneiden kanssa	Näkyvyys eri medioissa	Kulttuuritapahtumat ovat olleet hyvin esillä eri medioissa.

Vastuu ympäristöstä

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Lisätä kierrätysmahdollisuuksia kulttuuritoimen kiinteistöissä	Kartoitetaan nykytilanne ja lisätään tarpeen mukaan kierrätysmahdollisuuksia	Jäteastioiden määrä	Ventolan ja Kauppilan tilanne kartoitettu ja biojätteiden kierrättäminen aloitettu.

Tavallista paremmat peruspalvelut

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Laitilan tapahtumat kaikkien saatavilla	Tapahtumien koonti ja jakelu kaksi kertaa kuussa	Tapahtumakalenteri 24 kertaa vuodessa	Tapahtumakalenteria julkaistaan säännöllisesti.
Kauppilan umpipiha –mu-seon kehittäminen ekomuseoajatuksen pohjalta ja perusnäyttelyn uudistaminen	Näyttelyn uudistusprojekti ja toiminnan kehittäminen ekomuseohankkeen päättymisen jälkeenkin	Yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa. Näyttelyuudistuksen valmistuminen.	Kauppilan näyttelyuudistuksen avajaisia vietettiin la 17.6.
Uuden kulttuurikasvatussuunnitelman käyttöön ottaminen ja testaus	Jalkauttaa kulttuurikasvatussuunnitelmaa	Uuden suunnitelman mukainen toiminta varhaiskasvatuksesta ikäihmisiin	Kulttuurikasvatussuunnitelmaa on testattu ja edelleen kehitetään.

Ketterä mukautuminen muutoksiin

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Kulttuurin tekijät ja kokijat kohtaavat	Kulttuurifoorumin toiminnan kehittäminen	Yhteistyön ja verkostoitumisen mahdollistaminen. Kulttuurifoorumin kokoontuminen 2-4 kertaa vuodessa	Kulttuurifoorumi koontui kerran.

Hyvinvoiva henkilöstö

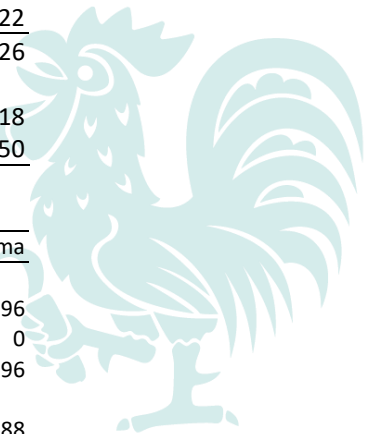
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Itsenäinen ja motivoitunut työntekijä	Osallistuminen alueellisiin verkostoihin ja koulutuksiin	Neljä osallistumiskertaa vuoden aikana	4/4
Esimiehen työmäärän pysyminen kohtuullisena	Työaikaseurannan/suunnitelun kehittäminen	Lisätyötuntien määrä	Tilanne seurannassa

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Järjestetyt tilaisuudet (myös yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa)	28	10	26
Kauppilan umpipihan kävijämäärä	1 500	1 500	718
Poukan talon kävijämäärä	1 000	2 300	1 850

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	36 459	25 346	0	25 346	14 150	-11 196
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	36 459	25 346	0	25 346	14 150	-11 196
Menot	-387 577	-381 809	0	-381 809	-321 621	60 188
KL menot	-3 737	-4 644	0	-4 644	-4 304	340
Menot yht.	-391 315	-386 453	0	-386 453	-325 925	60 528
Toimintakate	-354 856	-361 107	0	-361 107	-311 775	49 332
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-354 856	-361 107	0	-361 107	-311 775	49 332
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-46,8	-46,0	0,0	-46,0	-38,6	7,4
Kokonaiskulut €/as	-46,8	-46,0	0,0	-46,0	-38,6	7,4
Toimintakate €/as	-42,4	-43,0	0,0	-43,0	-36,9	6,0
Tulos €/as	-42,4	-43,0	0,0	-43,0	-36,9	6,0
Verorahoitusosuus	90,7 %	93,4 %	0,0 %	93,4 %	95,7 %	2,2 %
Osuus toim.kuluista	0,5 %	0,9 %	0,0 %	0,9 %	0,7 %	-0,1 %

2.6.8. Nuorisotoimi (Tehtävä 38)

Vastuuhenkilö: Tero Vinterbäck, nuorisopäällikkö

TOIMINNAN KUVAUS

Laitilan kaupungin nuorisotoimen ammatillinen nuorisotyö on tavoitteellista kasvatustyötä. Kasvatustyötä tehdään ammatillisista ennaltaehkäisevän ja erityisnuorisotyön lähtökohdista. Kasvatus nuorisotyössä on nuoria sekä yksilöinä että yhteisön jäseninä kasvattavaa. Nuorisotyöllä tavoitellaan nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistämistä, sosiaalista vahvistamista, nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukemista sekä sukupolvien välistä vuorovaikutusta.

Nuorisolaki määrittelee nuorisotyön ja -politiikan kuuluvaksi kunnan tehtäviin sekä vastuun toteutuksesta kunnille, nuorisoyhdistyksille ja muille nuorisotyötä tekeville järjestöille. Nuorisolaki edellyttää kunnassa toteutettavan myös paikallista monialaista yhteistyötä nuorten hyvinvoinnin ja elinolojen suunnittelun ja toimeenpanon kehittämiseksi.

Ennaltaehkäisevä nuorisotyö on erilaisten sosiaalisten ongelmien, kuten päihteiden käyttöön, rikolliseen käyttäytymiseen sekä erimuotoiseen syrjäytymiseen liittyvien ongelmien ennaltaehkäisyä. Ennaltaehkäisevä nuorisotyö on sekä kohdennettua että yleisesti sosiaalisesti vahvistavaa sekä fyysistä ja psyykkistä terveyttä ja hyvinvointia lisäävää toimintaa.

Nuorisotyötä tehdään kaupungin alueen lapsiin ja nuoriin (pääasiassa 10 - 28 -vuotiaat) kohdentuen ja heidän kokonaisvaltaista hyvinvointiaan nuorisotyön keinoin edistäen paikallisesti, seutu- sekä maakunnallisesti ja työhön sisältyy piirteitä kansallisen ja kansainvälisen tason nuorisotyöstä. Laadukas ja oikea-aikainen ennaltaehkäisevä sekä korjaava nuorisotyö heijastuvat lasten ja nuorten hyvinvoinnin kautta heidän perheidensä hyvinvointiin sekä tulevaisuusorientoituneesti koko kaupungin väestön hyvinvointiin.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET

Työn pääasiallinen tehtävä on nuorten kohtaaminen, läsnäolo, kasvamisen, oppimisen ja elämänhallinnan tukeminen sekä sosiaalinen vahvistaminen kokonaisvaltaisesti nuorisotyön keinoin koulun ja vapaa-ajan toimintaympäristöissä. Työmuotoina ovat avoin nuorisotyö (nuorisotalon toiminta), ryhmä- ja harrastetoiminta, jalkautuva nuorisotyö sekä yksilöllinen ohjaus.

Nuorisotyössä työskennellään pääasiassa työpareittain työn laadun ja asiakkaiden ja henkilöstön hyvinvointi ja turvallisuus huomioiden. Nuorisotalon ilta-aukioloaikoina työparityöskentely on välttämättömyys. Yksilötyössä ja nuorisotalon iltapäiväaukioloaikoina alakouluikäisten kohderyhmissä työskennellään työparitoimintaa suosien työn luonne ja ajantasaiset tarpeet (mm. asiakasmäärä, käsiteltävä asia) huomioiden.

Nuorisotoimi on vuonna 2023 järjestänyt monipuolisesti kasvatus- ja hyvinvointityötä tukevaa toimintaa eri ikäisten kohderyhmien lapsille ja nuorille ulottuen myös perheisiin ja muihin kaupunkilaisiin. Suurimpina tapahtumina ovat vuoden aikana olleet Rantabileet, ulkoilmaelokuva ja soihtukulkue. Rantabileiden osallistujamäärä oli odotettua heikompi huonosta säästä johtuen. Ulkoilmaelokuvan toteutuksessa ilmeni ilkivaltaa ja tapahtumapaikka osoittautui myös soveltumattomaksi kyseisen

toiminnan järjestämiselle muun muassa valaistuksen puutteesta johtuen. Soihtukul-
kue onnistui odotusten mukaisesti ja sai yhteistyökumppaneilta ja osallistujilta posi-
tiivista palautetta. Ostopalveluna on toteutettu elokuvasesityksiä Laitilan Kinosta ja
kerhotoimintana on toteutettu Aluehallintoviraston osittain rahoittamana kuntosa-
likerhoa kevät- ja syyskausilla ja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa sählykerhoa ja
lentopallokerhoa.

Kesällä 2023 järjestettiin Kesäduuniviikko yhteistyössä Laitila-Pyhäranta 4H -yhdis-
tyksen ja Laitilan Nuorisoverstas ry:n Maahanmuuttajat osaksi meitä -hankkeen
kanssa. Kesäduuniviikon aikana 12 nuorta sai ohjatusti tutustua kesätyön tekemi-
seen. Kesäduuniviikon lisäksi järjestettiin toista kertaa opiskeluhuollon koulukuraat-
torin kanssa Seiskakesä-ryhmä, joka oli tarkoitettu syksyllä 7. -luokan aloittaville nuo-
rille. Ryhmä tutustui toisiinsa kesän ajan nuoriso-ohjaajan ja koulukuraattorin oh-
jauksessa ja tavoitteena oli madaltaa kynnystä yläkouluun siirtymisessä.

Nuorisotoimi on aktiivisesti mukana 4. ja 7. -luokkalaisten sekä lukion 1. -vuosilu-
kan ryhmätyksissä. Ryhmäytysteemaa jatketaan erityisesti 7. -luokkalaisiin kohdis-
tuen lukuvuoden aikana järjestettävillä vierailuilla Nuokkarille, joilla pyritään samalla
tutustuttamaan nuoria Nuokkarin toimintaan ja madaltamaan osallistumiskynnystä.

Yhdistysyhteistyön ja lasten ja nuorten hyvinvointityön koordinointi kuuluvat nuori-
sotoimen hallinnon tehtäviin. Yhdistysilta järjestettiin 8.11.2023 ja Lasten ja nuorten
hyvinvointiryhmä kokoontui 11.12.2023.

Etsivä nuorisotyö on aloittanut pienryhmätoiminnan uutena toimintamuotona
Varpeen koulun neljälle eri pienryhmälle säännöllisesti kuukausittain. Toiminta pai-
nottuu kohdennettuun ennaltaehkäisevään nuorisotyöhön asiakaskunnille, joiden
voidaan arvioida olevan tavanomaista suuremmassa syrjäytymisriskissä ja etsivän
nuorisotyön palveluiden tarpeessa myöhemmin elämässään. Etsivän nuorisotyön jal-
kautumista on toteutettu säännöllisesti kerran kuukaudessa Laitilan lukiossa ja Län-
sirannikon koulutus Oy WinNovassa.

Nuorisojärjestöjen ja -yhdistysten toimintaa on tuettu perus-, kohde- ja toiminta-
avustuksin.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Nuorisotoimen kokonaistoteuma on 109,6%. Kokonaistoteuman ylitys johtuu tuot-
tojen merkittävästä (38,6%) alituksesta: vuoden 2023 toimintatuloista puuttuu avus-
tuksia noin 40 tEUR, jotka ovat kirjautuneet jo vuodelle 2022 projektin avustuksen
virheellisen jaksottamisen johdosta vuoden 2022 luvuissa. Talousarvioon 2023 näh-
den vuoden 2023 kokonaistoteuma olisi 97% ilman edellä mainittua virhettä. Lisäksi
koulussa tehtävän nuorisotyön projektin avustuksesta on loppuvuoden 2023 aikana
jaksotettu ennakoitua suurempi osa vuodelle 2024 vastaamaan projektin menojen
painottumista vuodelle 2024. Menojen alitus (93,3%) selittyy keskeisimmin edellä
mainitun koulussa tehtävän nuorisotyön menojen alituksella sekä jakamatta jää-
neellä 6 240 EUR perus- ja kohdeavustuksella.

HENKILÖSTÖ

Nuorisotoimen henkilöstö	Henkilötyövuodet
nuoriso-ohjaaja	1,4 htv
koulunuorisotyöntekijä	0,4 htv
etsivät nuorisotyöntekijät	2 htv
nuorisopäällikkö	1 htv

Nuorisotoimessa on vuoden 2023 aikana ollut avoimna toistaiseksi voimassa oleva nuorisopäällikön virka, osa- ja määräaikaisen nuoriso-ohjaajan tehtävä sekä koulu-nuorisotyöntekijän määräaikainen tehtävä. Nuorisopäällikön virka ja osa- ja määräaikaisen nuoriso-ohjaajan tehtävä täytettiin 2/2023 alkaen. Koulunuorisotyöntekijän määräaikainen tehtävä täytettiin 7/2023 alkaen.

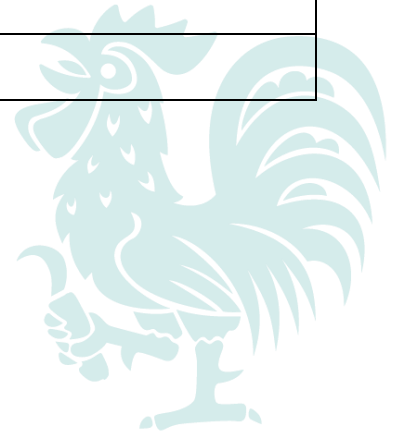
ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

Nuorisotoimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Taloudellisen ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti ja ajantasaisesti. Sivistysvaliokunnalle toteuma tiedotetaan kolmen kuukauden välein. Lisäksi nuorisotoimessa suoritetaan säännöllisesti sisäistä valvontaa, kuten irtaimiston tarkistus.

Nuorisotoimessa on tehty riskien arviointia. Havaituista riskeistä ja epäkohdista on tiedotettu eteenpäin ja toimiin riskien hallitsemiseksi on ryhdytty. Lisäksi riskiarviot on käsitelty toimintasuunnitelman mukaisesti järjestetyssä työpaikkaselvityksessä.

Nuorisotoimella on valmiussuunnitelma poikkeusoloihin varautumiseen. Työyhteisön työhyvinvointiin kiinnitetään huomiota ja seurataan esimerkiksi järjestämällä säännöllisesti tiimipalavereita. Sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän oikea-aikaisuus ja oikeellisuus on keskeinen viestinnän riskien hallinnassa. Riittävästä, ajantasaisesta ja oikeasta tiedotuksesta huolehditaan.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kestävä ja tasapainoinen talous

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Paloaseman nuorisotilan monipuolinen käyttö	Tila vuokrataan myös muiden toimijoiden käyttöön	Paloaseman nuorisotilan käyttöaste mahdollisimman korkealla	Pienryhmät: kesäduuniviikko (1kpl), seiskojen vierailut (13kpl), yläkoulun pienryhmät (8kpl), seiskakesä (6kpl), Tutkintoon valmistava koulutus (TUVA) (5kpl), VALMO (3kpl), Nuorisoverstas (3kpl) Yleisen nuorisotyön yksilötapaamiset (2kpl). Avoin toiminta: Nuokkari-illat (135kpl), alakoulun Nuokkarit (43kpl). Etsivän nuorisotyön avoin toiminta: Olkkis (37kpl), Perusperjantai (43kpl). Yksityistilaisuuksia (20kpl).

Vastuu ympäristöstä

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>

Tavallista paremmat peruspalvelut

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Avoimen nuorisotoiminnan käyntimäärät 3000/vuosi	Nuorisotyön dokumentointijärjestelmä NuoDo	Nuorisotilan avoimen toiminnan kävijämäärä	NuoDo säännöllisessä käytössä. Alakoulun Nuokkarilla kävijöitä 870 hlöä, Nuokkari-illoissa kävijöitä 1462 hlöä. Yhteensä 2332 hlöä. Etsivän nuorisotyön palvelujen avoin nuorisotoiminta kirjataan Parentiin. Olkkiksen kävijämäärä 90 hlöä, Perusperjantai kävijämäärä 28 hlöä. Yhteensä 118 hlöä. Yhteensä 2450 hlöä.

Monipuoliset tapahtumat monipuolistavat perustointia	Tapahtumien määrän mittainen	Tapahtumien määrä

Tapahtumat Nuokkariilla: kalenterivuoden teemaillat 5kpl, Unelmien liikuntapäivä, ruokailtoja 15kpl, joista kansainvälisellä teemalla 4kpl, Lyriikkapaja ja Kake Karissonin keikka, Kaverikoirat, Etsivän nuorisotyön kesäduuni pop-up 2kpl, peliturnauksia 16kpl. Yhteensä 40kpl.

Tapahtumat muualla: elokuva Kinossa 3kpl, grillailua Sirpunpuistossa, Nuvan vaalipaneeli WinNovassa, pääsiäisen munajahti ympäri Laitilaa, rantabiilet, melontakokeilut särkijärvellä 2kpl, lasten ja nuorten iltatori, ulkoilmaelokuva, soih-tukulkue. Yhteensä 12kpl.

Retket: hiihtolomaretki Ideaparkiin, kesälomaretki Särkänniemeen, syyslomaretki Iso-Omena ja Linnanmäen Valokarvevaaleille. Yhteensä 3kpl.

Jalkautumiset: perusnuorisotyö jalkautunut Varpeelle ja Kappeli-mäen koululle yhteensä pitkälle välitunnille (11kpl), etsivä nuorisotyö jalkautunut WinNova (9kpl), lukio (8kpl), Nuorisoverstas (1kpl). Perusnuorisotyö ja etsivä nuorisotyö jalkautuneet koulunpää-tösviikonloppuna (1kpl) ja Munamarkkinoilla (2kpl) ja uuden vuoden juhlassa (1kpl). Yhteensä 33kpl.

Etsivän nuorisotyön vierailut Varpeen 9.-lk. opo-tunneille (6kpl).

Ylimääräiset Nuokkarin aukioloillat: Koulunpäättöviikonloppuna la 3.6.2023 ja Munamarkkinoilla la 17.6.2023, lauantaisin syyskaudella 4kpl, aamunuokkari 2kpl, uuden vuoden aattona. Yhteensä 9kpl.

Ketterä mukautuminen muutoksiin

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Nuorten työllisyyden tukeminen – nuorisotyöttömyyden vähentäminen	Oppilaitosten ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten saattaminen työllisyyttä edistäviin palveluihin. Yhteistyö työllisyyden palveluiden kanssa	Parentin toimenpideohjauksien ja asiakkuuksien päättymisten syyskuun työllisyyden osalta. Työllisyyskatsauksen seuranta	Toteutunut. Työllistämistä tukevaa toimintaa 5kpl, joista 1kpl päättynyt avoimille työmarkkinoille. Yhteistyötä työllisyyden kuntakokeilun eri toimijoiden kanssa on käynnistetty palaverien (2kpl) ja yhteistyö on lisääntynyt asiakasohjauksin.
Nuorten osallistaminen kaupungin kehittämiseen	Nuorten kuulemispäivä paritominoina vuosina	Kuulemispäivässä sovittujen toimenpiteiden toteumat suhteessa toimenpiteisiin	Ei toteutunut.

Hyvinvoiva henkilöstö

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Työn ja vapaa-ajan tasapainottaminen	Työajanseuranta mahdollistaa myös työvuorojen suunnittelun	Työvuorovelho-ohjelman käyttö ja työntekijöiden kokemus vähintään tasolla hyvä.	Toteutunut. Työvuorovelho käytössä työvuorosuunnittelussa ja ohjelman mobiilileimaus käytössä kaikilla yksikön työntekijöillä. Työntekijöiden käyttökokemus kiitettävällä tasolla. Ohjelma mukautuu kiitettävästi nuorisotoimen yksikön tarpeisiin.

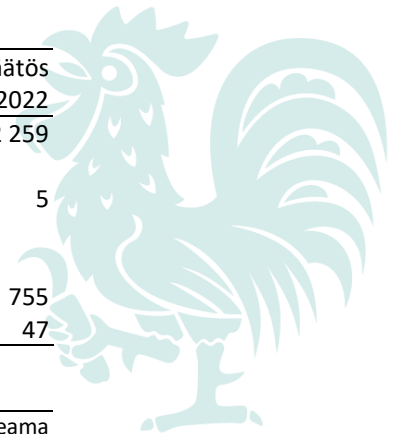
Työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksien lisääminen omaan työhön	Kehityskeskustelut	Kehityskeskustelujen määrä suhteessa työntekijöiden määrään	Toteutunut. Kehityskeskustelut toteutettu vakituisen henkilökunnan (3) ja määräaikaisen henkilökunnan (1) kanssa. Työntekijöiden kokemus vaikutusmahdollisuuksista omaan työhön parantunut ja on vähintään tasolla hyvä.

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Nuorisotoimen avoimen toiminnan kävijämäärät	2 450	3 000	2 259
Nuorisotoimen omat tapahtumat ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa järjestetyt tapahtumat	55	20	5
Koulunuorisotyö h/vuosi	300	180	755
Etsivä nuorisotyö asiakkaat	42	50	47

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	98 701	91 919	0	91 919	35 469	-56 450
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	98 701	91 919	0	91 919	35 469	-56 450
Menot	-295 503	-381 979	0	-381 979	-358 373	23 606
KL menot	-7 854	-16 690	0	-16 690	-13 442	3 248
Menot yht.	-303 358	-398 669	0	-398 669	-371 815	26 854
Toimintakate	-204 657	-306 750	0	-306 750	-336 346	-29 596
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-204 657	-306 750	0	-306 750	-336 346	-29 596
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-36,2	-47,4	0,0	-47,4	-44,1	3,4
Kokonaiskulut €/as	-36,2	-47,4	0,0	-47,4	-44,1	3,4
Toimintakate €/as	-24,5	-36,5	0,0	-36,5	-39,9	-3,4
Tulos €/as	-24,5	-36,5	0,0	-36,5	-39,9	-3,4
Verorahoitusosuus	67,5 %	76,9 %	0,0 %	76,9 %	90,5 %	13,5 %
Osuus toim.kuluista	0,4 %	0,9 %	0,0 %	0,9 %	0,8 %	-0,1 %

2.6.9. Liikuntatoimi (Tehtävä 39)

Vastuuhenkilö: vapaa-aikapäällikkö Emilia Andersson

TOIMINNAN KUVAUS

Liikuntatoimi järjestää ja kehittää liikuntapalveluja ja -alueita siten, että kaupunkilaisilla on monipuoliset ja tasapuoliset mahdollisuudet liikunnan harrastamiselle ympäri Laitilaa. Liikuntatoimi tukee paikallisia liikuntajärjestöjä niiden toiminnassa ja avustaa kylien kenttien perusrakennuksissa ja -korjauksissa. Laitilalaisia kannustetaan liikkumaan järjestämällä kunto- ja terveysliikuntatapahtumia, yhteistyöverkostoa kehittämällä ja tiedotusta tehostamalla.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET

Liikuntatoimen tehtävä muodostuu liikuntatoiminnan, urheilutalon, FinnLamex-hallin (monitoimihalli), jäähallin, uimahallin, koulujen liikuntasalien, urheilukentän ja muiden liikunta-alueiden kuten frisbeegolfradan, Matikan pururadan, seitsemän yleisen uimarannan ja pesäpallokenttien jne. osatehtävistä. Liikuntatoimen hallinnosta ja asioiden valmistelusta vastaa vapaa-aikapäällikkö tarvittaessa apuna liikuntapaikkamestari.

Tasokkaat liikuntapaikat toimivat kaupungin vetovoima- ja viihtyisyystekijöinä, ja sen vuoksi niiden kunnosta tulee huolehtia. Isompien liikuntapaikkojen (uimahalli, monitoimihalli ja jäähalli) lisäksi panostetaan myös pienempien liikuntatilojen saavutettavuuteen. Vuonna 2023 peruskorjaukset olivat maltillisia, mutta tulevaisuuden haasteena ovat joidenkin liikunta-alueiden suuret perusrakennus ja -korjaussuunnitelmat. Lisäksi taloudellisena haasteena on inflaation seurauksena hintojen nousu, joka vaikuttaa käyttötalouteen eteenkin polttoaineiden ja sähkön osalta. Vuonna 2023 kului euroissa noin 7 % vähemmän polttoaineisiin kuin vuonna 2022.

Avustuksia jaetaan perusavustuksina ja kohdeavustuksina sekä kenttämäärärahaa haja-asutusalueiden liikuntapaikkojen perusrakennuksiin ja alueen kehittämiseen. Avustusten hakua on kevennetty luomalla oma webropol-pohjainen kysely. Samalla kohdeavustuksen ja kenttämäärärahan hakuaikaa on laajennettu vuonna 2023 helmikuun alusta marraskuun loppuun asti. Tavoitteena on saada avustuksista yhteneväiset ja tasapuoliset, sekä hakijoille helposti käytettävissä oleva hakemuslomake. Saadun palautteen perusteella toimintaa kehitetään jatkuvasti. Vuonna 2023 avustuksia on haettu aikaisempiin vuosiin verrattuna vähemmän.

Laitilan kaupungin alueella on yhteensä seitsemän yleistä uimarantaa. Kahdella rannalla, Särkijärvi ja Mustajärvi, on rantsauna. Yleisten uimarantojen määrää on syytä tarkastella kriittisesti, sillä seitsemän yleistä uimarantaa on melko suuri määrä Laitilan kokoisessa kaupungissa. Mikäli yleisiä uimarantoja aiotaan vähentää, voidaan poistettavien yleisten uimarantojen ylläpito tarjota alueen yhdistykselle kaupungin edelleen omistaen maat. Näin ranta pysyy kunnossa alueen uimareille ja ylläpidosta vastaava yhdistys voi hakea tarvittaessa kaupungilta kenttämääräraha-avustusta.

Liikuntapaikkojen varausjärjestelmä on sähköinen Timmi-järjestelmä, jota varaaja voi käyttää ajasta ja paikasta riippumatta. Liikuntatoimi kartoittaa ja tarvittaessa kilpailuttaa myös vaihtoehtoisia varausjärjestelmiä mahdollisten kustannusten säästämiseksi unohtamatta järjestelmän käytettävyyttä.

Vapaa-aikapäällikölle kuuluvat liikuntahallinnon lisäksi mm. erilaisten liikuntatapah-
tumien järjestäminen. Liikuntatoimi on järjestänyt vuonna 2023 Päivätansseja ja ol-
lut mukana Varttuneenväen viikon suunnittelussa ja osittain toteutuksessa, sekä ul-
koilmaelokuva -tapahtumassa. Vapaa-aikapäällikkö on ohjannut kerran viikossa tuo-
lijumppaa, jonka kävijäkeskiarvo on 48 henkilöä. Liikuntapaikkojen ja -alueiden ope-
ratiivisesta toiminnasta vastaa liikuntapaikkamestari henkilökuntanaan kolme vaki-
tuista ja yksi 0,5htv määräaikainen urheilualueiden hoitajaa. Liikuntapaikkamestari
on mukana asiantuntijana mm. talousarvion laatimisessa.

Uimahallin palvelut on hankittu viime vuosina ostopalveluna Suomalainen uima-
koulu Oy:ltä. Sopimus on kattanut uimahallin henkilöstön, uimaopetuspalvelut, uin-
ninvalvonnan, liikunnanohjauspalvelut sekä kassa- ja kahvilapalvelut. Uimahallin ke-
hittämisen työpanos ja työnjohtotehtävät ovat kuuluneet niin ikään palveluntuotta-
jalle.

Jäähallitoiminnan tavoitteena on jäähallipalvelujen tarjoaminen elokuun puolivälistä
maaliskuun loppuun ulottuvalla jäädytyskaudella. Nykyinen sopimus jäähallin hoi-
dosta ja ylläpidosta Jääkukko Oy:n ja kaupungin välillä on tehty vuonna 2019. Sopi-
muksen sisältöä on tarkasteltu vuonna 2023 tavoitteena selkeyttää sopimuksen si-
sältöä. Liikuntapaikkahoitajien työpanosta ohjataan edelleen sovittuihin jäähallin
työtehtäviin.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Liikuntatoimen menot olivat vuonna 2023 107,7 %, mikä tarkoittaa euroina noin
156 000 ylitystä. Ylitys johtuu uimahallin sisäisen vuokran noin 175 000 euron ylityk-
sestä. Tulojen toteuma on 71,7 %, joten tavoitteesta jäätiin noin 39 000 euroa.

HENKILÖSTÖ

Liikuntatoimen henkilöstön henkilökunnan määrässä ei ole tapahtunut muutoksia.
Liikuntapaikkojen määrä ja laajuus tuovat vuosittain haastetta liikuntapaikkahoita-
jien riittävyteen. Vuoden 2023 syksynä tuli uutena liikunta-alueena varttuneelle vä-
elle suunnattu ulkokuntosali. Kertyneitä ylityötunteja pyritään pitämään mahdolli-
suuksien mukaan vapaina. Liikuntapaikkamestari on mukana ilta- ja viikonloppu kier-
rossa, jotta työkuorma pysyisi kohtuullisena.

<i>Vakanssinimi</i>	<i>Kokonaismäärä</i>	<i>Määräaikaiset kokonaismäärästä</i>	<i>Osa-aikaiset kokonaismäärästä</i>
Vapaa-aikapäällikkö	1		
Liikuntapaikkamestari	1		
Liikuntapaikkahoitaja	3,5	0,5	

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIIT- TÄVYYDESTÄ

Sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti nou-
dattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan
valvomisesta. Sisäinen valvonta toimii ja on riittävää.

Liikuntatoimessa merkittävimmät riskit ovat ammattitaitoisen henkilökunnan riittä-
vyys ja henkilökunnan jaksaminen. Eteenkin talvikaudella, jos on lunta ja pakkasta,
ovat työpäivät erittäin kiireisiä, kun asianmukaisia talviliikuntapaikkoja pyritään te-
kemään mahdollisimman laajalle käyttäjäryhmälle. Kesällä haasteena ovat siirtymät

eri liikuntapaikoille, koska mm. yleisiä uimarantoja on eri puolilla Laitilaa. Lisäksi työ-
koneiden ja -laitteiden, sekä -välineiden oikeaoppinen ja turvallinen käyttö vähen-
tävät tapaturmariskiä.

Liikuntapaikat kokivat pientä ilkeävaltaa, mutta ne saatiin selvitettyä asianosaisten
kesken.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kestävä ja tasapainoinen talous

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Liikuntatilojen käyttöas- teen nosto	Lisätään tietoa liikuntatiloista	Käyttöaste (mittari: aikaisemmat vuodet)	Käyttöaste on pysynyt samana

Vastuu ympäristöstä

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Poltto- ja voiteluöljyn käy- tön vähentäminen	Sähkökäyttöisiä ajoneuvoja lii- kuntatoimen käyttöön	Poltto- ja voiteluöljyn tarpeen määrä vähenee vuosittain (mittari: verrataan edellisiin vuosiin)	Vuoteen 2022 verrat- tuna vuonna -23 on poltto- ja voiteluainei- siin kulunut 7 % vä- hemmän euroja.

Tavallista paremmat peruspalvelut

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Monipuolisia tapahtumia yhteistyössä kaupungin muiden toimijoiden ja kol- mannen sektorin kanssa	Järjestetään monipuolisesti ta- pahtumia yhteistyössä	Tapahtumien ja yhteistyökumppa- neiden määrä	Päivätansseja 5, ulkoil- maelokuva, varttu- neenväen viikon tapah- tummat, yhteistyökump- paneita: 6

Ketterä mukautuminen muutoksiin

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Paikallinen, säännöllisesti kokoontuva liikuntafoo- rumi	Kutsutaan liikuntajärjestöt säännöllisesti yhteen keskus- telemaan ajankohtaisista asi- oista	Foorumien ja osallistuneiden yhdis- tysten määrä	Kaksi foorumia toteu- tunut.

Hyvinvoiva henkilöstö

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Työmäärän pysyminen kohtuullisena	Kausipalaverit kahdesti vuo- dessa, kehityskeskustelut vuo- sittain	Käytyjen keskustelujen määrä	Eivät toteutuneet suunnitellusti

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Liikuntatilojen ja -alueiden käyttöaste	23,7	85,0	22,3
Avustuksia hakeneiden määrä	7	16	17
Liikuntatoimen tapahtumat (yksin tai yhteis- työssä)	8	5	-
Liikuntaryhmien osallistujamäärät	48	45	-

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	107 509	137 338	0	137 338	98 430	-38 908
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	107 509	137 338	0	137 338	98 430	-38 908
Menot	-1 763 558	-1 901 879	-14 000	-1 915 879	-2 075 248	-159 369
KL menot	-12 944	-17 230	0	-17 230	-16 834	396
Menot yht.	-1 776 502	-1 919 109	-14 000	-1 933 109	-2 092 082	-158 973
Toimintakate	-1 668 993	-1 781 771	-14 000	-1 795 771	-1 993 652	-197 881
Poistot	-108 442	-118 540	0	-118 540	-102 255	16 285
Netto	-1 777 435	-1 900 311	-14 000	-1 914 311	-2 095 907	-181 596
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-212,2	-228,3	-1,7	-230,0	-247,9	-17,9
Kokonaiskulut €/as	-225,2	-242,4	-1,7	-244,1	-260,0	-15,9
Toimintakate €/as	-199,4	-212,0	-1,7	-213,7	-236,2	-22,6
Tulos €/as	-212,4	-226,1	-1,7	-227,8	-248,4	-20,6
Verorahoitusosuus	94,3 %	93,3 %	100,0 %	93,3 %	95,5 %	2,2 %
Osuus toim.kuluista	2,2 %	4,2 %	18,9 %	4,3 %	4,6 %	0,4 %

2.7. Vakka-suomen kansalaisopiston johtokunta

2.7.1. Vakka-Suomen kansalaisopisto (Tehtävä 40)

Vastuuhenkilö: kansalaisopiston rehtori Tomi Kangas

TOIMINNAN KUVAUS

Vakka-Suomen kansalaisopisto järjestää toiminta-alueensa asukkaille monipuolista vapaan sivistystyön koulutusta ja mahdollisuuksia oppimiseen ja omaehtoiseen itsensä kehittämiseen. Opiston toiminta perustuu opiskelijan omien lähtökohtien ja valintojen kunnioittamiseen ja luo edellytyksiä elinikäiselle oppimiselle sekä elämää yleensä että työelämää varten. Vakka-opisto järjestää kaikenikäisille suunnattua tavoitteellista, monipuolista harrastepohjaista aikuisopetusta, erityisesti lapsille ja nuorille suunnattua taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaista opetusta sekä avointa korkeakouluopetusta ja mahdollisesti myös täydennyskoulutusta eri henkilöstöryhmille.

Kansalaisopiston laajan toiminta-alueen eri osissa on mahdollista painottaa erilaisia oppiaineita. Koko opiston mittakaavassa painopistealueina ovat käden taidot, taideaineet sekä liikunta, terveys ja hyvinvointi, minkä lisäksi voidaan painottaa kielten, tietotekniikan ja yhteiskunnallisten aineiden koulutusta. Tärkeinä koulutustehtävinä ovat tietoyhteiskunnan vaatimien perustaitojen lisääminen sekä yleisten kansalaisyhteiskunnan valmiuksien kehittäminen. Kattavana periaatteena koko toiminnassa on paikallisuuden ja paikalliskulttuurin tukeminen sekä paikallisen kulttuuriperinnön vaaliminen kestävän kehityksen periaatteita noudattaen. Kaikessa opiston toiminnassa huomioidaan kestävän kehityksen periaatteet. Opisto on saanut kestävän kehityksen sertifikaatin keväällä 2016 ja se on uusittu keväällä 2019 ja toisen kerran vuodenvaihteessa 2022-2023.

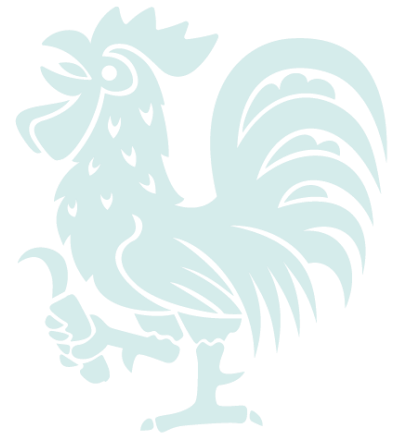
TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Seudullinen, Laitilan kaupungin ylläpitämä Vakka-Suomen kansalaisopisto on toiminut vuodesta 2007 lähtien. Kansalaisopisto tarjoaa palveluja kattavasti koko kuuden kunnan toiminta-alueen (Laitila, Pyhäranta, Uusikaupunki, Taivassalo, Kustavi ja Vehmaa) vuosittain yli sadassa eri toimipisteessä.

Vakka-Suomen kansalaisopisto tekee yhteistyötä seudun muiden oppilaitosten ja etenkin alueen muiden vapaan sivistystyön oppilaitosten kanssa (erityisesti Rauman, Salon ja Turun seutujen kansalaisopistojen kanssa). Edellä mainituissa yhteistyöverkostoissa voidaan toteuttaa kehittämishankkeita, joihin haetaan erillisrahoitusta.

Vapaa sivistystyö sai uuden koulutustehtävän järjestää maahanmuuttajille kieltenopetusta osana kotoutumista vuoden 2018 alusta lähtien. Tämän johdosta opisto järjestää aiempaa enemmän kielten opetusta, joka on uuden koulutustehtävän mukaista. Koulutus on suunnattu maahanmuuttajille, jotka eivät voi opiskella kokopäiväisesti ja se tarjoaa mahdollisuuden opiskella suomea osa-aikaisesti, joustavasti ja toiminnallisesti. Koulutusta toteutetaan tehtävää varten haetulla erillisrahoituksella.

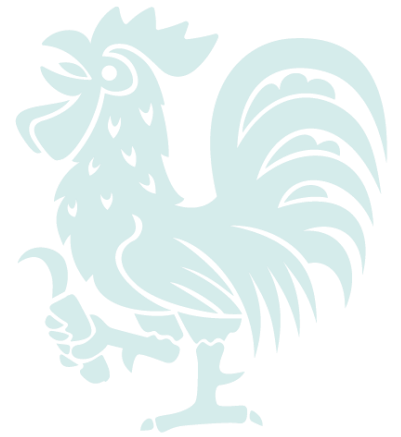
Syksystä 2022 lähtien on ollut mahdollista suorittaa tiettyjä Vakka-Suomen kansalaisopiston järjestämiä kursseja myös osaamisperusteisesti eli tehdä kansalaisopistossa hankittu osaaminen näkyväksi myös opintopisteiden kautta. Vakka-Suomen kansalaisopiston johtokunta vahvisti kokouksessaan 14.6.2023 osaamisperusteisesti

toteutettavien kurssien opetussuunnitelman, ja syksyn 2023 opetustarjonnassa oli yhteensä 17 ns. opintopistekurssia.

HENKILÖSTÖ

Vakka-Suomen kansalaisopiston henkilökunta on v. 2023 ollut seuraava: 1) kokoaikainen rehtori, jonka työaika jakaantuu joustavasti sekä Laitilan toimiston että Uudenkaupungin toimiston kesken; 2) kokoaikaiset suunnittelijat Laitilan ja Uudenkaupungin toimistoissa; 3) kokoaikaiset opistosihteerit Laitilan ja Uudenkaupungin toimistoissa (vuoden aikana resurssi oli jaettu kolmen eri henkilön kesken yhden heistä ollessa osa-aikaisella eläkkeellä); 4) kolme päätoimista opettajaa (käden taidot, kielet ja liikunta), joiden työpanoksesta virkaehtosopimuksen mukaisesti n. 38 % osoitetaan oman oppiaineryhmän kurssien suunnitteluun ja muuhun kehittämistoimintaan koko opiston toimialueella; 5) osa-aikainen valvoja Uudenkaupungin Kräkin talon toimipisteessä 6) tuntipalkkainen iltavalvoja Laitilan keskustan alueella sekä 7) Pyhärannassa, Taivassalossa, Kustavissa ja Vehmaalla osa-aikaiset osastonjohtajat. Edellä luetellun vakinaisen henkilöstön lisäksi Vakka-opistossa työskentelee lukuvuositain yhteensä jopa noin 200 sivutoimista tuntiopettajaa ja luennoitsijaa.

VAKKA-SUOMEN KANSALAI- OPISTO, HENKILÖSTÖ	
rehtori	1
suunnittelija	2
opistosihteerit	2
päätoiminen opettaja	3
osa-aikainen osastonjohtaja (20 %)	4
valvoja, Uusikaupunki, osa-aikainen	1
valvoja, Laitila, osa-aikainen	1
tuntiopettajia ja luennoitsijoita (sivutoimisia)	n. 200 /lv

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Vakka-Suomen kansalaisopiston sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta. Vakka-opisto noudattaa Laitilan kaupungin hallintosääntöä. Lisäksi noudatetaan toimialaa koskevaa lainsäädäntöä sekä muita kansalaisopistoa ja sen ylläpitoa koskevia sopimuksia.

Taloudellisen ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti ja ajantasaisesti. Vakka-opiston johtokunnalle toteuma on tiedotettu ja tiedotetaan jokaisessa johtokunnan kokouksessa ja sivistysvaliokunnalle kolme kertaa vuodessa.

Opiston kurssimaksut laskutetaan opiston toimistojen kautta osana Laitilan kaupungin myyntireskontraa, saatavien perinnässä noudatetaan kaupunginhallituksen antamia määräyksiä sekä laskutus- ja perintäohjeita.

Kansalaisopiston rehtori suorittaa säännöllisesti esimiehelle kuuluvaa sisäistä valvontaa (esim. palkkatietojen tarkastukset, laskutusten tarkastus, henkilökunnan koulutuspäivien osallistumisen seuranta ym.).

Sivistystoimen työyksikköjä ja toimintoja kattava riskien arviointi on tehty talvesta 2014 lähtien, nykyään tiedot merkitään Targetor-ohjelmaan. Vakka-opisto on ollut tiiviinä osana sivistystoimen yleistä arviointia, havaituista riskeistä ja epäkohdista on tiedotettu eteenpäin ja toimiin riskien hallitsemiseksi on ryhdytty. Laitilan kaupungin sivistystoimella on valmiussuunnitelma poikkeusoloihin varautumiseen. Työyhteisön työhyvinvointiin kiinnitetään kansalaisopistossa erityistä huomiota.

Sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän oikea-aikaisuus ja oikeellisuus on keskeistä viestinnän riskien hallinnassa. Riittävästä, ajantasaisesta ja monipuolisesta tiedotuksesta huolehditaan myös sosiaalisen median kanavissa.

Vakka-Suomen kansalaisopiston rehtorin tekemistä viranhaltijapäätöksistä (ratkaisuvallalta määritelty kaupungin hallintosäännössä) pidetään päätöspöytäkirjaa ja tarvittaessa annetaan tarkempi yksilöinti opiston johtokunnan kokouksissa. Vakka-opiston toimialueen sivistystoimesta vastaavat viranhaltijat saavat 3-4 kertaa vuodessa ns. alueellisissa opistokokouksissa selvityksen kansalaisopistoa koskevista asioista. Vakka-opiston johtokunnan pöytäkirjat toimitetaan edelleen Laitilan kaupunginhallitukselle ja osakaskuntien kaupungin-/kunnanhallituksille tiedoksi.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITYMISEEN/ALITTUMISEEN

Vakka-Suomen kansalaisopistossa v. 2023 tuloja saatiin 111,7 % budjetoidusta. Tulojen budjetoitua suurempi määrä johtuu ennen kaikkea muutaman osakaskunnan menojen ylityksistä, kuntien maksaessa omat ylittyneet menonsa todellisen osakaskuntakohtaisen toteutuman mukaan ylläpitäjä Laitilalle. Kurssimaksutuloja saatiin vain n. 90 % ennakoidusta, eli kasvaneista opiskelijamääristä huolimatta kurssimaksutulot kokonaisuudessaan jäivät samalle tasolle kuin vuonna 2022.

Opiston menot yhteensä (sisältäen kustannuslaskennalliset erät eli KL-menot) ylittivät jonkin verran eli 68 900 euroa, menojen toteutusprosentin ollessa 104,4 % ja loppusumman n. 1 634 529 euroa. Vakka-opiston taloudessa huomioidaan myös kustannuslaskennalliset erät (KL-menot eli palkkahallinnon kustannukset ja muut vyörytetyt kustannukset), jotta nämä voidaan ottaa huomioon eri osakaskuntien maksuosuuksia määriteltäessä. Menot ylittivät ennen kaikkea tuntiopetuksen palkkakustannusten ja palkan sivukulujen osalta. Tuntiopetuksen menot ylittivät mm. runsaiden sairastumisten takia, koska OVTES:in määräysten mukaisesti tuntiopettajille maksettiin sairausajan palkkaa, samaan aikaan kun maksettiin palkkaa sijaisille.

Palvelujen ostoissa säästettiin jonkin verran, samoin kuin aineiden ja tarvikkeiden hankinnassa. Vuokratulot ylittivät yli 30 000 euroa, vuokratuluista varsinkin Laitilan kaupungin sisäiset vuokrat olivat lähes 31 000 euroa enemmän budjetoituun verrattuna.

Tehtävä alittuu talousarvion neton osalta n. 9 200 euroa toteutumaprosentin ollessa 99 %. Menoja oli budjetoitua enemmän, mutta vastaavasti tulojen osuuden kasvu oli vielä hieman suurempi kuin ylittyneiden menojen.

Toteutuneiden opetustuntien määrä nousi hieman verrattuna vuoteen 2022. Opiskelijamäärät kasvoivat sekä henkilöittäin (ns. netto-opiskelijat) että kurssilaisten osalta laskettuna.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET*Kestävä ja tasapainoinen talous*

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Vakka-opiston rahoitusohjelman ja tulo-rahoituksen tason turvaaminen	Ylläpitäjä Laitilan ja muiden osakaskuntien maksuosuuksien tason varmistaminen sekä riittävän ulkopuolisen rahoituksen hakeminen	Ylläpitäjän ja osakaskuntien maksuosuuksien säilyttämisen vähintään nykytasolla sekä riittävän ulkopuolisen rahoituksen haku	Maksuosuuksista on neuvoteltu osakaskuntien kanssa touko-kesäkuussa. Osakaskunnat pitävät maksuosuutensa vuodeksi 2024 vähintään ennallaan tai nostavat sitä (Laitila ja Taivassalo). Kalenterivuoden aikana on saatu päätökset yhteensä 90 550 euron valtionavustuksista OKM:lta ja OPH:lta.

Vastuu ympäristöstä

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Vakka-opiston vuonna 2016 saaman oppilaitosten kestävä kehityksen sertifikaatin säilyttäminen (sertifikaatti uusittava 3 vuoden välein) ja jatkuva toiminnan kehittäminen sertifikaatin edellyttämällä tavalla	Opiston jokapäiväinen toiminta noudattaa kestävä tulevaisuuden kriteereiden vaatimuksia ja henkilöstö (tuntiopettajat mukaan lukien) toimii kriteereiden mukaisesti	Kestävä kehityksen sertifikaatille on tietyt kriteerit, joiden noudattamista seurataan jatkuvasti sertifikaatin myöntäjän taholta	Sertifikaatti saatiin virallisesti uusittua alkuvuonna 2023, joulukuussa 2022 tehdyn auditoinnin pohjalta. Opisto on noudattanut sertifikaatin kriteereitä ja erillistä, opiston sisällä laadittua kestävä tulevaisuuden kehittämissuunnitelmaa on toteutettu koko kalenterivuoden.

Tavallista paremmat peruspalvelut

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Opiston kurssitarjonnan laadun ja laajuuden varmistaminen ja mahdollisimman kattava toteutus koko toimialueella	Opiston kurssitoiminnan laadukkuus, laajuus ja kattava toteuttaminen. Rahoituksen varmistaminen, jotta monipuolista kurssitarjontaa eri kohderyhmille kyetään toteuttamaan mahdollisimman laajana ja kattavasti lähipalveluperiaatteella koko toimialueella	Vakiinnutetaan vuosittain toteutuneiden opetustuntien määrä – koronatilanteen salliessa – koko opiston opetustuntiin. Tavoitteena on järjestää jokaisessa osastossa koulutusta vähintään 6-8 opiston oppiaineessa. Tavoitteena on järjestää opetusta vuosittain 100 toimipaikassa ja vakiinnuttaa etäkurssien toiminta	Kalenterivuonna 2023 toteutui yhteensä 16 845 opetustuntia. Opetusta järjestettiin 101 eri toimipaikassa ja etäkurseja toteutui 26. Koulutusta toteutui eri osastoissa tavoitteen mukaisesti, eli jokaisessa osastossa 6-8 opiston oppiaineessa.

Ketterä mukautuminen muutoksiin

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Kansalaisopiston toiminnan mukauttaminen mahdollisiin äkillisiin muutoksiin (pandemia, maahanmuuttajat jne.) ja joustava reagointi kurssi-toiveisiin	Seurataan aktiivisesti yhteiskunnallista tilannetta ja tehdään yhteistyötä eri tahojen kanssa, jotta säilytetään valmius toimia ripeästi kulloisenkin olosuhteen edellyttämällä tavalla	Kyetään perustamaan nopeasti uusia ryhmiä tai kursseja toiveiden ja tilanteen niin edellyttäessä. Toteutetaan opiston suunniteltua ohjelmaa mahdollisimman kattavasti ulkopuolisista muuttujista huolimatta	Kalenterivuonna 2023 perustettiin yhteensä 32 uutta kurssia kesken lukuvuoden, näistä 30 toteutui. Kalenterivuonna 2023 ei ollut erityisiä ulkopuolisia muuttujia, vaan opiston ohjelmaa kyettiin toteuttamaan varsin suunnitellusti.

Kansalaisopiston jatkuva pitkän tähtäimen kehittämis-toiminta sekä vuonna 2018 vapaalle sivistystyölle siirretyin maahanmuuttajien koulutustoiminnan kehittämisen ja ylläpito	Osallistutaan erillisrahoitteisiin kehittämishankkeisiin ja haetaan niiden edellyttämää rahoitusta. Jatketaan ja kehitetään maahanmuuttajille suunnattuja koulutuksia ja varmistetaan maahanmuuttajien koulutuksen rahoitus hakemalla erilaisia valtionavustuksia ja tukia	Osallistutaan vuosittain 1-3 kehittämishankkeeseen. Maahanmuuttajien koulutusten osalta mittarina heille suunnatun koulutuksen tuntimäärä vuodessa	31.7.2023 saakka toteutettiin Erasmus+ -rahoitteista Vakka-opisto Reaching Europe -hanketta, haettiin ja saatiin OKM:ltä Uusia alkuja -koulutushanke maahanmuuttajille (OKM tuki 79 900 eur) sekä haettiin ja saatiin yht. 10 650 eur opintoseteleitä OPH:lta. Suomen kielen opetusta toteutui 1 349 tuntia, yhteensä 35 kurssia joilla oli 525 kurssseille osallistunutta.

Hyvinvoiva henkilöstö

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Kansalaisopiston henkilökunnan työhyvinvointi on korkealla tasolla, sekä päätoiminen henkilöstön että osa-aikaisten työntekijöiden osalta	Huolehditaan henkilöstön hyvinvoinnista, mm. tasapuolisella ja arvostavalla kohtelulla.	Joko opiston omat tai Laitilan kaupungin tekemät työhyvinvointikyselyt, tavoitteena koko ajan kehittää henkilöstön hyvinvointia, sitoutumista ja johtamista	Opisto oli mukana huhtikuussa Laitilan kaupungin työhy-kyselyssä. Tulokset olivat kohtuullisen hyvät ja tulosten pohjalta on pohdittu toteutettavat kehittämistoimet yhdessä henkilöstön kanssa.

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Toteutuneiden opetustuntien määrä, Laitila	6 981	7 500	6 867
Toteutuneiden opetustuntien määrä, koko opisto	16 845	17 000	16 620
Opiskelijoiden osuus kuntalaisista (%), Laitila	18,2 %	20,0 %	17,9 %
Opiskelijoiden osuus kuntalaisista (%), koko opisto	17,9 %	17,0 %	17,1 %
Nettomenot / opetustunti, Laitila	38,1	30,0	33,6
Nettomenot / opetustunti, koko opisto	40,7	35,0	44,6
Opiskelijamäärä (yksilöt)	5 396	5 400	5 171
Opiskelijamäärä (kursseilla)	12 101	12 500	10 985
Toimipaikat	101	100	100
Opintopiirien määrä	833	820	802

TEHTÄVÄN TALOUS JA TALOUDEN TUNNUSLUKUJA

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	717 587	668 852	0	668 852	746 945	78 093
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	717 587	668 852	0	668 852	746 945	78 093
Menot	-1 510 981	-1 486 264	0	-1 486 264	-1 558 037	-71 773
KL menot	-60 152	-79 343	0	-79 343	-76 491	2 852
Menot yht.	-1 571 132	-1 565 607	0	-1 565 607	-1 634 529	-68 922
Toimintakate	-853 546	-896 755	0	-896 755	-887 584	9 171
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-853 546	-896 755	0	-896 755	-887 584	9 171

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-187,7	-186,3	0,0	-186,3	-193,7	-7,4
Kokonaiskulut €/as	-187,7	-186,3	0,0	-186,3	-193,7	-7,4
Toimintakate €/as	-102,0	-106,7	0,0	-106,7	-105,2	1,5
Tulos €/as	-102,0	-106,7	0,0	-106,7	-105,2	1,5
Verorahoitusosuus	54,3 %	57,3 %	0,0 %	57,3 %	54,3 %	-3,0 %
Osuus toim.kuluista	2,0 %	3,4 %	0,0 %	3,4 %	3,6 %	0,2 %

2.8. Vakka-suomen musiikkiopiston johtokunta

2.8.1. Vakka-Suomen musiikkiopisto (Tehtävä 41)

Vastuhenkilö: rehtori Jussi Kauranen

TOIMINNAN KUVAUS

Vakka-Suomen musiikkiopiston on ensisijaisesti lapsille ja nuorille taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetusta antava oppilaitos. Vakka-Suomen musiikkiopiston toimialueeseen kuuluvat Kustavi, Laitila, Pyhäranta, Taivassalo, Uusikaupunki ja Vehmaa. Vakka-Suomen musiikkiopisto pyrkii olemaan oman toiminta-alueensa merkittävä kulttuurivaikuttaja koulutuksen ja tapahtumien järjestäjänä. Toiminnallaan Vakka-Suomen musiikkiopisto edistää hyvinvointia toiminta-alueellaan.

Vakka-Suomen musiikkiopiston perustehtävä on tarjota monipuolista ja laadukasta musiikkikasvatusta, jolla luodaan edellytykset hyvän musiikkisuhteen syntyemiselle ja elinikäiselle harrastamiselle. Opinnoilla annetaan valmiudet musiikinalan ammatitopintoihin suuntautuille oppilaille.

Musiikin perusopetuksen opetussuunnitelma on laadittu taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) ja asetuksen (813/1998) tarkoittaman laajan oppimäärän mukaiseksi, ja se pohjautuu Opetushallituksen antamaan määräykseen 2017:12a Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteista.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Taiteen perusopetuksessa oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja käytäntöjä, joissa musiikin opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristömme ovat fyysisesti, sosiaalisesti ja psyykkisesti turvallisia. Ne ovat ilma-piiriltään avoimia ja myönteisiä, jotka rohkaisevat ja innostavat oppilaita kehittämään osaamistaan. Oppimisympäristöjemme tarkoituksena on tukea oppilaidemme kasvua ja innostaa heitä oppimiseen. Ne tarjoavat jokaiselle oppilaallemme mahdollisuuden onnistumiseen ja osaamisen kokemuksiin. Oppimisympäristöjen suunnittelussa ja kehittämisessä otamme huomioon oppilaidemme tarpeet, taidot ja kiinnostuksen kohteet sekä oppilaitoksemme ulkopuolella tapahtuvan osaamisen karttumisen. Asianmukaiset tilat, työvälineet ja materiaalit sekä tieto- ja viestintäteknologian tarkoituksenmukainen käyttö antavat mahdollisuuden musiikin opiskeluun opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Vakka-Suomen musiikkiopiston talousarvio vuodelle 2023 on laadittu noudattaen Laitilan kaupungin ohjeita ja annettua kehystä. Toiminta on järjestetty siten, että musiikkiopiston oppilaat ovat saaneet tarvitsemansa opetuksen.

Talousvuoden 2023 aikana opetushenkilöstön ammattitaitoa kehitettiin Opetushallituksen rahoittamalla Erilaiset oppilaat-hankkeella, joka toteutui erinomaisesti.

Vakka-Suomen musiikkiopiston opetustuntimäärä on laskusuuntainen, joka johtuu oppilaiden määrän vähenemisestä sekä siitä, että oppilaat jättävät valitsematta ryhmäopetusaineita keskittyen yksilöopetukseen. Vuoden 2023 syyskauden aikana Uudenkaupungin varhaiskasvatuksen yksiköissä jäi muskaritoiminta toteuttamatta. Lisäksi etupainotteisesti tehtiin sopeuttamistoimia lopettamalla kolmen lauluryhmän opetus, joissa pääasiallisesti oli musiikkiopiston ulkopuolisia oppilaita.

Tulevina vuosina tulee erityisen kriittisesti tarkastella opetuksen järjestämistä huolehtien siitä, että opetuksen monipuolisuus ja laadukkuus säilyvät mahdollisimman korkealla tasolla.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Vakka-Suomen musiikkiopiston talouden toteuma vuonna 2023 on:

MENOT YHTEENSÄ	96,3 %
TULOT YHTEENSÄ	90,3 %
NETTO	99,8 %

Opetuksen järjestämisen osalta talous on alittanut suunnitteluraamin. Syyskaudella 2023 Uudenkaupungin kaupungin varhaiskasvatusyksiköissä annettu varhaisiän musiikkikasvatus on jäänyt toteutumatta, joka on vaikuttanut palkkakustannusten pienemiseen. Lisäksi opetustuntimäärä on laskussa, joka myös vähentää palkkakustannuksia. Talouden sopeuttamista ennakoina toimenpiteinä syyskauden alusta lähtien päätettiin lopettaa kolme lauluryhmää, joissa oli pääasiallisesti muita kuin taiteen perusopetuksen oppilaita. Musiikkiopiston keskeinen strateginen tavoite on säilyttää opetuksen laaja-alaisuus ja monipuolisuus, joka on onnistuttu säilyttämään.

HENKILÖSTÖ 31.12.2023

OPETTAJAVIRANHALTIJAT	7
PÄÄTOIMISET TUNTIOPETTAJAT	10
SIVUTOIMISET TUNTIOPETTAJAT	3
TÄYTTÄMÄTTÖMÄNÄ OLEVAT VIRAT	3
TOIMISTOSIHTTEERI	1
REHTORI	1
YHTEENSÄ	25

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Vakka-Suomen musiikkiopiston sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisessa sekä toiminnan valvomisessa. Vakka-Suomen musiikkiopisto noudattaa Laitilan kaupungin hallintosääntöä sekä sitä koskevaa lainsäädäntöä ja kaikkia niitä sopimuksia, joita toiminnan ylläpitämiseksi on solmittu. Vakka-Suomen musiikkiopisto noudattaa näiden lisäksi taiteen perusopetuksen lainsäädäntöä.

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti ja ajantasaisesti. Vakka-Suomen musiikkiopiston johtokunnalle toteutuma tiedotetaan kokousten yhteydessä. Musiikkiopiston lukukausimaksut laskuttaa Laitilan kaupungin talous- ja laskentayksikkö, perinnässä noudatetaan kaupunginhallituksen antamia määräyksiä ja laskutus- ja perintäohjeita.

Laitilan kaupungin sivistystoimen yksiköitä ja toimintoja kattava riskien arviointi on tehty, jossa musiikkiopisto on ollut mukana. Havaituista riskeistä ja epäkohdista on tiedotettu ja toimiin riskien hallitsemiseksi on ryhdytty. Vakka-Suomen musiikkiopistolle on laadittu laajasisältöinen turvallisuusmateriaali. Vakka-Suomen musiikkiopiston henkilöstön työhyvinvointiin on panostettu.

Vakka-Suomen musiikkiopiston johtokunnalle annetaan sen kokouksissa ajankoh-taiskatsaus musiikkiopiston ajankohtaisista asioista. Lisäksi musiikkiopiston toimialu-teen vastuuvirkahenkilöille annetaan kolme kertaa vuodessa alueellisen opistoko-ukouksen yhteydessä selvitys musiikkiopistoa koskevista asioista. Musiikkiopiston joh-tokunnan pöytäkirjat toimitetaan edelleen toimialueen ao. toimielimille tiedoksi.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kestävä ja tasapainoinen talous

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Rahoituspohjan ja tulora-hoituksen tason turvaami-nen	Osakaskuntien maksuosuuk-sien tason varmistaminen ja riittävän ulkopuolisen rahoit-tuksen hakeminen	Tulorahoituksen tasapaino nykyi-sellä tasolla ja ulkopuolisen rahoit-tuksen onnistuminen	Vuosi 2023 jäi opetus-tuntien osalta alle suunnitellun johtuen opetustuntimäärän vä-hentymisestä. Menot jäivät alle suunnitellun. OPH hankeraha oli käy-tössä vuoden 2023 lop-puun asti.

Vastuu ympäristöstä

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Siirtyminen vähitellen kohti paperitonta toimis-toa ja opetusta	Lisätään digitaalisen materiaa-lin käyttöä, kierrättämistä (nuotit ja soittimet) sekä kiin-nitetään huomiota kulutus-kriittisyyteen	Kopiopaperin määrän merkittävä vähentäminen	Kopiopaperin käyttö li-sääntynyt, joka johtuu markkinointimateriaa-lin lisääntyneistä kopio-määristä ja harjoittelun teemavuoden harjoit-teluvihon monistuk-sesta.

Tavallista paremmat peruspalvelut

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Toimia laaja-alaisena mu-siikin oppimiskeskuksena koko toimialueella ja kun-talaisilla on mahdollisuus saada hyvinvointia edistä-viä palveluita	Koulutustarjonnan ja toimin-takulttuurin oivaltava ja inno-vatiivinen kehittäminen	Opetustuntimäärän vakiinnuttami-nen 14000 tuntiin ja tapahtumien määrä koko toimialueella vähintään 40.	Vuoden 2023 toteutu-nut tuntimäärä oli yh-teensä 13 764. Tapah-tumia toimialueella vuonna 2023 yhteensä 51.

Ketterä mukautuminen muutoksiin

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Kehittämis- ja laatutoimin-nan jatkaminen	Hakeudutaan yhteistyöhön seutukunnan muiden musiik-kiopistojen, toimialueen yri-tysten, yhdistysten, osakas-kuntien kulttuuri- ja opetus-toimijoiden sekä seurakuntien kanssa ja osallistutaan erilai-siin kehittämishankkeisiin	Osallistutaan vuosittain 1-2 kehittä-mishankkeeseen	OPH-hanke Erilaiset op-pijat toteutunut suun-nitellusti. Hanke kehitti opettajien kykyä koh-data erilaisia oppilaita.

Hyvinvoiva henkilöstö

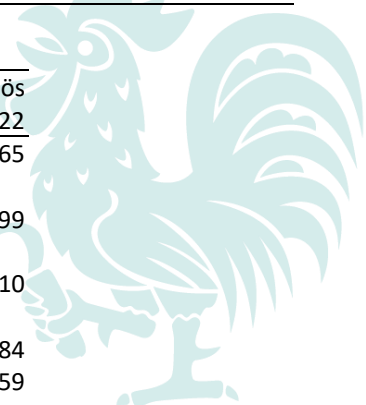
Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Henkilöstön vaikutusmahdollisuuksien lisääminen, osallisuuden vahvistaminen ja johtamisen kehittämisen	Kehityskeskustelut vuosittain, johtoryhmän säännölliset palaverit ja koulutustilaisuuksiin osallistuminen	Kehityskeskustelujen ja palaverien määrät sekä koulutustapahtumien osallistumismäärä	Kehityskeskustelut toteutuneet 72% (13/18). 9 hengen johtoryhmä kokoontunut joka toinen viikko. Opettajien kokoukset tammi-kuussa, toukokuussa ja elokuussa. OPH-hankkeeseen liittyvät koulutustilaisuudet.

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Toteutuneiden opetustuntien määrä: taiteen perusopetus (TPO)	13 764	14 875	14 165
Toteutuneiden opetustuntien määrä: varhaisiän musiikkikasvatus	927	830	1 299
Toteutuneiden opetustuntien määrä: avoin osasto	88	120	210
Opiskelijoiden määrä TPO	289	300	284
Opiskelijoiden määrä varhaisiän musiikkikasvatus	235	200	359
Opiskelijoiden määrä avoin osasto	6	10	10
Hakijoiden määrä	50	70	71
Oppilaaksi hyväksytyjen määrä	50	70	71

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	423 851	464 400	0	464 400	419 259	-45 141
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	423 851	464 400	0	464 400	419 259	-45 141
Menot	-1 168 993	-1 204 597	0	-1 204 597	-1 166 925	37 672
KL menot	-48 004	-72 052	0	-72 052	-62 692	9 360
Menot yht.	-1 216 998	-1 276 649	0	-1 276 649	-1 229 617	47 032
Toimintakate	-793 147	-812 249	0	-812 249	-810 358	1 891
Poistot	-10 140	-10 140	0	-10 140	-10 140	0
Netto	-803 287	-822 389	0	-822 389	-820 498	1 891
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-145,4	-151,9	0,0	-151,9	-145,7	6,2
Kokonaiskulut €/as	-146,6	-153,1	0,0	-153,1	-146,9	6,2
Toimintakate €/as	-94,8	-96,6	0,0	-96,6	-96,0	0,6
Tulos €/as	-96,0	-97,8	0,0	-97,8	-97,2	0,6
Verorahoitusosuus	65,5 %	63,9 %	0,0 %	63,9 %	66,2 %	2,3 %
Osuus toim.kuluista	1,5 %	2,8 %	0,0 %	2,8 %	2,7 %	-0,1 %

2.9. Tekninen valiokunta

2.9.1. Tekninen valiokunta

TOIMINNAN KUVAUS

Teknisen valiokunnan tehtävät jakaantuvat viiteen osa-alueeseen, jotka ovat tekninen hallinto, liikenneväylät ja alueet, kiinteistöt, vesihuoltolaitos sekä mittauspalvelut.

Teknisen hallinnon molemmat työntekijät toimivat useammalla tehtäväalueella.

Teknisen johtajan työaika on talousarviossa jaettu siten, että 20 % kaavoituksesta ja 80 % teknisestä hallinnosta.

Maankäyttöinsinöörin työpanos on lisääntynyt siten, että nyt mittausstoimen resurssi on 100%.

Palvelusihteerin työn jako talousarviossa on 45 % rakennusvalvonta, 40 % kaavoitus ja 15 % ympäristönsuojelu.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Ei merkittäviä muutoksia vuoden 2023 aikana.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Erityisesti Ukrainan sota aiheutti poikkeuksellisen merkittävän kustannusten nousun ja tästä tämän seurauksena kustannukset ovat nousseet. Vuoden 2023 aikana kustannusnousu tasaantui, mutta nousu on edelleen jatkunut loivempana.

Käyttötalousmenoissa kustannusnousu näkyi kautta linjan. Heijastevaikutuksena tämä näkyy esim. tilojen käyttäjien sisäisten vuokrien nousuna, mikä on nostanut käyttäjien kustannuksia.

Investoinneissa merkittävä ylitys on katujen päällystysten osalta. Saatu tarjous oli poikkeuksellisen edullinen, joten päällystystä tehtiin etupainotteisesti. Vesijohtoverkoston saneerausten osalta talousarvio ylitettiin 52 000 eurolla. Verkoston kasvanut korjausvelka alkaa näkyä pakollisten korjausten kautta.

Vesihuoltolaitoksen tulot alittavat merkittävästi budjetoidun tason. Veden kulutuksen väheneminen selittää pieneltä osalta vajetta, mutta pääsyy on se, että perittävät maksut ovat liian alhaisia. Vuoden aikana maksuja korotettiin, mutta ei riittävästi.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Teknisen toimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Taloudellisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti. Taloudellinen selvitys annetaan Tekniselle valiokunnalle 4 kertaa vuodessa.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Investointihankkeiden tehokas toteuttaminen.	Investoinnit toteutetaan TA:n mukaisesti	Talousarvion toteuma - %	Merkittäviä ylityksiä ei ole ollut

Tehtävien tehokas priorisointi	Toimintatapojen edelleen kehittäminen	henkilöstökulujen ja palveluiden ostojen kustannusten vertailu aiempiin vuosiin.	Kustannukset ovat kasvaneet yleisen hintatason nousun myötä
<i>Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö		Sairaspoissaolot / hlö	Sairaspoissaoloissa ei kasvua
<i>Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Toimialan palvelut helposti saatavilla	Ajankäytön hallinnan parantaminen.		Ohjelmistohankinnat käynnissä
<i>Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Osaava henkilöstö	Kouluttautuminen	Koulutuspäivät / vuosi, vertailu aiempiin vuosiin.	Ei muutoksia

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	6 887 645	6 992 809	0	6 992 809	8 269 249	1 276 440
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	6 887 645	6 992 809	0	6 992 809	8 269 249	1 276 440
Menot	-7 748 941	-7 358 034	-17 100	-7 375 134	-8 104 919	-729 785
KL menot	-119 896	-180 202	0	-180 202	-152 355	27 847
Menot yht.	-7 868 837	-7 538 236	-17 100	-7 555 336	-8 257 274	-701 938
Toimintakate	-981 192	-545 427	-17 100	-562 527	11 975	574 502
Poistot	-3 075 586	-3 266 470	0	-3 266 470	-3 234 374	32 096
Netto	-4 056 778	-3 811 897	-17 100	-3 828 997	-3 222 399	606 598
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-940,1	-896,9	-2,0	-898,9	-978,5	-79,6
Kokonaiskulut €/as	-1 307,6	-1 285,5	-2,0	-1 287,5	-1 361,7	-74,2
Toimintakate €/as	-117,2	-64,9	-2,0	-66,9	1,4	68,3
Tulos €/as	-484,7	-453,5	-2,0	-455,6	-381,8	73,7
Verorahoitusosuus	37,1 %	35,3 %	100,0 %	35,4 %	28,0 %	-7,3 %
Osuus toim.kuluista	9,9 %	16,6 %	23,1 %	16,6 %	18,2 %	1,6 %

2.9.2. Tekninen hallinto (Tehtävä 57)

Vastuuhenkilö: tekninen johtaja Mika Raula

TOIMINNAN KUVAUS

Tekninen hallinto on teknisen valiokunnan ja lupalautakunnan tehtävien aputoiminto. Asiakaspalvelun ja yhteistyötoimintojen lisäksi tehtäviin kuuluu lautakunnan kokousten valmistelu ja päätösten toimeenpano, teknisen valiokunnan päättämät vesihuoltoavustukset sekä kaupungin omistamien metsien hoito. Kaupungin metsätilat ovat omana tulospaikkana teknisessä hallinnossa.

Ollennainen osa toimintaa on myös muiden hallintokuntien sekä kaupunginhallituksen alaisten asioiden valmistelu ja toimeenpano yhteistyössä ao. toimielinten kanssa.

Henkilöstönä on toimistos sihteeri ja 80% teknisen johtajan työpanoksesta.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Toimintaympäristössä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

- Sekä menot että tulot alittuivat poikkeusolojen johdosta.

HENKILÖSTÖ

- Tekninen johtaja
- Toimistos sihteeri

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Teknisen toimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Taloudellisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti. Taloudellinen selvitys annetaan Tekniselle valiokunnalle 4 kertaa vuodessa.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kestävä ja tasapainoinen talous

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Palvelujen tuottaminen taloudellisesti	Seurannan tehostaminen	Vertailu edelliseen vuoteen € / vuosi	Kustannukset nousseet edelliseen vuoteen verrattuna

8-tien kunnostuksen edunvalvonnan lisääminen	Aktiivisuuden lisääminen tiedottamisessa		Ei toteutunut

Vastuu ympäristöstä

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Metsien kestävä hoito	Hakkuut metsänhoitosuunnitelman mukaan	Hakkuutuotto € / vuosi	Lähes toteutunut

Jätehuollon kehittäminen	Yhteistyön tiivistäminen yritysten kanssa		Toteutunut

Tavallista paremmat peruspalvelut

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Parantunut asiakaspalvelu	Käytäntöjen läpikäynti	Kysely	Kyselyä ei toteutettu
Käsittelyaikojen lyhentäminen	Prosessien tehostaminen	Kysely	Kyselyä ei toteutettu

Ketterä mukautuminen muutoksiin

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Uudistamme i toimintatapoja tulevaisuuden tehtävät huomioiden	Automaation lisääminen toimintojen seurannassa.		Trimble-ohjelman hankinta käynnistetty

Hyvinvoiva henkilöstö

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Henkilöstön ammattitaidon ylläpitäminen	Osaamisen kehittäminen (koulutus, kurssit)	Koulutuspäivien määrä / hlö / vuosi	Toteutunut

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Metsän tuotto, € / ha	114	125	45
Tapahtumat kaupunkilaisille, kpl	3	3	2

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	267 007	307 546	0	307 546	268 681	-38 865
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	267 007	307 546	0	307 546	268 681	-38 865
Menot	-265 464	-464 916	0	-464 916	-368 434	96 482
KL menot	-8 292	-11 496	0	-11 496	-10 525	971
Menot yht.	-273 756	-476 412	0	-476 412	-378 960	97 452
Toimintakate	-6 749	-168 866	0	-168 866	-110 278	58 588
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-6 749	-168 866	0	-168 866	-110 278	58 588

TUNNUSLUVUT

Menot yht. €/as	-32,7	-56,7	0,0	-56,7	-44,9	11,8
Kokonaiskulut €/as	-32,7	-56,7	0,0	-56,7	-44,9	11,8
Toimintakate €/as	-0,8	-20,1	0,0	-20,1	-13,1	7,0
Tulos €/as	-0,8	-20,1	0,0	-20,1	-13,1	7,0
Verorahoitusosuus	2,5 %	35,4 %	0,0 %	35,4 %	29,1 %	-6,3 %
Osuus toim.kuluista	0,3 %	1,0 %	0,0 %	1,0 %	0,8 %	-0,2 %

2.9.3. Liikenneväylät ja alueet (Tehtävä 58)

Vastuhenkilö: työpäällikkö Pekka Mäki-Tasku

TOIMINNAN KUVAUS

Tehtäväalue sisältää katujen, pyöräilyn ja kävelyn reittien, tievalaistuksen, puistojen, leikkipaikkojen, torin, matonpesupaikan ja puistometsien ylläpitotehtävät ja kaupungin alueella olevan yksityistieverkoston hallintotehtävät sekä hulevesijärjestelmien rakentamista ja kunnossapitoa.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

LIIKENNEVÄYLÄT

Laitilan kaupungin asemakaavan mukaiset kadut on kuntokartoitettu vuonna 2017 ja samalla on otettu käyttöön sähköinen katurekisteri. Vahvistetun asemakaavan mukaisen katuverkon pituus on noin 58 km, josta 49 km on kestopäällystettyä, loput ovat sorapäällysteisiä. Laitilan kaupungin asemakaavan mukaiset kevyenliikenteen väylät on kuntokartoitettu vuonna 2018 ja kirjattu sähköiseen katurekisteriin. Katuverkko laajenee sitä mukaa, kun uusia asemakaava-alueita otetaan rakentamiskäyttöön. Katuverkoston huolto- ja kunnossapitoa toteutetaan omana työnä ja ostopalveluina. Infraomaisuuden inventointia aloitetaan kaupungin hankkimalla Trimble-ohjelmistolla vuoden 2024 alusta.

Asemakaavan mukaisia uusia katuosuuksia on rakennettu viime vuonna seuraavasti:

- 2023 Hallitie katua n. 0,25 km sorapinta
- 2023 Anttilantalons edustan kävelyn/pyöräilyn väylä n. 0,1km sorapinta
- 2023 Kantolantien uusi linjaus asemakaavan mukaan n. 0,1km sorapinta
- 2023 Metsäruusuntie n. 230m sorapinta
- 2023 Jalavakuja n. 140m sorapinta
- 2023 Lehmuskuja n. 120m sorapinta
- 2023 Pyökkikuja n. 110m sorapinta
- 2023 Samppanummentie vaihe 1. asfaltointi kesäk. 2024
- 2023 Samppanummentie vaihe 2. asfaltointi kesäk. 2024

Asemakaavan mukaisia katujen pienempiä korjauksia seuraavasti:

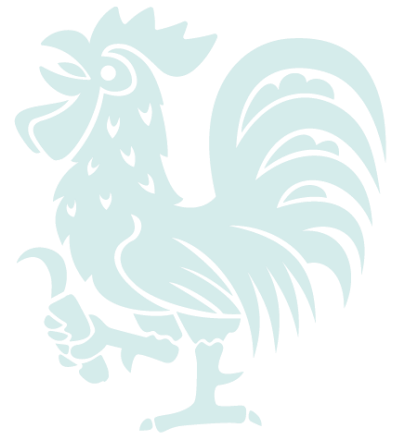
- 2023 Paimenkuja n. 0,1km + hulevesi
- 2023 Vihtorinkatu 0,4 km + hulevesi
- 2023 Katajarinne n. 0,1km + hulevesi
- 2023 Perheentuvantie n. 0,15km
- 2023 Ilomäentien reunan sortumat

Asemakaavan mukaisia tiesuunnitelmia valmistui v.2023 seuraavasti:

- 2023 Sytkorvenkaari ja Sytkorvenpolku n. 500m suunnitelma
- 2023 Koulutie ja Kananpolku n.230m

Asemakaavan mukaisia kävelyn ja pyöräilyn reittien suunnitelmia valmistui v.2022 seuraavasti:

- Raitti 1. n. 30m sorapinta
- Raitti 2. n. 40m sorapinta
- Raitti 3. n. 70m sorapinta

Asemakaavan mukaisia katuosuuksien asfalttipäällysteitä on uusittu/lisätty edeltävinä vuosina seuraavasti:

- 2023: 21000 m²

Päällystysohjelma laaditaan vuosittain kuntokartoituksen perusteella. Hankkeiden toteutuksessa pyritään huomioimaan muu kunnallistekninen rakentaminen ja kuivatuksen tarve. Tavoitteena päällystää n. 15000m².

HULEVESIJÄRJESTELMÄT

Laitilan kaupunki vastaa hulevesien hallinnan järjestämisestä asemakaava-alueella sekä omistamillaan kiinteistöillä. Hulevesien hallinnan järjestämisestä ei peritä erillistä hulevesimaksua. Laitilan kaupungin hulevesijärjestelmät muodostuvat avoimista järjestelmistä, kuten ojat ja painanteet sekä hulevesiviemäreistä kaivoineen. Hulevesille ei ole Laitilassa varta vasten rakennettu imeytys-, suodatus tai viivytysraken-teita/ -järjestelmiä. Putkitetuista hulevesijärjestelmistä on tietoa vesihuoltolaitoksen verkostokartassa. Verkostokartan tiedoissa on virheitä ja puutteita, joiden seurauksena omaisuudenhallinta sekä kunnossapidon suunnittelu on haastavaa. Hulevesiympäristöjen, -vaikutusalueiden ja olemassa olevien järjestelmien selvitystyöhön ja omaisuudenhallinnan kehittämiseksi ei ole riittävästi resursseja. Nykyisen hulevesiverkoston kartoitusta ja inventointia on toteutettu lähinnä akuutin saneeraus-suunnittelun yhteydessä. Hulevesien huolto- ja kunnossapitotöitä toteutetaan omana työnä sekä ostopalveluina. Kaikkien ongelmallisten sadevesikaivojen sakkapesät puhdistetaan vuosittain syksyllä.

Toteutettuja saneerauksia v.2022

- 2023 Paimenkujan hulevesien johtaminen
- 2023 Katarinne hulevesien johtaminen
- 2023 Samppanummentie vaihe 1
- 2023 Vihtorinkadun järjestelmän purkuyhteys
- 2023 Pilppulantien kevytväylä Palkkeen kohdalla hulevesien johtaminen

Laadittuja suunnitelmia v. 2022

- 2022 Huovinojan virtausmallinnus ja rumpujen mitoitus välillä Kaukolantie – Kaaritie
- 2023 Huovinojan perkaus

TIE- JA KATUVALAISTUS

Laitilan kaupungin tie- ja katuvalaistuksen omaisuuden inventointi ja omaisuudenhallintajärjestelmän laadinta on aloitettu vuoden 2019 aikana. Laitilan kaupungin katuvalaistusten ohjaus on nyt koko katuvaloverkon osalta automatisoitu. Katuvalaistusten ohjausjärjestelmää täydennettiin virranmittausyksiköillä, joiden on tarkoitus nopeuttaa vikatilanteiden paikantamista. Virranmittausyksiköitä hankittiin 11:een haja-asutusalueen katuvalokeskukseen. Pilottikoikeilun kokemusten perusteella arvioidaan virranmittausyksiköiden käyttökelpoisuutta ja päätetään mahdollisista lisähankinnoista. Laitilan kaupungin katu- ja tievalaistusta huoltaa ja ylläpitää yksityinen toimija.

Tievalaistuksen saneerausohjelman mukaisesti Asemakaava-alueen valaisimet olisi vaihdettu LED –Valaistukseen vuoden 2023 loppuun mennessä. Vuoden 2022 lopulla n. 360 katuvalaisinta oli vaihtamatta LED –valaisimiksi. Uudet liikenneväylät ja kävelyn ja pyöräilyn reitit varustetaan jatkossa LED-valaisimilla.

Katuvalaistuksia saneerattiin vuoden 2023 aikana seuraavasti:

- 2023 Vihtorinkatu
- 2023 Sampanummentien parannusurakan vaihe 1. uudet valaisimet

PUISTOALUEET

Hoidettavia puistoalueita on arvioitu olevan n. 21 ha. Uusia puistoja ja lähimetsiä kunnostetaan ja pyritään ottamaan käyttöön resurssien puitteissa. Puistoalueista on vuoden 2019 aikana aloitettu laatimaan kunnossapitosuunnitelmaa, suunnitelman laatimista tehdään omana työnä resurssien puitteissa.

LEIKKI- JA KOIRAPUISTOT

Leikkikenttiä on kaupungin hoidossa ja ylläpidossa 13 kpl. Uusia leikkipuistoja syntyy lähinnä asuuntoalueiden rakentumisen yhteydessä. Koirapuiston rakentamista ei voitu aloittaa v. 2022 loppuvuodesta sääolosuhteiden ja roudan takia.

Vuositarkastukset:

- 2022 leikkipuistot tarkistettiin sertifioidun yrityksen toimesta

Käyttöönottotarkastukset:

- 2023 leikkipuistojen käyttöönottotarkastukset suoritettiin oman henkilökunnan toimesta

YKSITYISTIEAVUSTUKSET

Yksityistieverkon ylläpitoon kaupunki osallistuu sekä osakasmaksuina että avustuksina, joiden suuruus riippuu kunkin tien liikenteellisen merkityksen mukaisesta luokasta.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Talousarvion 2023 merkittävin syy oli työläs lumitalvi ja polttoaineen hinnannousun yhdistelmä. Lisäksi kunnossapitoon liittyvien tarvikkeiden ja aineiden hinnat nousivat tai tarvikkeita oli vaikea saada. Osittain tehtäväalueella syntyi myös kuluja, jotka yhdistettiin vesihuollon kanssa. Tavoitteena on v. 2024, että niin kulutus- kuin investointimenoja pystytään seuraamaan reaaliaikaisemmin kun hankinnat ja yhteishankintapäätökset hyväksytetään työpäälliköllä.

HENKILÖSTÖ

- työpäällikkö
- autonkuljettaja
- 3 puistotyöntekijää

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Sisäistä valvontaa on toteutettu Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan

valvomisesta. Merkittävistä hankinnoista ja toimintapäätöksistä on laadittu viranhaltijapäätös, josta on toimitettu kopio tekniselle johtajalle sekä teknisen valiokunnan ja kaupunginhallituksen puheenjohtajille.

Liikenneväylien ja alueiden ylläpidossa esiintyvät vaarat ja näistä aiheutuvat riskit on kirjattu Targetor-järjestelmään. Työssä esiintyy vaaroja sekä työntekijöille että ulkopuolisille ihmisille ja rakennetulle ympäristölle. Merkittävimmät riskit liittyvät työkoneiden käyttöön ja puiden raivaukseen. Metsänhoidolliset toimenpiteet on yksittäisten pihapuiden kaatoa lukuun ottamatta pääosin ulkoistettu.

Henkilöstöön liittyvistä riskeistä keskeisin on henkilöstön riittävyys mahdollisten sairaspöissaolojen aikana. Pienelle organisaatiolle on tyyppillistä, että merkittävä osa osaamisesta ja ns. hiljaisesta tiedosta keskittyy yksittäisille työntekijöille. Työnjohdolla ei ole aikaa perehtyä kovin syvällisesti kenttätapahtumiin. Em. riskejä on pyritty lieventämään siten, että kaikki työntekijät osallistuvat monipuolisesti työtehtäviin eikä tehtäviä ole rajattu poteroihin. Kentällä tapahtuvaa toimintaa valvotaan tarkastuskierroksilla.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kestävä ja tasapainoinen talous

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Toimiva infrastruktuuri	Riittävä ja oikea-aikainen kunnossapito. Toimenpiteiden ennakointi vuosikellon mukaan	Aurausnopeus ja kuoppaisuus Keskustan kadut aurattu viim. klo 9.00 ja kev.liik.väylät klo 7.00 Ei vaurioihin ja korvauksiin johtavia kuoppia Asiakaspalautteet	Asiakaspalautteet kyettiin priorisoimaan ja hoitamaa pääsääntöisesti hyvin. Talvikunnossapidon palautteita saatiin edellisvuotta vähemmän, joten työt saatiin kohtuullisesti hoidettua.

Vastuu ympäristöstä

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Puistojen ja yleisten alueiden siisteys ja viihtyisyys sekä liikenneturvallisuus	Puistojen ja yl.alueiden hoito Liikennemerkkien ja katuvalaistuksen ylläpito. Toimenpiteiden ennakointi vuosikellon mukaan	Yleinen siisteys Merkkien ja valaistuksen kunto ja toimivuus Liikennemerkkien jatkuva valvonta ja nopeat korjaukset. Kattava katu- ja tievalo huoltokierros keväisin ja syksyisin. Asiakaspalautteet	Kaupunkikuva saatiin pysymään siistinä, mutta Vihtorinkadunlaaja katu- ja vesihuoltoremontti sen sijaan heikensi kaupungin viihtyisyyttä. Vuosikellon mukaisia toimintoja kyettiin ylläpitämään välttävästi.

Tavallista paremmat peruspalvelut

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Palvelujen ja toimintojen laadukkuus ja taloudellisuus	Toimintojen oikea mitoitus Henkilöstön ammattitaito, resurssien ylläpito	Asiakaspalautteet.	Asiakaspalautteita tuli lähinnä puhelimitse. palautteet priorisoiitiin ja ne pystyttiin laadukkaasti hoitamaan – aikataulutuksessa oli lomien aikana haasteita.

Ketterä mukautuminen muutoksiin

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Selviytyminen ennalta suunnittele mattomista tilanteista	Henkilöstön, alihankintaverkoston ja kaluston suunnittelu ja testaaminen odotettaviin ääriolosuhdetilanteisiin	Kaluston ja yhteistyön kehittämisen alihankkijoiden ja alueen muiden toimijoiden kanssa (Ely).	Alihankinta ja yhteistoi- minta ely-keskuksen kanssa toimi hyvin ja aikatauluissa pysyttiin. Oman kaluston ja hen- kilöstön käyttöä ei kyetty testaamaan. Au- rauskalusto todettiin vajaavaiseksi ja liian ke- vyeksi.

Hyvinvoiva henkilöstö

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Ammattitaidon ylläpito Työtyytyväisyys	Henkilöstön koulutus, uusimat määräykset ja tekniikat. Työvälineiden, työmenetelmien ja työympäristön ajanmukaisuus	Koulutukseen osallistuminen Henkilöstökysely One to one kehittäminen Kaikki osallistuvat koulutukseen Työtyytyväisyys	Henkilöstölle ei järjes- tetty tehtäväkohtaista koulutusta. Työtyyty- väisyys oli vält- tävä/hyvä. henkilöstöä on lisätty yhdellä lii- kenne-/puistoalueiden- hoitajalla.

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Kadut, km	59	59	58

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	88 466	19 827	0	19 827	21 917	2 090
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	88 466	19 827	0	19 827	21 917	2 090
Menot	-808 226	-837 838	-9 520	-847 358	-870 359	-23 001
KL menot	-13 395	-19 252	0	-19 252	-16 881	2 371
Menot yht.	-821 621	-857 090	-9 520	-866 610	-887 240	-20 630
Toimintakate	-733 155	-837 263	-9 520	-846 783	-865 323	-18 540
Poistot	-675 389	-791 592	0	-791 592	-717 162	74 430
Netto	-1 408 544	-1 628 855	-9 520	-1 638 375	-1 582 485	55 890
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-98,2	-102,0	-1,1	-103,1	-105,1	-2,0
Kokonaiskulut €/as	-178,9	-196,2	-1,1	-197,3	-190,1	7,2
Toimintakate €/as	-87,6	-99,6	-1,1	-100,7	-102,5	-1,8
Tulos €/as	-168,3	-193,8	-1,1	-194,9	-187,5	7,4
Verorahoitusosuus	94,1 %	98,8 %	100,0 %	98,8 %	98,6 %	-0,2 %
Osuus toim.kuluista	1,0 %	1,9 %	12,9 %	1,9 %	2,0 %	0,0 %

2.9.4. Jätehuolto (Tehtävä 59)

Vastuuhenkilö: tekninen johtaja Mika Raula

TOIMINNAN KUVAUS

Jätehuoltotehtävät käsittävät kunnan jätehuoltoviranomaisen tehtävät, hyöty- ja vaarallisten jätteiden muiden kuin yritysten (kotitaloudet) keräyksen ja asianmukaisen käsittelyn järjestämisen sekä yleisen neuvonnan ja opastuksen.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

JÄTEHUOLTO

Laitilan kaupungilla on käytössä jätteiden keräyksessä sopimusperusteinen jätteidenkuljetus, eli kotitaloudet saavat kilpailuttaa jätteidensä kuljettajan.

Hyöty- ja vaarallisten jätteiden keräys ja käsittelystä aiheutuvat kustannukset peritään jätehuollon perusmaksuilla (aiemmin hyötyjätemaksuilla). Maksun perinnän hoitaa korvausta vastaan Jätehuoltoyritys, jolla on valmis ohjelma omassa laskutusohjelmassaan. Yritys laskuttaa Laitilan kaupungin nimellä ja maksut tuloutetaan kaupungin tilille.

Kierrätyskeskustoiminta on järjestetty yhteistyössä Jätehuolto M. Helistölän kanssa. Vuoden päättyessä kierrätyskeskustoiminta siirtyi osaksi työllisyyspalveluja.

Uuden jätelain myötä on varauduttu muutoksiin.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

-

HENKILÖSTÖ

Jätehuolto tehtävän hallintoa hoitaa tekninen johtaja muun työnsä ohessa.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Teknisen toimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Taloudellisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti. Taloudellinen selvitys annetaan Tekniselle valiokunnalle 4 kertaa vuodessa.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kestävä ja tasapainoinen talous

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Toiminnan kulut katetaan tuloilla	Jätehuollon perusmaksu	Talousarvion seuranta	Toteutunut talousarvion mukaisesti

Vastuu ympäristöstä

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Kierrätyksen lisääminen	Tiedottaminen	Yleisötillaisuudet, infot (2 kpl)	1 kpl

Tavallista paremmat peruspalvelut

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Kierrätyskeskuksen mark- kinointi	tiedottaminen	Infot (2 kpl)	1 kpl

Ketterä mukautuminen muutoksiin

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Jätelain uudistuksen toi- meenpano	Jätehuollon mukauttaminen		Toteutunut

Hyvinvoiva henkilöstö

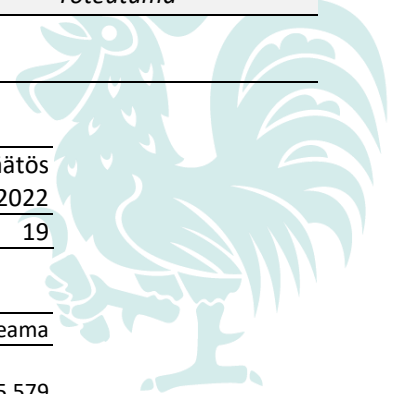
Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Ei omaa henkilöstöä			

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Hyötyjätepisteet, kpl	19	19	19

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	83 183	90 000	0	90 000	95 579	5 579
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	83 183	90 000	0	90 000	95 579	5 579
Menot	-41 415	-55 000	0	-55 000	-49 807	5 193
KL menot	-33	0	0	0	-27	-27
Menot yht.	-41 448	-55 000	0	-55 000	-49 834	5 166
Toimintakate	41 734	35 000	0	35 000	45 745	10 745
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	41 734	35 000	0	35 000	45 745	10 745
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-5,0	-6,5	0,0	-6,5	-5,9	0,6
Kokonaiskulut €/as	-5,0	-6,5	0,0	-6,5	-5,9	0,6
Toimintakate €/as	5,0	4,2	0,0	4,2	5,4	1,3
Tulos €/as	5,0	4,2	0,0	4,2	5,4	1,3
Verorahoitusosuus	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Osuus toim.kuluista	0,1 %	0,1 %	0,0 %	0,1 %	0,1 %	0,0 %

2.9.5. Kiinteistöt (Tehtävä 60)

Vastuuhenkilö: kiinteistöpäällikkö Eva Nurmi

TOIMINNAN KUVAUS

Kaupungin omistamien kiinteistöjen kunnossa- ja ylläpidon optimointi toiminnallisten ja taloudellisten vaatimusten mukaisesti käytössä olevin resurssein.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Kiinteistöt- tehtäväalue sisältää kaupungin omistamien kiinteistöjen (n. 35 kpl/ n. 272.000 m³) rakennusten ja alueiden kunnossapidon, vuosikorjaukset ja ylläpidon osassa kiinteistöjä sekä muut kiinteistöihin välittömästi liittyvät menot. Vuokralle annettuja toimitiloja on noin kymmenessä kiinteistössä. Talonmiespalvelukeskus myy kiinteistönhoitopalveluja Winnova/Länsirannikon Koulutus Oy:lle.

Siivoustoimi hoitaa kaupungin n. 23 kiinteistön siivouksen. Siivottava pinta-ala on n. 30 000 m². Siivoustoiminnan kiinteistöistä kaksi kiinteistöä on vuokrattu ulkopuoliselta taholta, muut ovat kaupungin omistamia kiinteistöjä. Winnova/Länsirannikon Koulutus Oy:n kiinteistöjen siivouksesta huolehtii Winnova.

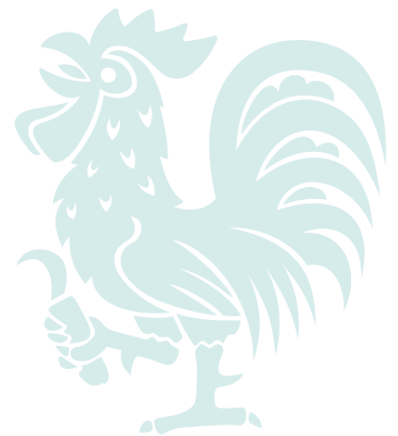
Talonmiespalvelukeskuksessa ja rakennusten kunnossapidossa oman työn ja ulkopuolisen työvoiman käytön osuus vaihtelee vuositasolla aikataulujen, kohteen erityisvaatimusten sekä määrärahatilanteen mukaisesti. Kiinteistöjen kunnossapitoon käyttömenopuolelle vuosittain varattavien määrärahojen niukkuudesta huolimatta rakennuskannan yleiskunto on tyydyttävällä tasolla. Kunnossapito on keskittynyt ensisijassa akuutteihin huolto- ja korjaustoimenpiteisiin.

Korjausten kohdentamista oikeisiin kohteisiin tullaan parantamaan. Tämän vuoden aikana on aloitettu laatimaan kiinteistöille pitkän tähtäimen korjaussuunnitelma. Kaupungin eri rakennuksille on laskettu kullekin korjausvelka, jota on saatu laskettua huomattavasti uudisrakentamisen, perusparannusten ja kiinteistöjen myyntien myötä.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Kiinteistöjen korjauksiin varatut määrärahat ovat ylittyneet yhteensä 325.999,61 € (249,8 %). Syinä ylityksiin ovat olleet mm.:

- Uimahallin ja Kodjalan koulun vesikattovahingot ja niiden vaurioiden korjaustoimet ovat ylittäneet kustannuspaikoille varatut määrärahat: uimahallin osalta 146.619,13 € ja Kodjalan koulun osalta 89.569,10 €.
- Varpeen koulun sisäilmakorjauksia on toteutettu käyttömenopuolelta, korjauskustannukset ovat ylittäneet varatut määrärahat 85.635,17 €.
- Eri kiinteistöjen automaatio-ohjelmistoja on päivitetty suunnitellusti uuteen versioon, vanhan ohjelman poistuttua esim. Soukaisten koulu, Kodjalan koulu, Untamalan koulu, Itäkulman koulu. Päivityksen kiinteistökohtaiset kustannukset ovat olleet n. 6.000 €.

Lämmitys- ja sähkötulot ovat kasvaneet hintojen nousun johdosta. Lisäksi syksyn tavallista kylmempi sää on lisännyt ennakoitua enemmän lämmityksen ja sähkön kulu- tusta. Lämpökulujen ylitys on ollut 47.453,30 € (108,2 %) ja sähkötulujen ylitys on ollut 179.148,08 € (136,0 %).

Loppuvuoden aikainen lumentulo sekä loppukevään runsaat lumisateet ovat nosta- neet kiinteistöjen piha-alueiden auraus- ja hiekoitustarvetta. Hoitokulut ovat ylitty- neet 77.943,22 € (208,8 %).

Kaupunki on arvonlisäverovelvollinen kiinteistön käyttöoikeuden luovuttamisesta. Tästä syystä kiinteistöinvestoinnin arvonlisäverovähennyksiä ja kuntapalautuksia tarkistetaan vuosittain, jos kiinteistön käyttötarkoitus muuttuu verollisesta verotto- maan tai päinvastoin. Kiinteistöinvestoinnin hankintaan sisältyneen veron vähennys tarkistetaan vain, jos kiinteistön käyttötarkoitus muuttuu, kiinteistö luovutetaan tai verovelvollisuus päättyy tarkistuskauden aikana. Tarkistuskausi on AVL 121 a § mu- kaan 10 vuotta.

Kiinteistöihin liittyvien juoksevien käyttötalouden kulujen ja kiinteistöinvestointien arvonlisäveron vähennys- ja palautusoikeus on sidottu kyseisen kiinteistön käyttö- tarkoitukseen ja vuokraustilanteissa siihen, onko vuokra käsitelty arvonlisäverolli- sena. Tilan arvonlisäverollisen vuokrauksen edellytyksenä on, että tila vuokrataan verovelvolliselle toimijalle alv-vähennykseen oikeuttavaan käyttöön tai, että vuokra- laisena on valtio, kunta, kuntayhtymä, yliopisto tai yksityinen ammattikorkeakoulu. Mikäli tila on vuokrattu verottomana, ei tiloihin liittyen kaupungilla ole arvonlisäve- ron vähennysoikeutta eikä oikeutta kuntapalautukseen. Kaupungin tasolla alv-kir- jauksia auditoidaan säännöllisesti ja havaitut kirjausvirheet oikaistaan. Edellisten ti- likausien (oikaisuaika 3 vuotta) takautuvat korjaukset vaikuttavat käyttötalouteen talousarvioon sisältyvät tuottoina tai kuluina. Kiinteistöihin kohdistuvien hankintojen *osalta takautuvien alv-korjausten kustannusvaikutukseksi arvioitiin n. 60 t. euroa.*

HENKILÖSTÖ

Organisaatioon kuuluu kiinteistöpäällikkö, tekninen työnjohtaja, rakennusten kun- nossapidossa yksi kokoaikainen tuntipalkkainen työntekijä ja kolme kuukausipalk- kaista työntekijää, talonmiespalvelukeskuksessa kuusi kokoaikaista ja yksi osa-ai kai- nen kuukausipalkkainen työntekijä. Siivoustoimessa on vakinaisena siivoustyönjoh- taja, 17 kokoaikaista siivoojaa, 5 osa-aikaista siivoojaa ja näiden lisäksi yhdistelmä- työntekijöitä (Ruokahuolto/siivous) 4 henkilöä. Siivottavien kiinteistöjen alat ja tilat vaihtelevat käyttäjien tarpeiden mukaan, josta syntyy pientä vuosittaista vaihtelua organisaation sisältöön.

Siivoustoimesta siirtyi Varhan palvelukseen vuoden 2023 alusta 7 työntekijää.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIIT- TÄVYYDESTÄ

Teknisen toimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Työsuojelun riskit on kirjattu Targetor-järjestelmään. Riskienarviointia tehdään vuosittain. Oleellimmat riskit syntyvät kiinteistöjen kunnossapitotöissä, jotka ilmenevät tapaturmina tai läheltäpiti-tilanteina ja työergonomiassa sekä työn kuormittavuudessa, jotka ilmenevät liikuntaelinvammoina ja sairaslomina.

Taloudellisten tavoitteiden toteutumista on seurattu kuukausittain, esimiehet seuraavat kunnossapitotöiden ja huoltotöiden toteutumista kiinteistökohtaisesti, lisäksi kiinteistöjen kuntoa kartoitetaan säännöllisesti. Huoltotoimenpiteiden kirjallinen seuranta sekä työntekijöiden työnajaseuranta on aloitettu 2020. Taloudellinen selvitys annetaan Tekniselle valiokunnalle 4 kertaa vuodessa.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kestävä ja tasapainoinen talous

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Kiinteistöjen tehokkaampi käyttö	Keskitetään palveluja ja luovutetaan tyhjiksi jäävistä tiloista	1-2 kiinteistön myynti	Kiinteistöjä ei ole myyty. Varpeen vanha päiväkoti on purettu.
	Kiinteistöjen käyttöasteen nostaminen	Urheilutalon käytön tehostaminen	Käytön tehostaminen on suunnitellussa. Sivistystoimella kouluverkon suunnittelutyö myös käynnissä.
Henkilöstökulujen hallinta	Talonmiespalvelun ja siivouspalvelun tarjonta tarpeen mukaiseksi	Poistuvien kiinteistöjen osalta tarve henkilökunnan töiden tarkastelulle: esim. vakanssien täyttämättä jättäminen, kokoaikaisen siirtäminen osa-aikaiseksi. Määritellään mitoituksen kautta.	Ei ole vielä tarve, koska kiinteistöjä ei ole myyty.
Kiinteistöjen menojen kattaminen vuokrilla	Ulkopuolisten vuokralaisten vuokrien tarkastus	Vuokrat sisäisen vuokran tasolle	Vuokrasopimusten alv-tarkastus on tehty.
Vastuu ympäristöstä			
Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Käyttökulujen laskeminen	Energiatehokkaat ratkaisut	Automaation lisäys/päivitys: tarpeenmukainen ilmanvaihto ja lämmityksen säätö, vähintään 1 kiinteistöön/vuosi Led-valaisimiin vaihto, tarpeen mukaan	Muutokset nähtävillä vasta pitkällä aikataululla. Automaatiokorjauksia on toteutettu seitsemässä kiinteistössä.
Purkujätteen tehokkaampi kierrätys	Eri jätelajeille omat jätteasiat, myytävät rakennusaineet, ja –tarvikkeet omiin astioihin.	Kaikki myytävä materiaali myydään. Käyttökelpoiset laitteet varastoidaan uusiokäyttöä varten.	Varastossa toteutettu siivousta ja käyttökelpottomia tuotteita viety jätteasemille. Varaston käyttämättömät koneiden osat ja auto on myyty.

Kiinteistöjen jätelajikkeiden päivitys tarpeen mukaan	Tarvittavan kokoiset jätessäiliöt oikeille jätteille, ja tyhjennys oikea-aikaisesti	Toteutetaan yhteistyössä käyttäjien ja Helistölän kanssa, esim. säiliöön asennettavien anturoiden avulla, lisäämällä jätettäsiöitä eri lajikkeille.	Varpeen ruokalan jäteasiat muutettu saneerauksen yhteydessä ja Kappelimäen vanhan koulun jätettäsiöihin lisätty useampi jätelaji palosuoja-astioiden lisäyksen yhteydessä.

Tavallista paremmat peruspalvelut

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Hyvä laatutaso ja nopeus	Palvelupyynnöiden tehokkaampi käyttö henkilökunnan koulutuksella	Reagointinopeus max. 24 h	Loma-ajalla haasteita, ja kiinteistöikäkäyttäjiä jouduttu ohjeistamaan uudestaan sähköisen palvelupyynnön käyttöön. Reagointi palvelupyynnöihin on kohtuullisella tasolla.
Kiinteistöpäivystys	Talomiespalvelun oman kiinteistöpäivystyksen käyttöönotto	Toimiva päivystys 24/7	Kiinteistöpäivystys on otettu käyttöön.

Ketterä mukautuminen muutoksiin

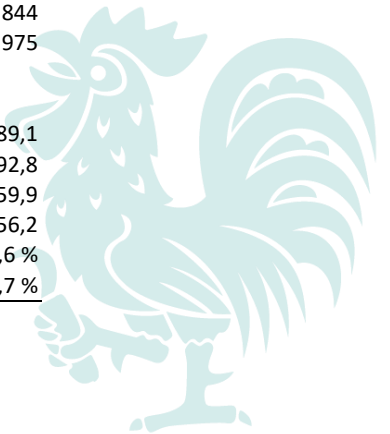
Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
<i>Hyvinvoiva henkilöstö</i>			
Henkilöstö ammattitaidon ylläpito	Täydennyskoulutukset	Jokaisella työntekijällä väh. yksi koulutuspäivä/vuosi	Työturvallisuus ja tilityö-korttikoulutukset on järjestetty henkilökunnalle. Paloilmoitinlaitekoulutus toteutettu yhdelle henkilölle.
Yhteispalaverit, työntekijöiden osallistaminen	Yhteispalavereja, joissa käsitellään aktiivisia aiheita, talonmiesten, kunnossapidon ja siivoustoimen kanssa	Noin 1 krt/kuukausi, siivoustoimessa n. 4 krt/vuosi	Kiinteistönhoidon ja kunnossapidon palaverit pidetty epäsäännöllisesti n. 1 krt/2 kk. Palaute ollut kuitenkin hyvä. Siivoustoimen palaverit toteutuneet suunnitellusti.

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Kiinteistöjen määrä, kpl	36	32	35
Omistuksessa olevat kiinteistöt, k-m2	60 142	58 000	59 800
Tyhjillään olevat rakennukset, kpl	2	0	2
Talomiespalvelukeskus, k-m2	56 000	56 000	56 170
Siivouspalvelukeskus, h-m2	26 300	26 300	32 690

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	4 488 986	4 652 991	0	4 652 991	5 929 365	1 276 374
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	4 488 986	4 652 991	0	4 652 991	5 929 365	1 276 374
Menot	-4 402 598	-4 222 709	0	-4 222 709	-5 014 071	-791 362
KL menot	-81 466	-120 616	0	-120 616	-98 809	21 807
Menot yht.	-4 484 064	-4 343 325	0	-4 343 325	-5 112 880	-769 555
Toimintakate	4 922	309 666	0	309 666	816 485	506 819
Poistot	-1 890 441	-1 952 390	0	-1 952 390	-1 991 234	-38 844
Netto	-1 885 519	-1 642 724	0	-1 642 724	-1 174 749	467 975
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-535,7	-516,8	0,0	-516,8	-605,9	-89,1
Kokonaiskulut €/as	-761,6	-749,0	0,0	-749,0	-841,8	-92,8
Toimintakate €/as	0,6	36,8	0,0	36,8	96,8	59,9
Tulos €/as	-225,3	-195,4	0,0	-195,4	-139,2	56,2
Verorahoitusosuus	29,6 %	26,1 %	0,0 %	26,1 %	16,5 %	-9,6 %
Osuus toim.kuluista	5,6 %	9,6 %	0,0 %	9,6 %	11,3 %	1,7 %

2.9.6. Vesihuoltolaitos (Tehtävä 61)

Vastuhenkilö: vesihuoltopäällikkö Niko Kryssi

TOIMINNAN KUVAUS

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitos on kaupungin muu taseyksikkö, joka vastaa vesihuoltolain mukaisesta vesihuollon järjestämisestä omalla toiminta-alueellaan. Vesihuoltolaitoksen maksuina peritään perusmaksut sekä veden ja jäteveden käyttömaksut. Maksuille on korotustarvetta johtuen investoinneista ja ikääntyneen vesihuoltoverkoston saneeraustarpeesta.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

VESIHUOLTOLAITOS

Vesilaitoksen toimintaympäristö on pysynyt muuttumattomana. Maailmanpoliittinen tilanne aiheutti materiaali hinnoissa nousua vuoden 2023 alkupuolella. Putkimateriaalien hinnat nousivat jopa 30% vuoden 2022 hinnoista. Lisäksi materiaalien saatavuudessa havaittiin heikennystä.

Vesihuoltolaitoksen talous oli vuonna 2022 alijäämäinen. Jotta vesihuoltolain mukaiseen vaatimukseen päästäisiin, vesihuoltolaitoksen maksuja korotettiin vuoden 2023 alussa. Perusmaksuja korotettiin 5% ja jätevesimaksua korotettiin 5%.

VESILAITOS

Vesihuoltolaitos hankkii raakaveden kuudelta omalta pohjavedenottamolta. Pohjavedenottoilta raakavesi toimitetaan kolmelle vedenkäsittelylaitokselle joilla vesi käsitellään ja toimitetaan talousvetenä käyttäjille. Vesihuoltolaitos on lisäksi täyttänyt toimitettavan talousveden tarvetta ostamalla talousvettä Euran kunnan vesihuoltolaitokselta. Vesihuoltolaitos myy talousvettä Pohjoiskulman ja Lukujärven vesiosuuskunnille.

VIEMÄRILAITOS

Vesihuoltolaitos järjestää jätevesien viemäroinnin toiminta-alueellaan. Vesihuoltolaitos vastaanottaa Pohjoiskulman vesiosuuskunnan jätevesiä. Jätevesien siirrosta ja käsittelystä Laitilan entiseltä jätevedenpuhdistamolta huolehtii Uudenkaupungin kaupungin liikelaitos Vakka-Suomen Vesi. Laitilan jätevesiverkostosta ohjataan suuret määrät vuotovesiä Hápönniemen puhdistamolle. Nämä vedet muodostuvat sadevesistä jotka ohjautuvat kiinteistöiltä ja vuotavasta verkostosta viemäriin.

Vesihuoltolaitos on käynyt teollisuusjätevesisopimusten päivitysneuvotteluja viemärilaitosta ja jätevedenpuhdistamoja merkittävästi kuormittavien toiminnanharjoittajien kanssa sekä suorittanut kartoituskatselmuksia lukuisiin laitilalaisiin yrityksiin. Kartoituksen perusteella arvioidaan teollisuusjätevesisopimusten solmimistarvetta. Lisäksi olemassa olevia sopimuksia päivitetään uuden teollisuusjätevesisopimuspuhdistamon mukaiseksi. Teollisuusjätevesisopimusten tarkoitus on kohdentaa jäteveden käsittelykustannuksia aiheuttamisperusteen mukaan, silloin kun jätevedet poikkeavat normaalista yhdyskuntajätevedestä.

Teollisuusjätevesisopimuksia on allekirjoitettu vuoden 2022 aikana monen teollisuusostojen kanssa ja vastaavia neuvotteluja on jatkettu usean yrityksen kanssa.

Teollisuusjätevesisopimusten neuvotteluista ja tarpeen määrittämisestä on laadittu aikataulu nykyisten viemärlaitosten asiakkaiden mukaisesti. Laaditun aikataulun mukaan teollisuusjätevesisopimusten tarve ja neuvottelut on käyty vuoteen 2024 mennessä.

VERKOSTOJEN RAKENTAMIS- JA SANEERAUSINVESTOINNIT

Vesilaitoksen saneeraustarveselvitys päivitettiin vuoden 2023 aikana. Selvityksessä muodostettiin kokonaiskuva vesihuoltoverkostosta, arvio saneeraustarpeen mitta-luokasta sekä todennäköisimmistä saneerauskohteista ja jatko toimenpiteistä.

Laitilan kaupungin verkosto on rakennettu pääosin 1970-luvulla, joten suurin saneeraustarve painottuu 2020–2030-luvuille ollen vuosittain noin 0.42 miljoonaa euroa ja kolme kilometriä (keskimääräinen saneerauskustannus noin 140 €/m). Jotta saneeraus määrä tasoittuisi realistisesti toteutettavalle tasolle, verkoston saneerauslaskennassa painottuu nykyinen 2020-vuosikymmen, jonka aikana vesihuoltoverkostoa tulisi saneerata vuosittain vähintään noin 1.3 miljoonalla eurolla vuodessa, eli noin 9 km/vuosi. Tämän jälkeen saneerausvelka olisi saatu haltuun ja vuosittainen saneerausinvestointitarve laskisi alemmalle tasolle. Nykyisin Laitilassa käytetään saneerausinvestointeihin noin 0.7–0.8 milj. €/vuosi.

Edellä mainitut summat sisältävät vain olemassa olevan verkoston saneeraukset, joten vesihuoltolaitoksen muut investointitarpeet nostavat tulevien vuosien investointien kokonaissummaa.

Vuonna 2023 vesijohtoverkkoa saneerattiin yhteensä n. 672m ja viemäriverkkoa 896m. Saneeraustoimenpiteitä suoritettiin Vihtorinkadulla ja Satosuon alueella. Uudisrakentamista tehtiin vesijohtoverkoston osalta 514m ja viemäriverkoston osalta 738m.

Vesihuoltolaitoksen tulevat uudisrakentamiset ja saneeraushankkeet on esitetty investointihankkeiden työohjelmassa. Hankkeiden toteutuksessa pyritään huomioimaan muu kunnallistekninen rakentaminen. Vesihuoltolaitoksen verkostosaneerauksista laaditaan pitkän ajan saneerausohjelma. Pitkän ajan saneerausohjelman laadinta aloitetaan, kun vesihuoltolaitoksen hallintomallista on tehty päätökset.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITYMISEEN/ALITTUMISEEN

Vuoden 2023 suurin euromääräinen ylitys syntyi tilille 5403 vahingonkorvaukset. Vuoden aikana sattui useampi odottamaton putken rikkoutuminen, joiden seurauksena jouduttiin korjaamaan yksityisten kiinteistöjen kellaritiloja.

HENKILÖSTÖ

Vesihuoltolaitoksen organisaatiossa tapahtui muutoksia vuoden 2023 alussa jolloin yksi laitosmiehen työsopimus purettiin. Irtisanoutuneen tilalle saatiin palkattua uusi henkilö vasta toukokuussa 2023.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Vesihuoltolaitoksen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

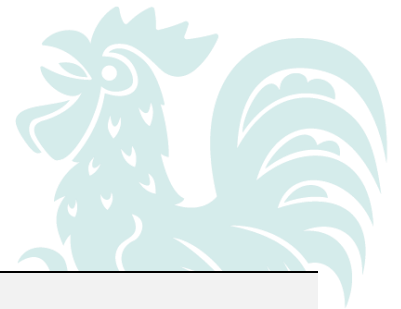

Vesihuoltolaitoksen varautumis- suunnitelmaa päivitettiin vuoden 2022 alkupuolella. Muuttuneen maailmantilanteen vuoksi kaupunki päivitti varautumissuunnitelmaansa, jonka yhteydessä päivitettiin vesihuoltolaitoksen osuus. Vesihuoltolaitoksen riskienarviointi ja valvontatutkimusohjelma päivitettiin vuoden 2022 aikana vastaamaan viranomaisvaatimuksia.

Käyttötalouden seuranta suoritettiin säännöllisesti, mutta vuoden mittaan syntyi odottamattomia kustannuksia, joiden kattamiseksi talousarviossa menoihin varatut varat eivät riittäneet toiminnan ylläpitämiseen.

Merkittävin yksittäinen riski vesihuollon toiminnalle aiheutui koronapandemian muodossa. Laitila on säästynyt suuremmilta tartuntaryppäiltä ja vesihuoltolaitoksen henkilöstö on pystynyt suojautumaan virukselta. Toinen merkittävä vaara, johon sisältyy korkea riski, on sähköverkon siirtyminen yhä suuremmassa määrin maakaapeleihin. Kaapelinäyttöjen yhteydessä ei ole aina saatu varmuutta kaapelin laadusta. Jatkossa kaapelinäyttöjen yhteydessä tulee selvittää myös suurempien kaapeleiden mahdollinen virrattomaksi tekeminen.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kestävä ja tasapainoinen talous

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Vesihuoltolaitoksen vakaa ja kestävä talous	Menot on katettava tuloilla	Talous- ja taksalaskelmat, tulevat korjausinvestoinnit tulee kattaa saaduilla tuloilla	Vesilaitoksen tulot eivät kata nykyisellään vesilaitoksen kuluja
Toimiva infrastruktuuri	Verkoston saneerausvelan supistaminen. Vesihuoltoverkoston johdonmukainen saneeraus	Saneeraustarveselvityksen mukainen keskimääräinen saneeraustarve.	Saneeraustarveselvitys päivitetty vastaamaan nykyistä tilannetta. Saneerausmäärät eivät ole riittäviä

Vastuu ympäristöstä

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Kestävä vedenhankinta	Varmistetaan, että vettä on saatavilla tulevaisuudessa käyttämällä olemassa olevia pohjavesivarantoja järkevästi.	Vedenottolupien mukaisten vedenottomäärien noudattaminen, pohjavesien pinnan korkeuden tarkailu	Vedenhankinta on kestävällä pohjalla. Pohjavesissä ei ole havaittu alenemaa eikä vedenhankinnassa ole katkoksia.
Puhdasta vettä kaikille	Vedenhankinta on turvattava kestävästi pitkäaikaisilla sopimuksilla.	Vedenhankinta pts. osana vesihuoltolaitoksen kehittämissuunnitelman päivittämistä.	Näytteenotokertoja on tehty 20 joista jokainen on täyttänyt asetetut laatuvaatimukset
Energiätehokkuus	Vedenkäsittelyssä käytettävän energian minimoiminen. Vedenkäsittelyn tehokkuuden seuraaminen	Energiatarpeen vähentäminen	

Tavallista paremmat peruspalvelut

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Käyttöveden korkea laatu	Huoltotoimet, laadunvalvonta	Talousvesi täyttää sille asetetut vaatimukset.	Näytteenotokertoja on tehty 20 joista jokainen on täyttänyt asetetut laatuvaatimukset

Toimiva infrastruktuuri	Huoltotoimet, verkoston kehittäminen	Jakelun häiriöttömyys, mahdolliset häiriöt lyhytkestoisia	Pitkäkestoisia vedenjakelukatkoksia ei ole ollut. Lyhytkestoisia katkoksia on ollut 5 kertaa.
<i>Ketterä mukautuminen muutoksiin</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
<i>Hyvinvoiva henkilöstö</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Ammattilaiset työssä	Ammattitaidon ylläpito ja jatkuva kehittäminen.	Koulutukset, seminaarit	Koulutustarvetta on selvitetty ja kursseja sekä koulutuksia on järjestetty
Työtyytyväisyys	Työympäristön ajanmukaisuus, työvälineet kunnossa	Henkilöstökysely	
Riittävät resurssit	Oikea määrä työntekijöitä	Vaadittavat huoltotoimet saadaan tehtyä ajallaan.	Vesilaitoksen henkilöstössä ei ole tapahtunut muutoksia loppuvuodesta 2023.

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Laskutettu vesi, m3	475 450	480 000	507 942
Laskuttamaton vesi, %	10	5	6
Vesijohtoverkoston pituus, km	168	169	168
Laskutettu jätevesi, m3	408 836	420 000	419 792
Laskuttamaton jätevesi, %	35	27	31
Viemäriverkoston pituus, km	108	110	107

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	1 949 486	1 911 172	0	1 911 172	1 941 212	30 040
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	1 949 486	1 911 172	0	1 911 172	1 941 212	30 040
Menot	-1 401 184	-1 645 440	0	-1 645 440	-1 686 924	-41 484
KL menot	-15 629	-23 525	0	-23 525	-21 074	2 451
Menot yht.	-1 416 813	-1 668 965	0	-1 668 965	-1 707 998	-39 033
Toimintakate	532 673	242 207	0	242 207	233 215	-8 992
Poistot	-497 012	-509 249	0	-509 249	-514 724	-5 475
Netto	35 661	-267 042	0	-267 042	-281 509	-14 467
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-169,3	-198,6	0,0	-198,6	-202,4	-3,8
Kokonaiskulut €/as	-228,7	-259,2	0,0	-259,2	-263,4	-4,2
Toimintakate €/as	63,6	28,8	0,0	28,8	27,6	-1,2
Tulos €/as	4,3	-31,8	0,0	-31,8	-33,4	-1,6
Verorahoitusosuus	0,0 %	12,3 %	0,0 %	12,3 %	12,7 %	0,4 %
Osuus toim.kuluista	1,8 %	3,7 %	0,0 %	3,7 %	3,8 %	0,1 %

2.9.7. Mittauspalvelut (Tehtävä 63)

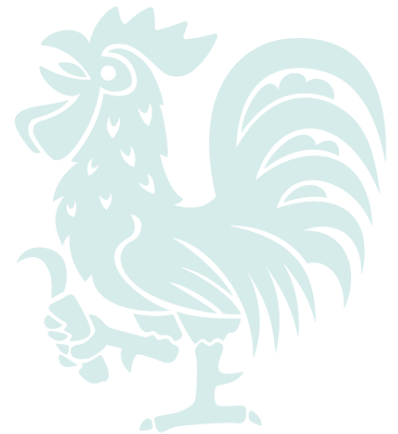
Vastuuhenkilöt: maankäyttöinsinööri Mika Rostedt.

TOIMINNAN KUVAUS

Kaupungin tuottamien karttojen ajan tasalla pito ja mittauspalveluiden tuottaminen sekä kaavoitusmittausten valvonta. Kaupungin omistamien ja hankkimien maa-alueiden kiinteistötoimituksista sekä niitä koskevien tietojen ajan tasalla pidosta ja arkistoinnista.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

- Kunnallistekniikan tarvitsemat mittaukset sekä rakennuslupien edellyttämät paikan- ja korkeusaseman mittaukset sekä mittaustietojen jatkokäsittely ja ylläpito.
- Kaupungin paikkatietoaineiston ylläpito.
- Kaupungin tekemien kiinteistökauppojen tai maanvuokrasopimusten asiakirjojen laadinta.
- Vesi- ja viemärikartan ylläpito yhteistyössä vesilaitoksen kanssa.
- Osoiterekisterin ylläpito rakennusvalvonnan kanssa.
- Kansallisen tie- ja katutietojärjestelmän –ohjelmiston kaupungin vastaava.
- Maanmittauslaitoksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisten aineistojen luovutus maanmittauslaitoksen käyttöön.
- Maankäyttöinsinöörin työpanos nyt kokonaisuudessaan mittauspalveluissa.
- Loppuvuodesta maankäyttöinsinööri sai kaupanvahvistajan oikeudet.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Mittaustoimi ei ole ylittänyt talousarvion raamia menojen osalta. Merkittävää alitusta ei myöskään arvioitujen tulojen osalta.

HENKILÖSTÖ

Mittauspalvelussa toimii vain maankäyttöinsinööri.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Teknisen toimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Taloudellisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti. Taloudellinen selvitys annetaan Tekniselle valiokunnalle 4 kertaa vuodessa.

Mittauslaitteet voivat mitata systemaattisesti väärin, mikäli mittauslaitteita ei kalibroida/tarkisteta säännöllisesti.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET*Kestävä ja tasapainoinen talous*

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Vakaa talous	Talousarvion raamissa pysyminen	Toteumaseuranta/talousarvion raamissa pysyminen	Pysytty talousarvion raameissa
Laadukkaiden mittauspalvelujen tuottaminen kustannustehokkaasti	Oikea-aikaiset ja luotettavat mittauspalvelut	Tyytyväiset asiakkaat/ei mittausvirheitä	Mittaukset suoritettu nopeasti ja laadukkaasti

Vastuu ympäristöstä

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Kestävän kehityksen mukaiset laadukkaat ja luotettavat mittauspalvelut	Palvelujen tuottaminen kestävää kehitystä huomioiden	Toteumaseuranta	Toteutunut

Tavallista paremmat peruspalvelut

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Mittaustoimen palvelujen tehostaminen	Paikkatiedon saatavuus myös verkosta	Ajantasaiset ohjelmistot palvelun tuottamiseen	Toteutunut
Mittaustoimen prosessien kehittäminen	Ajantasaiset ohjelmistot prosesseissa	Resurssien kohdistaminen oikeisiin prosesseihin	Mittauspalveluja on kehitetty ja laajennettu

Ketterä mukautuminen muutoksiin

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Riittävä valmius nopeisiin muutoksiin	Resurssien kohdistaminen oikeisiin prosesseihin	Luotettavat ja laadukkaat mittauspalvelut	Toteutunut

Hyvinvoiva henkilöstö

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Henkilöstön hyvinvointi ja osaaminen	Riittävä ja oikeanlainen henkilöstön kouluttaminen	Koulutettu ja asiantunteva henkilöstö/laaja ammatillinen osaaminen	Koulutuksissa käyty ja ammattitaitoa kehitetty

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	10 518	11 273	0	11 273	12 496	1 223
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	10 518	11 273	0	11 273	12 496	1 223
Menot	-72 179	-132 131	-7 580	-139 711	-115 324	24 387
KL menot	-1 080	-5 313	0	-5 313	-5 039	274
Menot yht.	-73 258	-137 444	-7 580	-145 024	-120 363	24 661
Toimintakate	-62 741	-126 171	-7 580	-133 751	-107 867	25 884
Poistot	-11 254	-11 254	0	-11 254	-11 254	0
Netto	-73 995	-137 425	-7 580	-145 005	-119 121	25 884
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-8,8	-16,4	-0,9	-17,3	-14,3	3,0
Kokonaiskulut €/as	-10,1	-17,7	-0,9	-18,6	-15,6	3,0
Toimintakate €/as	-7,5	-15,0	-0,9	-15,9	-12,8	3,1
Tulos €/as	-8,8	-16,4	-0,9	-17,3	-14,1	3,1
Verorahoitusosuus	87,6 %	92,4 %	100,0 %	92,8 %	90,5 %	-2,3 %
Osuus toim.kuluista	0,1 %	0,3 %	10,2 %	0,3 %	0,3 %	-0,1 %

2.10. Rakennus- ja ympäristölautakunta

2.10.1. Rakennus- ja ympäristölautakunta

TOIMINNAN KUVAUS

Rakennus- ja ympäristölautakunta toimii kaupungin rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluviranomaisena.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Toimintaympäristössä ei muutoksia.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

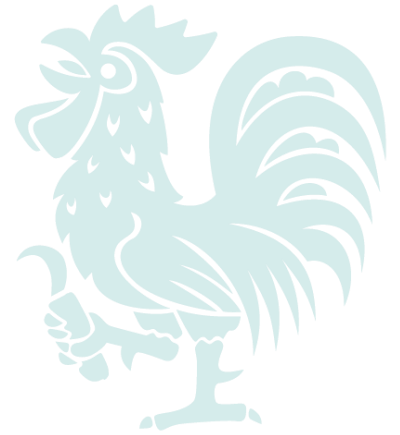
Rakennuskohteet vähenivät vuoden aikana.

HENKILÖSTÖ

Henkilöstössä ei ole tapahtunut muutoksia.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Sisäisessä valvonnassa ja sen organisoinnissa kehittämistä.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kestävä ja tasapainoinen talous

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Palveluiden tuottaminen kustannustehokkaasti	Ammattitaitoinen henkilökunta	Ei määrärahaylityksiä	Toteutunut
Palveluiden helppo saavuus	Ajankäytön hallinnan parantaminen	Hyvä tavoitettavuus	Toteutunut

Vastuu ympäristöstä

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Päätöksen teossa noudatetaan kestävän kehityksen kaikkia toimintaperiaatteita	Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Lainmukaiset päätösesitykset	Toteutunut

Tavallista paremmat peruspalvelut

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Hyvä palvelutaso	Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Lainmukaiset päätösesitykset	Toteutunut
Hyvä ammattitaito ja tyytyväisyys	Ammattitaidon kehittäminen	Tavoitteiden saavuttaminen	Toteutunut

Ketterä mukautuminen muutoksiin

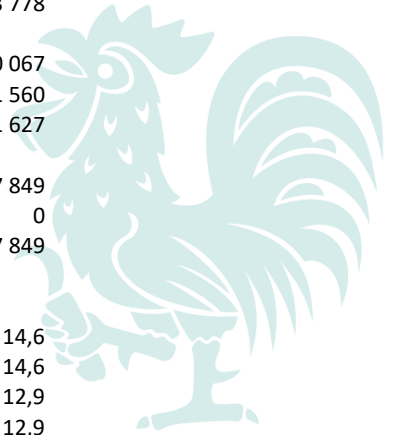
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Hyvä palvelutaso, käytetään nykYTEKNIikkaa	Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Lainmukaiset päätösesitykset, normaalit ilmoitusten ja lupien käsittelyajat	Toteutunut

Hyvinvoiva henkilöstö

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Hyvä ammattitaito ja työtyytyväisyys	Ammattitaidon kehittäminen	Tavoitteiden saavuttaminen	Toteutunut

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	141 456	140 898	0	140 898	127 120	-13 778
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	141 456	140 898	0	140 898	127 120	-13 778
Menot	-274 002	-439 179	-27 620	-466 799	-346 732	120 067
KL menot	-9 294	-13 862	0	-13 862	-12 302	1 560
Menot yht.	-283 295	-453 041	-27 620	-480 661	-359 034	121 627
Toimintakate	-141 839	-312 143	-27 620	-339 763	-231 914	107 849
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-141 839	-312 143	-27 620	-339 763	-231 914	107 849
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-33,8	-53,9	-3,3	-57,2	-42,5	14,6
Kokonaiskulut €/as	-33,8	-53,9	-3,3	-57,2	-42,5	14,6
Toimintakate €/as	-16,9	-37,1	-3,3	-40,4	-27,5	12,9
Tulos €/as	-16,9	-37,1	-3,3	-40,4	-27,5	12,9
Verorahoitusosuus	50,1 %	68,9 %	100,0 %	70,7 %	64,6 %	-6,1 %
Osuus toim.kuluista	0,4 %	1,0 %	37,3 %	1,1 %	0,8 %	-0,3 %

2.10.2. Ympäristönsuojelu (Tehtävä 68)

Vastuhenkilö: ympäristöpäällikkö Lea Törmä

TOIMINNAN KUVAUS

Kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena toimii rakennus- ja ympäristölautakunta, jonka tehtävänä on muun muassa huolehtia ympäristönsuojelun lupa- ja valvontatehtävistä, toimia maa-aineslain mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena, vesilaissa säädettyjen päätösten tekeminen ja valvonta, jätelain sekä vesihuoltolain valvonta. Ympäristönsuojeluviranomainen antaa myös luonnonsuojelulain, vesiliikenne- ja maastoliikennelain mukaisia esityksiä ja lausuntoja sekä päättää luonnonsuojelumerkkien rauhoittamisesta ja rauhoitusten lakkauttamisesta. Neuvonta ja valvonta ympäristönsuojelu ja jäteasioissa, pohjavesien ja vesistöjen suojelemisessa sekä luonnonsuojeluasioissa.

Laitilan kaupunki on sitoutunut valtuuston päätöksellä vuonna 2013 Hinku –hankkeen (hiilineutraali kunta) tavoitteisiin. Hankkeella pyritään vähentämään kunnan kasvihuonekaasupäästöjä muun muassa parantamalla energiatehokkuutta ja lisäämällä uusiutuvan energian käyttöä. Ympäristöpäällikkö toimii hankkeen yhteyshenkilönä.

Laitilan kaupunki on tehnyt sopimuksen asiantuntijaorganisaatio Valonian kanssa, jonka ydinosamista ovat ympäristö- ja energia-asiat sekä kestävä kehitys. Valonia toimii osana Varsinais-Suomen liittoa. Kuntalaisilla on mahdollisuus saada maksutonta neuvontapalvelua Valoniasta ympäristönsuojeluun liittyvissä asioissa, kuten esimerkiksi haja-asutuksen jätevesien käsittelyssä, vesiensuojelussa ja energiatehokkuudessa.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Toimintaympäristössä ei ole tapahtunut muutoksia.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Toiminta ei ylittänyt talousarviota.

HENKILÖSTÖ

Ympäristönsuojelun henkilöstö koostuu ympäristöpäälliköstä sekä kaavoitusosaston ja rakennusvalvonnan kanssa yhteisestä palvelusihteeristä.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

Ympäristönsuojelun resurssien lisääminen on tarpeen väliajoin, jotta voidaan turvata laadukas toiminta ja vastata tarpeeseen käsitellä luvat ja ilmoitukset nopeasti.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kestävä ja tasapainoinen talous

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Palveluiden tuottaminen kustannustehokkaasti	Ammattitaitoinen henkilö-kunta	Ei määrärahaylityksiä	Toteutunut
Järkevät investoinnit uusiutuvaan energiaan			
Hyvät palveluprosessit	Palveluita ja toimintaa kehitetään	Ei määrärahaylityksiä	Toteutunut
Ammattitaitoinen henkilöstö	Henkilöstöä koulutetaan	Ei määräraha ylityksiä	Toteutunut

Vastuu ympäristöstä

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Lupien ja ilmoitusten käsittelyssä noudatetaan ympäristönsuojelulakia	Lain mukaiset päätösesitykset	Tavoitteiden saavuttaminen	Toteutunut

Tavallista paremmat peruspalvelut

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Palvelu on tehokasta	Henkilöstöä koulutetaan	Tavoitteiden saavuttaminen	Toteutunut

Ketterä mukautuminen muutoksiin

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Kehittyneet palveluprosessi	Ennakoidaan mahdolliset muutokset	Tavoitteiden saavuttaminen	Toteutunut

Hyvinvoiva henkilöstö

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Hyvä ammattitaito ja tyytyväisyys	Henkilöstöä koulutetaan	Tavoitteiden saavuttaminen	Toteutunut

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Valvottavia ympäristölupia, kpl	59	62	60
Tilaisuudet, kpl	3	5	3

TEHTÄVÄN TALOUS

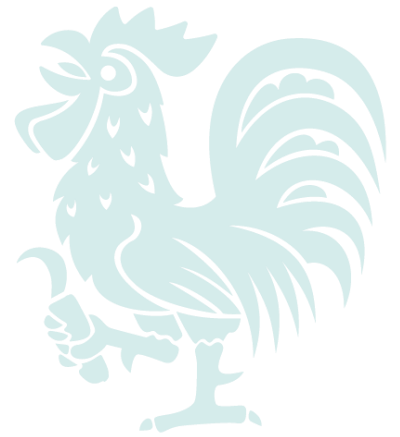
	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	41 967	39 273	0	39 273	45 364	6 091
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	41 967	39 273	0	39 273	45 364	6 091
Menot	-144 603	-302 568	-4 750	-307 318	-209 812	97 506
KL menot	-3 818	-6 390	0	-6 390	-5 565	825
Menot yht.	-148 422	-308 958	-4 750	-313 708	-215 377	98 331
Toimintakate	-106 455	-269 685	-4 750	-274 435	-170 013	104 422
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-106 455	-269 685	-4 750	-274 435	-170 013	104 422

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-17,7	-36,8	-0,6	-37,3	-25,5	11,8
Kokonaiskulut €/as	-17,7	-36,8	-0,6	-37,3	-25,5	11,8
Toimintakate €/as	-12,7	-32,1	-0,6	-32,7	-20,1	12,5
Tulos €/as	-12,7	-32,1	-0,6	-32,7	-20,1	12,5
Verorahoitusosuus	71,7 %	87,3 %	100,0 %	87,5 %	78,9 %	-8,5 %
Osuus toim.kuluista	0,2 %	0,7 %	6,4 %	0,7 %	0,5 %	-0,2 %

2.10.3. Rakennusvalvonta (Tehtävä 69)

Vastuhenkilö: rakennustarkastaja Petri Kuusela

TOIMINNAN KUVAUS

Kaupungin rakennusvalvontaviranomaisena rakennus- ja ympäristölautakunnan tehtävänä on huolehtia kunnassa tarvittavasta rakentamisen yleisestä ohjauksesta, neuvonnasta ja valvonnasta. Rakennusvalvontaviranomainen valvoo myös kaavojen noudattamista, huolehtii rakentamista ja toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä, sekä osaltaan valvoo rakennetun ympäristön- ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Rakennusvalvonnassa viranhaltijana on rakennustarkastaja, sekä kaavoituksen ja ympäristövalvonnan kanssa yhteinen palvelusihteeri. Sihteerin työajasta noin 45 % kuluu rakennusvalvonnan tehtäviin.

Toimintaympäristöön on tulossa muutoksia. Vuoden 2024 keväällä on tarkoitus siirtä sähköiseen lupien hakujärjestelmään. Rinnalla säilyy kuitenkin edelleen mahdollisuus paperisten lupahakemusten vastaanottamiseen ja käsittelyyn.

Laitilassa on 2019 hyväksytty rakennusjärjestys, joka päivitetään loppuvuoden 2024 aikana vastaamaan uuden Rakentamislain vaatimuksia. Viranomaistehtävien maksuperusteiden tarkistaminen tehtiin kesällä 2023.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Vuoden 2023 tulos oli huono, mutta odotettu. Loppuvuodesta rakentaminen hiljeni ollen enimmäkseen pienten hankkeitten ja rakennelmien varassa. Merkittäviä budjetin ylityksiä ei ollut.

HENKILÖSTÖ

1 + 1/2

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Suurimpana riskinä voidaan pitää yhden henkilön varassa olevan yksikön haavoittuvuutta, esim. ennalta arvaamattomissa ja äkillisissä poissaoloissa.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kestävä ja tasapainoinen talous

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Rakennusvalvontapalvelujen kustannustehokas tuottaminen	Töiden organisointi ja järjevä aikatauluttaminen	Edulliset ja rakentamiseen houkuttelevat lupamaksut.	Toteutunut

Vastuu ympäristöstä

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Ekologinen ja energiatehokas rakentaminen	Ohjaus ja neuvonta	Uudistuva energiataloudellinen rakennuskanta	Toteutumassa

Tavallista paremmat peruspalvelut

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Rakennusvalvonnan helppo tavoitettavuus, sekä puhelimella, sähköpostilla, ja henkilökohtaisella ajanvarauksella	Riittävä ja ammattitaitoinen henkilökunta	Sujuva ja nopea asiakaspalvelu ja lupien käsittely	Toteutunut hyvin

Ketterä mukautuminen muutoksiin

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Toimintatapojen järkevä muutосkyky tarvittaessa	Viimeisimmät päivitetty ohjelmaversiot ja etäyhteyksien hyödyntäminen	Ajantasainen ohjelmisto ja toiminta	Toteutunut

Hyvinvoiva henkilöstö

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Ammattitaidon ja työkyvyn ylläpito	Koulutukset ja TYHY-toiminta, kannustava esimies	Hyvinvoiva ja tyytyväinen henkilöstö	Toteutunut

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Myönnetyt rakennusluvut / vuosi	156	160	154
€ / myönnetyt rakennusluvut	490	660	630

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	99 489	101 625	0	101 625	81 756	-19 869
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	99 489	101 625	0	101 625	81 756	-19 869
Menot	-129 398	-136 611	-22 870	-159 481	-136 920	22 561
KL menot	-5 475	-7 472	0	-7 472	-6 738	734
Menot yht.	-134 874	-144 083	-22 870	-166 953	-143 658	23 295
Toimintakate	-35 385	-42 458	-22 870	-65 328	-61 901	3 427
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-35 385	-42 458	-22 870	-65 328	-61 901	3 427
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-16,1	-17,1	-2,7	-19,9	-17,0	2,8
Kokonaiskulut €/as	-16,1	-17,1	-2,7	-19,9	-17,0	2,8
Toimintakate €/as	-4,2	-5,1	-2,7	-7,8	-7,3	0,4
Tulos €/as	-4,2	-5,1	-2,7	-7,8	-7,3	0,4
Verorahoitusosuus	26,2 %	29,5 %	100,0 %	39,1 %	43,1 %	4,0 %
Osuus toim.kuluista	0,2 %	0,3 %	30,9 %	0,4 %	0,3 %	-0,1 %

2.11. Käyttötalous yhteensä

2.11.1. Käyttötalous yhteensä (suppea)

KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ (SUPPEA)

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	24 023 764	18 029 117	0	18 029 117	20 070 372	2 041 255
KL tulot	1 701 174	1 644 144	0	1 644 144	1 415 587	-228 557
Tulot yht.	25 724 938	19 673 261	0	19 673 261	21 485 959	1 812 698
Menot	-78 162 444	-43 739 702	-74 000	-43 813 702	-43 961 446	-147 744
KL menot	-1 701 174	-1 644 144	0	-1 644 144	-1 415 665	228 479
Menot yht.	-79 863 618	-45 383 846	-74 000	-45 457 846	-45 377 112	80 734
Toimintakate	-54 138 681	-25 710 585	-74 000	-25 784 585	-23 891 153	1 893 432
Poistot	-3 397 260	-3 754 115	0	-3 754 115	-3 629 902	124 213
Netto	-57 535 941	-29 464 700	-74 000	-29 538 700	-27 521 055	2 017 645
TUNNUSLUVUT						
Menot yht. €/as	-9 541,7	-5 399,6	-8,8	-5 408,4	-5 377,1	31,4
Kokonaiskulut €/as	-9 947,5	-5 846,3	-8,8	-5 855,1	-5 807,2	47,9
Toimintakate €/as	-6 468,2	-3 059,0	-8,8	-3 067,8	-2 831,0	236,7
Tulos €/as	-6 874,1	-3 505,6	-8,8	-3 514,4	-3 261,2	253,2
Verorahoitusosuus	69,1 %	60,0 %	100,0 %	60,0 %	56,2 %	-3,9 %
Osuus toim.kuluista	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	0,0 %

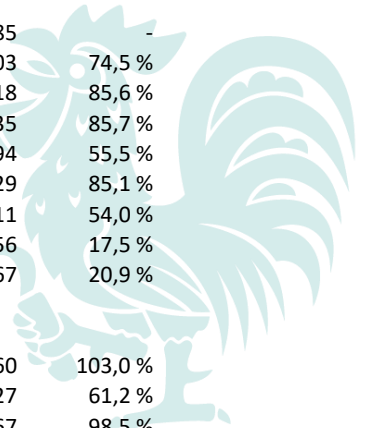

2.11.2. Käyttötalous yhteensä (laaja)

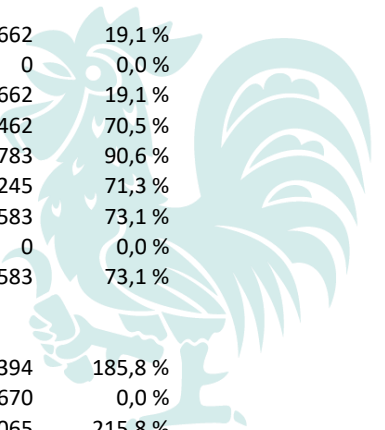
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ (LAAJA)

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama	Tot.
VAALIT							
Tulot	18 303	18 000	0	18 000	14 777	-3 223	82,1 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	18 303	18 000	0	18 000	14 777	-3 223	82,1 %
Menot	-14 168	-15 796	0	-15 796	-15 132	664	95,8 %
KL menot	-602	-854	0	-854	-717	137	83,9 %
Menot yht.	-14 769	-16 650	0	-16 650	-15 849	801	95,2 %
Toimintakate	3 534	1 350	0	1 350	-1 072	-2 422	-79,4 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	3 534	1 350	0	1 350	-1 072	-2 422	-79,4 %
KESKUSVAALILAUTAKUNTA YHTEENSÄ							
Tulot	18 303	18 000	0	18 000	14 777	-3 223	82,1 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	18 303	18 000	0	18 000	14 777	-3 223	82,1 %
Menot	-14 168	-15 796	0	-15 796	-15 132	664	95,8 %
KL menot	-602	-854	0	-854	-717	137	83,9 %
Menot yht.	-14 769	-16 650	0	-16 650	-15 849	801	95,2 %
Toimintakate	3 534	1 350	0	1 350	-1 072	-2 422	-79,4 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	3 534	1 350	0	1 350	-1 072	-2 422	-79,4 %
TILINTARKASTUS							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
KL tulot	16 841	30 220	0	30 220	0	-30 220	0,0 %
Tulot yht.	16 841	30 220	0	30 220	0	-30 220	0,0 %
Menot	-17 437	-30 220	0	-30 220	-23 274	6 946	77,0 %
KL menot	-304	-570	0	-570	-336	234	58,9 %
Menot yht.	-17 742	-30 790	0	-30 790	-23 610	7 180	76,7 %
Toimintakate	-901	-570	0	-570	-23 610	-23 040	-
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-901	-570	0	-570	-23 610	-23 040	-
TARKASTUSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
KL tulot	16 841	30 220	0	30 220	0	-30 220	0,0 %
Tulot yht.	16 841	30 220	0	30 220	0	-30 220	0,0 %
Menot	-17 437	-30 220	0	-30 220	-23 274	6 946	77,0 %
KL menot	-304	-570	0	-570	-336	234	58,9 %
Menot yht.	-17 742	-30 790	0	-30 790	-23 610	7 180	76,7 %
Toimintakate	-901	-570	0	-570	-23 610	-23 040	-
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-901	-570	0	-570	-23 610	-23 040	-
RUOKAHOULTOPALVELUT							
Tulot	1 570 877	1 775 427	0	1 775 427	1 659 077	-116 350	93,4 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	1 570 877	1 775 427	0	1 775 427	1 659 077	-116 350	93,4 %
Menot	-1 530 253	-1 714 475	0	-1 714 475	-1 610 129	104 346	93,9 %
KL menot	-40 514	-60 952	0	-60 952	-48 947	12 005	80,3 %
Menot yht.	-1 570 767	-1 775 427	0	-1 775 427	-1 659 077	116 350	93,4 %
Toimintakate	109	0	0	0	0	0	0,0 %
Poistot	-17 068	-39 421	0	-39 421	-22 372	17 049	56,8 %
Netto	-16 959	-39 421	0	-39 421	-22 372	17 049	56,8 %

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama	Tot.
RUOKAH.PALV./KAUK.K.KEITTIÖ							
Tulot	909 065	0	0	0	0	0	0,0 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	909 065	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot	-874 316	0	0	0	0	0	0,0 %
KL menot	-20 616	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot yht.	-894 932	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakate	14 133	0	0	0	0	0	0,0 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	14 133	0	0	0	0	0	0,0 %
TIETOHALLINTOPALVELUT							
Tulot	0	546	0	546	65 731	65 185	-
KL tulot	571 115	587 014	0	587 014	437 511	-149 503	74,5 %
Tulot yht.	571 115	587 560	0	587 560	503 242	-84 318	85,6 %
Menot	-571 352	-587 014	0	-587 014	-502 779	84 235	85,7 %
KL menot	-7 186	-10 778	0	-10 778	-5 984	4 794	55,5 %
Menot yht.	-578 539	-597 792	0	-597 792	-508 763	89 029	85,1 %
Toimintakate	-7 424	-10 232	0	-10 232	-5 521	4 711	54,0 %
Poistot	-9 870	-98 444	0	-98 444	-17 188	81 256	17,5 %
Netto	-17 293	-108 676	0	-108 676	-22 709	85 967	20,9 %
HALLINTOPALVELUT							
Tulot	5 630 716	5 375 087	0	5 375 087	5 534 447	159 360	103,0 %
KL tulot	584 241	639 204	0	639 204	390 877	-248 327	61,2 %
Tulot yht.	6 214 957	6 014 291	0	6 014 291	5 925 324	-88 967	98,5 %
Menot	-2 555 829	-2 708 710	0	-2 708 710	-2 720 381	-11 671	100,4 %
KL menot	-62 915	-94 153	0	-94 153	-91 029	3 124	96,7 %
Menot yht.	-2 618 743	-2 802 863	0	-2 802 863	-2 811 410	-8 547	100,3 %
Toimintakate	3 596 213	3 211 428	0	3 211 428	3 113 915	-97 513	97,0 %
Poistot	-35 847	-35 847	0	-35 847	-29 379	6 468	82,0 %
Netto	3 560 366	3 175 581	0	3 175 581	3 084 536	-91 045	97,1 %
SISÄINEN PALVELUTOIMINTA							
Tulot	212 449	41 750	0	41 750	21 796	-19 954	52,2 %
KL tulot	179 374	40 886	0	40 886	53 190	12 304	130,1 %
Tulot yht.	391 824	82 636	0	82 636	74 987	-7 649	90,7 %
Menot	-568 515	-263 741	0	-263 741	-124 056	139 685	47,0 %
KL menot	-5 872	-7 392	0	-7 392	-1 854	5 538	25,1 %
Menot yht.	-574 387	-271 133	0	-271 133	-125 909	145 224	46,4 %
Toimintakate	-182 564	-188 497	0	-188 497	-50 923	137 574	27,0 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-182 564	-188 497	0	-188 497	-50 923	137 574	27,0 %
TALOUSPALVELUT							
Tulot	2 175	1 638	0	1 638	3 709	2 071	226,4 %
KL tulot	349 603	346 820	0	346 820	441 338	94 518	127,3 %
Tulot yht.	351 778	348 458	0	348 458	445 047	96 589	127,7 %
Menot	-650 509	-581 674	0	-581 674	-532 841	48 833	91,6 %
KL menot	-18 559	-26 119	0	-26 119	-14 168	11 951	54,2 %
Menot yht.	-669 069	-607 793	0	-607 793	-547 010	60 783	90,0 %
Toimintakate	-317 290	-259 335	0	-259 335	-101 963	157 372	39,3 %
Poistot	-1 506	0	0	0	-6 022	-6 022	0,0 %
Netto	-318 796	-259 335	0	-259 335	-107 985	151 350	41,6 %

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama	Tot.
ELINKEINOTOIMI							
Tulot	115 845	375 829	0	375 829	610 120	234 291	162,3 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	115 845	375 829	0	375 829	610 120	234 291	162,3 %
Menot	-423 593	-1 551 093	0	-1 551 093	-1 494 326	56 767	96,3 %
KL menot	-4 542	-36 526	0	-36 526	-26 825	9 701	73,4 %
Menot yht.	-428 135	-1 587 619	0	-1 587 619	-1 521 151	66 468	95,8 %
Toimintakate	-312 290	-1 211 790	0	-1 211 790	-911 031	300 759	75,2 %
Poistot	-7 491	-3 555	0	-3 555	-20 057	-16 502	564,2 %
Netto	-319 781	-1 215 345	0	-1 215 345	-931 087	284 258	76,6 %
KAAVOITUS							
Tulot	1 048	7 000	0	7 000	1 338	-5 662	19,1 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	1 048	7 000	0	7 000	1 338	-5 662	19,1 %
Menot	-91 817	-186 083	-15 280	-201 363	-141 901	59 462	70,5 %
KL menot	-3 442	-8 318	0	-8 318	-7 535	783	90,6 %
Menot yht.	-95 259	-194 401	-15 280	-209 681	-149 436	60 245	71,3 %
Toimintakate	-94 211	-187 401	-15 280	-202 681	-148 098	54 583	73,1 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-94 211	-187 401	-15 280	-202 681	-148 098	54 583	73,1 %
ASUMINEN							
Tulot	626 962	308 323	0	308 323	572 717	264 394	185,8 %
KL tulot	0	0	0	0	92 670	92 670	0,0 %
Tulot yht.	626 962	308 323	0	308 323	665 388	357 065	215,8 %
Menot	-378 055	-429 057	0	-429 057	-500 256	-71 199	116,6 %
KL menot	-1 495	-3 802	0	-3 802	-5 718	-1 916	150,4 %
Menot yht.	-379 551	-432 859	0	-432 859	-505 974	-73 115	116,9 %
Toimintakate	247 412	-124 536	0	-124 536	159 413	283 949	-128,0 %
Poistot	0	0	0	0	-736	-736	0,0 %
Netto	247 412	-124 536	0	-124 536	158 677	283 213	-127,4 %
MAASEUTUTOIMI							
Tulot	9 504	9 500	0	9 500	10 297	797	108,4 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	9 504	9 500	0	9 500	10 297	797	108,4 %
Menot	-106 645	-110 000	0	-110 000	-113 395	-3 395	103,1 %
KL menot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot yht.	-106 645	-110 000	0	-110 000	-113 395	-3 395	103,1 %
Toimintakate	-97 141	-100 500	0	-100 500	-103 099	-2 599	102,6 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-97 141	-100 500	0	-100 500	-103 099	-2 599	102,6 %
KAUPUNGINHALLITUS YHTEENSÄ							
Tulot	9 078 641	7 895 100	0	7 895 100	8 479 233	584 133	107,4 %
KL tulot	1 684 333	1 613 924	0	1 613 924	1 415 587	-198 337	87,7 %
Tulot yht.	10 762 974	9 509 024	0	9 509 024	9 894 820	385 796	104,1 %
Menot	-7 750 884	-8 131 847	-15 280	-8 147 127	-7 740 065	407 062	95,0 %
KL menot	-165 143	-248 040	0	-248 040	-202 060	45 980	81,5 %
Menot yht.	-7 916 027	-8 379 887	-15 280	-8 395 167	-7 942 125	453 042	94,6 %
Toimintakate	2 846 947	1 129 137	-15 280	1 113 857	1 952 695	838 838	175,3 %
Poistot	-71 781	-177 267	0	-177 267	-95 754	81 513	54,0 %
Netto	2 775 166	951 870	-15 280	936 590	1 856 941	920 351	198,3 %

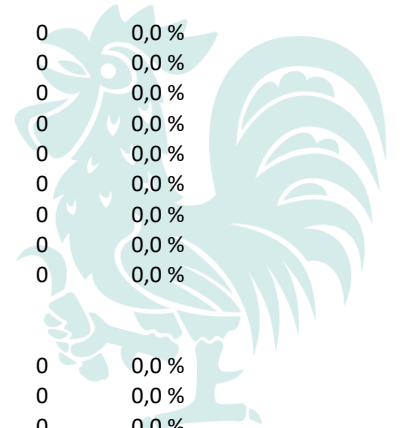
	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama	Tot.
SIVISTYSTOIMIMEN HALLINTO							
Tulot	28 470	6 619	0	6 619	10 938	4 319	165,2 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	28 470	6 619	0	6 619	10 938	4 319	165,2 %
Menot	-281 802	-288 004	0	-288 004	-286 258	1 746	99,4 %
KL menot	-12 982	-16 906	0	-16 906	-15 964	942	94,4 %
Menot yht.	-294 784	-304 910	0	-304 910	-302 223	2 687	99,1 %
Toimintakate	-266 314	-298 291	0	-298 291	-291 285	7 006	97,7 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-266 314	-298 291	0	-298 291	-291 285	7 006	97,7 %
VARHAISKASVATUS							
Tulot	800 544	725 346	0	725 346	798 213	72 867	110,0 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	800 544	725 346	0	725 346	798 213	72 867	110,0 %
Menot	-5 394 583	-6 230 031	0	-6 230 031	-6 104 466	125 565	98,0 %
KL menot	-171 539	-300 886	0	-300 886	-266 586	34 300	88,6 %
Menot yht.	-5 566 122	-6 530 917	0	-6 530 917	-6 371 052	159 865	97,6 %
Toimintakate	-4 765 578	-5 805 571	0	-5 805 571	-5 572 839	232 732	96,0 %
Poistot	-82 206	-82 209	0	-82 209	-82 197	12	100,0 %
Netto	-4 847 784	-5 887 780	0	-5 887 780	-5 655 036	232 744	96,0 %
PERUSOPETUS							
Tulot	1 233 970	818 031	0	818 031	1 007 237	189 206	123,1 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	1 233 970	818 031	0	818 031	1 007 237	189 206	123,1 %
Menot	-12 822 456	-13 800 643	0	-13 800 643	-13 836 775	-36 132	100,3 %
KL menot	-399 374	-605 745	0	-605 745	-518 226	87 519	85,6 %
Menot yht.	-13 221 830	-14 406 388	0	-14 406 388	-14 355 002	51 386	99,6 %
Toimintakate	-11 987 860	-13 588 357	0	-13 588 357	-13 347 764	240 593	98,2 %
Poistot	-41 387	-70 773	0	-70 773	-99 699	-28 926	140,9 %
Netto	-12 029 247	-13 659 130	0	-13 659 130	-13 447 463	211 667	98,5 %
LUKIO-OPETUS							
Tulot	12 820	18 622	0	18 622	27 490	8 868	147,6 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	12 820	18 622	0	18 622	27 490	8 868	147,6 %
Menot	-1 325 268	-1 416 196	0	-1 416 196	-1 390 587	25 609	98,2 %
KL menot	-42 602	-66 016	0	-66 016	-55 195	10 821	83,6 %
Menot yht.	-1 367 870	-1 482 212	0	-1 482 212	-1 445 782	36 430	97,5 %
Toimintakate	-1 355 050	-1 463 590	0	-1 463 590	-1 418 292	45 298	96,9 %
Poistot	-7 132	-28 132	0	-28 132	-4 947	23 185	17,6 %
Netto	-1 362 182	-1 491 722	0	-1 491 722	-1 423 239	68 483	95,4 %
TOISEN AST. AMMATILLINEN KOUL.							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot	-3 434	0	0	0	0	0	0,0 %
KL menot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot yht.	-3 434	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakate	-3 434	0	0	0	0	0	0,0 %
Poistot	-584	-584	0	-584	-536	48	91,7 %
Netto	-4 019	-584	0	-584	-536	48	91,7 %

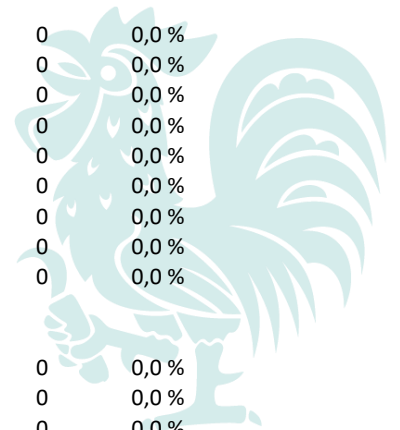
	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama	Tot.
KIRJASTOTOIMI							
Tulot	23 465	25 837	0	25 837	21 862	-3 975	84,6 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	23 465	25 837	0	25 837	21 862	-3 975	84,6 %
Menot	-599 562	-673 224	0	-673 224	-633 033	40 191	94,0 %
KL menot	-13 261	-21 104	0	-21 104	-18 162	2 942	86,1 %
Menot yht.	-612 823	-694 328	0	-694 328	-651 196	43 133	93,8 %
Toimintakate	-589 358	-668 491	0	-668 491	-629 333	39 158	94,1 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-589 358	-668 491	0	-668 491	-629 333	39 158	94,1 %
KULTTUURITOIMI							
Tulot	36 459	25 346	0	25 346	14 150	-11 196	55,8 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	36 459	25 346	0	25 346	14 150	-11 196	55,8 %
Menot	-387 577	-381 809	0	-381 809	-321 621	60 188	84,2 %
KL menot	-3 737	-4 644	0	-4 644	-4 304	340	92,7 %
Menot yht.	-391 315	-386 453	0	-386 453	-325 925	60 528	84,3 %
Toimintakate	-354 856	-361 107	0	-361 107	-311 775	49 332	86,3 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-354 856	-361 107	0	-361 107	-311 775	49 332	86,3 %
NUORISOTOIMI							
Tulot	98 701	91 919	0	91 919	35 469	-56 450	38,6 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	98 701	91 919	0	91 919	35 469	-56 450	38,6 %
Menot	-295 503	-381 979	0	-381 979	-358 373	23 606	93,8 %
KL menot	-7 854	-16 690	0	-16 690	-13 442	3 248	80,5 %
Menot yht.	-303 358	-398 669	0	-398 669	-371 815	26 854	93,3 %
Toimintakate	-204 657	-306 750	0	-306 750	-336 346	-29 596	109,6 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-204 657	-306 750	0	-306 750	-336 346	-29 596	109,6 %
LIIKUNTATOIMI							
Tulot	107 509	137 338	0	137 338	98 430	-38 908	71,7 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	107 509	137 338	0	137 338	98 430	-38 908	71,7 %
Menot	-1 763 558	-1 901 879	-14 000	-1 915 879	-2 075 248	-159 369	108,3 %
KL menot	-12 944	-17 230	0	-17 230	-16 834	396	97,7 %
Menot yht.	-1 776 502	-1 919 109	-14 000	-1 933 109	-2 092 082	-158 973	108,2 %
Toimintakate	-1 668 993	-1 781 771	-14 000	-1 795 771	-1 993 652	-197 881	111,0 %
Poistot	-108 442	-118 540	0	-118 540	-102 255	16 285	86,3 %
Netto	-1 777 435	-1 900 311	-14 000	-1 914 311	-2 095 907	-181 596	109,5 %
SIVISTYSVALIOKUNTA YHTEENSÄ							
Tulot	2 341 938	1 849 058	0	1 849 058	2 013 789	164 731	108,9 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	2 341 938	1 849 058	0	1 849 058	2 013 789	164 731	108,9 %
Menot	-22 873 744	-25 073 765	-14 000	-25 087 765	-25 006 362	81 403	99,7 %
KL menot	-664 294	-1 049 221	0	-1 049 221	-908 713	140 508	86,6 %
Menot yht.	-23 538 038	-26 122 986	-14 000	-26 136 986	-25 915 075	221 911	99,2 %
Toimintakate	-21 196 100	-24 273 928	-14 000	-24 287 928	-23 901 286	386 642	98,4 %
Poistot	-239 751	-300 238	0	-300 238	-289 634	10 604	96,5 %
Netto	-21 435 852	-24 574 166	-14 000	-24 588 166	-24 190 920	397 246	98,4 %

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama	Tot.
VAKKA-SUOMEN KANSALAIPOISTO							
Tulot	717 587	668 852	0	668 852	746 945	78 093	111,7 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	717 587	668 852	0	668 852	746 945	78 093	111,7 %
Menot	-1 510 981	-1 486 264	0	-1 486 264	-1 558 037	-71 773	104,8 %
KL menot	-60 152	-79 343	0	-79 343	-76 491	2 852	96,4 %
Menot yht.	-1 571 132	-1 565 607	0	-1 565 607	-1 634 529	-68 922	104,4 %
Toimintakate	-853 546	-896 755	0	-896 755	-887 584	9 171	99,0 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-853 546	-896 755	0	-896 755	-887 584	9 171	99,0 %
V-S KANS.OPISTON JOHTOKUNTA							
Tulot	717 587	668 852	0	668 852	746 945	78 093	111,7 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	717 587	668 852	0	668 852	746 945	78 093	111,7 %
Menot	-1 510 981	-1 486 264	0	-1 486 264	-1 558 037	-71 773	104,8 %
KL menot	-60 152	-79 343	0	-79 343	-76 491	2 852	96,4 %
Menot yht.	-1 571 132	-1 565 607	0	-1 565 607	-1 634 529	-68 922	104,4 %
Toimintakate	-853 546	-896 755	0	-896 755	-887 584	9 171	99,0 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-853 546	-896 755	0	-896 755	-887 584	9 171	99,0 %
VAKKA-SUOMEN MUSIIKKIOPISTO							
Tulot	423 851	464 400	0	464 400	419 259	-45 141	90,3 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	423 851	464 400	0	464 400	419 259	-45 141	90,3 %
Menot	-1 168 993	-1 204 597	0	-1 204 597	-1 166 925	37 672	96,9 %
KL menot	-48 004	-72 052	0	-72 052	-62 692	9 360	87,0 %
Menot yht.	-1 216 998	-1 276 649	0	-1 276 649	-1 229 617	47 032	96,3 %
Toimintakate	-793 147	-812 249	0	-812 249	-810 358	1 891	99,8 %
Poistot	-10 140	-10 140	0	-10 140	-10 140	0	100,0 %
Netto	-803 287	-822 389	0	-822 389	-820 498	1 891	99,8 %
V-S MUS.OP. JOHTOKUNTA							
Tulot	423 851	464 400	0	464 400	419 259	-45 141	90,3 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	423 851	464 400	0	464 400	419 259	-45 141	90,3 %
Menot	-1 168 993	-1 204 597	0	-1 204 597	-1 166 925	37 672	96,9 %
KL menot	-48 004	-72 052	0	-72 052	-62 692	9 360	87,0 %
Menot yht.	-1 216 998	-1 276 649	0	-1 276 649	-1 229 617	47 032	96,3 %
Toimintakate	-793 147	-812 249	0	-812 249	-810 358	1 891	99,8 %
Poistot	-10 140	-10 140	0	-10 140	-10 140	0	100,0 %
Netto	-803 287	-822 389	0	-822 389	-820 498	1 891	99,8 %
SOS. HALLINTO							
Tulot	15 670	0	0	0	0	0	0,0 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	15 670	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot	-938 040	0	0	0	0	0	0,0 %
KL menot	-28 362	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot yht.	-966 402	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakate	-950 732	0	0	0	0	0	0,0 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-950 732	0	0	0	0	0	0,0 %

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama	Tot.
PERHEPALVELUT							
Tulot	19 771	0	0	0	0	0	0,0 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	19 771	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot	-1 340 615	0	0	0	0	0	0,0 %
KL menot	-15 641	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot yht.	-1 356 255	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakate	-1 336 485	0	0	0	0	0	0,0 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-1 336 485	0	0	0	0	0	0,0 %
ERITYISPALVELUT							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot	-1 288	0	0	0	0	0	0,0 %
KL menot	-96	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot yht.	-1 384	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakate	-1 384	0	0	0	0	0	0,0 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-1 384	0	0	0	0	0	0,0 %
TOIMEENTULOTURVA							
Tulot	20 342	0	0	0	0	0	0,0 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	20 342	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot	-355 961	0	0	0	0	0	0,0 %
KL menot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot yht.	-355 961	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakate	-335 619	0	0	0	0	0	0,0 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-335 619	0	0	0	0	0	0,0 %
PERUSTERVEYDENHUOLTO							
Tulot	2 016 547	0	0	0	0	0	0,0 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	2 016 547	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot	-8 345 392	0	0	0	0	0	0,0 %
KL menot	-254 117	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot yht.	-8 599 509	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakate	-6 582 962	0	0	0	0	0	0,0 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-6 582 962	0	0	0	0	0	0,0 %
ERIKOISSAIRAANHOITO							
Tulot	46 870	0	0	0	0	0	0,0 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	46 870	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot	-10 536 907	0	0	0	0	0	0,0 %
KL menot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot yht.	-10 536 907	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakate	-10 490 037	0	0	0	0	0	0,0 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-10 490 037	0	0	0	0	0	0,0 %

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama	Tot.
VAMMAISPALVELU							
Tulot	833 749	0	0	0	0	0	0,0 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	833 749	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot	-5 305 472	0	0	0	0	0	0,0 %
KL menot	-40 538	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot yht.	-5 346 009	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakate	-4 512 261	0	0	0	0	0	0,0 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-4 512 261	0	0	0	0	0	0,0 %
IÄKKÄIDEN PALVELUT							
Tulot	1 461 395	0	0	0	0	0	0,0 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	1 461 395	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot	-9 979 620	0	0	0	0	0	0,0 %
KL menot	-294 733	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot yht.	-10 274 353	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakate	-8 812 958	0	0	0	0	0	0,0 %
Poistot	-2	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-8 812 961	0	0	0	0	0	0,0 %
SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTA YHTEENSÄ							
Tulot	4 414 343	0	0	0	0	0	0,0 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	4 414 343	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot	-36 803 295	0	0	0	0	0	0,0 %
KL menot	-633 485	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot yht.	-37 436 780	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakate	-33 022 437	0	0	0	0	0	0,0 %
Poistot	-2	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-33 022 439	0	0	0	0	0	0,0 %
TEKNINEN HALLINTO							
Tulot	267 007	307 546	0	307 546	268 681	-38 865	87,4 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	267 007	307 546	0	307 546	268 681	-38 865	87,4 %
Menot	-265 464	-464 916	0	-464 916	-368 434	96 482	79,2 %
KL menot	-8 292	-11 496	0	-11 496	-10 525	971	91,6 %
Menot yht.	-273 756	-476 412	0	-476 412	-378 960	97 452	79,5 %
Toimintakate	-6 749	-168 866	0	-168 866	-110 278	58 588	65,3 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-6 749	-168 866	0	-168 866	-110 278	58 588	65,3 %
LIIK.VÄYLÄT JA ALUEET							
Tulot	88 466	19 827	0	19 827	21 917	2 090	110,5 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	88 466	19 827	0	19 827	21 917	2 090	110,5 %
Menot	-808 226	-837 838	-9 520	-847 358	-870 359	-23 001	102,7 %
KL menot	-13 395	-19 252	0	-19 252	-16 881	2 371	87,7 %
Menot yht.	-821 621	-857 090	-9 520	-866 610	-887 240	-20 630	102,4 %
Toimintakate	-733 155	-837 263	-9 520	-846 783	-865 323	-18 540	102,2 %
Poistot	-675 389	-791 592	0	-791 592	-717 162	74 430	90,6 %
Netto	-1 408 544	-1 628 855	-9 520	-1 638 375	-1 582 485	55 890	96,6 %

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama	Tot.
JÄTEHUOLTO							
Tulot	83 183	90 000	0	90 000	95 579	5 579	106,2 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	83 183	90 000	0	90 000	95 579	5 579	106,2 %
Menot	-41 415	-55 000	0	-55 000	-49 807	5 193	90,6 %
KL menot	-33	0	0	0	-27	-27	0,0 %
Menot yht.	-41 448	-55 000	0	-55 000	-49 834	5 166	90,6 %
Toimintakate	41 734	35 000	0	35 000	45 745	10 745	130,7 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	41 734	35 000	0	35 000	45 745	10 745	130,7 %
KIINTEISTÖT							
Tulot	4 488 986	4 652 991	0	4 652 991	5 929 365	1 276 374	127,4 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	4 488 986	4 652 991	0	4 652 991	5 929 365	1 276 374	127,4 %
Menot	-4 402 598	-4 222 709	0	-4 222 709	-5 014 071	-791 362	118,7 %
KL menot	-81 466	-120 616	0	-120 616	-98 809	21 807	81,9 %
Menot yht.	-4 484 064	-4 343 325	0	-4 343 325	-5 112 880	-769 555	117,7 %
Toimintakate	4 922	309 666	0	309 666	816 485	506 819	263,7 %
Poistot	-1 890 441	-1 952 390	0	-1 952 390	-1 991 234	-38 844	102,0 %
Netto	-1 885 519	-1 642 724	0	-1 642 724	-1 174 749	467 975	71,5 %
VESIHUOLTOLAITOS							
Tulot	1 949 486	1 911 172	0	1 911 172	1 941 212	30 040	101,6 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	1 949 486	1 911 172	0	1 911 172	1 941 212	30 040	101,6 %
Menot	-1 401 184	-1 645 440	0	-1 645 440	-1 686 924	-41 484	102,5 %
KL menot	-15 629	-23 525	0	-23 525	-21 074	2 451	89,6 %
Menot yht.	-1 416 813	-1 668 965	0	-1 668 965	-1 707 998	-39 033	102,3 %
Toimintakate	532 673	242 207	0	242 207	233 215	-8 992	96,3 %
Poistot	-497 012	-509 249	0	-509 249	-514 724	-5 475	101,1 %
Netto	35 661	-267 042	0	-267 042	-281 509	-14 467	105,4 %
MITTAUSPALVELU							
Tulot	10 518	11 273	0	11 273	12 496	1 223	110,8 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	10 518	11 273	0	11 273	12 496	1 223	110,8 %
Menot	-72 179	-132 131	-7 580	-139 711	-115 324	24 387	82,5 %
KL menot	-1 080	-5 313	0	-5 313	-5 039	274	94,8 %
Menot yht.	-73 258	-137 444	-7 580	-145 024	-120 363	24 661	83,0 %
Toimintakate	-62 741	-126 171	-7 580	-133 751	-107 867	25 884	80,6 %
Poistot	-11 254	-11 254	0	-11 254	-11 254	0	100,0 %
Netto	-73 995	-137 425	-7 580	-145 005	-119 121	25 884	82,1 %
PALO, PELASTUS JA SUOJELU							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot	-757 877	0	0	0	0	0	0,0 %
KL menot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot yht.	-757 877	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakate	-757 877	0	0	0	0	0	0,0 %
Poistot	-1 489	-1 985	0	-1 985	0	1 985	0,0 %
Netto	-759 366	-1 985	0	-1 985	0	1 985	0,0 %

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama	Tot.
TEKNINEN VALIOKUNTA YHTEENSÄ							
Tulot	6 887 645	6 992 809	0	6 992 809	8 269 249	1 276 440	118,3 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	6 887 645	6 992 809	0	6 992 809	8 269 249	1 276 440	118,3 %
Menot	-7 748 941	-7 358 034	-17 100	-7 375 134	-8 104 919	-729 785	109,9 %
KL menot	-119 896	-180 202	0	-180 202	-152 355	27 847	84,5 %
Menot yht.	-7 868 837	-7 538 236	-17 100	-7 555 336	-8 257 274	-701 938	109,3 %
Toimintakate	-981 192	-545 427	-17 100	-562 527	11 975	574 502	-2,1 %
Poistot	-3 075 586	-3 266 470	0	-3 266 470	-3 234 374	32 096	99,0 %
Netto	-4 056 778	-3 811 897	-17 100	-3 828 997	-3 222 399	606 598	84,2 %
YMPÄRISTÖNSUOJELU							
Tulot	41 967	39 273	0	39 273	45 364	6 091	115,5 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	41 967	39 273	0	39 273	45 364	6 091	115,5 %
Menot	-144 603	-302 568	-4 750	-307 318	-209 812	97 506	68,3 %
KL menot	-3 818	-6 390	0	-6 390	-5 565	825	87,1 %
Menot yht.	-148 422	-308 958	-4 750	-313 708	-215 377	98 331	68,7 %
Toimintakate	-106 455	-269 685	-4 750	-274 435	-170 013	104 422	62,0 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-106 455	-269 685	-4 750	-274 435	-170 013	104 422	62,0 %
RAKENNUSVALVONTA							
Tulot	99 489	101 625	0	101 625	81 756	-19 869	80,4 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	99 489	101 625	0	101 625	81 756	-19 869	80,4 %
Menot	-129 398	-136 611	-22 870	-159 481	-136 920	22 561	85,9 %
KL menot	-5 475	-7 472	0	-7 472	-6 738	734	90,2 %
Menot yht.	-134 874	-144 083	-22 870	-166 953	-143 658	23 295	86,0 %
Toimintakate	-35 385	-42 458	-22 870	-65 328	-61 901	3 427	94,8 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-35 385	-42 458	-22 870	-65 328	-61 901	3 427	94,8 %
RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA YHTEENSÄ							
Tulot	141 456	140 898	0	140 898	127 120	-13 778	90,2 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	141 456	140 898	0	140 898	127 120	-13 778	90,2 %
Menot	-274 002	-439 179	-27 620	-466 799	-346 732	120 067	74,3 %
KL menot	-9 294	-13 862	0	-13 862	-12 302	1 560	88,7 %
Menot yht.	-283 295	-453 041	-27 620	-480 661	-359 034	121 627	74,7 %
Toimintakate	-141 839	-312 143	-27 620	-339 763	-231 914	107 849	68,3 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-141 839	-312 143	-27 620	-339 763	-231 914	107 849	68,3 %
KOKO KAUPUNKI YHTEENSÄ							
Tulot	24 023 764	18 029 117	0	18 029 117	20 070 372	2 041 255	111,3 %
KL tulot	1 701 174	1 644 144	0	1 644 144	1 415 587	-228 557	86,1 %
Tulot yht.	25 724 938	19 673 261	0	19 673 261	21 485 959	1 812 698	109,2 %
Menot	-78 162 444	-43 739 702	-74 000	-43 813 702	-43 961 446	-147 744	100,3 %
KL menot	-1 701 174	-1 644 144	0	-1 644 144	-1 415 665	228 479	86,1 %
Menot yht.	-79 863 618	-45 383 846	-74 000	-45 457 846	-45 377 112	80 734	99,8 %
Toimintakate	-54 138 681	-25 710 585	-74 000	-25 784 585	-23 891 153	1 893 432	92,7 %
Poistot	-3 397 260	-3 754 115	0	-3 754 115	-3 629 902	124 213	96,7 %
Netto	-57 535 941	-29 464 700	-74 000	-29 538 700	-27 521 055	2 017 645	93,2 %

2.12. Tuloslaskelmaosan toteutuminen

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	3 506 474	0	3 506 474	3 814 543	308 069
Maksutuotot	1 077 147	0	1 077 147	859 965	-217 182
Tuet ja avustukset	952 602	0	952 602	1 296 931	344 329
Muut toimintatuotot	2 414 761	0	2 414 761	3 385 034	970 273
TOIMINTATUOTOT YHT.	7 950 984	0	7 950 984	9 356 473	1 405 489
VALM. OMAAN KÄYTT.	0	0	0	1 970	1 970
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-17 384 156	0	-17 384 156	-16 936 689	447 467
Eläkekulut	-3 582 026	0	-3 582 026	-3 373 525	208 501
Muut henkilösivukulut	-740 159	0	-740 159	-610 421	129 738
Henkilöstökulut yht.	-21 706 341	0	-21 706 341	-20 920 635	785 706
Palvelujen ostot	-6 076 750	0	-6 076 750	-6 252 093	-175 343
Varastojen lisäys	0	0	0	-8 988	-8 988
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-3 086 406	0	-3 086 406	-3 192 664	-106 258
Avustukset	-1 043 300	-14 000	-1 057 300	-1 019 195	38 105
Muut toimintakulut	-1 594 159	-60 000	-1 654 159	-1 919 389	-265 230
TOIMINTAKULUT YHT.	-33 506 956	-74 000	-33 580 956	-33 312 963	267 993
TOIMINTAKATE	-25 555 972	-74 000	-25 629 972	-23 954 519	1 675 453
Verotulot	17 921 092	0	17 921 092	18 416 477	495 385
Valtionosuudet	12 763 162	0	12 763 162	12 853 475	90 313
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	0	0	0	0	0
Muut rahoitustuotot	200 000	0	200 000	194 041	-5 959
Korkokulut	-479 730	0	-479 730	-478 983	747
Muut rahoituskulut	-39 465	0	-39 465	-9 921	29 544
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-319 195	0	-319 195	-294 863	24 332
Kertaluonteiset poistot	0	0	0	0	0
VUOSIKATE	4 809 087	-74 000	4 735 087	7 020 571	2 285 484
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunn.mukaiset poistot	-3 754 115	0	-3 754 115	-3 629 951	124 164
Arvonalentumiset	0	0	0	0	0
Poistot ja arvonal. yht.	-3 754 115	0	-3 754 115	-3 629 951	124 164
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	1 054 972	-74 000	980 972	3 390 620	2 409 648
Poistoeron muutos	104 912	0	104 912	104 911	-1
Varausten muutos	0	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	1 159 884	-74 000	1 085 884	3 495 531	2 409 647

VEROTULOJEN ERITTELY

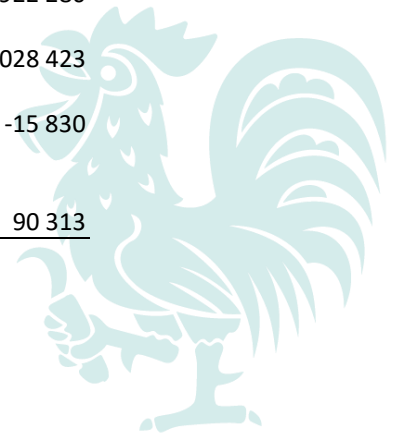
	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
Kunnallisvero	27 723 091	13 385 515	0	13 385 515	13 923 697	538 182
Osuus yhteisöveroista	3 490 564	2 403 013	0	2 403 013	2 367 099	-35 914
Kiinteistövero	2 164 396	2 132 564	0	2 132 564	2 125 681	-6 883
Muut verotulot	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	33 378 051	17 921 092	0	17 921 092	18 416 477	495 385

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
Peruspalveluiden valtion- osuus (sis. korvaus)	11 769 085	0	11 769 085	8 846 805	-2 922 280
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	0	0	0	3 028 423	3 028 423
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	994 077	0	994 077	978 247	-15 830
Yhteensä	12 763 162	0	12 763 162	12 853 475	90 313

TULOVEROPROSENTTI VEROVUOSITTAIN

Vuosi	%
2007	19,25
2008	19,75
2009	19,75
2010	19,75
2011	19,75
2012	19,75
2013	19,75
2014	19,75
2015	20,25
2016	20,75
2017	20,75
2018	20,50
2019	20,75
2020	20,75
2021	20,75
2022	20,75
2023	8,11

2.13. Investointiosan toteutuminen

INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama	Tot.
14 KAUPUNGINHALLITUS							
8110 Kiinteä omaisuus (100 Muut hankkeet)							
107 Maa-alueiden hallinta							
Hankinnat yht.	0	0	0	0	350 000	350 000	-
Myynnit yht.	0	0	0	0	-23 194	-23 194	-
Investoinnit netto	0	0	0	0	326 806	326 806	-
8145 Arvopaperit (0 Ei luokittelua)							
0 Ei dimensiointia							
Hankinnat yht.	-912	0	0	0	33 152	33 152	-
Myynnit yht.	-1 009	0	0	0	0	0	-
Investoinnit netto	-1 921	0	0	0	33 152	-33 152	-
80 INVESTOINNIT							
8100 Investoinnit hallinto (602 Irtain omaisuus)							
731 Henkil.hall.-ohjelman lisäosa							
Hankinnat yht.	0	20 000	0	20 000	0	-20 000	0 %
Investoinnit netto	0	20 000	0	20 000	0	-20 000	0 %
766 Kotisivujen uusiminen							
Hankinnat yht.	0	60 000	0	60 000	48 669	-11 331	81 %
Investoinnit netto	0	60 000	0	60 000	48 669	-11 331	81 %
782 Palke 5 purunpoisto							
Hankinnat yht.	0	0	14 000	14 000	0	-14 000	0 %
Investoinnit netto	0	0	14 000	14 000	0	-14 000	0 %
794 Taloushall.järjestelmäud.							
Hankinnat yht.	0	50 000	0	50 000	0	-50 000	0 %
Investoinnit netto	0	50 000	0	50 000	0	-50 000	0 %
805 Office 2021 ja device cal-lis							
Hankinnat yht.	0	25 000	0	25 000	21 190	-3 810	85 %
Investoinnit netto	0	25 000	0	25 000	21 190	-3 810	85 %
808 Varpp. ruokal. Koneet ja lai							
Hankinnat yht.	0	84 000	0	84 000	20 615	-63 385	25 %
Investoinnit netto	0	84 000	0	84 000	20 615	-63 385	25 %
809 Varpeen ruokasalin kalustus							
Hankinnat yht.	0	20 000	0	20 000	17 597	-2 403	88 %
Investoinnit netto	0	20 000	0	20 000	17 597	-2 403	88 %
810 Sähköinen pitkäaikaistaltiointi							
Hankinnat yht.	0	50 000	0	50 000	22 308	-27 692	45 %
Investoinnit netto	0	50 000	0	50 000	22 308	-27 692	45 %
815 Mirjaminpuisto, parvekelasit							
Hankinnat yht.	0	0	22 078	22 078	22 078	0	100 %
Investoinnit netto				22 078	22 078	0	100 %
819 Renault Trafic-p-auto Palke 5							
Hankinnat yht.	0	0	11 100	11 100	11 694	594	105 %
Investoinnit netto				11 100	11 694	594	105 %
8100 Investoinnit hallinto (603 Kiinteä omaisuus)							
701 Maanhankinta ja lunastukset							
Hankinnat yht.	1 120	200 000	0	200 000	7 217	-192 783	4 %
Investoinnit netto				200 000	7 217	-192 783	4 %
8200 Investoinnit sivistystoimi (600 Talonrakennus)							
765 Kyläk. tekn.työn purunpoisto							
Hankinnat yht.	0	0	0	0	10 117	10 117	-
Investoinnit netto				0	10 117	10 117	-
8200 Investoinnit sivistystoimi (601 Julkinen käyttöomaisuus)							
659 Laitilan pesäpallokatsoimo							
Hankinnat yht.	6 235	130 000	0	130 000	34 564	-95 436	27 %
Investoinnit netto				130 000	34 564	-95 436	27 %

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama	Tot.
714 Skeittiparkki							
Hankinnat yht.	645	200 000	0	200 000	0	-200 000	0 %
Investoinnit netto				200 000	0	-200 000	0 %
748 Kauppilan umpipiha-perusnäyt							
Hankinnat yht.	0	50 000	0	50 000	0	-50 000	0 %
Investoinnit netto				50 000	0	-50 000	0 %
8200 Investoinnit sivistystoimi (602 Irtain omaisuus)							
799 Huoltoauto Liikuntatoimi							
Hankinnat yht.	0	25 000	0	25 000	23 976	-1 024	96 %
Investoinnit netto				25 000	23 976	-1 024	96 %
801 Kappelimäen koulun kalustoh.							
Hankinnat yht.	0	39 500	0	39 500	39 418	-82	100 %
Investoinnit netto				39 500	39 418	-82	100 %
802 Kappelimäen vanh. koul av-lai							
Hankinnat yht.	0	54 000	0	54 000	54 000	0	100 %
Investoinnit netto				54 000	54 000	0	100 %
803 Kyläkoulujen av- ja it-hank.							
Hankinnat yht.	0	37 000	0	37 000	38 640	1 640	104 %
Investoinnit netto				37 000	38 640	1 640	104 %
804 Lukion kalustehankinnat							
Hankinnat yht.	0	40 000	0	40 000	39 989	-11	100 %
Investoinnit netto				40 000	39 989	-11	100 %
806 Varppeen koulun kalustohank.							
Hankinnat yht.	0	26 000	0	26 000	25 753	-247	99 %
Investoinnit netto				26 000	25 753	-247	99 %
807 Varppeen k.salın äänentoisto							
Hankinnat yht.	0	30 000	0	30 000	0	-30 000	0 %
Investoinnit netto				30 000	0	-30 000	0 %
818 Painimatto							
Hankinnat yht.	0	0	11 000	11 000	10 950	-50	100 %
Investoinnit netto				11 000	10 950	-50	100 %
8400 Investoinnit tekninen toimi (600 Talonrakennus)							
615 Urheilutalon peruskorj.vaihe 1							
Hankinnat yht.	50 512	400 000	700 000	1 100 000	1 044 069	-55 931	95 %
Investoinnit netto				1 100 000	1 044 069	-55 931	95 %
616 Kaupungintalon IV ja valv.v.4							
Hankinnat yht.	583 502	0	0	0	-2 258	-2 258	-
Investoinnit netto				0	-2 258	-2 258	-
617 Matikan alueen huoltorakennus							
Hankinnat yht.	0	20 000	0	20 000	0	-20 000	0 %
Investoinnit netto				20 000	0	-20 000	0 %
620 Kappelimäen piha-alueet							
Hankinnat yht.	0	25 000	0	25 000	29 742	4 742	119 %
Investoinnit netto				25 000	29 742	4 742	119 %
621 Kodjalan koulun julkisivu							
Hankinnat yht.	0	30 000	0	30 000	40 873	10 873	136 %
Investoinnit netto				30 000	40 873	10 873	136 %
622 Untamalan koulun julkisivu							
Hankinnat yht.	0	30 000	0	30 000	30 793	793	103 %
Investoinnit netto				30 000	30 793	793	103 %
628 Varppeen ruokalan peruskorj.							
Hankinnat yht.	430 719	850 000	350 000	1 200 000	1 100 691	-99 309	92 %
Investoinnit netto				1 200 000	1 100 691	-99 309	92 %
632 Varppeen koulun salın katto							
Hankinnat yht.	0	100 000	45 000	145 000	137 697	-7 303	95 %
Investoinnit netto				145 000	137 697	-7 303	95 %
635 Heinikkalan navetan pk							
Hankinnat yht.	6 234	0	0	0	-6 233	-6 233	-
Investoinnit netto				0	-6 233	-6 233	-

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama	Tot.
740 Kodjalan k. lukitusjärjestelmä							
Hankinnat yht.	0	15 000	0	15 000	11 833	-3 167	79 %
Investoinnit netto				15 000	11 833	-3 167	79 %
744 Mustaj.rantasaunan esteettömyys							
Hankinnat yht.	0	70 000	0	70 000	5 056	-64 945	7 %
Investoinnit netto				70 000	5 056	-64 945	7 %
765 Kyläk. tekn.työn purunpoisto							
Hankinnat yht.	15 602	25 000	25 000	50 000	0	-50 000	0 %
Investoinnit netto				50 000	0	-50 000	0 %
770 Itäkulman monitoimikenttä							
Hankinnat yht.	0	33 500	0	33 500	14 070	-19 430	42 %
Investoinnit netto				33 500	14 070	-19 430	42 %
773 Lukion sisäväliovien uusinta							
Hankinnat yht.	0	25 000	0	25 000	23 813	-1 187	95 %
Investoinnit netto				25 000	23 813	-1 187	95 %
775 Suontaan v.rak.julkisivun uu							
Hankinnat yht.	0	30 000	0	30 000	31 774	1 774	106 %
Investoinnit netto				30 000	31 774	1 774	106 %
783 Varavoimakone kaupungintalo							
Hankinnat yht.	0	70 000	0	70 000	468	-69 532	1 %
Investoinnit netto				70 000	468	-69 532	1 %
813 Winnovan uudisrak. suun.							
Hankinnat yht.	360	20 000	0	20 000	-360	-20 360	-2 %
Investoinnit netto				20 000	-360	-20 360	-2 %
8400 Investoinnit tekninen toimi (601 Julkinen käyttöomaisuus)							
637 Laessaari kunn.tekn. rakentam.							
Hankinnat yht.	41 354	175 000	100 000	275 000	389 520	114 520	142 %
Investoinnit netto				275 000	389 520	114 520	142 %
640 Hallitie ja -polku rak.							
Hankinnat yht.	19 642	60 000	90 000	150 000	157 074	7 074	105 %
Investoinnit netto				150 000	157 074	7 074	105 %
641 Samppanummen katujen peruskunn							
Hankinnat yht.	194 510	450 000	0	450 000	299 340	-150 660	67 %
Investoinnit netto				450 000	299 340	-150 660	67 %
642 Kotoharju asemakaavalaajennus							
Hankinnat yht.	695	10 000	0	10 000	15 842	5 842	158 %
Investoinnit netto				10 000	15 842	5 842	158 %
643 Pienet korjauskohteet							
Hankinnat yht.	6 900	0	0	0	-154	-154	-
Investoinnit netto				0	-154	-154	-
644 Koulutien alkupään ja Kananpol							
Hankinnat yht.	0	100 000	0	100 000	15 840	-84 160	16 %
Investoinnit netto				100 000	15 840	-84 160	16 %
647 Kodjala asemakaava-alue rak.							
Hankinnat yht.	0	10 000	0	10 000	2 079	-7 921	21 %
Investoinnit netto				10 000	2 079	-7 921	21 %
649 Päällystysohjelman mukaiset							
Hankinnat yht.	207 718	250 000	0	250 000	347 921	97 921	139 %
Investoinnit netto				250 000	347 921	97 921	139 %
650 Hulevesijärjest. täyd. ja ku							
Hankinnat yht.	65 713	60 000	0	60 000	79 782	19 782	133 %
Investoinnit netto				60 000	79 782	19 782	133 %
651 Katuvalojen saneeraus							
Hankinnat yht.	213 164	200 000	0	200 000	183 614	-16 386	92 %
Investoinnit netto				200 000	183 614	-16 386	92 %
746 Vihtorinkadun kunnostus							
Hankinnat yht.	3 926	100 000	0	100 000	107 621	7 621	108 %
Investoinnit netto				100 000	107 621	7 621	108 %

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama	Tot.
747 Keskustan maisemakuvan paran							
Hankinnat yht.	23 325	70 000	0	70 000	48 296	-21 704	69 %
Investoinnit netto				70 000	48 296	-21 704	69 %
764 Varppee lähiliikuntapaikka							
Hankinnat yht.	0	10 000	0	10 000	12 225	2 225	122 %
Investoinnit netto				10 000	12 225	2 225	122 %
784 Paimenkujan parantamisurakka							
Hankinnat yht.	0	50 000	0	50 000	29 172	-20 828	58 %
Investoinnit netto				50 000	29 172	-20 828	58 %
785 Liikennemerkkien uudistaminen							
Hankinnat yht.	0	30 000	0	30 000	33 053	3 053	110 %
Investoinnit netto				30 000	33 053	3 053	110 %
786 Anttilantalon kevyenliik. väy							
Hankinnat yht.	0	30 000	0	30 000	9 519	-20 481	32 %
Investoinnit netto				30 000	9 519	-20 481	32 %
812 Perheentuvantien parantaminen							
Hankinnat yht.	0	100 000	0	100 000	48 894	-51 106	49 %
Investoinnit netto				100 000	48 894	-51 106	49 %
814 Kotoharjun kevytväylän suunnit							
Hankinnat yht.	0	10 000	0	10 000	11 263	1 263	113 %
Investoinnit netto				10 000	11 263	1 263	113 %
8400 Investoinnit tekninen toimi (602 Irtain omaisuus)							
772 Kappelimäki k.dieettilinjasto							
Hankinnat yht.	0	27 000	0	27 000	39 127	12 127	145 %
Investoinnit netto				27 000	39 127	12 127	145 %
774 Kappelimäen v.k.ulko-ovet ja k							
Hankinnat yht.	0	25 000	0	25 000	16 202	-8 798	65 %
Investoinnit netto				25 000	16 202	-8 798	65 %
782 Palke 5 purunpoisto							
Hankinnat yht.	0	30 000	0	30 000	0	-30 000	0 %
Investoinnit netto				30 000	0	-30 000	0 %
795 Sähköautojen latauspiste 1							
Hankinnat yht.	0	30 000	0	30 000	30 638	638	102 %
Investoinnit netto				30 000	30 638	638	102 %
798 Kuormaaja Tekninen							
Hankinnat yht.	0	85 000	0	85 000	88 706	3 706	104 %
Investoinnit netto				85 000	88 706	3 706	104 %
800 Apilaniityn keitt. yhd.uuni							
Hankinnat yht.	0	19 000	0	19 000	19 746	746	104 %
Investoinnit netto				19 000	19 746	746	104 %
808 Varpp. ruokal. koneet ja lai							
Hankinnat yht.	0	0	0	0	72 184	72 184	-
Investoinnit netto				0	72 184	72 184	-
816 Paikkatieto-ohjelma							
Hankinnat yht.	0	0	90 000	90 000	0	-90 000	0 %
Investoinnit netto				90 000	0	-90 000	0 %
8500 Investoinnit vesihuoltolaitos (601 Julkinen käyttöomaisuus)							
664 Vesijohtoverkoston saneer.							
Hankinnat yht.	170 413	200 000	0	200 000	252 272	52 272	126 %
Investoinnit netto				200 000	252 272	52 272	126 %
666 Vesijohtoverkosto Laessaari							
Hankinnat yht.	0	50 000	50 000	100 000	54 749	-45 251	55 %
Investoinnit netto				100 000	54 749	-45 251	55 %
667 Vesijohtoverkosto Kotoharju							
Hankinnat yht.	0	10 000	0	10 000	2 158	-7 842	22 %
Investoinnit netto				10 000	2 158	-7 842	22 %
669 Viemäriverkoston saneeraukset							
Hankinnat yht.	122 148	200 000	0	200 000	210 649	10 649	105 %
Investoinnit netto				200 000	210 649	10 649	105 %

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama	Tot.
670 Jätevesipumppaamoiden san.							
Hankinnat yht.	0	60 000	0	60 000	6 561	-53 439	11 %
Investoinnit netto				60 000	6 561	-53 439	11 %
672 Viemäriverkosto Laessaari							
Hankinnat yht.	0	50 000	50 000	100 000	38 465	-61 535	38 %
Investoinnit netto				100 000	38 465	-61 535	38 %
673 Viemäriverkoston Kotoharju							
Hankinnat yht.	0	10 000	0	10 000	2 158	-7 842	22 %
Investoinnit netto				10 000	2 158	-7 842	22 %
749 Viemäriverkosto Kovero							
Hankinnat yht.	59 732	300 000	0	300 000	151 312	-148 688	50 %
Investoinnit netto				300 000	151 312	-148 688	50 %
791 Vedenkäs.laitosten alavesisäil							
Hankinnat yht.	0	20 000	0	20 000	0	-20 000	0 %
Investoinnit netto				20 000	0	-20 000	0 %
8500 Investoinnit vesihuoltolaitos (602 Irtain omaisuus)							
790 Varavoimakoneet Vesilaitos							
Hankinnat yht.	0	26 000	0	26 000	22 200	-3 800	85 %
Investoinnit netto				26 000	22 200	-3 800	85 %
797 Pakettiauto ja peräk. Vesiläi							
Hankinnat yht.	0	30 000	0	30 000	35 043	5 043	117 %
Investoinnit netto				30 000	35 043	5 043	117 %
INVESTOINTIOSA YHT.							
Hankinnat yht.	4 206 691	5 771 000	1 558 178	7 329 178	6 127 026	- 1 202 152	83,6 %
Avustukset yht.	-	-	-	-	-	-	-
Myynnit yht.	- 221 172	-	-	-	- 23 194	- 23 194	-
Investoinnit netto	3 985 520	5 771 000	1 558 178	7 329 178	6 103 832	- 1 225 346	83,3 %

2.14. Rahoitusosan toteutuminen

RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN

	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
TOIM. JA INV. RAHAVIRTA					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	4 809 087	-74 000	4 735 087	7 020 571	2 285 484
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjausevät	0	0	0	34 335	34 335
Toiminnan rahavirta yht.	4 809 087	-74 000	4 735 087	7 054 905	2 319 818
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-5 771 000	-1 558 178	-7 329 178	-6 127 026	1 202 152
Rah.osuudet investointimen.	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	0	0	41 862	41 862
Investointien rahavirta yht.	-5 771 000	-1 558 178	-7 329 178	-6 085 163	1 244 015
TOIM. JA INV. RAHAVIRTA YHT.	-961 913	-1 632 178	-2 594 091	969 742	3 563 833
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET					
Antolainasaamisten lisäykset liikel.	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten lisäykset muille	0	0	0	-2 250	-2 250
Antolainasaamisten vähennykset liikel.	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset muilta	0	0	0	0	0
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET YHT.	0	0	0	-2 250	-2 250
LAINAKANNAN MUUTOKSET					
Pitkäaik.lainojen lisäys	6 250 000	0	6 250 000	0	-6 250 000
Pitkäaik.lainojen vähennys	-2 500 000	0	-2 500 000	-2 500 000	0
Lyhytaik.lainojen muutos	-2 695 000	0	-2 695 000	1 500 000	4 195 000
LAINAKANNAN MUUTOKSET YHT.	1 055 000	0	1 055 000	-1 000 000	-2 055 000
Toimeksiant.varat ja po:n muutokset	0	0	0	-3 705	-3 705
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0	9 412	9 412
Saamisten muutos	100 000	0	100 000	1 667 261	1 567 261
Korottomien velkojen muutos	-50 000	0	-50 000	-1 403 495	-1 353 495
Rahoituksen rahavirta	1 105 000	0	1 105 000	-732 778	-1 837 778
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	143 087	-1 632 178	-1 489 091	236 964	1 726 055

ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET

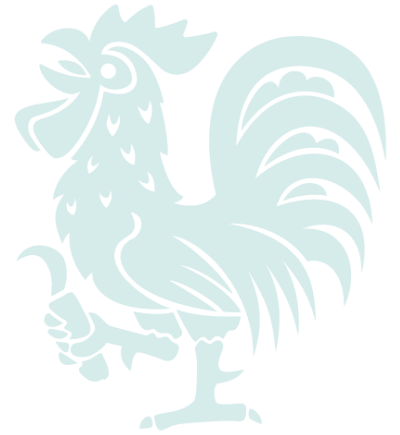
Antolainasaamisten lisäyksiä muille ovat kunnan myöntämät lainat muille kuin liikelaitoksille. Antolainojen lisäyksiä ovat taseessa pysyvien vastaavien sijoitusten ryhmään kuuluvat antolainat. Tähän kuuluvat mm. antolainat kunnan tytäryhteisöille ja muiden kunnallisia palveluja tuottavien yhteisöjen pysyväisluonteiseen rahoittamiseen, esimerkiksi investointien rahoittamiseen. Antolainasaamisten lisäyksiä liikelaitoksille ovat kunnan myöntämät lainat kunnan liikelaitoksille. Antolainasaamisten vähennyksiä ovat antolainojen lyhennykset kunnalle tilikauden aikana. Toteutumisessa esitetään erikseen vähennykset muilta ja vähennykset liikelaitoksilta.

LAINAKANNAN MUUTOKSET

Pitkäaikaisten lainojen lisäys osoittaa kuinka paljon kunta on tilivuoden aikana ottanut uutta pitkäaikaista lainaa tai uusinnut niitä. Pitkäaikaisten lainojen vähennys osoittaa kuinka paljon lainoja on lyhennetty tilivuoden aikana. Lyhytaikaisten lainojen muutos osoittaa lyhytaikaisten lainojen lisäysten ja vähennysten erotuksen.

VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN

Vaikutus maksuvalmiuteen esitetään samalla tarkkuudella kuin se on talousarviossa hyväksytty. Talousarviossa ei pystytä arvioimaan kaikkia maksuvalmiuteen vaikuttavia eriä: toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden, pitkäaikaisten ja lyhytaikaisten saamisten sekä korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutoksia. Edellä mainittujen erien tilinpäätöstiedot esitetään ulkoisessa rahoituslaskelmassa kohdassa tilinpäätöslaskelmat.

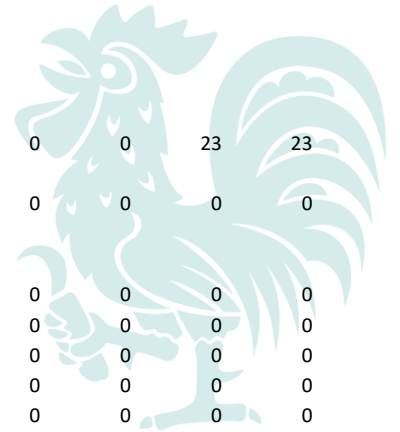
2.15. Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

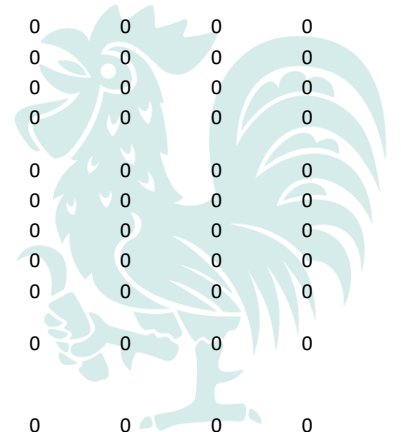
(1 000 e)		Määrärahat				Tuloarviot						
		TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama	
KÄYTTÖTALOUSOSA												
10 KESKUSVAALILAUTAKUNTA												
10	Vaalit	B	-16	0	-16	-15	1	18	0	18	15	-3
	YHTEENSÄ		-16	0	-16	-15	1	18	0	18	15	-3
12 TARKASTUSLAUTAKUNTA												
14	Tilintarkastus	B	-30	0	-30	-23	7	0	0	0	0	0
	YHTEENSÄ		-30	0	-30	-23	7	0	0	0	0	0
14 KAUPUNGINHALLITUS												
15	Ruokahuoltopalvelut	B	-1 714	0	-1 714	-1 610	104	1 775	0	1 775	1 659	-116
17	Tietohallintopalvelut	B	-587	0	-587	-503	84	1	0	1	66	65
18	Hallintopalvelut	B	-2 709	0	-2 709	-2 720	-12	5 375	0	5 375	5 534	159
19	Sisäinen palvelutoiminta	B	-264	0	-264	-124	140	42	0	42	22	-20
20	Talousohjelmat	B	-582	0	-582	-533	49	2	0	2	4	2
21	Elinkeinotoimi	B	-1 551	0	-1 551	-1 494	57	376	0	376	610	234
22	Kaavoitus	N	-186	-15	-201	-142	59					
23	Asuminen	B	-429	0	-429	-500	-71	308	0	308	573	264
25	Maaseututoimi	B	-110	0	-110	-113	-3	10	0	10	10	1
	YHTEENSÄ		-8 132	-15	-8 147	-7 740	407	7 888	0	7 888	8 478	590
20 SIVISTYSVALIOKUNTA												
26	Sivistystoimen hallinto	B	-288	0	-288	-286	2	7	0	7	11	4
27	Varhaiskasvatus	B	-6 230	0	-6 230	-6 104	126	725	0	725	798	73
28	Perusopetus	B	-13 801	0	-13 801	-13 837	-36	818	0	818	1 007	189
29	Lukio-opetus	B	-1 416	0	-1 416	-1 391	26	19	0	19	27	9
30	Toisen ast. ammatillinen koul.	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35	Kirjasto- ja kulttuuritoimi	B	-673	0	-673	-633	40	26	0	26	22	-4
36	Kulttuuritoimi	B	-382	0	-382	-322	60	25	0	25	14	-11
38	Nuorisotoimi	B	-382	0	-382	-358	24	92	0	92	35	-56
39	Liikuntatoimi	B	-1 902	-14	-1 916	-2 075	-159	137	0	137	98	-39
	YHTEENSÄ		-25 074	-14	-25 088	-25 006	81	1 849	0	1 849	2 014	165
21 V-S KANS.OPISTON JOHTOKUNTA												
40	Vakka-suomen kansalaisopisto	B	-1 486	0	-1 486	-1 558	-72	669	0	669	747	78
	YHTEENSÄ		-1 486	0	-1 486	-1 558	-72	669	0	669	747	78
26 V-S MUS.OPISTON JOHTOKUNTA												
41	Vakka-suomen musiikkiopisto	B	-1 205	0	-1 205	-1 167	38	464	0	464	419	-45
	YHTEENSÄ		-1 205	0	-1 205	-1 167	38	464	0	464	419	-45
40 TEKNINEN VALIOKUNTA												
57	Tekninen hallinto	B	-465	0	-465	-368	96	308	0	308	269	-39
58	Liik.väylät ja alueet	B	-838	-10	-847	-870	-23	20	0	20	22	2
59	Jätehuolto	B	-55	0	-55	-50	5	90	0	90	96	6
60	Kiinteistöt	N	-4 223	0	-4 223	-5 014	-791					
61	Vesihuoltolaitos	N	-1 645	0	-1 645	-1 687	-41					
63	Mittauspalvelu	N	-132	-8	-140	-115	24					
	YHTEENSÄ		-7 358	-17	-7 375	-8 105	-730	417	0	417	386	-31
42 LUPALAUTAKUNTA												
68	Ympäristönsuojelu	B	-303	-5	-307	-210	98	39	0	39	45	6
69	Rakennusvalvonta	B	-137	-23	-159	-137	23	102	0	102	82	-20
	YHTEENSÄ		-439	-28	-467	-347	120	141	0	141	127	-14
	KÄYTTÖTALOUSOSA YHT.		-43 740	-74	-43 814	-43 961	-148	18 029	0	18 029	20 070	2 041
	SOTE-palvelut vuoden 2023 kirjapidossa	B	0	0	0	-187	-187	0	0	0	0	0

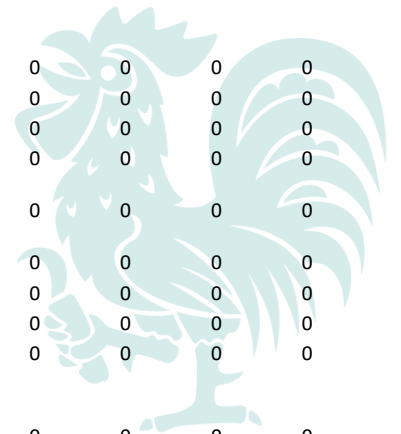
(1 000 e)		Määrärahat					Tuloarviot				
		TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poik- keama	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poik- keama
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						17 921	0	17 921	18 416	495
Valtionosuudet	B						12 763	0	12 763	12 853	90
Korkotulot	B						0	0	0	0	0
Muut rahoitustulot	B						200	0	200	317	117
Korkomenot	B	-480	0	-480	-479	1					
Muut rahoitusmenot	B	-39	0	-39	-10	30					
Satunnaiset tuotot	B						0	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	B	0	0	0	0	0					
TULOSLASKELMAOSA YHT.		-519	0	-519	-489	31	30 884	0	30 884	31 587	703
INVESTOINTIOSA											
45 KAUPUNGINHALLITUS											
8110 Kiinteä omaisuus (100 Muut hankkeet)											
107 Maa-alueiden hallinta	B	0	0	0	-350	-350	0	0	0	23	23
8145 Arvopaperit (0 Ei luokittelua)											
0 Ei dimensiointia	B	0	0	0	-33	-33	0	0	0	0	0
80 INVESTOINNIT											
8100 Investoinnit hallinto (602 Irtain omaisuus)											
731 Henkil.-ohjelman lisäosa	B	-20	0	-20	0	20	0	0	0	0	0
766 Kotisivujen uusiminen	B	-60	0	-60	-49	11	0	0	0	0	0
782 Palke 5 purunpoisto	B	0	-14	-14	0	14	0	0	0	0	0
794 Taloushall.järjestelmäüud.	B	-50	0	-50	0	50	0	0	0	0	0
805 Office 2021 ja device cal-lis	B	-25	0	-25	-21	4	0	0	0	0	0
808 Varpp. ruokal. Koneet ja lai	B	-84	0	-84	-21	63	0	0	0	0	0
809 Varpeen ruokasalin kalustus	B	-20	0	-20	-18	2	0	0	0	0	0
810 Sähköinen pitkäaikaistalti-	B	-50	0	-50	-22	28	0	0	0	0	0
ointi											
815 Mirjaminpuisto, parvekelasit	B	0	-22	-22	-22	0	0	0	0	0	0
819 Renault Trafic-p-auto Palke 5	B	0	-11	-11	-12	-1	0	0	0	0	0
8100 Investoinnit hallinto (603 Kiinteä omaisuus)											
701 Maanhankinta ja lunastukset	B	-200	0	-200	-7	193	0	0	0	0	0
8200 Investoinnit sivistystoimi (600 Talonrakennus)											
765 Kyläk. tekn.työn purunpoisto	B	0	0	0	-10	-10	0	0	0	0	0
8200 Investoinnit sivistystoimi (601 Julkinen käyttöomai-											
suus)											
659 Laitilan pesäpallokatsomo	B	-130	0	-130	-35	95	0	0	0	0	0
714 Skeittiparkki	B	-200	0	-200	0	200	0	0	0	0	0
748 Kauppilan umpipiha-perus-	B	-50	0	-50	0	50	0	0	0	0	0
näyt											
8200 Investoinnit sivistystoimi (602 Irtain omaisuus)											
799 Huoltoauto Liikuntatoimi	B	-25	0	-25	-24	1	0	0	0	0	0
801 Kappelimäen koulun kalus-	B	-40	0	-40	-39	0	0	0	0	0	0
toh.											
802 Kappelimäen vanh. koul av-	B	-54	0	-54	-54	0	0	0	0	0	0
lai											
803 Kyläkoulujen av- ja it-hank.	B	-37	0	-37	-39	-2	0	0	0	0	0
804 Lukion kalustehankinnat	B	-40	0	-40	-40	0	0	0	0	0	0
806 Varpeen koulun kalusto-	B	-26	0	-26	-26	0	0	0	0	0	0
hank.											
807 Varpeen k.salın äänentoisto	B	-30	0	-30	0	30	0	0	0	0	0
818 Painimatto	B	0	-11	-11	-11	0	0	0	0	0	0

(1 000 e)		Määrärahat					Tuloarviot					
		TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poik- keama	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poik- keama	
8400 Investoinnit tekninen toimi (600 Talonrakennus)												
615	Urheilutalon peruskorj.vaihe 1	B	-400	-700	-1 100	-1 044	56	0	0	0	0	0
616	Kaupungintalon IV ja valv.v.4	B	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0
617	Matikan alueen huoltorakennus	B	-20	0	-20	0	20	0	0	0	0	0
620	Kappelimäen piha-alueet	B	-25	0	-25	-30	-5	0	0	0	0	0
621	Kodjalan koulun julkisivu	B	-30	0	-30	-41	-11	0	0	0	0	0
622	Untamalan koulun julkisivu	B	-30	0	-30	-31	-1	0	0	0	0	0
628	Varppeen ruokalan peruskorj.	B	-850	-350	-1 200	-1 101	99	0	0	0	0	0
632	Varppeen koulun salin katto	B	-100	-45	-145	-138	7	0	0	0	0	0
635	Heinikkalan navetan pk	B	0	0	0	6	6	0	0	0	0	0
740	Kodjalan k. lukitusjärjestelmä	B	-15	0	-15	-12	3	0	0	0	0	0
744	Mustaj.rantasauunan esteetömyys	B	-70	0	-70	-5	65	0	0	0	0	0
765	Kyläk. tekn.työn purunpoisto	B	-25	-25	-50	0	50	0	0	0	0	0
770	Itäkulman monitoimikenttä	B	-34	0	-34	-14	19	0	0	0	0	0
773	Lukion sisäväliovien uusinta	B	-25	0	-25	-24	1	0	0	0	0	0
775	Suontaan v.rak.julkisivun uu	B	-30	0	-30	-32	-2	0	0	0	0	0
783	Varavoimakone kaupungintalo	B	-70	0	-70	0	70	0	0	0	0	0
813	Winnovan uudisrak. suun.	B	-20	0	-20	0	20	0	0	0	0	0
8400 Investoinnit tekninen toimi (601 Julkinen käyttöomaisuus)												
637	Laessaari kunn.tekn. rakentam.	B	-175	-100	-275	-390	-115	0	0	0	0	0
640	Hallitie ja -polku rak.	B	-60	-90	-150	-157	-7	0	0	0	0	0
641	Samppanummen katujen peruskunn	B	-450	0	-450	-299	151	0	0	0	0	0
642	Kotoharju asemakaavalaajennus	B	-10	0	-10	-16	-6	0	0	0	0	0
643	Pienet korjauskohteet	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
644	Koulutien alkupään ja Kanapol	B	-100	0	-100	-16	84	0	0	0	0	0
647	Kodjala asemakaava-alue rak.	B	-10	0	-10	-2	8	0	0	0	0	0
649	Päällystysohjelman mukaiset	B	-250	0	-250	-348	-98	0	0	0	0	0
650	Hulevesijärjest. täyd. ja ku	B	-60	0	-60	-80	-20	0	0	0	0	0
651	Katuvalojen saneeraus	B	-200	0	-200	-184	16	0	0	0	0	0
746	Vihtorinkadun kunnostus	B	-100	0	-100	-108	-8	0	0	0	0	0
747	Keskustan maisemakuvan paran	B	-70	0	-70	-48	22	0	0	0	0	0
764	Varppee lähiliikuntapaikka	B	-10	0	-10	-12	-2	0	0	0	0	0
784	Paimenkujan parantamisurakka	B	-50	0	-50	-29	21	0	0	0	0	0
785	Liikennemerkkien uudistaminen	B	-30	0	-30	-33	-3	0	0	0	0	0
786	Anttilantalon kevyenliik. väy	B	-30	0	-30	-10	20	0	0	0	0	0
812	Perheentuvantien parantaminen	B	-100	0	-100	-49	51	0	0	0	0	0
814	Kotoharjun kevytväylän suunnit	B	-10	0	-10	-11	-1	0	0	0	0	0

(1 000 e)		Määrärahat					Tuloarviot						
		TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poik- keama	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poik- keama		
8400 Investoinnit tekninen toimi (602 Irtain omaisuus)													
772	Kappelimäki k.dieettilinjasto	B	-27	0	-27	-39	-12	0	0	0	0	0	
774	Kappelimäen v.k.ulko-ovet ja k	B	-25	0	-25	-16	9	0	0	0	0	0	
782	Palke 5 purunpoisto	B	-30	0	-30	0	30	0	0	0	0	0	
795	Sähköautojen latauspiste 1	B	-30	0	-30	-31	-1	0	0	0	0	0	
798	Kuormaaja Tekninen	B	-85	0	-85	-89	-4	0	0	0	0	0	
800	Apilaniityn keitt. yhd.uuni	B	-19	0	-19	-20	-1	0	0	0	0	0	
808	Varpp. ruokal. koneet ja lai	B	0	0	0	-72	-72	0	0	0	0	0	
816	Paikkatieto-ohjelma	B	0	-90	-90	0	90	0	0	0	0	0	
8500 Investoinnit vesihuoltolaitos (601 Julkinen käyttö- omaisuus)													
664	Vesijohtoverkostojen saneer.	B	-200	0	-200	-252	-52	0	0	0	0	0	
666	Vesijohtoverkosto Laessaari	B	-50	-50	-100	-55	45	0	0	0	0	0	
667	Vesijohtoverkosto Kotoharju	B	-10	0	-10	-2	8	0	0	0	0	0	
669	Viemäriverkoston saneerauk- set	B	-200	0	-200	-211	-11	0	0	0	0	0	
670	Jätevesipumppaamoiden san.	B	-60	0	-60	-7	53	0	0	0	0	0	
672	Viemäriverkosto Laessaari	B	-50	-50	-100	-38	62	0	0	0	0	0	
673	Viemäriverkoston Kotoharju	B	-10	0	-10	-2	8	0	0	0	0	0	
749	Viemäriverkosto Kovero	B	-300	0	-300	-151	149	0	0	0	0	0	
791	Vedenkäs.laitosten alave- sisäil	B	-20	0	-20	0	20	0	0	0	0	0	
8500 Investoinnit vesihuoltolaitos (602 Irtain omaisuus)													
790	Varavoimakoneet Vesilaitos	B	-26	0	-26	-22	4	0	0	0	0	0	
797	Pakettiauto ja peräk. Vesilai	B	-30	0	-30	-35	-5	0	0	0	0	0	
INVESTOINTIOSA YHT.			-5 771	-1 558	-7 329	-6 127	1 202	0	0	0	23	23	
RAHOITUSOSA													
Antolainasaam. lis.			B	0	0	0	-2	-2					
Antolainasaam. vähen.			B					0	0	0	0	0	
Pitkäaik. lainojen lis.			B					6 250	0	6 250	0	-6 250	
Pitkäaik. lainojen väh.			B	-2 500	0	-2 500	-2 500	0					
Lyhytaik. lainojen lis.			N					0	0	0	1 500	1 500	
Lyhytaik. lainojen väh.			N	-2 695	0	-2 695	0	2 695					
RAHOITUSOSA YHT.				-5 195	0	-5 195	-2 502	2 693	6 250	0	6 250	1 500	-4 750
SITOVAT MÄÄRÄRAHAT/TULOARVIOT YHT.				-5 225	-1 632	-5 857	-5 267	3 590	55 163	0	55 163	53 181	-1 982

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1. Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama	Tot %
TOIMINTATUOTOT							
Myyntituotot	4 308 266,47	3 506 474,00	0,00	3 506 474,00	3 814 542,66	308 068,66	109
Maksutuotot	3 325 614,18	1 077 147,00	0,00	1 077 147,00	859 964,88	-217 182,12	80
Tuet ja avustukset	2 270 287,58	952 602,00	0,00	952 602,00	1 296 931,44	344 329,44	136
Muut toimintatuotot	1 835 682,54	2 414 761,00	0,00	2 414 761,00	3 385 034,48	970 273,48	140
TOIMINTATUOTOT YHT.	11 739 850,77	7 950 984,00	0,00	7 950 984,00	9 356 473,46	1 405 489,46	118
VALM. OMAAN KÄYTT.	20 836,69	0,00	0,00	0,00	1 970,28	1 970,28	-
TOIMINTAKULUT							
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot	-25 733 976,41	-17 384 156,00	0,00	-17 384 156,00	-16 936 689,41	447 466,59	97
Eläkekulut	-5 682 967,61	-3 582 026,00	0,00	-3 582 026,00	-3 373 524,52	208 501,48	94
Muut henkilösivukulut	-918 057,72	-740 159,00	0,00	-740 159,00	-610 420,89	129 738,11	82
Henkilöstökulut yht.	-32 335 001,74	-21 706 341,00	0,00	-21 706 341,00	-20 920 634,82	785 706,18	96
Palvelujen ostot	-25 794 476,13	-6 076 750,00	0,00	-6 076 750,00	-6 252 092,88	-175 342,88	103
Varastojen lisäys	124 108,73	0,00	0,00	0,00	-8 987,52	-8 987,52	
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-4 105 538,94	-3 086 406,00	0,00	-3 086 406,00	-3 192 664,25	-106 258,25	103
Avustukset	-1 595 179,71	-1 043 300,00	-14 000,00	-1 057 300,00	-1 019 194,74	38 105,26	96
Muut toimintakulut	-2 068 742,92	-1 594 159,00	-60 000,00	-1 654 159,00	-1 919 388,51	-265 229,51	116
TOIMINTAKULUT YHT.	-65 774 830,71	-33 506 956,00	-74 000,00	-33 580 956,00	-33 312 962,72	267 993,28	99
TOIMINTAKATE	-54 014 143,25	-25 555 972,00	-74 000,00	-25 629 972,00	-23 954 518,98	1 675 453,02	93
Verotulot	33 378 050,92	17 921 092,00	0,00	17 921 092,00	18 416 477,49	495 385,49	103
Valtionosuudet	25 784 567,00	12 763 162,00	0,00	12 763 162,00	12 853 475,00	90 313,00	101
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korkotuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Muut rahoitustuotot	206 145,80	200 000,00	0,00	200 000,00	194 041,21	-5 958,79	97
Korkokulut	-116 623,27	-479 730,00	0,00	-479 730,00	-478 982,70	747,30	100
Muut rahoituskulut	-86 175,54	-39 465,00	0,00	-39 465,00	-9 921,34	29 543,66	25
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	3 346,99	-319 195,00	0,00	-319 195,00	-294 862,83	24 332,17	92
Kertaluonteiset poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
VUOSIKATE	5 151 821,66	4 809 087,00	-74 000,00	4 735 087,00	7 020 570,68	2 285 483,68	148
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunn.mukaiset poistot	-3 397 259,90	-3 754 115,00	0,00	-3 754 115,00	-3 629 950,76	124 164,24	97
Arvonalentumiset	-163 159,84	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Poistot ja arvonal. yht.	-3 560 419,74	-3 754 115,00	0,00	-3 754 115,00	-3 629 950,76	124 164,24	97
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Satunnaiset kulut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
TILIKAUDEN TULOS	1 591 401,92	1 054 972,00	-74 000,00	980 972,00	3 390 619,92	2 409 647,92	346
Poistoeron muutos	104 912,91	104 912,00	0,00	104 912,00	104 910,91	-1,09	100
Varausten muutos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Rahastojen muutos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	1 696 314,83	1 159 884,00	-74 000,00	1 085 884,00	3 495 530,83	2 409 646,83	322

3.2. Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA

	TP 2023	TP 2022	Ero	Ero %
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Vuosikate	7 020 571	5 151 822	1 868 749	36
Satunnaiset erät	0	0	0	-
Tulorahoituksen korjaukset	34 335	-123 615	157 950	-128
TOIMINNAN RAHAVIRTA YHT.	7 054 905	5 028 207	2 026 698	40
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-6 127 026	-4 206 691	-1 920 334	46
Rah.osuudet investointien.	0	0	0	-
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	41 862	344 786	-302 924	-88
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHT.	-6 085 163	-3 861 905	-2 223 258	58
TOIM. JA INV. RAHAVIRTA YHT.	969 742	1 166 302	-196 560	-17
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				
Antolainasaamisten lisäykset liikel.	0	0	0	-
Antolainasaamisten lisäykset muille	-2 250	0	-2 250	-
Antolainasaamisten vähennykset liikel.	0	0	0	-
Antolainasaamisten vähennykset muilta	0	1 682	-1 682	-100
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET YHT.	-2 250	1 682	-3 932	-234
LAINAKANNAN MUUTOKSET				
Pitkäaik.lainojen lisäys	0	5 000 000	-5 000 000	-100
Pitkäaik.lainojen vähennys	-2 500 000	-2 250 000	-250 000	11
Lyhytaik.lainojen muutos	1 500 000	-6 800 000	8 300 000	-122
LAINAKANNAN MUUTOKSET YHT.	-1 000 000	-4 050 000	3 050 000	-75
OMAN PÄÄOMAN MUUTOS				
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				
Toimeksiant.varat ja po:n muutokset	-3 705	147 956	-151 661	-103
Vaihto-omaisuuden muutos	9 412	-106 869	116 281	-109
Saamisten muutos	1 667 261	414 805	1 252 456	302
Korottomien velkojen muutos	-1 403 495	574 400	-1 977 896	-344
MUUT MAKSUVALM. MUUTOKSET YHT.	269 472	1 030 293	-760 820	-74
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHT.	-732 778	-3 018 026	2 285 248	-76
RAHAVAROJEN MUUTOS	236 964	-1 851 724	2 088 688	-113

3.3. Taselaskelma

TASE, VASTAAVAA

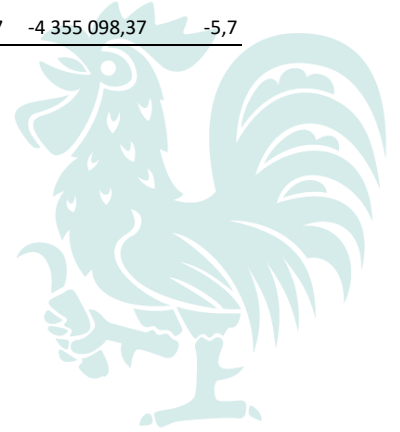
	TP 2022	2023 saldo	TP 2023	Muutos	Ero %
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Aineettomat hyödykkeet					
Aineettomat oikeudet	87 805,03	-31 399,58	56 405,45	-31 399,58	-35,8
Ennakkomaksut	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Aineettomat hyödykkeet yht.	87 805,03	-31 399,58	56 405,45	-31 399,58	-35,8
Aineelliset hyödykkeet					
Maa- ja vesialueet	6 377 882,24	126 806,48	6 504 688,72	126 806,48	2,0
Rakennukset	36 968 424,44	-1 514 575,91	35 453 848,53	-1 514 575,91	-4,1
Kiinteät rakenteet ja laitteet	16 783 809,64	1 072 883,14	17 856 692,78	1 072 883,14	6,4
Koneet ja kalusto	966 773,98	14 294,28	981 068,26	14 294,28	1,5
Muut aineelliset hyödykkeet	108 267,51	0,00	108 267,51	0,00	0,0
Ennakkomaksut ja kesk.er. hankinnat	798 418,92	2 719 717,49	3 518 136,41	2 719 717,49	340,6
Aineelliset hyödykkeet yht.	62 003 576,73	2 419 125,48	64 422 702,21	2 419 125,48	3,9
Sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	7 387 908,41	-4 398 543,43	2 989 364,98	-4 398 543,43	-59,5
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Muut lainasaamiset	772 620,68	-50 456,00	722 164,68	-50 456,00	-6,5
Muut saamiset	237 508,80	2 250,00	239 758,80	2 250,00	0,9
Sijoitukset yht.	8 398 037,89	-4 446 749,43	3 951 288,46	-4 446 749,43	-52,9
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	70 489 419,65	-2 059 023,53	68 430 396,12	-2 059 023,53	-2,9
TOIMEKSIANTOJEN VARAT					
Valtion toimeksiannot	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Lahj.rahastojen erityiskatteet	436 527,47	-136 966,20	299 561,27	-136 966,20	-31,4
Muut toimeksiantojen varat	457 681,03	-610 200,45	-152 519,42	-610 200,45	-133,3
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHT.	894 208,50	-747 166,65	147 041,85	-747 166,65	-83,6
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus					
Aineet ja tarvikkeet	192 449,89	-9 412,10	183 037,79	-9 412,10	-4,9
Keskeneräiset tuotteet	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Valmiit tuotteet/Tavarat	109 200,03	-109 200,03	0,00	-109 200,03	-100,0
Muu vaihto-omaisuus	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Ennakkomaksut	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Vaihto-omaisuus yht.	301 649,92	-118 612,13	183 037,79	-118 612,13	-39,3
Saamiset					
Pitkäaikaiset saamiset					
Pitkäaikaiset myyntisaamiset	674 999,87	-674 999,87	0,00	-674 999,87	-100,0
Pitkäaikaiset lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Muut pitkäaikaiset saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Pitkäaikaiset siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Pitkäaik.saamiset yht.	674 999,87	-674 999,87	0,00	-674 999,87	-100,0
Lyhytaikaiset saamiset					
Lyhytaikaiset myyntisaamiset	1 686 332,56	-526 788,24	1 159 544,32	-526 788,24	-31,2
Lyhytaikaiset lainasaamiset	-479,66	479,66	0,00	479,66	-100,0
Muut lyhytaikaiset saamiset	230 547,94	98 468,67	329 016,61	98 468,67	42,7
Siirtosaamiset	844 023,30	-564 420,74	279 602,56	-564 420,74	-66,9
Lyhytaikaiset saamiset yht.	2 760 424,14	-992 260,65	1 768 163,49	-992 260,65	-35,9
Saamiset yht.	3 435 424,01	-1 667 260,52	1 768 163,49	-1 667 260,52	-48,5

	TP 2022	2023 saldo	TP 2023	Muutos	Ero %
Rahoitusarvopaperit					
Sijoitukset rahamarkkinainstr.	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Muut arvopaperit	303 886,44	-77 172,02	226 714,42	-77 172,02	-25,4
Rahoitusarvopaperit yht.	303 886,44	-77 172,02	226 714,42	-77 172,02	-25,4
Rahat ja pankkisaamiset					
Rahat ja pankkisaamiset	806 357,52	314 136,48	1 120 494,00	314 136,48	39,0
Rahat ja pankkisaamiset yht.	806 357,52	314 136,48	1 120 494,00	314 136,48	39,0
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	4 847 317,89	-1 548 908,19	3 298 409,70	-1 548 908,19	-32,0
VASTAAVAA YHT.	76 230 946,04	-4 355 098,37	71 875 847,67	-4 355 098,37	-5,7

TASE, VASTATTAVAA

	TP 2022	2023 saldo	TP 2023	Muutos	Ero %
OMA PÄÄOMA					
Peruspääoma	30 730 352,54	-2 897 411,09	27 832 941,45	-2 897 411,09	-9,4
Liittymismaksurahasto	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Arvonkorotusrahasto	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Muut omat rahastot	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Ed.tilikausien yli-/alijäämä	7 068 988,14	1 696 314,83	8 765 302,97	1 696 314,83	24,0
Tilikauden yli-/alijäämä	1 696 314,83	1 799 216,00	3 495 530,83	1 799 216,00	106,1
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	39 495 655,51	598 119,74	40 093 775,25	598 119,74	1,5
POISTOERO JA VAPAAEHT.VAR					
Poistoero	592 780,28	-104 910,91	487 869,37	-104 910,91	-17,7
Vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00	0,00	0,00	-
POISTOERO JA VAPAAEHT.VAR	592 780,28	-104 910,91	487 869,37	-104 910,91	-17,7
PAKOLLISET VARAUKSET					
Eläkevaraukset	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Muut pakolliset varaukset	0,00	0,00	0,00	0,00	-
PAKOLLISET VARAUKSET YHT.	0,00	0,00	0,00	0,00	-
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT					
Valtion toimeksiannot	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Lahjoitusrahastojen pääomat	571 139,13	-136 966,20	434 172,93	-136 966,20	-24,0
Muut toimeksiantojen pääomat	625 086,48	-613 905,45	11 181,03	-613 905,45	-98,2
TOIMEKSIANT. PÄÄOMAT YHT.	1 196 225,61	-750 871,65	445 353,96	-750 871,65	-62,8
VIERAS PÄÄOMA					
Pitkäaikainen					
Pitkäaikaiset joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Pitkäaikaiset lainat rah.- ja vakuutusl.	15 750 000,00	-2 500 000,00	13 250 000,00	-2 500 000,00	-15,9
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Saadut ennakot	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Muut pitkäaikaiset velat/liittymism.	2 929 544,00	63 868,40	2 993 412,40	63 868,40	2,2
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Pitkäaik.vieras pääoma yht.	18 679 544,00	-2 436 131,60	16 243 412,40	-2 436 131,60	-13,0

	TP 2022	2023 saldo	TP 2023	Muutos	Ero %
Lyhytaikainen					
Lyhytaikaiset joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Lyhytaikaiset lainat rah.- ja vakuutusl.	7 700 000,00	1 500 000,00	9 200 000,00	1 500 000,00	19,5
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Saadut ennakot	7 500,00	0,00	7 500,00	0,00	0,0
Ostovelat	2 272 658,49	-482 547,83	1 790 110,66	-482 547,83	-21,2
Muut lyhytaikaiset velat/Liittymism.	618 677,58	-78 260,94	540 416,64	-78 260,94	-12,6
Siirtovelat	5 667 904,57	-2 600 495,18	3 067 409,39	-2 600 495,18	-45,9
Lyhytaikainen vieras pääoma yht.	16 266 740,64	-1 661 303,95	14 605 436,69	-1 661 303,95	-10,2
VIERAS PÄÄOMA YHT.	34 946 284,64	-4 097 435,55	30 848 849,09	-4 097 435,55	-11,7
VASTATTAVAA YHT.	76 230 946,04	-4 355 098,37	71 875 847,67	-4 355 098,37	-5,7

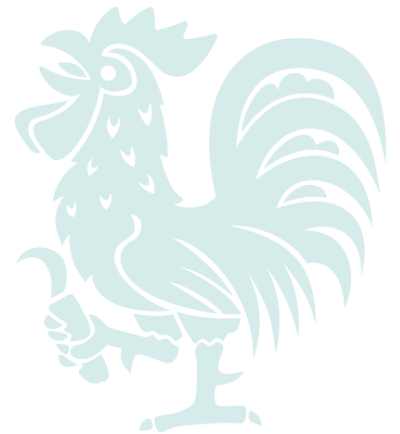

4. KONSERNILASKELMAT

4.1. Konsernituloslaskelma

KONSERNITULOSLASKELMA

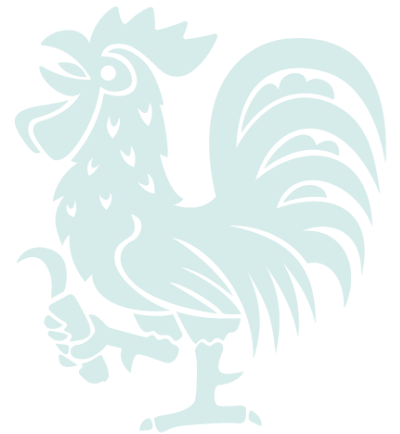
	2023	2022
Toimintatuotot	13 896 768	43 148 438
Toimintakulut	-36 760 656	-95 280 135
Osuus osakk.yht. tuloksesta	-17 158	587 000
TOIMINTAKATE	-22 881 046	-51 544 696
Verotulot	18 416 477	33 378 051
Valtionosuudet	12 853 475	25 784 567
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	18 264	14 063
Muut rahoitustuotot	176 520	318 165
Korkokulut	-833 091	-414 381
Muut rahoituskulut	-25 896	-213 289
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-664 202	-295 442
VUOSIKATE	7 724 704	7 322 480
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 479 474	-5 691 744
Omistuksen eliminointierot	0	0
Arvonalentumiset	-8 061	-164 872
Poistot ja arvonalentumiset yht.	-4 487 535	-5 856 616
Satunnaiset erät	-5 486	-2 840
TILIKAUDEN TULOS	3 231 683	1 463 024
Tilinpäätössiirrot	0	0
Tilikauden verot	0	-3 320
Laskennalliset verot	-14 309	-8 183
Vähemmistöosuudet	17 223	14 946
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	3 234 596	1 466 466

4.2. Konsernirahoituslaskelma

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA

	2023	2022
TOIM. JA INV. RAHAVIRTA		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	7 724 704	7 322 480
Satunnaiset erät	-5 486	-2 840
Tilikauden verot	0	-3 320
Tulorahoituksen korjauserät	56 533	-494 819
Toiminnan rahavirta yht.	7 775 751	6 821 500
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-7 363 218	-11 885 152
Rah.osuudet investointimenoihin	0	157 566
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	41 862	942 482
Investointien rahavirta yht.	-7 321 355	-10 785 104
TOIM. JA INV. RAHAVIRTA YHT.	454 395	-3 963 604
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-2 250	-50 456
Antolainasaamisten vähennykset	24 024	82 693
Antolainauksen muutokset yht.	21 774	32 236
Lainakannan muutokset		
Pitkäaik.lainojen lisäys	0	9 802 414
Pitkäaik.lainojen vähennys	-493 374	-1 274 748
Lyhytaik.lainojen muutos	-1 035 783	-8 245 114
Oman pääoman muutokset (korjaukset)	-36 180	-576 868
Lainakannan muutokset yht.	-1 565 337	-294 316
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant.var. ja po:n muutokset	-3 705	148 971
Vaihto-omaisuuden muutos	-50 769	-43 513
Saamisten muutos	2 301 956	856 977
Korottomien velkojen muutos	-1 418 449	794 483
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	829 033	1 756 917
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHT.	-714 530	1 494 838
RAHAVAROJEN MUUTOS	-260 135	-2 468 767

4.3. Konsernitaselaskelma

KONSERNITASE, VASTAAVAA

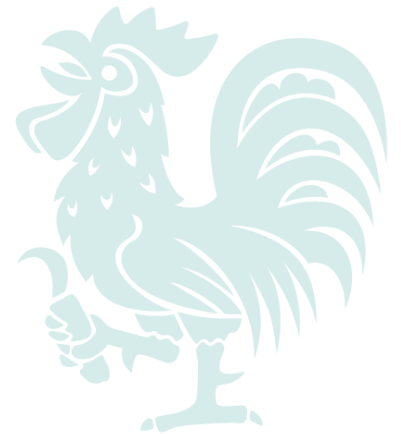
	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	107 494	118 206
Muut pitkäaikaiset menot	-19 930	-13 494
Ennakkomaksut	0	0
Aineettomat hyödykkeet yht.	87 564	104 711
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	7 127 875	7 317 324
Rakennukset	51 951 261	66 003 613
Kiinteät rakenteet ja laitteet	20 210 090	18 962 902
Koneet ja kalusto	1 487 616	3 159 540
Muut aineelliset hyödykkeet	167 340	179 165
Ennakkomaksut ja kesk.er. hankinnat	3 561 133	1 450 037
Aineelliset hyödykkeet yht.	84 505 315	97 072 581
Sijoitukset		
Tytäryhtiöiden osakkeet	0	0
Osakkuusyhtiöosuudet	157 009	1 134 971
Muut osakkeet ja osuudet	737 643	830 613
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	0
Muut lainasaamiset	314 624	424 612
Muut saamiset	239 759	340 831
Sijoitukset yht.	1 449 034	2 731 027
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	86 041 913	99 908 320
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	108 766	86 751
Lahj.rahastojen erityiskatteet	540 197	689 280
Muut toimeksiantojen varat	-152 519	457 681
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHT.	496 444	1 233 713
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	306 834	582 597
Keskeneräiset tuotteet	0	0
Valmiit tuotteet/Tavarat	0	109 200
Muu vaihto-omaisuus	0	0
Ennakkomaksut	0	0
Vaihto-omaisuus yht.	306 834	691 797
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Pitkäaik. myyntisaamiset	727 286	1 402 286
Pitkäaik. lainasaamiset	0	0
Muut pitkäaik. saamiset	23 505	17 640
Pitkäaik. siirtosaamiset	1 504	16
Pitkäaik.saamiset yht.	752 295	1 419 942

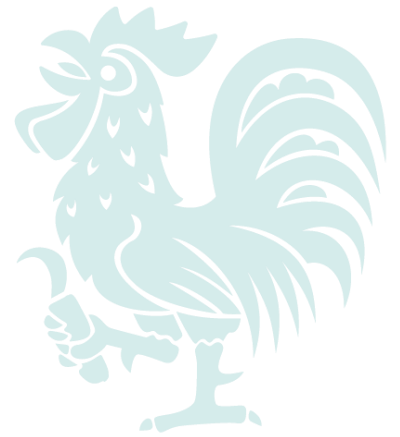
	2023	2022
Lyhytaik. saamiset		
Lyhytaik. myyntisaamiset	1 513 073	2 958 218
Lyhytaik. lainasaamiset	0	683 803
Muut lyhytaik. saamiset	371 509	678 069
Siirtosaamiset	298 705	1 208 031
Lyhytaik. saamiset yht.	2 183 287	5 528 122
Saamiset yht.	2 935 582	6 948 064
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	8	8
Sijoitukset rahamarkkinainstr.	0	0
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	0
Muut arvopaperit	226 714	337 379
Rahoitusarvopaperit yht.	226 722	337 387
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset	2 660 196	3 928 382
Rahat ja pankkisaamiset yht.	2 660 196	3 928 382
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	6 129 334	11 905 629
VASTAAVAA YHT.	92 667 691	113 047 662

KONSERNITASE, VASTATTAVAA

	2023	2022
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	27 832 941	30 730 353
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma	0	1 108
Liittymismaksurahasto	0	0
Arvonkorotusrahasto	0	0
Muut omat rahastot	1 701 637	1 715 706
Ed.tilikausien yli-/alijäämä	10 083 724	9 741 952
Tilikauden yli-/alijäämä	3 234 596	1 466 466
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	42 852 899	43 655 585
VÄHEMMISTÖOSUUDET	1 238 394	1 334 692
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	0	3 079
Muut pakolliset varaukset	0	955 316
PAKOLLISET VARAUKSET YHT.	0	958 394
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	108 766	86 751
Lahjoitusrahastojen pääomat	434 173	606 763
Muut toimeksiantojen pääomat	251 817	842 102
TOIMEKSIANT. PÄÄOMAT YHT.	794 756	1 535 616

	2023	2022
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaik. vieras pääoma		
Pitkäaik. joukkovelkakirjalainat	0	0
Pitkäaik. lainat rah.- ja vakuutusl.	26 932 904	36 681 826
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Lainat muilta luotonantajilta	0	2 168
Laskennalliset verovelat	235 471	221 161
Saadut ennakot	0	0
Ostovelat	0	0
Muut pitkäaik. velat/liittymism.	4 721 421	4 655 513
Siirtovelat	0	0
Pitkäaik.vieras pääoma yht.	31 889 796	41 560 669
Lyhytaik. vieras pääoma		
Lyhytaik. joukkovelkakirjalainat	0	0
Lyhytaik. lainat rah.- ja vakuutusl.	9 718 286	9 993 693
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Lainat muilta luotonantajilta	0	8 443
Saadut ennakot	43 062	143 618
Ostovelat	2 210 668	4 310 843
Muut lyhytaik. velat/Liittymism.	697 297	1 149 489
Siirtovelat	3 222 532	8 396 619
Lyhytaik. vieras pääoma yht.	15 891 845	24 002 705
VIERAS PÄÄOMA YHT.	47 781 641	65 563 374
VASTATTAVAA YHT.	92 667 691	113 047 662

5. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

5.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

5.1.1. Arvostus- ja jaksotuseriaatteet sekä -menetelmät

Vesihuoltolaitoksen taseyksikkö. Vuonna 2015 Vesihuoltolaitoksesta muodostettiin oma taseyksikkö. Taseyksikön toiminta kuntien kirjanpitolautakunnan suositusten mukaan hyväksyttiin voimaantulleeksi valtuustossa 1.1.2015 lähtien.

Jaksotuseriaatteet. Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus. Käyttöomaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus. Pysyvien vastaavien käyttöomaisuusosakkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempan arvoon. Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuuden arvostus. Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintamenoa tai sitä alemman todennäköisen hankintamenoa tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus. Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempan todennäköiseen arvoon.

Muuta huomioitavaa. Vuonna 2019 on otettu käyttöön sisäiset vuokrat, mikä korottaa sisäisiä tuottoja ja kuluja merkittävästi. Toimintakatetasolla sisäisten vuokrien summa on 0. Sisäisen vuokran erät näkyvät tuloslaskelmassa kohdassa SIS vuokrat, joten erät nousevat mukaan käyttötalouden lukuihin. Vuonna 2022 sisäisiin vuokriin on sisällytetty myös siivouskustannukset, jotka aiemmin kirjattiin kustannuslaskennallisina erinä. Sote-uudistuksen takia vuodesta 2023 lähtien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastuslaitoksen tilojen vuokratuotot näkyvät ulkoisina vuokratuotoina. Vuokran suuruus määräytyy vuokrasopimusten, eikä sisäisen vuokramallin mukaisesti. Osa siistijöistä siirtyi 1.1.2023 suoraan hyvinvointialueen palvelukseen, joten Varsinais-Suomen hyvinvointialueen vuokraan ei sisälly siivouskustannuksia.

Työterveyden kulut on vuodesta 2021 vyörytetty toimialoille KL-erinä. Vuonna 2020 niitä ei kohdennettu toimialoille, vaan ne kirjattiin sisäisen palvelutoiminnan toimintakuluiksi. Työterveyshuollon kela-korvaukset puolestaan kirjattiin sisäisen palvelutoiminnan tuotoiksi. KL-erät eivät näy toimintamenoissa, mutta vaikuttavat toimialojen toimintakatteeseen. Vuodesta 2023 lähtien työterveyden kulut on kohdennettu yksiköiden toimintakuluiksi, jolloin ne nousevat mukaan käyttötalouden lukuihin. Kulut on kohdennettu valiokuntatasolle aiheuttamisperiaatteella, mutta kustannuspaikoille kohdentaminen on tehty laskennallisesti henkilötyövuosien perusteella, jotta henkilökunnan anonymiteetti ei vaarantuisi. Työterveyshuollon Kela-korvaukset on kohdennettu yksiköihin käyttötalouden tuotoiksi samassa suhteessa kuin työterveyshuollon kulut. Erät näkyvät kohdassa muut toimintatuotot.

Vuonna 2023 sosiaali- ja terveyspalveluiden nettokustannukset vuodelta 2022 olivat 187 006,74 euroa. Summa koostui pääasiassa Vaana-palveluseleleistä, vanhojen saatavien luottotappiokirjauksista sekä takautuvista sote-henkilökunnan koronakorvauksista.

5.1.2. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus. Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt ja kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi. Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet. Konserniyhteisön keskinäiset saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisön ja kunnan omistamien kuntayhtymien taseisiin merkityt olennaiset saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Vähemmistöosuudet. Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta.

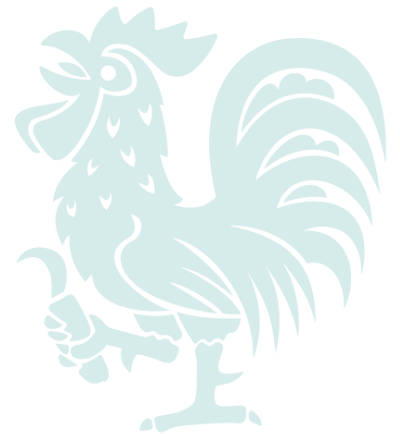
Suunnitelmapoistojen oikaisu. Suunnitelman mukaiset poistot on kirjattu kirjanpitojaoston antaman suosituksen mukaisesti. Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden käyttöomaisuuden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero kirjattu tytäryhteisön oman pääoman erää voitto/tappio edellisiltä tilikausilta ja tilikaudelta vastaan. Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotuserusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Kuntayhtymät ja yhteisyhteisöt. Kuntayhtymien ja yhteisyhteisön taseet ja niiden liitetiedot on yhdistelty lukuarvoiltaan omistussuuden mukaisesti.

Muuta huomioitavaa. Konsernitilinpäätöksen esitystapaa on vuonna 2021 muutettu kirjaamalla valtionosuusennakot tuloennakoihin, kun ne on aikaisemmin kirjattu kohtaan muut menoajämät.

Leasing- ja vuokravastuiden yhteismäärän esitystapaa on muutettu vuonna 2021 laskemalla mukaan kaikki ulkoiset leasing- ja vuokravastuut. Aikaisempina vuosina laskelmassa on esitetty kaupungin osalta ainoastaan leasingvastuita, jolloin mm. toimittilojen vuokravastuut eivät ole sisältyneet lukuihin. Tästä syystä tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia edellisten vuosien tilinpäätöksiin.

Pysyvien vastaavien sijoitusten Saamiset muilta yhteisöiltä on esitetty tilikausilta 2020- 2023 virheellisesti myös kohdassa Saamiset osakkuusyhteisöiltä, virheellinen tieto on poistettu vuoden 2023 tilinpäätöksessä.

5.2. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

5.2.1. Toimintatuotot

TOIMINTATUOTOT

	Konserni		Laitilan kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Yleishallinto	1 494 613	598 866	1 357 697	467 783
Sosiaali- ja terveystoimi	206	31 444 257	206	4 380 812
Opetus- ja kulttuuritoimi	3 111 631	3 419 055	3 001 684	3 315 258
Yhdyskuntapalvelut	3 864 810	2 881 276	1 877 189	1 178 836
Muut palvelut	3 729 505	2 963 791	1 292 048	566 359
Muut varsinaisen toiminnan tuotot	1 827 649	1 830 804	1 827 649	1 830 804
Yhteensä	14 028 415	43 138 048	9 356 473	11 739 851

5.2.2. Verotulojen erittely

VEROTULOJEN ERITTELY

	TP 2022	TA 2023	M 2023	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama
Kunnallisvero	27 723 091	13 385 515	0	13 385 515	13 923 697	538 182
Osuus yhteisöveroista	3 490 564	2 403 013	0	2 403 013	2 367 099	-35 914
Kiinteistövero	2 164 396	2 132 564	0	2 132 564	2 125 681	-6 883
Muut verotulot	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	33 378 051	17 921 092	0	17 921 092	18 416 477	495 385

5.2.3. Valtionosuuksien erittely

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

	TP 2023	TP 2022
Peruspalveluiden valtionosuus (ei sis. korvausta)	10 155 786	19 413 337
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	3 028 423	5 416 343
(+/-)		
Siitä: Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0	0
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	978 247	952 208
Verotulomenetyksen korvaus	1 719 442	5 419 022
Yhteensä	12 853 475	25 784 567

5.2.4. Aikaisempien vuosien valtionosuudet

AIKAISEMPIEN VUOSIEN VALTIONOSUUDET

(1 000 e)	Yleinen				Sosiaali- ja terveystoimi				Sivistystoimi				Yhteensä	
	vos.	vos.	käyttöm.	%	vos.	käyttöm.	%	vos.	käyttöm.	%	vos.	käyttöm.	%	
2003	317	6 929	19 371	35,8 %	2 821	8 580	32,9 %	10 068	35 593	28,3 %				
2004	289	7 444	20 822	35,8 %	2 612	9 085	28,8 %	10 345	37 089	27,9 %				
2005	275	7 919	22 379	35,4 %	2 609	9 515	27,4 %	10 803	39 380	27,4 %				
2006	242	8 270	22 907	36,1 %	2 656	9 688	27,4 %	11 168	40 442	27,6 %				
2007	224	9 149	24 158	37,9 %	3 064	10 493	29,2 %	12 437	42 624	29,2 %				
2008	207	10 582	25 653	41,3 %	3 120	11 109	28,1 %	13 909	44 722	31,1 %				
2009	333	11 504	27 166	42,3 %	3 307	11 605	28,5 %	15 144	47 302	32,0 %				
2010	-	16 418	30 455	53,9 %	-541	11 930	-4,5 %	15 878	51 903	30,6 %				
2011	-	17 552	31 762	55,3 %	-544	12 484	-4,4 %	17 008	54 405	31,3 %				
2012	-	18 451	33 900	54,4 %	-502	13 404	-3,7 %	17 948	57 683	31,1 %				
2013	-	18 893	35 402	53,4 %	-365	13 395	-2,7 %	18 528	59 097	31,4 %				
2014	-	19 731	32 623	60,5 %	-400	17 773	-2,3 %	19 331	60 811	31,8 %				
2015	-	19 147	32 589	58,8 %	17	17 963	0,1 %	19 164	60 940	31,4 %				
2016	-	20 241	33 066	61,2 %	246	18 204	1,4 %	20 487	61 569	33,3 %				
2017	-	19 951	32 374	61,6 %	558	18 321	3,0 %	20 509	61 276	33,5 %				
2018	-	19 884	32 826	60,6 %	469	18 832	2,5 %	20 353	63 178	32,2 %				
2019	-	19 796	33 068	59,9 %	396	23 108	1,7 %	20 192	72 048	28,0 %				
2020	-	18 574	32 933	56,4 %	1 258	23 247	5,4 %	24 030	71 210	33,7 %				
2021	-	18 136	35 521	51,1 %	815	24 288	3,4 %	23 603	74 839	31,5 %				
2022	-	19 413	37 288	52,1 %	952	26 328	3,6 %	25 785	79 522	32,4 %				
2023*	-	10 156	43 669	23,3 %	978	28 779	3,4 %	12 853	43 669	29,4 %				

* Vuoteen 2022 asti Peruspalvelujen valtionosuus on suhteutettu sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttömenoihin ja vuodesta 2023 alkaen Peruspalvelujen valtionosuus suhteutettu koko kaupungin käyttömenoihin.

* Vuodesta 2023 alkaen kaupungin käyttömenoista on tässä vos-laskelmassa jätetty Vesihuoltolaitos-tehtävän käyttömenot pois yhteissummasta, koska niitä ei ole tarkoitus kattaa valtionosuuksilla.

5.2.5. Palvelujen ostojen erittely

PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY

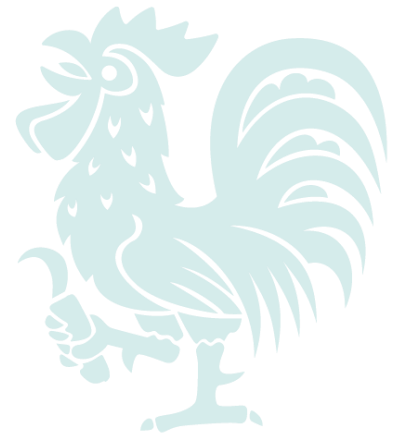
	Laitilan kaupunki	
	2023	2022
Asiakaspalvelujen ostot	-1 703 370	-19 304 786
Muiden palvelujen ostot	-4 548 723	-6 489 690
Palvelujen ostot yhteensä	-6 252 093	-25 794 476

5.2.6. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Käyttöomaisuuden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat poistomenetelmät on esitetty seuraavassa taulukossa. Poistoaikoja lyhennettiin vuonna 2013. Lyhennettyjen poistoaikojen otsikon perässä lukee vuosi 2013. Ennen kyseistä vuotta valmistuneissa kohteissa on pidemmät poistoajat.

POISTOAJAT JA -MENETELMÄT

Aineettomat oikeudet		Ei poistoa
Tietokoneohjelmistot	3 v.	Tasapoisto
Maa- ja vesialueet		Ei poistoa
Luonnonvarat		Ei poistoa
Rakennukset		
Asuinrakennukset	50 v.	Tasapoisto
Asuinrakennukset 2013	30 v.	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	30 v.	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset 2013	20 v.	Tasapoisto
Talousrakennukset	20 v.	Tasapoisto
Kiviset talousrakennukset 2013	20 v.	Tasapoisto
Puiset talousrakennukset 2013	10 v.	Tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	30 v.	Tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset 2013	20 v.	Tasapoisto
Hallinto- ja laitosrakennukset	50 v.	Tasapoisto
Kiviset hallinto- ja laitosrakennukset 2013	30 v.	Tasapoisto
Puiset hallinto- ja laitosrakennukset 2013	20 v.	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut , urheilu- ja leikkipaikat	20 v.	Tasapoisto
Kadut, tiet, torit ja puistot 2013	15 v.	Tasapoisto
Muut maa- ja vesirakenteet	30 v.	Tasapoisto
Muut maa- ja vesirakenteet 2013	15 v.	Tasapoisto
Vesirakenteet (sillat, laiturit, uim.)	30 v.	Tasapoisto
Sillat, laiturit, uimalat 2013	10 v.	Tasapoisto
Johtoverkostot, vedenjak. verkko	40 v.	Tasapoisto
Vedenjakeluverkosto 2013	30 v.	Tasapoisto
Viemäriverkosto 2013	30 v.	Tasapoisto
Johtoverkostot, viemäriverkko	40 v.	Tasapoisto
Johtoverkostot, ulkoval., sähkö ja muut	20 v.	Tasapoisto
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkoval. 2013	15 v.	Tasapoisto
Johtoverkostot, puhelinverkko	12 v.	Tasapoisto
Puhelinverkko, keskusasemat ja alakeskukset 2013	10 v.	Tasapoisto
Muut kiinteät koneet ja laitteet	20 v.	Tasapoisto
Muut kiinteät koneet ja laitteet, muut	15 v.	Tasapoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet 2013	10 v.	Tasapoisto
Muut putki- ja kaapeliverkot 2013	15 v.	Tasapoisto
Vesilaitoksen laitoksen ja laitteet 2013	10 v.	Tasapoisto
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet 2013	15 v.	Tasapoisto
Liikenteen ohjauslaitteet 2013	10 v.	Tasapoisto

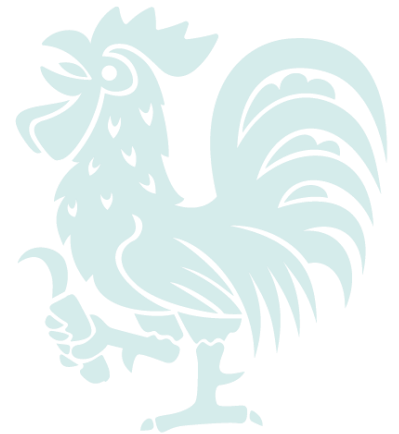

Koneet ja kalusto

Kulj.väl. kuorma-, paketti- ja henk.autot	5 v.	Tasapoisto
Kulj.väl traktorit ja muu vastaava	5 v.	Tasapoisto
Kuljetusvälineet 2013	4 v.	Tasapoisto
Muut raskaat koneet	10 v.	Tasapoisto
Muut koneet ja kalusto, muut kev.koneet	5 v.	Tasapoisto
Muut koneet ja kalusto, ATK-laitteet	3 v.	Tasapoisto
Irtaimisto, muut laitteet ja kalusto	3 v.	Tasapoisto

Muut aineelliset hyödykkeet

Taide- ja arvoesineet	Ei poistoa

5.2.7. Erittely poistoeron muutoksista

ERITTELY POISTOERON MUUTOKSISTA

	Laitilan kaupunki	
	2023	2022
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	104 911	104 913
Suunnitelman mukaisten poistojen ja verotuspoistojen erotus (- tai +)	0	0
Yhteensä	104 911	104 913

5.2.8. Pakollisten varausten muutokset

PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET

	Konserni		Laitilan kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Eläkevastuu 1.1.	0	0	0	0
Lisäykset	0	63	0	0
Vähennykset	0	0	0	0
Eläkevastuu 31.12.	0	63	0	0
Kaatopaikan maisemointivaraus 1.1.	0	0	0	0
Lisäykset	0	0	0	0
Vähennykset	0	0	0	0
Kaatopaikan maisemointivaraus 31.12.	0	0	0	0
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	0	975 519	0	0
Lisäykset	0	0	0	0
Vähennykset	0	-20 203	0	0
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	0	955 316	0	0
Yhteensä	0	955 379	0	0

5.2.9. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot**PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN MYYNTIVOITOT**

	Konserni		Laitilan kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Myyntivoitot				
Muut toimintatuotot	0	0	0	0
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	53 291	121 685	53 291	121 685
Rakennusten myyntivoitot	22 475	14 095	22 475	14 095
Muut myyntivoitot	0	0	0	0
Myyntivoitot yhteensä	75 767	135 779	75 767	135 779
Myyntitappiot				
Muut toimintakulut	0	0	0	0
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot	-110 101	-12 164	-110 101	-12 164
Rakennusten myyntitappio	0	0	0	0
Muut myyntitappiot	0	0	0	0
Myyntitappiot yhteensä	-110 101	-12 164	-110 101	-12 164
Yhteensä	-34 335	123 615	-34 335	123 615

5.2.10. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely**OSINKOTUOTTOJEN JA PERUSPÄÄOMAN KORKOTUOTTOJEN ERITTELY**

	Laitilan kaupunki	
	2023	2022
Osinkotuotot muista yhteisöistä	20 586	42 201
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	0	49 990
Yhteensä	20 586	92 191

5.3. Taseen liitetiedot**5.3.1. SOTE-uudistuksen vaikutukset avaavaan taseeseen 1.1.2023**

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien järjestämisvastuu siirtyi Laitilan kaupungilta Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle 1.1.2023. Voimaantulain (Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulosta) 42 §:ssä säädetään omaisuusjärjestelyjä koskevista kirjauksista kunnan ja hyvinvointialueen kirjanpidossa. Hyvinvointialueelle siirtyvien erien käsittelystä kunnassa on Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaosto antanut lausunnon nro 128 ”Lausunto hyvinvointialueille siirtyvien omaisuus- ja pääomaerien käsittelystä kunnan ja kuntayhtymän kirjanpidossa”. Kunnista hyvinvointialueelle siirtyneet omaisuus- ja pääomaerät kirjataan alkusaldon muutoksina tilinavaukseen päiväykselle 1.1.2023. Tilinavaukseen kirjaamisen tarkoituksena on, että peruspääomaa vastaan kirjattavia omaisuus- ja pääomaerien siirtoja ei esitetä vuoden 2023 tapahtumina talousarvion toteutusvertailussa eikä rahoituslaskelmassa.

Hyvinvointialueelle siirtyneet kuntayhtymien jäsenosuudet ja irtain omaisuus on vähennetty kunnan taseen omaisuuseristä ja siirto kirjattu kunnan kirjanpidossa peruspääomaa vastaan. Kunnasta hyvinvointialueelle siirtyvä lomapalkkavelka on kirjattu kunnan peruspääomaa vastaan. Myös osakkeiden osalta (Terveyskoti Oy, 2M-IT Oy, Oy Vasso Ab ja Puro Tekstiilihuolto Oy) hyvinvointialueelle siirtyneet erät on kirjattu

kunnan peruspääomaa vastaan. Laitilan kaupungin avaavaan taseeseen 1.1.2023 on alkusaldojen muutoksina tehty yllä kuvattujen ohjeistusten mukaiset kirjaukset. Alkusaldoihin tehdyt muutokset sekä avaava tase muutosten jälkeen on kuvattu alla olevassa taulukossa. Hyvinvointialueelle siirtyneet erät pienentävät Laitilan kaupungin peruskunnan peruspääomaa yhteensä 2 897 411,09 eurolla.

Peruspääoma 31.12.2022	30 730 352,54
Muutos avaavaan taseeseen	-2 897 411,09
Peruspääoma 1.1.2023	27 832 941,45

Laitilan kaupunki tasearvot 31.12.2022 / 1.1.2023

T A S E	Tasearvot 31.12.2022	Sosiaali- ja terveys- palvelut	V-S Sairaan- hoitopiiri	Erityis- huolto- piiri	Terveys- koti Oy	Oy Vasso Ab	2M-IT Oy	Puro Tekst. huolto palv. Oy	Tasearvot 1.1.2023
VASTAAVAA									
PYSYVÄT VASTAAVAT									
Sijoitukset									
Kuntayhtymäosuudet	4 326 560		-4 253 698	-66 667					6 195
Tytäryhtiöosakkeet ja osuudet	1 686 777				-100 000				1 586 777
Osakkuusyhtiöosakk. ja osuudet	979 170				-9 268				969 902
Muut osakkeet ja osuudet	145 059					-500	-1 500	-62	142 997
Muut lainasaamiset									
Pääomalainasaam.tytärtyht.	50 456				-50 456				0
VAIHTUVAT VASTAAVAT									
Vaihto-omaisuus									
Valmiit tuotteet/Tavarat									
Keskusvarasto / TK	84 650	-84 650							0
Lääkevarasto / TK	24 550	-24 550							0
VASTAAVAA YHTEENSÄ	76 230 946	-109 200	-4 253 698	-66 667	-159 724	-500	-1 500	-62	71 639 595
VASTATTAVAA									
OMA PÄÄOMA									
Peruspääoma									
Peruspääoma	-30 730 353	2 897 411							-27 832 941
Siirtovelat									
Lomapalkkavelka	-3 692 182	1 693 940							-1 998 242
VASTATTAVAA	-76 230 946	4 591 351	0	0	0	0	0	0	-71 639 595

5.3.2. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

TIEDOT PYSYVISTÄ VASTAAVISTA TASE-ERÄKOHTAISESTI

(Vuosi 2023)	Poistamaton hankintameno 1.1.	Lisäykset	Rahoitusosuudet	Vähennykset	Siirrot erien välillä	Poisto	Poistamaton hankintameno 31.12.	Arvonkorotukset	Kirjanpitoarvo 31.12.
Aineettomat oikeudet	24 484	0	0	0	0	-11 300	13 184	0	13 184
Tietokoneohjelmistot	63 321	21 190	0	0	0	-41 289	43 222	0	43 222
Maa-alueet	6 377 882	150 000	0	-23 194	0	0	6 504 689	0	6 504 689
Rakennukset	36 968 424	438 880	0	-53 004	0	-1 900 453	35 453 849	0	35 453 849
Kiinteät rakenteet ja laitteet	16 783 810	2 315 914	0	-154	0	-1 242 877	17 856 693	0	17 856 693
Koneet ja kalusto	966 774	448 326	0	0	0	-434 032	981 068	0	981 068
Muut aineelliset hyödykkeet	108 268	0	0	0	0	0	108 268	0	108 268
Keskeneräiset hankinnat	798 419	5 558 933	0	-2 839 216	0	0	3 518 136	0	3 518 136
Yhteensä	62 091 382	8 933 243	0	-2 915 567	0	-3 629 951	64 479 108	0	64 479 108

PYSYVIEN VASTAAVIEN SIOITUKSET

(Vuosi 2023)	Hankintameno 1.1.	Lisäykset	Vähennykset	Hankintameno 31.12.	Arvonalennukset	Arvonkorotukset	Kirjanpitoarvo 31.12.
OSAKKEET JA OSUUDET							
Osakkeet tytäryhteisöt	1 586 777	33 152	0	1 619 929	0	0	1 619 929
Kuntayhtymäosuudet	4 326 560	0	-4 320 365	6 195	0	0	6 195
Osakkeet osakkuus- ja muista omistusyht.	979 170	0	-9 268	969 902	0	0	969 902
Muut osakkeet ja osuudet	395 401	0	-2 062	393 339	0	0	393 339
MUUT LAINA- JA MUUT SAAMISET							
Saamiset konserniyhteisöt	431 206	0	-50 456	380 750	0	0	380 750
Saamiset kuntayhtymät	0	0	0	0	0	0	0
Saamiset muut yhteisöt	644 663	0	0	644 663	0	0	644 663
Yhteensä	8 363 777	33 152	-4 382 151	4 014 777	0	0	4 014 777

OLENNAISET KUNTAYHTYMIEN ARVON MUUTOKSET

Jäsenkunnassa kuntayhtymän peruspääoman jäsenkuntaosuuden valtiosuudesta johtuvaa muutosta ei kirjata tuloslaskelmaan eikä taseeseen (=perustamishankkeiden valtiosuusjyvyty). Olennaisista kuntayhtymäosuuksien arvomuutoksista annetaan selvitys tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Voimaanpanolain 20 §:n mukaan erikoissairaanhoidolain 7 §:ssä mainittujen sairaanhoidopiirien kuntayhtymät sekä kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1997) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen erityishuoltopiirien siirrettiin varoineen ja velkoineen sekä sitoumuksineen hyvinvointialueille 1.1.2023. Voimaanpanolain 23 §:n mukaan hyvinvointialueille siirtyivät 1.1.2023 sen järjestämisvastuulle kuuluvaan toimintaan liittyvä irtaimisto, irtaimen omaisuuden omistusta, hallintaa ja käyttöä koskevat oikeudet sekä immateriaaliset oikeudet ja luvat. Hyvinvointialueelle siirtyivät sellaiset osakeyhtiön osakkeet, jotka kunta omistaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämistä ja tuottamista varten, jos osakeyhtiön tosiasiallinen päätoimiala on sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden tuottaminen.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle 1.1.2023 siirtyneitä kuntayhtymiä olivat Varsinais-Suomen Sairaanhoidopiirin ky ja Varsinais-Suomen Erityishuoltopiirin ky. Muutoksesta johtuen Laitilan kaupungille jäi ainoastaan Varsinais-Suomen liiton kuntayhtymäosuudet. Näissä ei tapahtunut olennaista arvon muutosta vuoden 2023 aikana.

OMISTUKSET MUISSA YHTEISÖISSÄ

(TP 2023)	Y-tunnus	Kunnan omistusosuus (%)	Konsernin omistusosuus (%)	Kuntakonsernin osuus		Tilikauden tuloksesta
				Omasta pääomasta	Vieraasta pääomasta	
TYTÄRYHTEISÖT						
Laitilan Lämpö Oy	0229362-8	51,00	51,00	621 437	1 450 426	1 609
Jääkukko Oy	0998969-5	56,40	56,40	112 568	501 143	389
Kiint. Oy Hartikkalankartano	0197246-9	95,05	95,05	193 603	57 756	17
Kiint. Oy Keskevaari	0233902-4	77,78	77,78	26 836	203 221	2 359
Kiint. Oy Laurinpelto	0134498-0	100,00	100,00	18 670	14 177	20
Kiint. Oy Papinranta	0134509-4	100,00	100,00	234 954	171 911	0
Kiint. Oy Suulimäen teollisuustalo	0700878-5	50,43	50,43	337 996	2 804	-11 058
Kiint. Oy Eerikin yritystalo I	0682492-4	53,87	53,87	236 658	7 339	3 296
Kiint. Oy Laitilan Talot	0224818-1	100,00	100,00	1 009	11 171 693	-186 222
Kiint. Oy Kaukolan Teollisuus	2201949-0	85,60	85,60	745 127	1 797 647	-231
Kiint. Oy Laitilan Kuntokoti	3229289-6	90,58	90,58	703 717	398 278	-11 785
TYTÄRYHTEISÖT YHT.				3 232 576	15 776 395	-201 605
KUNTAYHTYMÄT						
Varsinais-Suomen liitto	0922305-9	1,79	1,79	42 308	31 782	110
KUNTAYHTYMÄT YHT.				42 308	31 782	110
OSAKKUUSYHTEISÖT						
Kiinteistö Oy Yrityspuisto	2712009-6	27,78	27,78	541 335	771	-248
Kiinteistö Oy Ylistupa	0224821-0	27,27	27,27	30 630	7 603	5 046
As. Oy Laitilan Mirjainpuisto	0747677-3	35,61	35,61	53 698	15 155	17
As. Oy Laitilan Martanpuisto	0676923-2	39,57	39,57	79 266	75 315	0
As. Oy Laitilan Tanhuanatie	0809897-0	26,85	26,85	79 098	7 705	9
Kuninkaanmännyn Vesi Oy	2932230-2	36,44	36,44	196 499	284 412	-27 567
OSAKKUUSYHTEISÖT YHT.				980 526	390 961	-22 743

SAAMISTEN ERITTELY

	2023		2022	
	Pitkäaik.	Lyhytaik.	Pitkäaik.	Lyhytaik.
SAAMISET TYTÄRYHTEISÖILTÄ				
Myyntisaamiset	0	55 581	0	59 685
Lainasaamiset	431 206	0	481 662	0
Muut saamiset	0	0	0	0
Siirtosaamiset	0	0	0	0
YHTEENSÄ	431 206	55 581	481 662	59 685
SAAMISET KUNTAYHTYMILTÄ, JOISSA KUNTA JÄSENEÄ				
Myyntisaamiset	0	0	0	633
Lainasaamiset	0	0	0	0
Muut saamiset	0	0	0	0
Siirtosaamiset	0	0	0	0
YHTEENSÄ	0	0	0	633

	2023		2022	
	Pitkäaik.	Lyhytaik.	Pitkäaik.	Lyhytaik.
SAAMISET OSAKKUUS- JA MUILTA OMISTUSYHT.				
Myyntisaamiset	0	0	0	19 862
Lainasaamiset	0	0	641 123	0
Muut saamiset	0	0	0	0
Siirtosaamiset	0	0	0	0
YHTEENSÄ	0	0	641 123	19 862
SAAMISET YHTEENSÄ	431 206	55 581	1 122 784	80 180

SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT

	Konserni		Laitilan kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
PITKÄAIK. SIIRTOSAAMISET				
Menoennakot				
Etukäteen maksetut vuokratulot	0	0	0	0
Investoinnin menoennakot	0	0	0	0
Menoennakot yht.	0	0	0	0
PITKÄAIK. SIIRTOSAAMISET YHT.	0	0	0	0
LYHYTAIK. SIIRTOSAAMISET				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	0	59 152	0	59 152
Kuntayhtymäosuudet		0		0
Kelan korv. työterveydenhuollosta	115 000	275 996	115 000	174 600
EU-tuet ja avustukset		0		0
Muut tulojäämät	185 209	874 207	164 603	610 271
Tulojäämät yhteensä	300 209	1 209 356	279 603	844 023
LYHYTAIK. SIIRTOSAAMISET YHT.	300 209	1 209 356	279 603	844 023

5.3.3. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

OMAN PÄÄOMAN ERITTELY

	Konserni		Laitilan kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	27 832 941	30 730 353	27 832 941	30 730 353
Peruspääoma 31.12.	27 832 941	30 730 353	27 832 941	30 730 353
Peruspääoma 1.1.	1 108	1 108	0	0
Peruspääoma 31.12.	0	1 108	0	0
Arvonkorotusrahassto 1.1.	0	0	0	0
Arvonkorotusrahassto 31.12.	0	0	0	0
Muut omat rahastot 1.1.	1 715 706	1 786 161	0	0
Muut omat rahastot 31.12.	1 701 637	1 715 706	0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	9 741 952	8 736 163	7 068 988	5 534 090
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	10 083 724	9 741 952	8 765 303	7 068 988
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	3 234 596	1 466 466	3 495 531	1 696 315
Oma pääoma yhteensä	42 852 899	43 655 585	40 093 775	39 495 656

VIERAAN PÄÄOMAN ERITTELY

	2023		2022	
	Pitkäaik.	Lyhytaik.	Pitkäaik.	Lyhytaik.
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot	0	0	0	0
Ostovelat	0	222 868	0	106 376
Muut velat	0	0	0	3 328
Siirtovelat	0	-3 888	0	0
Tytäryhteisöille yht.	0	218 980	0	109 704

	2023		2022	
	Pitkäaik.	Lyhytaik.	Pitkäaik.	Lyhytaik.
Velat kuntayhtymille, joissa kunta jäsenenä				
Saadut ennakot	0	0	0	0
Ostovelat	0	1 901	0	9 416
Muut velat	0	0	0	0
Siirtovelat	0	0	0	42 085
Kuntayhtymille yht.	0	1 901	0	51 501
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot	0	0	0	0
Ostovelat	0	0	0	0
Muut velat	0	0	0	0
Siirtovelat	0	0	0	0
Osakkuusyhteisöille yht.	0	0	0	0
Vieras pääoma yhteensä	0	220 881	0	161 205

SIIRTOVELKOIHIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT

	Konserni		Laitilan kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
LYHYTAIKAISET SIIRTOVELAT				
Tuloennakot	617 833	869 608	617 833	869 608
Menojäämät				
Henkilöstökulujen jaksotukset	40 626	182 134	12 347	65 288
Lomapalkkavaraus	2 106 163	5 673 165	2 092 119	3 692 182
Korkojaksotukset	65 427	24 672	65 427	23 548
Muut siirtovelat	286 136	1 519 521	270 529	1 052 304
Muut menojäämät	90 481	62 198	0	15 782
Menojäämät yht.	2 588 833	7 461 690	2 440 422	4 849 104
LYHYTAIKAISET SIIRTOVELAT YHT.	3 206 666	8 331 298	3 058 255	5 718 712
SIIRTOVELAT YHT.	3 206 666	8 331 298	3 058 255	5 718 712

PITKÄAIKAISET VELAT (ERÄÄNTYVÄT >5 V KULUTTUA)

	Laitilan kaupunki	
	2023	2022
PITKÄAIKAISET VELAT		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	13 250 000	15 750 000
PITKÄAIKAISET VELAT YHT.	13 250 000	15 750 000

5.4. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

LEASING- JA VUOKRAVASTUIDEN YHTEISMÄÄRÄ

	Konserni		Laitilan kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Leasing- ja vuokravastuiden yhteismäärä	616 568	3 737 354	609 282	564 116

	Konserni 2023	Laitilan kaupunki 2023
Leasingvastuut yhteensä	542 496	541 939
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	246 870	246 313
Vuokravastuut yhteensä	74 072	67 343
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	74 072	67 343
Leasing- ja vuokravastuut yhteensä	616 568	609 282

VASTUUSITOUMUKSET

	Laitilan kaupunki	
	2023	2022
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
Alkuperäinen pääoma	13 080 600	13 080 600
Jäljellä oleva pääoma	8 425 608	9 767 935
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	3 981 609	3 981 580
Jäljellä oleva pääoma	1 024 550	1 430 177

VASTUU KUNTIEN TAKAUSKESKUKSEN TAKAUSVASTUISTA

	Laitilan kaupunki	
	2023	2022
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuusta 31.12.	69 402 908	64 017 148
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomasta takausvastuusta 31.12.	0	0
Kunnan mahd. vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	55 246	37 020

MUUT TASEEN ULKOPUOLISET JÄRJESTELYT

	Konserni		Laitilan kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Sopimusvastuut	0	16 423	0	0
Maankäyttösopimuksista kunnalle aiheutuvat velvoitteet	90 000	90 000	90 000	90 000

KORONVAIHTOSOPIMUKSET

Suojattava kohde:

Laina, 9,5 miljoonaa euroa. 28.2.2018 – 28.2.2028, korko 6 kk:n euribor

Suojaava johdannainen:

OTC-koronvaihtosopimus nimellismäärältään 4,5 miljoonaa euroa, 28.8.2018 – 28.2.2028, kaupunki saa 6 kk:n euribor-korkoa ja maksaa kiinteää ja vaihtuvaa korkoa, sopimuksen käypä arvo tilinpäätöshetkellä 226 025 euroa.

Suojaustyyppi: rahavirran suojaus

Koronvaihtosopimuksen kassavirrat kirjataan tulosvaikutteisesti samoilla periodeilla kuin suojatun lainan korkovirrat tilinpäätöshetkestä 31.12.2028 saakka.

Tilinpäätöshetkellä käynnissä olevasta koronvaihtosopimuksen korkojaksosta 28.8.2023 – 28.2.2024 on tilinpäätöksen 2023 tuloslaskelman muissa rahoitustuotoissa huomioitu vuoden 2023 osuus kyseisen korkojakson tuotoista eli 49 911,75 euroa.

KORONVAIHTOSOPIMUKSET

Sopimus- kumppani	Tunnus	Tekopäivä	Päättymis- päivä	Kiinteä korko %	Nimellisarvo 31.12.2023	Markkina-arvo 31.12.2023
Danske Bank	50990841SA- BHJW1	5.3.2018	28.2.2028	0,76300% p.a	4 500 000	-83 832
Danske Bank	50990841SA- BHJW1	5.3.2018	28.2.2028	3,93200% p.a.	4 500 000	309 857
Yhteensä				0	0	226 025

5.5. Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot**HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 2023**

	Vakinaiset	Määräaikai- set	Oppisopi- muslaiset	Työllistetyt	Yht.	Yht. pl. työl- listetyt
Keskushallinto ja tarkastustoimi	38	8	1	20	67	47
Sosiaali- ja terveystoimi	0	0	0	0	0	0
Sivistystoimi	246	193	0	0	439	439
Ympäristö- ja tekniset palvelut	49	5	0	2	56	54
Yhteensä	333	206	1	22	562	540

Sivistystoimen määräaikaisista työntekijöistä 112 on kansalaisopiston tuntiopettajaa (31.12.2022 107).

Ympäristö- ja tekniset palvelut: vakinaisista työntekijöistä oli 8 tuntipalkkaisia.

Kesätyöpaikka järjestettiin 27 lautilalaiselle nuorelle (2022 45:lle).

HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 2022

	Vakinaiset	Määräaikai- set	Oppisopi- muslaiset	Työllistetyt	Yht.	Yht. pl. työl- listetyt
Keskushallinto ja tarkastustoimi	49	2	1	3	55	52
Sosiaali- ja terveystoimi	193	56	3	27	279	252
Sivistystoimi	248	185	4	0	437	437
Ympäristö- ja tekniset palvelut	48	5	0	1	54	53
Yhteensä	538	248	8	31	825	794

HENKILÖSTÖKULUT

	Laitilan kaupunki	
	2023	2022
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	1 970	20 837

TILINTARKASTAJIEN PALKKIOT

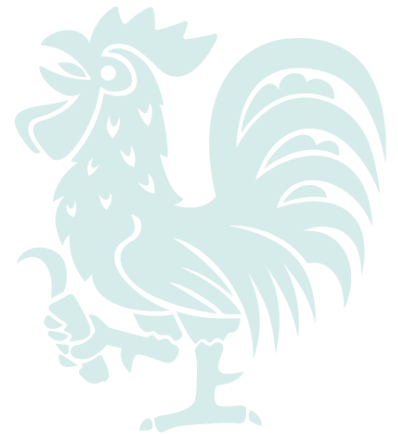
	Laitilan kaupunki	
	2023	2022
Tilintarkastuspalkkiot 1.1.-30.6.	-6 683	-5 025
Tilintarkastuspalkkiot 1.7.-31.12.	-7 233	-5 900
Tilintarkastajan lausunnot	0	0
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	0	0
Muut palkkiot	-968	0
Palkkiot yht.	-14 885	-10 925

LUOTTAMUSHENKILÖIDEN PALKKIOISTA PERITYT JA TILITETYT MAKSUT

	2023	2022
Itsenäisyyspuolue	0	0
Keskusta/ Laitila	-5 011	-5 130
Kokoomus/ Laitila	-1 417	-1 362
Kristillisdemokraatit	-337	-334
Laitilan työväenyhdistys	-1 309	-1 429
Vihreät	-44	0
Perussuomalaiset	0	0
Keskusta/ Vehmaa	-27	-26
Kokoomus/ Pyhäranta	0	0
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yht.	-8 145	-8 281

KAUPUNGINJOHTAJAN KANSSA SOLMITTU JOHTAJASOPIMUS

Kaupunginjohtajan kanssa on solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu 9 kuukauden palkkaa vastaavasta erokorvauksesta.

6. VESIHUOLTOLAITOS (KIRJANPIDOLLINEN TASEYKSIKKÖ)

6.1. Laitilan kaupungin vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

HALLINTO

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitos on kaupungin muu taseyksikkö, joka vastaa vesihuoltolain mukaisesta vesihuollon järjestämisestä Laitilan kaupungissa omalla toiminta-alueellaan.

Laitilan kaupungin tekninen toimi hoitaa vesihuoltolaitoksen tehtävät. Päätösvalta vesihuoltolaitoksen asioissa, kuten maksuissa sekä toiminnallisissa ja taloudellisissa tavoitteissa, on teknisellä valiokunnalla.

VESIHUOLTOLAITOS

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitoksen talousvesi on laadukasta pohjavettä. Vesihuoltolaitoksella on kuusi vedenottamoita, joista kolmessa on korkean fluoridipitoisuuden vuoksi veden käsittelyä. Lisäksi Eurasta Laitilaan on olemassa yhdysvesijohto, jonka kautta Euran kunnalta ostettu talousvesi johdetaan Laitilaan.

Jätevesi johdetaan siirtoviemäriä pitkin Uuteenkaupunkiin, Vakka-Suomen Veden jätevedenpuhdistamolle käsiteltäväksi. Laitilan kaupungilla ja Uudenkaupungin kaupungilla on sopimus jätevesien käsittelystä Vakka-Suomen Veden Hápönniemen jätevedenpuhdistamon kanssa. Sopimus koskee myös Vakka-Suomen Veden hallintointia.

MAKSUT, KÄYTTÖ, MYYNTI YM.

Vesihuoltolain mukaisesti vesihuollon ja viemäroinnin maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen laajennus- ja saneerausinvestoinnit sekä käyttökustannukset. Maksuihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle.

Käyttömaksua peritään kiinteistön käyttämän veden ja poisjohdettavan jäteveden määrän perusteella. Talousveden käyttömaksu v. 2023 oli 1,56 €/m³ (alv 0 %) ja jäteveden 2,50 €/m³ (alv 0 %). Perusmaksu määräytyy kiinteistön vesimittarin koon mukaan (22,56 €/v – 866,46 €/v/laitos (alv 0 %)).

Talousvettä toimitettiin 6.318 asukkaalle. Talousvettä laskutettiin yhteensä 475.450 m³. Talousveden myyntituotot olivat 800.676 € (käyttömaksut 743.438 € + perusmaksut 57.238 €). Vesiliittymismaksutulot olivat yhteensä 43.184 €. Uusia vesiliittymissopimuksia tehtiin 16 kpl.

Vedenkäsittelylaitoksilta verkostoon johdettiin talousvettä 369.969 m³. Lisäksi Eurasta ostettiin ja pumpattiin verkostoon pohjavettä 160.398 m³. Laskuttamattoman verkostoon pumpatun veden määrä oli 54.917 m³. Näin vuotovesiprosentti oli 10 %.

Viemäriverkostoon on liittynyt 5.824 asukasta. Jätevettä laskutettiin yhteensä 408.836 m³. Jäteveden myyntituotot olivat 1.076.752 € (käyttömaksut 1.025.433 € + perusmaksut 51.319 €). Uusia viemäri liittymissopimuksia tehtiin 5 kappaletta. Viemäri liittymismaksutulot olivat 21.974 €. Sakokaivo- ja umpisäiliöiden lietteestä (5511 m³) maksutuloja kertyi 39.676 €. Jätevettä johdettiin puhdistettavaksi 636.161 m³. Laskuttamattoman jäteveden osuus käsitellystä jätevedestä on 35 %, joka ylittää

yleisesti pidetyn toimenpiderajan 20-25 %. Toisaalta vuotovesiprosentti on alle valtakunnan keskiarvon. Verrattuna vuoteen 2022, vuotoveden määrä on kasvanut 4 %-yksikköä.

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitos myy talousvettä ja vastaanottaa jätevettä Pohjoiskulman vesiosuuskunnalta, jossa on liittyjiä vesijohtoon noin 34 ja viemäriin noin 47 kiinteistöä. Vesiosuuskunta ostaa vesihuoltopalvelut Laitilan kaupungin vesihuoltolaitokselta erillisen sopimuksen perusteella. Veden mittaus tapahtuu yhdessä liittymispisteessä. Vesihuoltolaitokseen on liittynyt myös Lukujärven vesiosuuskunta, jonka verkosto käsittää ainoastaan talousveden jakelun. Liittyjiä on 57 taloutta (pääasiassa loma-asuntoja).

INVESTOINNIT JA KUNNOSSAPITO

Vesihuoltolaitoksen investointien nettomenot olivat 775.567 €. Uutta vesijohtoverkostoa rakennettiin 514 m ja vanhaa verkostoa saneerattiin 795 m. Uutta viemäriverkostoa rakennettiin 681 m ja vanhaa verkostoa saneerattiin 835 m.

Vesilaitoksen saneeraustarveselitys päivitettiin vuoden 2023 aikana. Selvityksessä muodostettiin kokonaiskuva vesihuoltoverkostosta, arvio saneeraustarpeen mitta-luokasta sekä todennäköisimmistä saneerauskohteista ja jatkotoimenpiteistä.

Laitilan kaupungin verkosto on rakennettu pääosin 1970-luvulla, joten suurin saneeraustarve painottuu 2020–2030-luvuille ollen vuosittain noin 0.42 miljoonaa euroa ja kolme kilometriä (keskimääräinen saneerauskustannus noin 140 €/m). Jotta saneeraus määrä tasoittuisi realistisesti toteutettavalle tasolle, verkoston saneerauslaskennassa painottuu nykyinen 2020-vuosikymmen, jonka aikana vesihuoltoverkosto tulisi saneerata vuosittain vähintään noin 1.3 miljoonalla eurolla vuodessa, eli noin 9 km/vuosi. Tämän jälkeen saneerausvelka olisi saatu haltuun ja vuosittainen saneerausinvestointitarve laskisi alemmalle tasolle. Nykyisin Laitilassa käytetään saneerausinvestointeihin noin 0.7–0.8 milj. €/vuosi.

Edellä mainitut summat sisältävät vain olemassa olevan verkoston saneeraukset, joten vesihuoltolaitoksen muut investointitarpeet nostavat tulevien vuosien investointien kokonaissummaa.

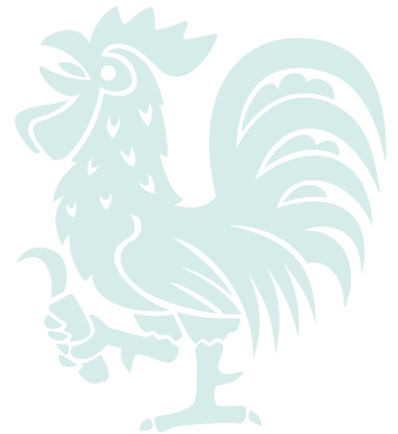
Vesihuoltolaitoksen kunnossapidon hoitaa kolme laitosmiestä, jotka myös päivystävät. Vesihuoltolaitoksen organisaatiossa tapahtui muutoksia vuoden 2023 alussa ilmenneen henkilöstövajauksen vuoksi. Henkilöstövajaus saatiin korjattua kesällä.

Vesijohtoverkostoa on n. 168 km ja viemäriverkostoa n. 108 km, josta viettoviemäriä on n. 83 km ja paineviemäriä n. 25 km. Jätevesipumppaamoita on 36 kpl.

Vedenjakelun puolella on päivittäistä hoitoa, huoltoa ja säätötöitä kuudella vedenottamalla, joista Untamalassa, Palttilassa ja Puntarissa on vedenkäsittelylaitos fluoridinpoistolaitteineen (käänteisosmoosijärjestelmä). Laitteet vaativat lähes päivittäisen huollon ja säädön. Ylävesisäiliöitä on 1 kpl ja vesiverkoston paineenkorotusasemia 3 kpl.

TALOUS

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitoksen ulkoinen liikevaihto oli 1.827.649 €. Tuloslaskelma osoittaa alijäämää 349.313 € (v. 2022 alijäämä oli 48.708 €).

Jotta vesihuoltolain mukaiseen vaatimukseen päästään, vesihuoltolaitoksen maksuja korotettiin vuoden 2023 alussa. Perusmaksuja korotettiin 5 %, jäteveden käyttömaksua 5 %, samoin sakokaivo- ja umpisäiliöjätevettä. Lisää korotuksia on tulossa myös 1.1.2024 alkaen.

Vesilaitoksen kirjanpidossa on huomioitu korvaus jäännöspääomasta eli korkoa kaupungin sijoittamalle pääomalle 125.000 €.

Maailmantilanteen muutokset vaikuttivat omalta osaltaan vesihuoltolaitoksen toimintaan tiettyjen materiaalien saatavuusongelmana, mutta nämä vaikutukset olivat vähäisiä.

VUODEN 2023 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Vesihuoltolaitoksen tavoitteena oli käyttöveden korkea laatu ja vesihuoltolaitoksen positiivinen tulos. Tavoite toteutui käyttöveden laadussa.

Tavoitteena oli (useamman vuoden periodilla) myös riittävä raakavesikapasiteetti, jonka toteutumista on edistetty selvittämällä uusia raakavesilähteitä Laitilan ulkopuolelta.

YHTEISTYÖHANKKEET

Talousveden osalta yhteistyöhankkeena on Kuninkaan Männyn pohjavesihankkeessa mukana oleminen.

Vuoden 2018 loppupuolella on perustettu Kuninkaan Männyn Vesi Oy, jossa Laitilan kaupunki on osakkaana yhdessä Rauman kaupungin, Euran kunnan ja Kokemäen vesi Oy:n kanssa.

Kuninkaanmännyn Vesi Oy pohjavesihankkeelle on jätetty hakemus vedenottoluvasta v. 2017 aikana. Vedenottolupa on ollut kuulutettavana kesällä 2018 ja siitä on jätetty useita muistutuksia ja lausuntoja. Muistutusten ja lausuntojen perusteella Kuninkaanmännyn Vesi on päättänyt tehdä lisäselvityksiä. ESAVI myönsi yhtiön hakeaman vedenottoluvan alkuvuodesta 2023. Luvasta jätettiin useampi valitus Vaasan hao:een. Vaasan hao antoi kesällä välipäätöksen vesilupaan liittyvässä asiassa, yhtiölle ei kuitenkaan myönnetty toiminnan aloituslupaa muutoksenhausta huolimatta. Asian käsittely jatkuu ja lupapäätös tehtäen vuoden 2024 aikana.

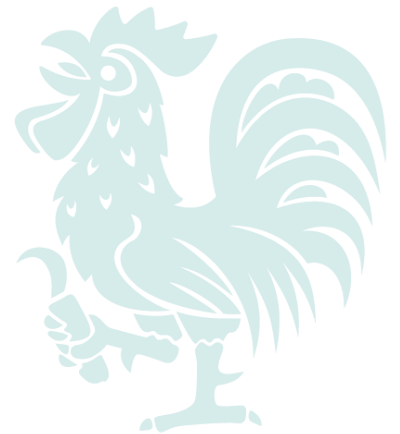
Koska pohjavesihankkeen kautta on mahdollista täyttää Laitilan vesitarvetta vasta useiden vuosien päästä, on Euran kunnan kanssa sovittu vedenhankinnasta. Osto Eurasta aloitettiin vuonna 2018 ja vettä ostetaan Eurasta Kuninkaanmännyn Vesi Oy:n vedentoimituksen aloitukseen saakka.

Veden osto Uudenkaupungin Kalannin vedenottamoilta päättyi vuonna 2018. Vesilinja toimii jatkossa kriisiajan varavesilinjana.

Jäteveden osalta Laitilan kaupungilla ja Uudenkaupungin kaupungilla on yhteistyösopimus Vakka-Suomen Veden hallinnoinnista ja jätevesien käsittelystä. Hapönniemmen jäteveden käsittelylaitoksen laajennus valmistui vuonna 2019.

VESILAITOKSEN KEHITYSNÄKYMÄT

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitosta on pyritty hoitamaan mahdollisimman pienin käyttökustannuksin. Viemäriverkosto pumppamoineen ja raakaveden käsittelylaitokset vaativat jatkuvaa huoltotyötä. Vesihuoltolaitoksella on päivitys 24/7.

Fluoridia sisältävän pohjaveden puhdistus suodattamalla on käyttökustannuksiltaan kallista. Mahdollinen pohjaveden johtaminen Kuninkaanmännyn suunnasta toisi helpotusta käyttökustannuksiin, joskin se huomattavasti nostaa pääomakustannuksia.

Vesihuoltolaitos on selvittänyt etäluettavien mittareihin siirtymistä epäonnistuneen pilottikokeilun jälkeen. Vaihtoehtoisia toimijoita selvitettiin vuoden 2023 aikana, mutta päätöstä etäluettavista mittareista ei vielä tehty.

Pohjaveden pinnankorkeuksien mittausta on automatisoitu etäluettavilla mittalaitteilla.

Jätevesiverkoston runkoviemäriin tiiveys alkaa olla melko hyvällä tasolla. Sateiden yhteydessä jätevesipumppaamoiden virtaamat kasvavat edelleen, joka on merkki siitä, että sadevesiä päätyy myös jätevesiviemäriin. Tehtyjen havaintojen perusteella viemäriin liittyneiltä kiinteistöiltä johtuu huomattavia määriä hulevesiä jäteveden viemäriverkostoon. Kiinteistöjen hule- ja jäteveden viemärointien kartoitusta tehtiin vuosien 2020 ja 2021 aikana osin konsulttiavusteisesti. Kartoitustulosten perusteella ryhdytään toimenpiteisiin, joilla jätevesiviemäriin johdettujen hulevesien määrä saadaan laskemaan. Korjaustoimenpiteitä vaikeuttaa monilta alueilta puuttuva hulevesiverkosto. Tätä työtä tehdään myös muiden vesihuollon saneerausurakoiden yhteydessä.

Vesihuoltolaitoksen huoltotilat, varasto ja sosiaalitilat sijaitsevat Vakka-Suomen Voiman omistamassa vuokratilassa. Vuokrakustannukset ovat nostaneet käyttömenoja.

Vesihuoltolaitoksen hallintomallia ei muuteta toistaiseksi. Asiasta tehtiin päätös v. 2021.

6.2. Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMA

	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama	Tot %
LIKEVAIHTO	1 830 804	1 861 769	1 827 649	-34 120	98
Varastojen lis.(+)/väh.(-)	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	84	84	0
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-238 559	-250 309	-254 609	-4 300	102
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-52 437	-51 437	-50 105	1 332	97
Muut henkilösivukulut	-6 431	-10 618	-8 937	1 681	84
Palvelujen ostot	-830 886	-894 277	-870 565	23 712	97
Aineet, tarvikkeet, tavarat					
Varastojen lisäys	134 005	0	-9 447	-9 447	0
Ostot tilikauden aikana	-136 220	-194 008	-232 509	-38 501	120
Liiketoiminnan muut kulut	-127 436	-96 800	-112 483	-15 683	116
TOIMINTAKULUT YHT	-1 257 962	-1 497 449	-1 538 656	-41 207	103
TOIMINTAKATE	572 841	364 320	289 078	-75 242	79
Rahoitustuotot ja kulut					
Korkotuotot	0	0	0	0	0
Muut rahoitustuotot	858	0	1 688	1 688	0
Korkokulut	-395	0	-251	-251	0
Muut rahoituskulut	0	0	0	0	0
Korvaus jäännöspääomasta	-125 000	-125 000	-125 000	0	100
VUOSIKATE	448 304	239 320	165 515	-73 805	69
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunn.mukaiset poistot	-497 012	-509 249	-514 724	-5 475	101
Arvonalentumiset	0	0	0	0	0
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-48 708	-269 929	-349 208	-79 279	129
Poistoeron lis.(-)/väh.(+)	0	0	0	0	0
Varausten lis.(-)/väh.(+)	0	0	0	0	0
Rahastojen lis.(-)/väh.(+)	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-48 708	-269 929	-349 208	-79 279	129

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Voitto, %	-19,1	-2,7

6.3. Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma

VESIHUOLTOLAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA

	2023	2022
TULORAHOITUS		
Vuosikate	165 515	0
Poistot ja arvonalentumiset	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0
Satunnaiset erät	0	0
Tulorahoituksen korjauserät		
Sisäiset tuotot	0	0
Sisäiset kulut	0	0
TULORAHOITUS YHTEENSÄ	165 515	0
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-2 843 985	0
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-2 250	0
Rah.osuudet investointimen.	0	0
Käyttöomaisuuden myyntitulot	0	0
Sisäiset katteet	0	0
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ	-2 846 235	0
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-2 680 719	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET		
Antolainasaamisten lisäykset	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	0
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET YHTEENSÄ	0	0
LAINAKANNAN MUUTOKSET		
Pitkäaik.lainojen lisäys	0	0
Pitkäaik.lainojen vähennys	0	0
Lyhytaik.lainojen lisäys	0	0
Lyhytaik.lainojen vähennys	0	0
LAINAKANNAN MUUTOKSET YHTEENSÄ	0	0
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
Liittymismaksujen muutos	0	0
Toimeksiant.var.ja po:n muut.	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0
Pitkäaikaisten saamisten muutos	0	0
Lyhytaikaisten saamisten muutos	47 236	0
Korottomien velkojen muutos	183 997	0
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET YHT.	231 233	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ	231 233	0
RAHAVAROJEN MUUTOS	-2 449 486	0

6.4. Vesihuoltolaitoksen taselaskelma

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASELASKELMA, VASTAAVAA

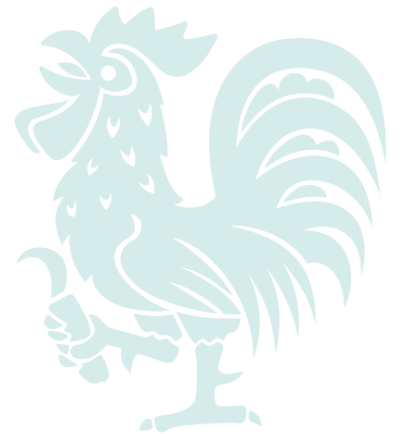
	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot	0	0
Ennakkomaksut	0	0
Aineettomat hyödykkeet yht.	0	0
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	12 782	12 782
Kiinteistöjen liittymismaksut	12 992	12 992
Rakennukset	366 432	334 820
Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 165 556	6 405 279
Koneet ja kalusto	83 317	-77 880
Muut aineelliset hyödykkeet	74 524	74 524
Ennakkomaksut ja kesk.er. hankinnat	68 430	692 254
Aineelliset hyödykkeet yht.	9 784 033	7 454 773
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	0	0
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	0
Muut lainasaamiset	0	0
Muut saamiset ja liittymismaksut	23 050	20 800
Sijoitukset yht.	23 050	20 800
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	9 807 083	7 475 573
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	0	0
Keskeneräiset tuotteet	0	0
Valmiit tuotteet/Tavarat	0	0
Muu vaihto-omaisuus	0	0
Ennakkomaksut	0	0
Vaihto-omaisuus yht.	0	0
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Pitkäaikaiset myyntisaamiset	0	0
Pitkäaikaiset lainasaamiset	0	0
Muut pitkäaikaiset saamiset	0	0
Pitkäaikaiset siirtosaamiset	0	0
Pitkäaik.saamiset yht.	0	0
Lyhytaikaiset saamiset		
Lyhytaikaiset myyntisaamiset	-1 444 859	1 100 571
Lainasaamiset	0	0
Muut lyhytaikaiset saamiset	0	0
Siirtosaamiset	0	0
Lyhytaikaiset saamiset yht.	-1 444 859	1 100 571

	2023	2022
Saamiset yht.	-1 444 859	1 100 571
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstr.	0	0
Muut arvopaperit	0	0
Rahoitusarvopaperit yht.	0	0
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset	0	0
Rahat ja pankkisaamiset yht.	0	0
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	-1 444 859	1 100 571
VASTAAVAA YHTEENSÄ	8 362 224	8 576 144

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASELASKELMA, VASTATTAVAA

	2023	2022
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	4 672 538	4 672 538
Liittymismaksurahasto	0	0
Arvonkorotusrahasto	0	0
Muut omat rahastot	0	0
Ed.tilikausien yli-/alijäämä	749 992	847 409
Tilikauden yli-/alijäämä	-349 208	-48 708
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	5 073 321	5 471 238
POISTOERO JA VAPAAEHT.VAR		
Poistoero	0	0
Vapaaehtoiset varaukset	0	0
POISTOERO JA VAPAAEHT.VAR	0	0
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	0	0
Muut pakolliset varaukset	0	0
PAKOLLISET VARAUKSET YHT.	0	0
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Pitkäaikaiset joukkovelkakirjalainat	0	0
Pitkäaikaiset lainat rah.- ja vakuutusl.	0	0
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Lainat muilta luotonantajilta	0	0
Saadut ennakot	0	0
Ostovelat	0	0
Muut pitkäaikaiset velat/liittymism.	2 993 412	2 928 074
Siirtovelat	0	0
Pitkäaik.vieras pääoma yh	2 993 412	2 928 074

	2023	2022
Lyhytaikainen		
Lyhytaikaiset joukkovelkakirjalainat	0	0
Lyhytaikaiset lainat rah.- ja vakuutusl.	0	0
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Lainat muilta luotonantajilta	0	0
Saadut ennakot	0	0
Ostovelat	295 491	176 832
Muut lyhytaikaiset velat/liittymism.	0	0
Siirtovelat	0	0
Lyhytaikainen vieras pääoma yht.	295 491	176 832
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	3 288 903	3 104 906
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	8 362 224	8 576 144

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASELASKELMA, TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Omavaraisuusaste, %	60,7	63,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	180	170
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	400,8	798,7
Lainakanta 31.12., 1000 €	0	0
Lainasaamiset, 1000 €	0	0

6.5. Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelman liitetietoja**6.5.1. Liikevaihto ja muut varsinaiset toimintatuotot****LIKEVAIHTO JA MUUT VARSINAISET TOIMINTATUOTOT**

	2023	2022
Liikevaihto	1 827 649	1 830 804
Tuet/avustukset	0	0

6.5.2. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Käyttöomaisuuden poistojen määrittämisessä on käytetty kaupunginvaltuuston hyväksymää poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan. Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat poistomenetelmät on esitetty seuraavassa taulukossa. Poistoaikoja lyhennettiin vuonna 2013. Lyhennettyjen poistoaikojen otsikon perässä lukee vuosi 2013. Ennen kyseistä vuotta valmistuneissa kohteissa on pidemmät poistoajat.

POISTOAJAT JA -MENETELMÄT

Tietokoneohjelmistot	3 v.	Tasapoisto
Luonnonvarat		Ei poistoa
Rakennukset		
Tehdas- ja tuotantorakennukset	30 v.	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset 2013	20 v.	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Muut maa- ja vesirakenteet	30 v.	Tasapoisto
Johtoverkostot, vedenjak. verkko	40 v.	Tasapoisto
Vedenjakeluverkosto 2013	30 v.	Tasapoisto

Viemäriverkosto 2013	30 v.	Tasapoisto
Johtoverkostot, viemäriverkko	40 v.	Tasapoisto
Muut kiinteät koneet ja laitteet	20 v.	Tasapoisto
Koneet ja kalusto		
Kulj.väl. kuorma-, paketti- ja henk.autot	5 v.	Tasapoisto
Kuljetusvälineet 2013	4 v.	Tasapoisto
Muut koneet ja kalusto, mu ut kev.koneet	5 v.	Tasapoisto
Muut koneet ja kalusto, ATK-laitteet	3 v.	Tasapoisto
Irtaimisto, muut laitteet ja kalusto	3 v.	Tasapoisto

6.5.3. Henkilöstö

HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ JA HENKILÖSTÖKULUT

	2023	2022
Palkat ja palkkiot	-254 609	-238 559
Eläkekulut	-50 105	-52 437
Muut henkilösivukulut	-8 937	-6 431
Yhteensä	-313 652	-297 426
Henkilöstön lukumäärä	4	4

6.5.4. Oma pääoma

OMA PÄÄOMA

	2023	2022
Peruspääoma	4 672 538	4 672 538
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	749 992	847 409
Tilikauden yli-/alijäämä	-349 208	-48 708
Yhteensä	5 073 321	5 471 238

6.6. Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelman liitetietoja

Vuodesta 2023 lähtien Vesilaitokselle on laadittu rahoituslaskelma, vaikka Vesilaitoksella ei ole omia pankkitilejä. Valtiokonttorin raportointi kuitenkin vaatii myös taseyksiköiltä rahoituslaskelman.

6.7. Vesihuoltolaitoksen tase-erittely

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASE-ERITTELY, VASTAAVAA

VASTAAVAA	2023
PYSYVÄT VASTAAVAT	
Maa-alueet	
Kovero Puntarin vedenottamo (1000 m2 á 2,325 m2, 18:0)	391
Puhdistamo (78:0)	7 161
Paltilan vedenottamo (1:197)	4 709
Vedenottamo Sorola (1:40)	168
Vedenottamo Vidilä (4:32)	353
Kiinteistöjen liittymismaksut	12 992
Rakennukset	366 432
Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 165 556
Koneet ja kalusto	83 317
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	68 430
Muut aineelliset hyödykkeet	74 524
Sijoitukset	23 050
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	9 807 083
VAIHTUVAT VASTAAVAT	
Aineet ja tarvikkeet	0
Myyntisaamiset	-1 444 859
Siirtosaamiset	0
Rahat ja saamiset	0
Muut lyhytaikaiset saamiset	0
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	-1 444 859
VASTAAVAA YHTEENSÄ	8 362 224

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASE-ERITTELY, VASTATTAVAA

VASTATTAVAA	2023
OMA PÄÄOMA	
Peruspääoma	4 672 538
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	749 992
Tilikauden yli-/alijäämä	-349 208
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	5 073 321
POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET	
Poistoero	0
Vapaaehtoiset varaukset	0
POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET YHT.	0
VIERAS PÄÄOMA	
Pitkäaikainen vieras pääoma	
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0
Muut velat/liittymismaksut	2 993 412
Lyhytaikainen vieras pääoma	
Ostovelat: taseessa tili 2815-2819	295 491
Muut velat: taseessa tili 2856	0
Siirtovelat: lomapalkkajaksotus tili 2881	0
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	3 288 903
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	8 362 224

6.8. Vesihuoltolaitoksen taseen liitetietoja**Muuta huomioon otettavaa**

Vesihuoltolaitoksen taseen investointien loppusaldon teknisluonteinen korjaus:

Vesihuoltolaitoksen taseen loppusaldo ei ole täsmännyt käyttöomaisuuskirjanpidon kanssa, koska vanha Vesihuoltolaitoksen investointikustannuspaikka 8900 on otettu pois käytöstä samassa yhteydessä, kun uusi investointikustannuspaikka 8500 on perustettu vuonna 2020. Käyttöomaisuuskirjanpidossa poistot on kirjattu Vesihuoltolaitoksen käyttötalouden kustannuspaikoille, jolloin poistot ovat kirjautuneet normaalisti kuluksi tuloslaskelmaan. Muutoksen yhteydessä on kuitenkin kirjattu Vesihuoltolaitoksen taseeseen vuodesta 2020 lähtien vain kustannuspaikan 8500 investointien hankintamenot. Poistot on kirjattu molemmilta kustannuspaikoilta vähentämään alkuperäistä hankintamenoa, joka on ollut virheellinen, koska vanhan investointikustannuspaikan 8900 hankintamenot ovat puuttuneet.

Korjaus on tehty vertaamalla Vesihuoltolaitoksen taseen investointitilien saldoja käyttöomaisuuskirjanpidon saldoihin. Vuoden 2023 taseen täsmäyksessä (3.864.522,04 eur) on otettu molemmat investointikustannuspaikat 8500 ja 8900 käyttöön ja täsmäytetty tase käyttöomaisuuskirjanpidon kanssa tilintarkastajan ohjeiden mukaisesti. Muutos ei ole tulosvaikutteinen. Vesilaitoksen rahoituslaskelmassa investointimenot ovat negatiiviset kyseisten aikaisempien vuosien korjausten takia.

7. MUUT TILINPÄÄTÖSASIAKIRJAT

7.1. Kirjanpidossa käytetyt kirjat ja luettelot

KIRJANPIDOSSA KÄYTETYT KIRJAT JA LUETTELOT

Pääkirja 1.1. – 31.12.2023

Päiväkirja 1.1. – 31.12.2023

Tase, virallinen ja sisäisen laskennan

Tase-erittelyt

Tuloslaskelma, virallinen

Talousarvion toteutumisvertailu, suppea

Talousarvion toteutumisvertailu, laaja

Nimitiedot

Tilikartta

-kustannuspaikka

-hankkeet ja alahankkeet

Tositelajit

Palkkaerittelyt ja lista

Vesiliittymismaksuluettelo

Jätevesiliittymismaksuluettelo

Rakennustarvikevarastoluettelo

Putkitarvikevarastoluettelo

Toimistotarvikevarastoluettelo

Polttoainevarastoluettelo

Liikenne- ja yleisten alueiden tarvikevarasto

Laitilan Historiat ja Valtuuston historiikit -varastot

Omaisuusluettelot

Maa-ainesvarasto

Lainaluettelo

-saadut lainat

-annetut lainat (talouststo)

Välitettyjen lainojen vuositilasto

Luettelo kaupungin myöntämistä takauksista ja lainoista

Alangon säätiön ja –hoitokunnan tilikirja

Myyntireskontran ja laskutuksen kirjanpitositteet, reskontralistat

Ostoreskontran reskontralistat ja maksukirjauslista

Vastuut

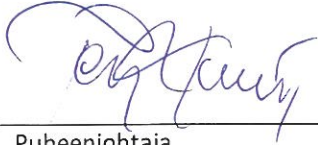

7.2. Allekirjoitukset

VUODEN 2023 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Laitilassa 25.3.2024

Laitilan kaupunginhallitus

Puheenjohtaja

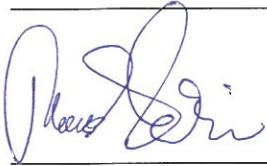

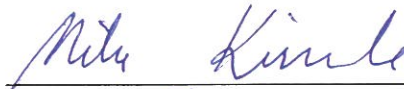
Varapuheenjohtaja

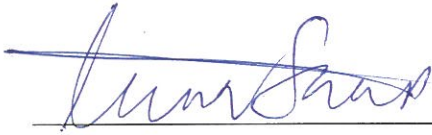

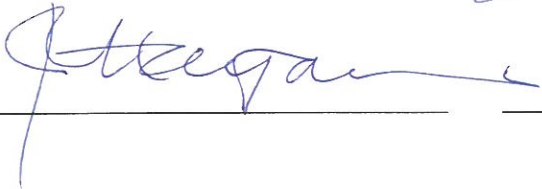

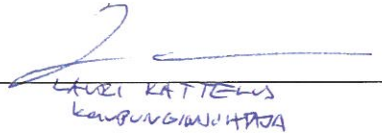

LAURE KATTELUS
KAUPUNGINVAIKKAJA

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus

Turussa 14.5.2024

Sani Isaksson
JHT, KHT